

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Τμήμα Ψηφιακών Συστημάτων
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
"Ψηφιακά Συστήματα & Υπηρεσίες"
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: Ηλεκτρονική Μάθηση

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΙΤΛΟΣ :

«Οι αντιλήψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών για την αναγκαιότητα ύπαρξης Σχολής Γονέων στα σχολεία της προσχολικής ηλικίας. Η ψηφιακή διάσταση της εκπαίδευσης στο πλαίσιο αυτό»

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΠΟΝΤΙΚΗ ΑΡΓΥΡΩ

ΑΜ: 1527

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: ΝΙΚΗ ΦΙΛΛΙΠΣ

Περιεχόμενα

Πρόλογος – Ευχαριστίες.....	6
Περίληψη.....	7
Abstract	8
Εισαγωγή	9
ΜΕΡΟΣ Α. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ : ΤΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ.....	11
1.1 Το πεδίο, βασικές έννοιες, αρχές της ενήλικης μάθησης.....	12
1.1.1 Βασικοί ορισμοί στην εκπαίδευση ενηλίκων.....	12
1.1.2 Τα χαρακτηριστικά των ενηλίκων εκπαιδευόμενων.....	14
1.1.3 Προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης	16
1.1.4 Εμπόδια που προκύπτουν στη μάθηση	17
1.1.5 Οι βασικές θεωρίες που διέπουν την εκπαίδευση ενηλίκων	18
1.1.6 Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων	23
ΣΥΝΟΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ : ΟΙ ΣΧΟΛΕΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ	26
Εισαγωγή	27
2.1 Ιστορική αναδρομή	27
2.1.1 Ιστορική αναδρομή στο Διεθνή χώρο	28
2.1.2 Ιστορική αναδρομή στον Ελληνικό χώρο	29
2.2 Ορισμός Σχολών Γονέων	31
2.3 Φορείς προγραμμάτων των Σχολών Γονέων στην Ελλάδα.....	33

2.3.1 Κρατικός φορέας	34
2.3.2 Ιδιωτικός φορέας	35
2.3.3 Εκκλησιαστικός φορέας	36
2.4 Σκοπός και Στόχοι των Σχολών Γονέων	37
2.5 Μέθοδος και θεματολογία στις Σχολές Γονέων.....	38
2.5.1 Τα βασικά χαρακτηριστικά και το προφίλ του εκπαιδευτή ενηλίκων στις σχολές γονέων.....	42
2.5.2 Τα βασικά χαρακτηριστικά και το προφίλ των εκπαιδευόμενων στις σχολές γονέων	44
2.6 Αποτελέσματα Σχολών Γονέων	44
2.7 Η αναγκαιότητα της ύπαρξης των Σχολών Γονέων	46
2.8 Η σχολική μονάδα προσχολικής ηλικίας.....	49
2.8.1 Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και ανάγκες της προσχολικής ηλικίας και αγωγής.....	50
2.8.2 Οι Σχολές Γονέων ως μέσο ενδυνάμωσης των σχέσεων οικογένειας – νηπιαγωγείου	51
ΣΥΝΟΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ : ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΕΩΝ	54
3.1. Εκπαιδευτικοί και γονείς, η μεταξύ τους σχέση όπως διαμορφώνεται στη σχολική κοινότητα.....	54
3.1.1 Απόψεις γονέων σχετικά με τη σχέση και συνεργασία με το σχολείο.....	56
3.1.2 Απόψεις εκπαιδευτικών σχετικά με τη σχέση και συνεργασία με το σχολείο	58
3.2. Δυσλειτουργία στη συνεργασία ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικούς. Αίτια και αποτελέσματα.....	59
3.3. Τα οφέλη της συνεργασίας γονέων - εκπαιδευτικών	60
3.4. Θεσμοθετημένο πλαίσιο συνεργασίας σχολείου με γονείς	62
3.4.1 Αναλυτικό πρόγραμμα Υπουργείου Παιδείας (ΑΠΣ και ΔΕΠΠΣ) και Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.....	62
3.4.2. Προτάσεις σχολικών συμβούλων όσον αφορά τη συνεργασία.....	65

3.5 Τρόποι βελτίωσης της συνεργασίας.	66
3.6 Η Τεχνολογία ως μέσο ενίσχυσης της συνεργασίας σχολείου και οικογένειας.	67
ΣΥΝΟΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	69
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ : ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	70
4.1 Οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση ενηλίκων	71
4.2 Σύγκριση παραδοσιακής και διαδικτυακής διδασκαλίας.....	73
4.3 Νέες διδακτικές μέθοδοι με την αξιοποίηση των ΤΠΕ	75
4.4 Ο ρόλος του e – εκπαιδευτή στα προγράμματα ηλεκτρονικής μάθησης ενηλίκων.....	76
4.5 Συμβουλευτική και Νέες Τεχνολογίες.....	77
ΣΥΝΟΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ	79
ΜΕΡΟΣ Β. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ.....	80
5.1 Ταυτότητα της Έρευνας.....	80
5.2 Σκοπός – Στόχοι της Έρευνας	81
5.3 Ερευνητικά Ερωτήματα.....	82
5.4 Επιλογή ερευνητικής Μεθόδου και τεχνικών	83
5.5 Συλλογή Δεδομένων – ερευνητικά εργαλεία.....	85
5.6 Δείγμα.....	89
5.7 Περιορισμοί που προέκυψαν στη διάρκεια της έρευνας.....	92
5.8 Διαδικασία συλλογής δεδομένων.....	93
ΜΕΡΟΣ Γ: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ	94

Κεφάλαιο 6 : Παρουσίαση και ερμηνεία των δεδομένων της έρευνας	94
6.1 Ευρήματα της έρευνας.....	94
6.2 Αναλυτική παρουσίαση των προφίλ των ερωτώμενων του δείγματος	114
6.3 Ερμηνεία ευρημάτων	142
Κεφάλαιο 7. Συμπεράσματα – Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα	148
7.1 Συμπεράσματα	148
7.2 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα.....	156
Επίλογος	158
ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	159
ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	163
ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ	164
ΠΗΓΕΣ	166
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	167
Έντυπα συνέντευξης.....	167
Απομαγνητοφωνημένα κείμενα συνεντεύξεων	170

Πρόλογος – Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία εκπονήθηκε κατά το ακαδημαϊκό έτος 2016 – 2017, στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Ψηφιακά Συστήματα και Υπηρεσίες- Ηλεκτρονική Μάθηση» του Τμήματος Ψηφιακών Συστημάτων του Πανεπιστημίου Πειραιά.

Κατά τη φοίτησή μου στο τμήμα, σε συνδυασμό με την επαγγελματική μου ιδιότητα ως νηπιαγωγός, θέλησα να μελετήσω το κομμάτι της εκπαίδευσης ενηλίκων και ειδικά ότι αφορά τις Σχολές Γονέων και πώς θα μπορούσαν οι Νέες Τεχνολογίες να προσφέρουν στην διεύρυνση του θεσμού αυτού. Ως εκπαιδευτικός παρατηρώ πως οι Σχολές Γονέων είναι ένας θεσμός που ενώ υπάρχει αρκετά χρόνια στη χώρα μας, δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος. Ειδικότερα, ελάχιστοι είναι οι γονείς παιδιών προσχολικής ηλικίας που συμμετέχουν σε τέτοιου είδους Σχολές. Θέλησα λοιπόν να ερευνήσω τους λόγους, τα μειονεκτήματα, τα εμπόδια και όλα όσα έχει μια Σχολή να προσφέρει, αλλά κυρίως τι θα μπορούσε να ενισχύσει το θεσμό.

Η εκπόνηση μιας διπλωματικής εργασίας δεν είναι εύκολο εγχείρημα, γιατί εκτός από τον προσωπικό κόπο και την προσωπική μελέτη, απαιτεί και την βοήθεια κάποιων ατόμων, που στέκονται συμπαραστάτες σε όλη την πορεία.

Θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά την επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, Νίκη Φίλλιπς, που μου συμπαραστάθηκε από την αρχή μέχρι το τέλος της παρούσας εργασίας. Πέρα από τον εποικοδομητικό σχολιασμό σε κάθε βήμα της εργασίας και την καθοδήγηση που λάμβανα, η κ. Φίλλιπς μου στάθηκε πολύ ηθικά, με ενίσχυε όταν έχανα το κουράγιο μου και με ενθάρρυνε όταν ένιωθα να «χάνομαι στις πληροφορίες». Σημαντική ήταν και η βοήθεια που δέχτηκα από τους συμμετέχοντες στην έρευνά μου, οι οποίοι ανταποκρίθηκαν άμεσα στην πρόσκληση για συνέντευξη.

Τέλος, αφιερώνω την παρούσα διπλωματική στη μητέρα μου, που δεν πρόλαβε να με δει να την ολοκληρώνω...

Περίληψη

Οι Σχολές Γονέων αποτελούν ένα θεσμό εδώ και χρόνια. Εμφανίζονται για πρώτη φορά στην Ελλάδα το 1962, με ιδιωτική πρωτοβουλία της Μαρίας Χουρδάκη¹. Ως κρατικός θεσμός εμφανίζονται πολύ αργότερα, το 1998. Περνώντας από διαφορετικούς φορείς διοργάνωσης, φτάνουμε στην σημερινή τους μορφή υπό κρατική αιγίδα σε συνεργασία με τους τοπικούς Δήμους της χώρας. Παρότι όμως ενυπάρχει χρόνια στα εκπαιδευτικά δρώμενα, ο θεσμός δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένος. Ειδικά στη δημόσια εκπαίδευση δεν έχει αξιοποιηθεί και ακόμα λιγότερο διαδεδομένος είναι στην προσχολική αγωγή.

Από την μελέτη των πηγών και της βιβλιογραφίας εντοπίστηκε πως ο θεσμός των Σχολών Γονέων παρουσιάζει πολύ καλά αποτελέσματα σε όσους συμμετέχουν σε αυτές. Παρόλα αυτά, ο θεσμός δεν έχει αξιοποιηθεί. Στην παρούσα διπλωματική τέθηκε ο προβληματισμός για το αν θα πρόσφερε περισσότερα μια Σχολή Γονέων ενταγμένη στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας της προσχολικής αγωγής και ποιες θα ήταν οι αντιλήψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών για αυτή.

Ο παραπάνω προβληματισμός αποτελεί και τον κεντρικό σκοπό της παρούσης έρευνας. Σκοπός είναι να αναλυθούν οι αντιλήψεις τόσο των γονέων, όσο και των εκπαιδευτικών για τη χρησιμότητα των Σχολών Γονέων στο πλαίσιο της λειτουργίας τους μέσα στη σχολική μονάδα και να συγκριθούν μεταξύ τους, ώστε να μελετηθεί αν οι αντιλήψεις αυτές συγκλίνουν ή όχι. Επιπρόσθετα, θα μελετηθεί συγκριτικά και από τις δυο ερευνητικές ομάδες τι εμποδίζει αλλά και τι βοηθά την ομαλή λειτουργία των Σχολών Γονέων, ώστε να βρεθούν πιθανοί τρόποι που θα διευκολύνουν την διεύρυνσή τους. Τέλος, θα ερευνηθούν οι αντιλήψεις των εμπλεκόμενων ομάδων όσον αφορά μια ψηφιακή, εξ αποστάσεως Σχολή Γονέων. Στο σημείο αυτό έγκειται και η χρησιμότητα των ευρημάτων της παρούσης έρευνας για την ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα.

¹ Η Μαρία Χουρδάκη (1918-2010), με μακρόχρονες σπουδές στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, πάνω στην ψυχολογία, τονίζει την καθοριστική σημασία της οικογένειας για την ψυχική υγεία του παιδιού, και ιδρύει το 1962 τις πρώτες Σχολές Γονέων στην Ελλάδα. Λίγο αργότερα ιδρύει επίσης τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Σχολών Γονέων.

Abstract

Parents Schools have been a Greek Institution for many years. 1962 was the first year of their operation in our country and was the outcome of Maria Chourdaki's personal initiative. In 1998 they become official National Institution. They went through various organizational changes before they achieved the current operational context. However, despite the input in educational activities, the institution has not been particularly popular. Public education has not exploited the benefits of the institution while pre- school education has not expressed any higher appreciation of its value and operation.

A relevant study of the scientific sources and literature reveals that Parents Schools have greatly benefit those who have participated in their activities. However, they have not been exploited to the expected extent. The current research examines whether a Parents School integrated and functioning within the pre-school community can and would be exploited to a higher extent. It also examines the beliefs and attitudes of parents and teachers regarding this option.

Therefore the research's main aim is to analyse the beliefs and attitudes of both parents and teachers regarding the value and usefulness of Parents Schools functioning within the context of the pre-school community, and compare the beliefs of the two target groups. An additional research aim is to detect and compare the factors which may hinder or encourage the smooth operation of Parents Schools in order to explore possible ways of facilitating their expansion. The research will also investigate the perceptions of the target groups regarding the operation of a digital/distance Parents School. Therefore, the aim is the research's findings to be of value for the wider educational community.

Εισαγωγή

Η παρούσα διπλωματική έχει ως κεντρικό άξονα τις Σχολές Γονέων και τις αντιλήψεις που επικρατούν από τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς για αυτές. Οι Σχολές Γονέων αποτελούν εκπαιδευτικό θεσμό εδώ και αρκετά χρόνια. Παρόλα αυτά, δεν έχουν αξιοποιηθεί ευρέως και ιδιαίτερα στο δημόσιο σύστημα εκπαίδευσης. Έτσι, αντί να επεκτείνονται, συρρικνώνονται. Η παρούσα εργασία επιχειρεί να ανιχνεύσει τις αντιλήψεις των δυο εμπλεκόμενων ομάδων - γονέων και εκπαιδευτικών - όσον αφορά στην χρησιμότητα και λειτουργία της Σχολής Γονέων στη σχολική μονάδα προσχολικής ηλικίας. Επίσης, θα χρειαστεί να διερευνηθεί κατά πόσο οι αντιλήψεις του παραπάνω ερευνώμενου πληθυσμού – στόχου αλλά και η αναμεταξύ τους σχέση εμποδίζει ή προωθεί τη λειτουργία Σχολής Γονέων στη σχολική μονάδα. Τέλος, αξίζει να διερευνηθεί αν οι Νέες Τεχνολογίες (πχ, ψηφιακά συστήματα, εξ αποστάσεως λειτουργία Σχολής Γονέων κλπ) μπορούν να αξιοποιηθούν στο θεσμό αυτό και πώς μπορούν να συνεισφέρουν στην ενίσχυσή του.

Για την πορεία της έρευνας τέθηκαν συγκεκριμένοι ερευνητικοί στόχοι. Αναλυτικότερα, οι στόχοι είναι οι εξής: 1^{ος} Να εντοπιστούν οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για την χρησιμότητα και λειτουργία Σχολής Γονέων μέσα στην σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας. 2^{ος} Να εντοπιστούν οι αντιλήψεις των γονέων για την χρησιμότητα και λειτουργία Σχολής Γονέων μέσα στην σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας. 3^{ος} Να συγκριθούν οι αντιλήψεις εκπαιδευτικών και γονέων ώστε να εντοπιστούν οι ομοιότητες και οι διαφορές σε αυτές. 4^{ος} Να εντοπιστεί τι εμποδίζει ή τι βοηθά την ομαλή λειτουργία Σχολών Γονέων στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας. 5^{ος} Να εντοπιστούν οι αντιλήψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών για μια εξ αποστάσεως Σχολή Γονέων.

Οι παραπάνω στόχοι θα επιτευχθούν μέσα από τις απαντήσεις στα κάτωθι ερευνητικά ερωτήματα: Ερώτημα 1^ο. Ποιες οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για την χρησιμότητα και τη λειτουργία Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας; (Απαντά στον 1^ο ερευνητικό στόχο). Ερώτημα 2^ο : Ποιες οι αντιλήψεις των γονέων για την χρησιμότητα και τη λειτουργία Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας; (Απαντά στον 2^ο ερευνητικό στόχο). Ερώτημα 3^ο: Σε ποια σημεία συγκλίνουν και σε ποια αποκλίνουν οι αντιλήψεις γονέων και εκπαιδευτικών; (Απαντά στον 3^ο ερευνητικό στόχο). Ερώτημα 4^ο : Ποιοι παράγοντες ενδέχεται να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά την ομαλή λειτουργία των Σχολών Γονέων στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας της προσχολικής ηλικίας; (Απαντά στον 4^ο ερευνητικό στόχο). Ερώτημα 5^ο : Ποιες οι αντιλήψεις των γονέων

και των εκπαιδευτικών για μια καινοτόμο μορφή e – class Σχολής Γονέων; (Απαντά στον 5^ο ερευνητικό στόχο)

Η εργασία χωρίστηκε σε τρία μέρη. Το **πρώτο μέρος** περιλαμβάνει όλο το θεωρητικό πλαίσιο που στηρίζει την έρευνα. Στο **Κεφάλαιο 1**, αναλύεται το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων, οι βασικές έννοιες και οι αρχές της ενήλικης μάθησης. Στο **Κεφάλαιο 2**, αναλύεται ο θεσμός των Σχολών Γονέων στην Ελλάδα, η πορεία και η εξέλιξή τους, οι φορείς που υποστηρίζουν τον θεσμό, οι σκοποί και η μεθοδολογία. Αναλύεται επίσης, η μονάδα προσχολικής αγωγής, καθώς και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και οι ανάγκες της προσχολικής ηλικίας. Στο **Κεφάλαιο 3**, αναλύεται η σχέση ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και γονείς όπως διαμορφώνεται μέσα στην εκπαιδευτική κοινότητα, το θεσμοθετημένο πλαίσιο, καθώς και τα οφέλη από την αρμονική συνεργασία για την ομαλή σχολική εξέλιξη των μαθητών. Στο **Κεφάλαιο 4**, αναλύεται ο ρόλος που διαδραματίζουν οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση ενηλίκων και οι νέες εκπαιδευτικές μέθοδοι με νέες τεχνολογίες. Γίνεται επίσης μια σύντομη σύγκριση ανάμεσα στην παραδοσιακή εκπαίδευση και στη διαδικτυακή.

Στο **δεύτερο μέρος** αναλύεται η μεθοδολογική προσέγγιση. Επίσης, περιγράφεται ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας, τα ερευνητικά ερωτήματα και τεκμηριώνεται η επιλογή της ερευνητικής μεθόδου και των εργαλείων συλλογής δεδομένων. Ακόμη, γίνεται ανάλυση του δείγματος που έχει επιλεγεί για το σκοπό της έρευνας.

Τέλος, το **τρίτο μέρος** περιλαμβάνει την παράθεση των αποτελεσμάτων της έρευνας. Παρουσιάζονται και αναλύονται τα ευρήματα των εργαλείων ανά ερευνητικό ερώτημα και γίνεται μια περιεκτική παρουσίαση των προφίλ του ερευνώμενου δείγματος, ενώ ακολουθεί μια συνθετική και κριτική παράθεση των συμπερασμάτων της έρευνας. Τέλος, γίνονται προτάσεις για περαιτέρω διερεύνηση του θέματος στο οποίο εστίασε η παρούσα διπλωματική εργασία.

Στο **Παράρτημα** που ακολουθεί μετά την παράθεση της βιβλιογραφίας, περιλαμβάνονται τα έντυπα της συνέντευξης, καθώς και τα απομαγνητοφωνημένα κείμενα των συνεντεύξεων.

ΜΕΡΟΣ Α. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ : ΤΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΕΝΗΛΙΚΩΝ

Στην περίπτωση των Σχολών Γονέων, οι συμμετέχοντες και κατ' επέκταση εκπαιδευόμενοι, είναι ενήλικα άτομα. Για το λόγο αυτό, στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα αναφερθούν οι βασικές αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων, καθώς και οι κύριες θεωρίες που διέπουν την ενήλικη μάθηση. Θα αναλυθεί επίσης η έννοια του ενήλικου και θα παρουσιαστούν οι βασικοί ορισμοί για το ποιος ορίζεται ως «ενήλικος» και τι ορίζεται ως «εκπαίδευση ενηλίκων». Θα γίνει επίσης αναφορά στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ενήλικου εκπαιδευόμενου σε σχέση με άλλους εκπαιδευόμενους, καθώς και στο προφίλ του κατάλληλου εκπαιδευτή ενηλίκων. Τέλος, θα αναλυθούν οι προϋποθέσεις που χρειάζονται για μια επιτυχή εκπαιδευτική διαδικασία, όπως επίσης και τα εμπόδια που παρουσιάζονται και παρακωλύουν τη μάθηση.

1.1 Το πεδίο, βασικές έννοιες, αρχές της ενήλικης μάθησης.

Η μάθηση, όπως αναφέρει ο Παπάνης (2007), είναι μία έμφυτη ανάγκη του ανθρώπου. Εξελίσσεται από την γέννησή του μέχρι το τέλος της ζωής του και επιφέρει μόνιμη και σταθερή αλλαγή στη συμπεριφορά, τόσο στο γνωστικό, όσο και στο συναισθηματικό τομέα (Ανακτήθηκε από <http://epapanis.blogspot.gr> στις 6/1/2017).

Σε μια εποχή, που διαρκώς αλλάζει και εξελίσσεται, κάθε ενήλικος χρειάζεται να έχει πρόσβαση σε νέες γνώσεις και ικανότητες, για να μπορεί να προσαρμόζεται στις τρέχουσες και διαρκώς μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Στην Ευρώπη η εκπαίδευση ενηλίκων εμφανίστηκε στις αρχές του 20^{ού} αιώνα με κύριο στόχο να βελτιώσει το μορφωτικό επίπεδο των ευπαθών κοινωνικά τάξεων. Γρήγορα προσέλαβε και άλλες μορφές, όπως την επαγγελματική κατάρτιση και επεκτάθηκε σε όλες σχεδόν τις χώρες. (Κόκκος, 2005).

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 η Ευρωπαϊκή Ένωση αρχίζει να υποστηρίζει και να χρηματοδοτεί τις δραστηριότητες της εκπαίδευσης ενηλίκων. Πολλοί ερευνητές έχουν μελετήσει το θέμα της εκπαίδευσης ενηλίκων και ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί στις μεθόδους διδασκαλίας, στις γνωστικές λειτουργίες που διέπουν τη μάθηση και στα κίνητρα που οδηγούν τους εκπαιδευόμενους σε υψηλή επίδοση. Θέματα τα οποία θα αναπτυχθούν στις ενότητες που ακολουθούν. (Ανακτήθηκε από <http://www.pi.ac.cy> στις 10/12/2016).

1.1.1 Βασικοί ορισμοί στην εκπαίδευση ενηλίκων

Κεντρικός προβληματισμός για την εκπαίδευση ενηλίκων υπάρχει γύρω από το ποιος ορίζεται ως ενήλικος. Όπως αναφέρουν οι Τσιμπουκλή – Φίλιπς (2008), η ηλικία των 25 ετών θεωρείται από ορισμένους ως ορόσημο για την ενηλικιότητα. Ορισμένοι όμως δεν θέτουν ηλικιακά όρια, καθώς τα όρια αυτά τροποποιούνται σύμφωνα με την εποχή και την κοινωνία. Ο ενήλικος όμως, εκτός από την ηλικία και το νομικό πλαίσιο της ενηλικίωσης, μπορεί να καθορισθεί και ανάλογα με τις κοινωνικές παραμέτρους.

Στη διεθνή βιβλιογραφία έχουν διατυπωθεί πολλές και διαφορετικές απόψεις για τους όρους «ενήλικος» και «ενηλικιότητα». Από την κοινωνική οπτική, η έννοια της ενηλικίωσης μπορεί να συνδέεται με τους κοινωνικούς ρόλους του εργαζόμενου, του συζύγου, του γονέα, που μπορεί να υιοθετήσει τη δεδομένη στιγμή το άτομο. Από ψυχολογικής πλευράς, σύμφωνα με τον Κόκκο (2005) ένα άτομο θεωρείται ενήλικο, αν βρίσκεται στην κατάσταση ενηλικιότητας, χαρακτηριστικό της οποίας αποτελεί η αναγνώριση στον εαυτό του και από τους άλλους, των στοιχείων της ωριμότητας και του αυτοπροσδιορισμού. Η ενηλικιότητα λοιπόν σηματοδοτεί την κίνηση προς ολοένα μεγαλύτερο αυτοπροσδιορισμό. (Κόκκος, 2005).

Ο Jarvis, όπως αναφέρεται στον Χατζηθεοχάρους (2010), υποστηρίζει πως ένα άτομο αποκτά ενηλικιότητα όταν οι άλλοι γύρω του το αντιμετωπίζουν ως κοινωνικά ώριμο και συγχρόνως το ίδιο το άτομο θεωρεί πως έχει φτάσει σε αυτό το σημείο αναγνώρισης. Ο Knowles επίσης θεωρεί πως ένα άτομο θεωρείται ενήλικος όταν εκλαμβάνει τον εαυτό του ως ενήλικο και συμπεριφέρεται αντίστοιχα. Ο Rogers τέλος, αναλύει τρεις προϋποθέσεις για την ενηλικιότητα: την ωριμότητα-πλήρη ανάπτυξη, την αίσθηση προοπτικής-ισορροπίας και την υπευθυνότητα-διάθεση για αυτοπροσδιορισμό (Ανακτήθηκε από <http://www.pi.ac.cy> στις 10/12/2016).

Συνοψίζοντας, στον ορισμό που δίνει η UNESCO για την εκπαίδευση ενηλίκων δεν προσδιορίζει ακριβώς ποιος είναι ο ενήλικος, αλλά αρκείται στο να αναφερθεί στα «άτομα που θεωρούνται ενήλικα από την κοινωνία στην οποία ζουν». Ειδικότερα, ως ενήλικος εκπαιδευόμενος θεωρείται ο οποιοσδήποτε ενήλικος εμπλέκεται σε μια δραστηριότητα τυπική ή άτυπη, με στόχο να αποκτήσει γνώσεις, δεξιότητες ή ακόμα και να κατακτήσει μια νέα συμπεριφορά. (Τσιμπουκλή - Φίλλιπς, 2008)

Ένας άλλος ορισμός που πρέπει να αποσαφηνιστεί είναι τι ορίζεται σαν «εκπαίδευση ενηλίκων». Εδώ θα πρέπει να γίνει διάκριση ανάμεσα στην εκπαίδευση ενηλίκων που ως έννοια είναι περισσότερο οριοθετημένη, από αυτή της Δια βίου Μάθησης, η οποία αναφέρεται σε όλους τους τύπους εκπαίδευσης και περιλαμβάνει κάθε είδους μάθηση, που μπορεί να λάβει σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ένας άνθρωπος. Η πιο εμπειριστατωμένοι ορισμοί για την εκπαίδευση ενηλίκων, όπως αναφέρει ο Χατζηθεοχάρους (2010), έχουν δοθεί από την UNESCO και τον ΟΟΣΑ (Ανακτήθηκε από <http://www.pi.ac.cy> στις 10/12/2016).

Συγκεκριμένα η UNESCO αναφέρει : «Εκπαίδευση ενηλίκων είναι κάθε εκπαιδευτική διεργασία, κάθε περιεχομένου, επιπέδου ή μεθόδου, είτε πρόκειται για τυπική εκπαίδευση είτε όχι, είτε για διεργασία που επεκτείνει χρονικά ή αντικαθιστά την αρχική εκπαίδευση στα σχολεία, κολέγια και πανεπιστήμια, καθώς

και για μαθητεία, μέσω των οποίων άτομα που θεωρούνται ενήλικα από την κοινωνία στην οποία ανήκουν αναπτύσσουν τις ικανότητές τους, εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους, βελτιώνουν τα τεχνικά και επαγγελματικά τους προσόντα ή τα προσανατολίζουν προς άλλη κατεύθυνση. Με τον τρόπο αυτό επιφέρουν αλλαγές στις στάσεις ή τη συμπεριφορά τους με τη διπλή προοπτική της πλήρους προσωπικής ανάπτυξης και της συμμετοχής σε μια εναρμονισμένη και αυτοδύναμη κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη». (Ανακτήθηκε από <http://www.pi.ac.cy> στις 10/12/2016).

Ο ΟΟΣΑ αναφέρει : « Η Εκπαίδευση Ενηλίκων αφορά οποιαδήποτε μαθησιακή δραστηριότητα ή πρόγραμμα σκόπιμα σχεδιασμένο από κάποιον εκπαιδευτικό φορέα, για να ικανοποιήσει οποιαδήποτε ανάγκη κατάρτισης ή ενδιαφέρον που ενδέχεται να πραγματοποιηθεί σε οποιοδήποτε στάδιο της ζωής ενός ανθρώπου, που έχει υπερβεί την ηλικία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και η κύρια δραστηριότητά του δεν είναι πλέον η εκπαίδευση. Η «σφαίρα» της, επομένως, καλύπτει μη επαγγελματικές, επαγγελματικές, γενικές, τυπικές και μη τυπικές σπουδές, καθώς επίσης και την εκπαίδευση που έχει συλλογικό κοινωνικό σκοπό» (Ανακτήθηκε από <http://www.pi.ac.cy> στις 10/12/2016).

Συνοψίζοντας τους δύο παραπάνω ορισμούς, ο όρος «εκπαίδευση ενηλίκων» σηματοδοτεί το οργανωμένο μέρος της διά βίου μάθησης που αφορά ενήλικους και ταυτόχρονα υποδηλώνει την ανθρωπιστική κατεύθυνση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων που πραγματοποιούνται σε αυτό το πλαίσιο (Κόκκος, 2005). Η εξέταση και η αποσαφήνιση του όρου κρίθηκε σημαντική, εφόσον οι Σχολές Γονέων λειτουργούν στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ενηλίκων και ανήκουν σε αυτό το επιστημονικό πεδίο.

1.1.2 Τα χαρακτηριστικά των ενηλίκων εκπαιδευόμενων

Οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι διαφέρουν από τους ανήλικους εκπαιδευόμενους, καθώς φέρουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά γνωρίσματα (Τσιμπουκλή – Φίλλιπς, 2008). Καταρχήν, οι ενήλικοι έρχονται στην εκπαίδευση με συγκεκριμένους στόχους που αφορούν την επαγγελματική ή την κοινωνική τους ζωή. Επίσης, έχουν ήδη ένα ευρύ φάσμα προηγούμενων εμπειριών, αλλά και αποκρυσταλλωμένους τρόπους μάθησης. Επίσης, οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι τείνουν να συμμετέχουν ενεργά στη διεργασία της μάθησης, αλλά παράλληλα διαθέτουν και πιο ισχυρούς

μηχανισμούς άμυνας και παραίτησης από αυτήν σε σχέση με τους ανήλικους εκπαιδευόμενους.

Αναλυτικότερα, όπως αναφέρει ο Χατζηθεοχάρους (2010):

- Έχουν συγκεκριμένους στόχους, που σχετίζονται με το επάγγελμά τους, ή με την προσωπική τους ανάπτυξη.
- Έχουν συγκεκριμένες προσδοκίες, οι οποίες σχετίζονται με την άποψή τους για το τι είναι μάθηση και έχουν συγκεκριμένες απαιτήσεις από το πρόγραμμα στο οποίο συμμετέχουν.
- Διαθέτουν ήδη γνώσεις και εμπειρίες, που γίνονται έναυσμα για νέα μάθηση και νέα εμπειρία. Ο Knowles υποστηρίζει ότι, «για τα παιδιά, η εμπειρία είναι κάτι που απλά συμβαίνει, ενώ για τους ενήλικες η εμπειρία χρησιμεύει στη δημιουργία της δικής τους αντίληψης για την ταυτότητά τους». Συχνά την οποιαδήποτε απόρριψη της εμπειρίας τους την θεωρούν ως προσωπική απόρριψη και αυτό τους δημιουργεί αρνητισμό για όλο το εκπαιδευτικό πρόγραμμα.
- Οι ενήλικοι προτιμούν να συμμετέχουν ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία και προτιμούν να τους δίνεται η δυνατότητα να συμμετέχουν και στα στάδια της διαδικασίας όπως στον για παράδειγμα στο σχεδιασμό του προγράμματος ή στις συνθήκες υλοποίησης.
- Ο ενήλικος εκπαιδευόμενος, ανάλογα με τις ικανότητές του και τις εμπειρίες του, έχει ήδη διαμορφώσει προσωπικούς τρόπους και στρατηγικές μάθησης.
- Ο ρυθμός μάθησης για κάθε εκπαιδευόμενο είναι διαφορετικός και προσωπικός.
- Στη ζωή των ενηλίκων συμβαίνουν αλλαγές, στον επαγγελματικό ή προσωπικό τομέα, που επηρεάζουν άμεσα και την εκπαιδευτική διαδικασία.
- Οι πολλαπλοί ρόλοι που έχει ο ενήλικος στην καθημερινή του ζωή με τα ποικίλα καθήκοντα και υποχρεώσεις, επηρεάζουν την εκπαιδευτική διαδικασία και είτε δρουν ανασταλτικά παρεμποδίζοντας τη μάθηση, είτε λειτουργούν υποστηρικτικά.
- Τέλος, ο ενήλικος από φόβο μήπως αμφισβητηθούν οι αντιλήψεις και τα πιστεύω του, αναπτύσσει ποικίλους μηχανισμούς άμυνας.

(Ανακτήθηκε από <http://www.pi.ac.cy> στις 10/12/2016).

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά των ενήλικων εκπαιδευόμενων, είναι σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη στην περίπτωση των Σχολών Γονέων, εφόσον ο πληθυσμός - στόχος που συμμετέχει στις Σχολές αυτές, φέρει τα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα. Χρειάζεται λοιπόν να λαμβάνονται υπόψη κατά το σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων που διεξάγονται από τις Σχολές.

1.1.3 Προϋποθέσεις αποτελεσματικής μάθησης

Με βάση τα χαρακτηριστικά των ενήλικων εκπαιδευόμενων που προαναφέρθηκαν, θα αναλυθούν ορισμένες προϋποθέσεις που όπως αναφέρει ο Χατζηθεοχάρους (2010), βοηθούν στην αποτελεσματικότητα της μάθησης στους ενήλικες.

- Είναι πιο εύκολο για τον ενήλικο εκπαιδευόμενο να μάθει, όταν το πρόγραμμα συνδέεται με την καθημερινή ζωή του. Τα θέματα προς μελέτη πρέπει να αφορούν τις ανάγκες του και να ανταποκρίνονται στα βιώματά του.
- Για μια αποτελεσματική μάθηση, ο ενήλικος εκπαιδευόμενος πρέπει να συμφωνεί με τους στόχους της εκπαιδευτικής διαδικασίας, οι οποίοι θα πρέπει να έχουν τεθεί από την αρχή του προγράμματος. Καθοριστική σημασία έχει η πρώτη συνάντηση στην οποία πρέπει να αναγνωριστούν οι ανάγκες των εκπαιδευόμενων, και σε σχέση με αυτές να διατυπωθούν στόχοι που να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα και στις προσδοκίες των εκπαιδευόμενων.
- Όταν ο ενήλικος εκπαιδευόμενος εμπλέκεται στην εκπαιδευτική διαδικασία μαθαίνει καλύτερα. Ακόμα περισσότερο, όταν δίνεται η δυνατότητα να ενεργεί. Σύμφωνα με τον P. Mucchielli, αν προσέχουμε συγκρατούμε κατά προσέγγιση:
 - ✓ 10% από αυτά που διαβάζουμε,
 - ✓ 20% από αυτά που ακούμε,
 - ✓ 30% από αυτά που βλέπουμε,
 - ✓ 50% από αυτά που βλέπουμε και ακούμε ταυτόχρονα,
 - ✓ 80% από αυτά που λέμε,
 - ✓ 90% από αυτά που λέμε, ενώ ταυτόχρονα εκτελούμε πράξεις που απαιτούν σκέψη και στις οποίες εμπλεκόμαστε ενεργητικά
- Η μαθησιακή διαδικασία επιτυγχάνεται ευκολότερα όσο ο ενήλικος γίνεται πιο ενεργητικός πάνω σε αυτή. Όσο λοιπόν οι παιδαγωγικές μέθοδοι και οι τεχνικές που ευνοούν την ενεργητική συμμετοχή αξιοποιούνται καλύτερα από τον εκπαιδευτή, και ο ίδιος ο εκπαιδευτής αποφεύγει τον δασκαλοκεντρικό τρόπο εκπαίδευσης, τόσο ο εκπαιδευόμενος θα καταστεί ικανός ώστε να κατέχει τα μέσα και τον τρόπο για να συνεχίσει μόνος του πλέον την μαθησιακή διαδικασία.

- Ο ενήλικος εκπαιδευόμενος μαθαίνει πιο καλά όταν εντάσσεται σε μια ομάδα με κοινό στόχο. Ακόμα καλύτερα, όταν η εκπαιδευτική διαδικασία βασίζεται σε ομαδοσυνεργατικές δράσεις, δύο ατόμων ή μικρών υποομάδων.
- Ο ενήλικος μαθαίνει καλύτερα όταν η εκπαιδευτική διαδικασία ευνοεί τη συμμετοχή. Έχει ανάγκη να λειτουργεί μέσα σε ένα μαθησιακό περιβάλλον που το χαρακτηρίζει ο σεβασμός και η επικοινωνία, ώστε να νιώθει ότι μπορεί να συμμετέχει χωρίς να τον κρίνουν.
- Ο ρυθμός μάθησης για τον κάθε ενήλικο είναι διαφορετικός και για αυτό ο εκπαιδευτής όταν οργανώνει την διδασκαλία του οφείλει να τον λαμβάνει υπόψη και να σέβεται τον προσωπικό τρόπο και ρυθμό του κάθε εκπαιδευόμενου ξεχωριστά.
- Ο ενήλικος μαθαίνει όταν διερευνώνται τα εμπόδια που συναντά στη μάθηση και ανακαλύπτονται τρόποι για το ξεπέρασμά τους. Είναι σημαντικό να εντοπίζονται τα εμπόδια, ώστε να γίνονται ενέργειες για την αντιμετώπισή τους.
- Ο ενήλικος μαθαίνει όταν ο εκπαιδευτής ξέρει να αξιοποιεί τα αποτελέσματα της επιτυχίας και της αποτυχίας. Ο εκπαιδευτής οφείλει να εξηγεί στους εκπαιδευόμενους τους στόχους της εκπαιδευτικής διαδικασίας και τα διάφορα στάδια της μάθησης. Τέλος, να μπορεί να επισημαίνει τις επιτυχίες και να εξηγεί με παραδείγματα τις τυχόν αποτυχίες.

(Ανακτήθηκε από <http://www.pi.ac.cy> στις 10/12/2016).

Οι παραπάνω προϋποθέσεις για αποτελεσματική μάθηση, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη όταν σχεδιάζονται προγράμματα για Σχολές Γονέων. Στην περίπτωση αυτή οι εκπαιδευόμενοι είναι ενήλικοι και ισχύουν αντίστοιχα τα προαναφερθέντα.

1.1.4 Εμπόδια που προκύπτουν στη μάθηση

Οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι, στη διάρκεια της εκπαίδευσής τους, όπως αναφέρει ο Χατζηθεοχάρους (2010), αντιμετωπίζουν προβλήματα που μπορεί να οφείλονται τόσο σε εξωτερικούς παράγοντες, όσο και σε εσωτερικούς. Ως εξωτερικοί παράγοντες αναφέρονται τα εξωτερικά εμπόδια, που εμποδίζουν συχνά την πρόσβαση των ενήλικων εκπαιδευόμενων στα προγράμματα εκπαίδευσης. Ως εσωτερικά εμπόδια, αναφέρονται οι προϋπάρχουσες γνώσεις και αξίες που συχνά παρεμποδίζουν τη μάθηση. Τα εμπόδια αυτά είναι σημαντικό, όσο αυτό είναι

δυνατό, να αντιμετωπιστούν ή να ελαχιστοποιηθούν ώστε να μην παρακωλύουν την πορεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Σε μια προσπάθεια να κατηγοριοποιήσουμε τα εμπόδια θα τα χωρίζαμε ως εξής:

- εμπόδια που προέρχονται από τους διαφορετικούς κοινωνικούς ρόλους του κάθε ενήλικου και προκύπτουν από τις υποχρεώσεις, τα καθήκοντα και τις δεσμεύσεις του ενήλικου.
- εμπόδια που προκύπτουν από την οργάνωση της μαθησιακής διαδικασίας, όπως για παράδειγμα ο ακατάλληλος χώρος ή οι κακές σχέσεις εκπαιδευτή-εκπαιδευόμενων και αφορούν το εκπαιδευτικό πλαίσιο.
- τέλος, εσωτερικά εμπόδια που πηγάζουν από την προσωπικότητα του κάθε ενήλικου και αφορούν: α) ψυχολογικούς παράγοντες (όπως το άγχος αποτυχίας ή η έλλειψη αυτοπεποίθησης), β) προϋπάρχουσες γνώσεις και αξίες, προκαταλήψεις που μπορεί να προκαλούν αντίσταση στη νέα γνώση και στην αλλαγή.

(Ανακτήθηκε από <http://www.pi.ac.cy> στις 10/12/2016).

Στην εκπαίδευση ενηλίκων είναι αρκετά τα εμπόδια που προκύπτουν και εξαρτώνται από πολλούς και διαφορετικούς παράγοντες, οι οποίοι συχνά δεν μπορούν να ελεγχθούν και να αντιμετωπιστούν από το εκπαιδευτικό σύστημα. Κεντρικός λοιπόν στόχος της εκπαίδευσης ενηλίκων είναι καταρχήν να προσελκύσει τους ενήλικους εκπαιδευόμενους στα αντίστοιχα προγράμματα μάθησης και να καταφέρει να τους κρατήσει μέχρι την ολοκλήρωση του προγράμματος. Στόχος που μπορεί να επιτευχθεί αν οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι αισθανθούν αυτοπεποίθηση σε σχέση με τις ικανότητές τους, ώστε να ολοκληρώσουν επιτυχώς το πρόγραμμα εκπαίδευσής τους. (Ανακτήθηκε από <http://www.pi.ac.cy> στις 10/12/2016).

1.1.5 Οι βασικές θεωρίες που διέπουν την εκπαίδευση ενηλίκων

Ο πρώτος στοχαστής που ασχολήθηκε συστηματικά με την εμπειρική μάθηση ήταν ο αμερικανός θεμελιωτής των κατευθυντήριων γραμμών της ανθρωπιστικής παιδείας John Dewey (1859 – 1952). Ο Dewey ασχολήθηκε κυρίως με την εκπαίδευση των παιδιών, ωστόσο θεωρείται ότι υπήρξε ταυτόχρονα ένας από τους μείζονες θεωρητικούς της συνεχιζόμενης εκπαίδευσης. (Ανακτήθηκε από Τράπεζα Θεμάτων <http://www.eoppep.gr> στις 15/12/2016). Αυτό οφείλεται στο ότι συνέδεσε σε ένα αδιαχώριστο συνεχές την αρχική και τη συνεχιζόμενη εκπαίδευση. Ο Dewey θεωρεί την εκπαίδευση συστατικό στοιχείο της ανάπτυξης του ανθρώπου, που δεν εξαντλείται κατά την παιδική και εφηβική ηλικία, αλλά μπορεί να έχει

παρουσία σε οποιοδήποτε στάδιο της ζωής. Στο θεμελιώδες έργο του «Εμπειρία και εκπαίδευση» (1933) ισχυρίζεται ότι κάθε άνθρωπος είναι δυνατόν να βρίσκεται σε μια συνεχή διεργασία ανάπτυξης, που βασίζεται στη συνεχιζόμενη εκπαίδευσή του, στο βαθμό που η προηγούμενη εκπαίδευση που έλαβε θέτει τις κατάλληλες βάσεις. Οι απόψεις του Dewey έγιναν κεντρικό σημείο αναφοράς από πλατιά στρώματα εκπαιδευτικών τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα και επηρέασαν βαθιά μερικούς από τους θεμελιωτές της εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως ο Lindeman, ο Houle, ο Knowles, ο Carl Rogers, ο Mezirow, ο Lewin. (Ανακτήθηκε από Τράπεζα Θεμάτων, <http://www.eoppep.gr> στις 15/12/2016).

Σημαντικές θεωρίες της εκπαίδευσης ενηλίκων συνεχίζουν τις θεμελιώδεις απόψεις του Dewey και υποστηρίζουν ότι η διεργασία της μάθησης προωθείται, μέσω της αλληλεπίδρασης ανάμεσα σε εκπαιδευόμενους και εκπαιδευτές και της αξιοποίησης της εμπειρίας των εκπαιδευόμενων. Οι σημαντικότερες θεωρητικές προσεγγίσεις που έχουν χαρακτηρίσει το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων είναι οι εξής : (Ανακτήθηκε από Τράπεζα Θεμάτων, <http://www.eoppep.gr> στις 15/12/2016)

1. Η θεωρία της Ανδραγωγικής του Malcolm Knowles
2. Η θεωρία της Κοινωνικής Αλλαγής του Paulo Freire
3. Η θεωρία της Μετασχηματίζουσας Μάθησης του Jack Mezirow
4. Ο κύκλος της μάθησης του David Kolb
5. Η συνθετική προσέγγιση του Peter Jarvis

Παρακάτω θα αναφερθούμε σε τρεις από τις βασικότερες θεωρίες στην εκπαίδευση ενηλίκων: τη θεωρία της «Ανδραγωγικής» του Malcolm Knowles, την «Εκπαίδευση για την κοινωνική αλλαγή» του Paulo Freire, και τη θεωρία της «Μετασχηματίζουσας Μάθησης» του Jack Mezirow.

Η θεωρία της Ανδραγωγικής είναι μια ανθρωπιστική προσέγγιση της εκπαίδευσης ενηλίκων. Αναπτύχθηκε ως θεωρία στα τέλη της δεκαετίας του 1960 και ορίζεται ως «η τέχνη και η επιστήμη να βοηθάς ενήλικες να μαθαίνουν» (Τσιμπουκλή – Φίλλιπς, 2008). Η θεωρία αυτή επικράτησε ως τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Θεμελιωτής της θεωρείται ο E. Lindeman, αλλά ο M. Knowles (1913 -1997) είναι εκείνος που την επεξεργάστηκε και την ανέπτυξε περισσότερο.

Οι εμπνευστές της θεωρίας την ονόμασαν «Ανδραγωγική» θέλοντας να τονίσουν τη διαφοροποίηση της εκπαίδευσης ενηλίκων έναντι της εκπαίδευσης των ανηλίκων: Ανδραγωγική έναντι της Παιδαγωγικής ή Andragogy versus Pedagogy (Ανακτήθηκε από <http://www.pi.ac.cy> στις 15/12/2016).

Η θεωρία αυτή στηρίζεται σε έξι παραδοχές:

- Ο ενήλικος εκπαιδευόμενος χρειάζεται να κατανοήσει το λόγο για τον οποίο πρέπει να μάθει κάτι πριν εμπλακεί στη διαδικασία εκμάθησής του.
- Έχει την ανάγκη και την ικανότητα να αυτοκαθορίζεται.
- Εμπλέκεται στην εκπαιδευτική διαδικασία έχοντας ήδη πλούτο εμπειριών και παγιωμένων αντιλήψεων.
- Θέλει να αποκτήσει γνώσεις σχετικές με τις συνθήκες τις οποίες αντιμετωπίζει.
- Επίκεντρο του προσανατολισμού του όσον αφορά την μαθησιακή διαδικασία είναι το ίδιο το πρόβλημα και όχι η απόκτηση ακαδημαϊκών γνώσεων.
- Τα εσωτερικά κίνητρα μάθησης είναι πιο σημαντικά για έναν ενήλικα.

(Ανακτήθηκε από <http://www.pi.ac.cy> στις 15/12/2016).

Η καινοτομία της θεωρίας της Ανδραγωγικής, βρίσκεται στα εξής:

α) Έδωσε έμφαση στα χαρακτηριστικά των ενηλίκων εκπαιδευόμενων και ιδιαίτερα στην τάση που αυτοί έχουν για αυτό-κατευθυνόμενη μάθηση και

β) Ανάδειξε τον ρόλο του εκπαιδευτή ενηλίκων ως μεσάζοντα και διευκολυντή (Ανακτήθηκε από <http://www.pi.ac.cy> στις 15/12/2016).

Στη θεωρία αυτή η πιο σημαντική κριτική που ασκήθηκε αφορούσε πως τάσεις αυτοκαθορισμού έχουν και τα παιδιά και όχι μόνο οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι. Εμπειρία έχουν και τα παιδιά, η οποία μάλιστα μπορεί να αξιοποιηθεί εξίσου στην εκπαίδευσή τους. (Τσιμπουκλή-Φίλλιπς, 2008). Τέλος, μελετητές υποστηρίζουν πως η Ανδραγωγική δεν θεμελιώνεται επαρκώς με ερευνητικά δεδομένα, ως εκ τούτου είναι περισσότερο μια σειρά από αξιώματα παρά μια τεκμηριωμένη θεωρία (Ανακτήθηκε από <http://www.pi.ac.cy> στις 15/12/2016).

Η δεύτερη θεωρία, είναι η «Εκπαίδευση για την κοινωνική αλλαγή» του Paulo Freire. Ο Paulo Freire (1921-1997) γεννήθηκε στη Βραζιλία και η δουλειά του για την καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού στη χώρα του επηρέασε τη θεωρία του, που διαδόθηκε πλατιά στις δεκαετίες 1960-1980. Ο Freire ανέδειξε την αξία της λαϊκής επιμόρφωσης, με στόχο να ενδυναμώσει τις κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες (Τσιμπουκλή –Φίλλιπς, 2008). Πίστευε πως οι κοινωνικά αποκλεισμένοι και καταπιεσμένοι απ' την κυρίαρχη τάξη δεν κατανοούν την πραγματικότητα στην οποία ζουν και θεωρούν τον κόσμο ως ένα δομημένο καθεστώς, στο οποίο οφείλουν να προσαρμοστούν. Επιχείρησε, επομένως, να τους ενθαρρύνει να αναλάβουν συλλογική δράση, που θα μπορούσε να οδηγήσει σε κοινωνική αλλαγή. (Τσιμπουκλή– Φίλλιπς, 2008).

Ο Freire, όπως συνεχίζουν οι Τσιμπουκλή- Φίλλιπς (2008), πίστευε ότι η εκπαίδευση είναι αναγκαία για την απελευθέρωση των κοινωνικά καταπιεσμένων ομάδων και ατόμων. Κεντρικό ζήτημα της εκπαίδευσης, σύμφωνα με τον Paulo Freire, είναι ο διάλογος, ο οποίος προωθεί την ισοτιμία και στηρίζεται στο σεβασμό, στην αγάπη και στην ανοχή. Ο Freire θεωρούσε το διάλογο αναπόσπαστο μέρος της ανθρώπινης φύσης, ενώ αντιμετώπιζε τη στιγμή του διαλόγου ως στιγμή μετασχηματισμού. Οι μετασχηματιστικές διαστάσεις της μάθησης, σύμφωνα με τον Freire, είναι τα μέσα για την ύπαρξη μιας κοινωνίας, η οποία σέβεται την αξιοπρέπεια και την ελευθερία του ατόμου. (Τσιμπουκλή- Φίλλιπς, 2008).

Ο Freire ανέπτυξε ένα μοντέλο αλφαριθμητισμού, που στηριζόταν στην εξέλιξη των πολιτισμικών κύκλων του κινήματος της Λαϊκής Επιμόρφωσης, η οποία άνηθε στη Βραζιλία του 1950. (Τσιμπουκλή- Φίλλιπς, 2008). Στη μέθοδο του Freire υπήρχαν τρία στάδια:

α) το Διερευνητικό (Investigative),

β) το Θεματικό (Thematization) και

γ) το Στάδιο του Προβληματισμού (Problematization).

Το τρίτο στάδιο, αυτό του Προβληματισμού συμπίπτει με την κοινωνική δράση. Ο Freire, θεωρούσε το στάδιο του προβληματισμού, δηλαδή τη στιγμή κατά την οποία το άτομο αποκτά την ικανότητα της γραφής και της ανάγνωσης, ως ιδιαίτερα σημαντικό. Μέσα από την ολοκλήρωση των τριών σταδίων, οι εκπαιδευόμενοι μπορούσαν να επιτύχουν τη συνειδητοποίηση, δηλαδή μπορούσαν πλέον να κατανοήσουν ότι η άποψή τους για τον κόσμο και η θέση τους σε αυτόν διαμορφώνεται από κοινωνικές και ιστορικές δυνάμεις, οι οποίες λειτουργούν σε βάρος τους. (Τσιμπουκλή- Φίλλιπς, 2008).

Η καινοτομία της θεωρίας του Freire έγκειται στην πεποίθηση ότι οι ενήλικοι εκπαιδευόμενοι εφόσον συνειδητοποιήσουν τις συνθήκες στις οποίες ζουν, θα δράσουν με στόχο την κοινωνική αλλαγή ανατρέποντας την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων. Ο Freire πίστευε πως στόχος της μάθησης είναι να οδηγήσει τα άτομα στην χειραφέτηση και κατά συνέπεια στην αλλαγή των κοινωνικών δομών (Τσιμπουκλή- Φίλλιπς, 2008).

Η κεντρική θέση της θεωρίας του ότι καμία εκπαίδευση δεν είναι ουδέτερη έχει δεχτεί κριτική. Εξάλλου, σύμφωνα με τον Jarvis, η θεωρία του Freire αντιμετωπίζεται κυρίως ως πολιτική, παρά ως θεωρία της εκπαίδευσης ενηλίκων, καθώς δεν συνδέεται με τους προβληματισμούς για την εκπαίδευση ενηλίκων που είχαν αναπτύξει ο Dewey, ο Carl Rogers ή ο Knowles (Τσιμπουκλή- Φίλλιπς, 2008). Τίθεται επίσης υπό αμφισβήτηση, το κατά πόσο μπορεί να γίνει μεταφορά του

μοντέλου αυτού στις δυτικές κοινωνίες, καθώς οι συνθήκες (πολιτικές, οικονομικές και πολιτισμικές) είναι πολύ διαφορετικές από εκείνες της Λατινικής Αμερικής.

Η θεωρία του Freire παρόλη την κριτική που έχει δεχθεί, έχει επηρεάσει πολλούς σύγχρονους μελετητές της εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως είναι ο Mezirow και ο Jarvis, ο οποίος επίσης θεωρεί ότι η εκπαίδευση πρέπει να οδηγεί στη χειραφέτηση (Τσιμπουκλή- Φίλλιπς, 2008) .

Τέλος, η τρίτη θεωρία αφορά τη «Μετασχηματίζουσα Μάθηση» του Jack Mezirow (1923 -2014) που αποτελεί μια από τις σημαντικότερες στην εκπαίδευση ενηλίκων. Πρόκειται για μια συνθετική θεωρία για τη μάθηση στους ενήλικους, που συνδύασε τις θέσεις πολλών στοχαστών, όπως οι Jurgen Habermas και Paulo Freire. Η θεωρία του Mezirow, ως θεωρία μάθησης, δέχτηκε κριτική και θεωρήθηκε ότι παρουσιάζει αδυναμίες, παρόλα αυτά είναι ιδιαίτερης σημασίας για την εκπαίδευση ενηλίκων. Επίκεντρο της θεωρίας του Mezirow είναι οι νοηματοδοτικές δομές (πλαίσιο αναφοράς) των ενηλίκων και ο μετασχηματισμός τους και αυτή η έμφαση πρόσφερε στην εκπαίδευση ενηλίκων μια βάση για το πώς οι ενήλικοι μαθαίνουν. (Ανακτήθηκε από <http://www.eoppep.gr> στις 17/12/2016).

Κατά τον Mezirow, κάθε ενήλικος ερμηνεύει την πραγματικότητα με βάση ένα δικό του σύστημα αντιλήψεων, που έχει οικοδομηθεί κατά τη διάρκεια της κοινωνικοποίησής του. Το σύστημα αυτό εξαρτάται από το κοινωνικοπολιτισμικό πλαίσιο στο οποίο ο ενήλικος κοινωνικοποιήθηκε. Ο Mezirow καταλήγει στο συμπέρασμα πως για να προκύψει κίνητρο μάθησης σε έναν ενήλικο πρέπει να μην συμπίπτει η πραγματικότητα με την εμπειρία. Έτσι, περιγράφει τη διαδικασία της μετασχηματίζουσας μάθησης ως αποτέλεσμα αποπροσανατολιστικών διλημάτων, που επιφέρουν μια κρίση που βιώνει ο ενήλικος. Όταν ο εκπαιδευόμενος δεν μπορεί να επιλύσει τα διλήμματα τα οποία αντιμετωπίζει, στηριζόμενος σε προηγούμενες στρατηγικές επίλυσης των προβλημάτων του, τότε βιώνει μια διεργασία αυτό-εξέτασης, που περιλαμβάνει αξιολόγηση των παραδοχών και μετέπειτα εύρεση εναλλακτικών δράσεων. Το πλάνο των δράσεων περιλαμβάνει την απόκτηση νέων γνώσεων και δεξιοτήτων, καθώς και τη δοκιμή νέων ρόλων και νέων ικανοτήτων. Έτσι, ο ενήλικος εντάσσεται ξανά στη ζωή του, με μια νέα, μετασχηματισμένη όμως οπτική.

Υπάρχουν δέκα στάδια, μέσα από τα οποία ο ενήλικος εκπαιδευόμενος μπορεί να επιτύχει τη μετασχηματίζουσα μάθηση (Τσιμπουκλή- Φίλλιπς, 2008).

Τα στάδια αυτά είναι τα ακόλουθα:

1. Κάποιο αποπροσανατολιστικό δίλημμα.
2. Αυτό-εξέταση

3. Αξιολόγηση των παραδοχών.
4. Μοίρασμα με άλλους της διεργασίας του μετασχηματισμού.
5. Αναζήτηση νέων ρόλων, σχέσεων, τρόπων δράσης.
6. Σχεδιασμός ενός πλάνου δράσης.
7. Απόκτηση γνώσεων, στάσεων και ικανοτήτων για την υλοποίηση του πλάνου δράσης.
8. Δοκιμή των νέων ρόλων.
9. Οικοδόμηση αυτοπεποίθησης και ικανοτήτων για ανταπόκριση στους νέους ρόλους και στις νέες σχέσεις.
10. Επανένταξη στη ζωή σύμφωνα με τις συνθήκες οι οποίες έχουν πλέον οριστεί από τις νέες προοπτικές.

Η θεωρία του Mezirow έχει δεχτεί και αυτή κριτική. Ο Κουλαουζίδης (2006) αναφέρει, πως ο Mezirow έχει επικριθεί για το ότι με τη θεωρία του αποκλείει την διάσταση της κοινωνικής πολιτικής από την εκπαίδευση ενηλίκων. Τέλος, μια άλλη διάσταση της κριτικής στη θεωρία της μετασχηματίζουσας μάθησης σχετίζεται με το αν μπορούν να ωφεληθούν όλες οι κοινωνικές τάξεις. (Ανακτήθηκε από <http://www.eoppep.gr> στις 17/12/2016).

Εν κατακλείδι, οι θεωρίες που διέπουν την εκπαίδευση ενηλίκων, αγγίζουν άμεσα και την παρεχόμενη εκπαίδευση στις Σχολές Γονέων, καθώς αποτελούν το θεωρητικό υπόβαθρο που καθορίζει τον σχετικό εκπαιδευτικό σχεδιασμό της διαδικασίας μάθησης.

1.1.6 Ο ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων

Οι περισσότερες από τις θεωρίες της εκπαίδευσης ενηλίκων που αναφέρθηκαν στο προηγούμενο κεφάλαιο, θεωρούν το ρόλο του εκπαιδευτή ως διευκολυντικό στη διεργασία της μάθησης. (Τσιμπουκλή– Φίλλιπς, 2008). Μεγάλη σημασία δίνεται στην έννοια του προσώπου του εκπαιδευτή ενηλίκων, πολύ περισσότερο ως φορέα γνώσεων. Βασικός στόχος του εκπαιδευτή είναι να προσφέρει νέες γνώσεις και εμπειρίες στους εκπαιδευόμενους ώστε αυτοί να κατανοήσουν και να μετασχηματίσουν τις προηγούμενες. Ο εκπαιδευτής οφείλει να έχει ικανότητα ενσυναίσθησης, να αντιλαμβάνεται τους εκπαιδευόμενους και τις

αντιδράσεις τους, αλλά να παραμένει αντικειμενικός στην κρίση του. (Τσιμπουκλή-Φίλλιπς, 2008).

Πιο αναλυτικά, κάθε θεωρία ενήλικης μάθησης δίνει και μια άλλη διάσταση στο ρόλο του εκπαιδευτή. Σύμφωνα με τη θεωρία της «Ανδραγωγικής» του Malcolm Knowles, ο εκπαιδευτής ενηλίκων είναι «διευκολυντής», καθώς ο ρόλος του δεν είναι να μεταδίδει μόνο γνώσεις, αλλά κατά κύριο λόγο να προκαλεί στους εκπαιδευόμενους ανάπτυξη ερωτημάτων. Ο Paulo Freire στην θεωρία της «Εκπαίδευσης για την κοινωνική αλλαγή», περιγράφει τον εκπαιδευτή ως «προβληματίζων παιδαγωγό». Ο ρόλος του εκπαιδευτή λοιπόν είναι να προτείνει προβλήματα σχετικά με καταστάσεις της ζωής των εκπαιδευομένων, προκειμένου να τους βοηθήσει μέσω της κριτικής συνειδητοποίησης να πετύχουν σταδιακά κριτική αντίληψη της πραγματικότητάς τους και να αναλάβουν δράση για να την αλλάξουν. Ο Mezirow στη θεωρία της «μετασχηματίζουσας μάθησης», αναφέρει τον εκπαιδευτή ως ο «συνεργατικός μανθάνων». Ο εκπαιδευτής ενηλίκων ξεπερνά το ρόλο του και μεταβιβάζει την εξουσία του στην ομάδα που εκπαιδεύει. Έτσι, παρέχει ευκαιρίες, προωθεί το διάλογο με ισότιμη συμμετοχή όλων των μελών, δημιουργεί «προστατευμένα μαθησιακά περιβάλλοντα», δομεί σχέσεις ανάμεσα στα μέλη της ομάδας και ενισχύει «συνθήκες κοινωνικής δημοκρατίας». (Ανακτήθηκε από <http://www.pi.ac.cy> στις 15/12/2016).

Σύμφωνα με την Αθανασίου (2014), ο εκπαιδευτής ενηλίκων πρέπει να διαθέτει ιδιαίτερες γνώσεις, ικανότητες και στάσεις όπως :

1. Νοιάζεται και αποδέχεται τους εκπαιδευομένους.
2. Επικοινωνεί ουσιαστικά.
3. Συντονίζει και οργανώνει την ομάδα.
4. Προσδιορίζει κατάλληλα το περιεχόμενο των διδακτικών ενοτήτων και το διδακτικό υλικό.
5. Εφαρμόζει ευέλικτα μεγάλο φάσμα εκπαιδευτικών τεχνικών.
6. Συνδέει το περιεχόμενο της εκπαίδευσης με τις συνθήκες της τοπικής ή ευρύτερης αγοράς εργασίας, καθώς και με τις συνθήκες της τοπικής κοινωνίας.
7. Έχει αυτογνωσία.
8. Αυτοαξιολογείται και αυτοαναπτύσσεται.

Τέλος, ο Εκπαιδευτής Ενηλίκων πρέπει να εντοπίζει τα εμπόδια που προκύπτουν στη μάθηση και να βοηθά για την αντιμετώπισή τους τόσο μέσα στην τάξη όσο και σε ευρύτερο επίπεδο.

ΣΥΝΟΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Στο κεφάλαιο αναλύθηκαν τα βασικά χαρακτηριστικά που διέπουν την ενήλικη μάθηση, οι βασικές θεωρίες που επικρατούν στον χώρο και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ενήλικου εκπαιδευόμενου. Αναλύθηκαν οι προϋποθέσεις μιας αποτελεσματικής μάθησης καθώς και τα εμπόδια που προκύπτουν. Τέλος, τονίστηκε ο καθοριστικός ρόλος του εκπαιδευτή ενηλίκων σε όλη την εκπαιδευτική διαδικασία. Στο επόμενο κεφάλαιο, θα αναλυθεί ο θεσμός των Σχολών Γονέων, όπως έχει εξελιχθεί στην Ελλάδα και ιδιαίτερα σε σχέση με την προσχολική ηλικία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ : ΟΙ ΣΧΟΛΕΣ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΟΝΑΔΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα γίνει αναφορά στο θεσμό των Σχολών Γονέων. Θα γίνει μια ιστορική αναδρομή της παρουσίας τους, τόσο στο διεθνή χώρο όσο και στην Ελλάδα. Θα αποσαφηνιστεί η έννοια της «Εκπαίδευσης Γονέων» μέχρι την τελευταία μορφή της, αυτή της «Σχολής Γονέων» και θα αναφερθούν οι φορείς που οργανώνουν αντίστοιχα προγράμματα. Θα αναλυθεί η μεθοδολογία των Σχολών αυτών, καθώς και το περιεχόμενο των θεματικών τους. Επίσης, θα επισημανθεί η αναγκαιότητα της ύπαρξης των Σχολών Γονέων και θα παρουσιαστούν τα μέχρι τώρα αποτελέσματά τους. Τέλος, θα αναφερθεί συνοπτικά η λειτουργία της μονάδας προσχολικής αγωγής, οι ιδιαίτερες ανάγκες της προσχολικής ηλικίας και θα τονιστεί η συμβολή των Σχολών Γονέων στην ενδυνάμωση της σχέσης οικογένειας – νηπιαγωγείου.

Το κεφάλαιο αυτό αποτελεί σημαντικό μέρος της έρευνας της παρούσης διπλωματικής, γιατί μέσα από την παρουσίαση όλης της εξέλιξης των Σχολών Γονέων στην Ελλάδα, θα αναζητηθούν οι λόγοι που ο θεσμός δεν έχει αναπτυχθεί επαρκώς. Θα διαπιστωθούν οι δυσχέρειες που προκύπτουν στην ελληνική σχολική πραγματικότητα και με αυτό τον τρόπο θα οδηγηθούμε σε εναλλακτικές προτάσεις, που πιθανόν να βοηθήσουν το θεσμό να ενισχυθεί.

Εισαγωγή

Ένας από τους βασικούς ρόλους που κάθε άνθρωπος αναλαμβάνει να παίξει είναι αυτός του γονέα, καθώς, όπως κάθε ζωντανός οργανισμός, αναπαράγεται και στη συνέχεια προστατεύει τα μικρά του, ώστε να εξασφαλίσει την επιβίωσή τους. Οι περισσότεροι άνθρωποι θα γίνουν στην πορεία της ζωής τους γονείς και θα αναλάβουν τον γονεϊκό ρόλο. Υπάρχει όμως κάποιος που μαθαίνει τους γονείς να είναι γονείς;

Οι πιο πολλοί αναπαράγουν το είδος του γονέα που έχουν ήδη βιώσει από τους δικούς τους γονείς και μεγαλώνουν τα παιδιά τους με βάση τα δεδομένα της κοινωνίας στην οποία ζουν. Οι νέοι γονείς αναζητούν βοήθεια αρχικά από τους δικούς τους γονείς και από το κοντινό τους περιβάλλον, αλλά και από βιβλία, περιοδικά και το διαδίκτυο. Αρκεί όμως μόνο η συσσώρευση γνώσεων για να ασκηθεί κάποιος στο ρόλο του γονέα; Μήπως τα παιδιά μεγάλωναν καλύτερα αν οι γονείς τους είχαν «εκπαιδευτεί» να είναι γονείς; Και μήπως μια τέτοια «εκπαίδευση» τους βοηθούσε στην μετέπειτα σχέση τους με τους εκπαιδευτικούς των παιδιών τους; Ποιος αναλαμβάνει κάποιον τέτοιο ρόλο; Υπάρχει κάποιο οργανωμένο πλαίσιο στην εκπαίδευση γονέων;

Σε τέτοιου είδους ερωτήματα έρχεται να απαντήσει ο όρος «εκπαίδευση γονέων», ή όπως έχει επικρατήσει να αναφέρεται «οι Σχολές Γονέων». Ένας θεσμός αρκετά παλιός, αλλά όχι ιδιαίτερα διαδεδομένος στην Ελλάδα. Τι είναι όμως η εκπαίδευση γονέων; Πώς εφαρμόζεται στην Ελλάδα και από ποιους φορείς; Ποιο το περιεχόμενο της εκπαίδευσης;

2.1 Ιστορική αναδρομή

Η εκπαίδευση των γονέων δεν είναι καινούργια έννοια. Όπως αναφέρει η Πιστοφίδου (2009), πρώτες αναφορές συναντάμε δύο χιλιάδες χρόνια πριν στον Πλάτωνα στο έργο του «Πολιτεία», στα «Πολιτικά» του Αριστοτέλη και στο έργο «Περί Παιδων Αγωγής» του Πλούταρχου, που συμβουλεύουν και καθοδηγούν τους γονείς σχετικά με την ανατροφή των παιδιών τους. Σε κάθε ιστορική περίοδο συναντάμε απόψεις για το πώς οι γονείς πρέπει να διαπαιδαγωγήσουν τα παιδιά τους, καθώς και βασικές αρχές ανατροφής.

2.1.1 Ιστορική αναδρομή στο Διεθνή χώρο

Στην Αγγλία, σύμφωνα με την Πιστοφίδου (2009), κατά τον Μεσαίωνα (1240 μ.Χ.) στην πιο πολυδιαβασμένη εγκυκλοπαίδεια της εποχής «De proprietatibus rerum» (Βιβλίο για τη φύση των πραγμάτων), βρίσκουμε τις πρώτες αναφορές προς τους γονείς, καθώς αναφέρονται συστάσεις για την κατάλληλη φροντίδα των παιδιών. Αργότερα, στα χρόνια της Αναγέννησης, βρίσκουμε στο έργο του Michel de Montaigne (1553 – 1592μ.Χ.) «Δοκίμιο», στο κεφάλαιο «περί στοργής των πατέρων προς τα παιδιά» από το δεύτερο βιβλίο, να δίνει συμβουλές προς τους γονείς, με ιδιαίτερη αναφορά προς το πρότυπο του πατέρα (Montaigne, Δοκίμια, Εστία, 2005). Ήδη γύρω στα 1400 μ.Χ. με τη διάδοση της τυπογραφίας, από τα πρώτα συγγράμματα που τυπώθηκαν ήταν οδηγίες για την άσκηση της γονεϊκότητας, ενώ μετά το 1600 μ.Χ. κυκλοφορούν ήδη τα πρώτα εγχειρίδια για γονείς. Επίσης, ο Ελβετός φιλόσοφος Rousseau (1712 - 1778) στο έργο του «Αιμίλιος» (1762) εκφράζει νεότερες απόψεις περί αγωγής, παρότι ο ίδιος δεν αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση, καθώς εγκατέλειψε τα παιδιά του. Στον «Αιμίλιο» ο Rousseau, σύμφωνα με την Σίσκου(2006), αναφέρεται στον τύπο της αγαπημένης οικογένειας, όπου και οι δυο γονείς από κοινού διαδραματίζουν τον γονεϊκό ρόλο. Παράδοξο εντούτοις είναι το γεγονός που αναφέρει η Σίσκου (2006), πως οι πιο γνωστοί παιδαγωγοί, όπως ο Dewey, ο Decroly ή ο Pestalozzi, παρά το τεράστιο έργο τους όσον αφορά την αγωγή του παιδιού, δεν κάνουν σχεδόν καμία αναφορά στην σημασία του ρόλου του γονέα. Καταλήγοντας, ουσιαστικά μέχρι το 1910-20 σποραδικές αναφορές γίνονταν όσον αφορά τον γονεϊκό ρόλο, καθώς μέχρι τότε η εκπαίδευση των γονέων δεν ήταν συστηματική και οργανωμένη.

Όπως αναφέρει η Πιστοφίδου (2009), η ουσιαστική εκπαίδευση των γονέων αρχίζει μετά το 1910 και συγκεκριμένα στην Αμερική. Οι νέες γνώσεις γύρω από την ανάπτυξη των παιδιών, καθώς και η σημασία του ρόλου της γονεϊκότητας, αξιοποιούνται από ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς και άλλους λειτουργούς ψυχικής υγείας, που ξεκινούν να παρέχουν υπηρεσίες εκπαίδευσης σε γονείς. Από τη δεκαετία του 1930 και έπειτα, χιλιάδες γονείς συμμετέχουν σε ομάδες γονέων.

Την ίδια εποχή στην Ευρώπη όπως αναφέρει η Πιστοφίδου (2009), παρουσιάζονται οι πρώτες ομάδες γονέων, που διοργανώνονται από τον Alfred Adler (1870 - 1937) έναν Αυστριακό Ιατρό και ψυχολόγο, συνεργάτη επί εννιά χρόνια του Sigmund Freud. Η εκπαίδευση των γονέων επηρεάζεται από τις κοινωνικές συνθήκες εκείνης της εποχής, που στρέφουν το έντονο ενδιαφέρον προς τους γονείς. Διατίθεται νέα επιστημονική γνώση που θεωρεί σημαντική επιρροή στην ανάπτυξη των παιδιών το ρόλο του γονέα και νέα δεδομένα που παρουσιάζουν την ανεπάρκεια του γονεϊκού ρόλου, καθώς οι γονείς τείνουν να

διακατέχονται προοδευτικά από όλο και μεγαλύτερο κοινωνικό άγχος. Την εποχή αυτή διαμορφώνονται και τα βασικά μοντέλα εκπαίδευσης γονέων , τα οποία επικρατούν μέχρι και τις μέρες μας. Συγκεκριμένα, την πρώτη Σχολή Γονέων την συναντάμε στο Παρίσι το 1928, σαν έναν οργανισμό που απέβλεπε στην προσφορά βοήθειας προς τους γονείς για τον ρόλο τους μέσα στην οικογένεια. Οι Σχολές πολλαπλασιάζονται σε όλη τη Γαλλία και σύντομα εξαπλώνονται και σε άλλες χώρες. Το 1964 ιδρύεται στη Γαλλία η Διεθνής Ομοσπονδία Γονέων που συνέβαλε καθοριστικά στην εξάπλωση και διάδοση του έργου της εκπαίδευσης των γονέων (Πηγή <http://www.fiep-ifpe.fr> Ανακτήθηκε 1/12/2016) . Το 1972 πραγματοποιείται διεθνές συνέδριο στην Ελβετία με θέμα «το μέλλον της εκπαίδευσης των γονέων» που θεωρείται ορόσημο για το θεσμό, αφού στρέφει το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων σε σύγχρονες και επιστημονικά τεκμηριωμένες απόψεις, που στηρίζονται στην ψυχολογία και στην ψυχιατρική. Στο συνέδριο αυτό τονίστηκε πως σε κάθε χώρα η εκπαίδευση των γονέων θα είναι ευέλικτη και θα προσαρμόζεται στις ιδιαίτερες συνθήκες του τόπου (Χουρδάκη, 1984.) Έτσι, το 1978 ιδρύεται η Διεθνής Ομοσπονδία για την Εκπαίδευση Γονέων, ενώνοντας οργανισμούς από διάφορες χώρες (International Federation for Parents Education- I.F.P.E.). Σκοπός της I.F.P.E. είναι να βοηθήσει την οικογένεια να εκπληρώσει τον εκπαιδευτικό της ρόλο, συνεισφέροντας στην διαρκή βελτίωση και εξέλιξη του γονεϊκού ρόλου. Η I.F.P.E είναι διεθνής, μη κυβερνητικός οργανισμός και συνεργάζεται με τα Ηνωμένα Έθνη, την Unicef και την Unesco. (Πηγή <http://www.fiep-ifpe.fr> /Ανακτήθηκε 1/12/2016) .

2.1.2 Ιστορική αναδρομή στον Ελληνικό χώρο

Στα Ελληνικά δρώμενα σποραδικές αναφορές για την εκπαίδευση γονέων βρίσκουμε στις γυναικείες οργανώσεις και στις Χριστιανικές Ενώσεις . Οι γυναικείες-φεμινιστικές οργανώσεις αναλαμβάνουν έναν συμβουλευτικό ρόλο, διοργανώνοντας κάποιες διαλέξεις, αποκλειστικά όμως προς τις μητέρες. Από τη δεκαετία του 1910- 20 αρχίζουν να τυπώνονται περιοδικά και ποικίλα άρθρα που ασχολούνται με τον γονεϊκό ρόλο. Σημαντική ήταν η επιρροή της ίδρυσης του «Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας» το 1920 (Ανακτήθηκε από <http://leagueforwomenrights.gr> 15/11/2016). Ο Σύλλογος διοργάνωνε διαλέξεις για γονείς, αλλά εξέδιδε και το σχετικό περιοδικό «Ο Αγώνας της Γυναίκας», που περιλάμβανε πολλά άρθρα για μητέρες και γονείς. Το περιοδικό εκδόθηκε για πρώτη φορά το 1923 και συνεχίζει να εκδίδεται μέχρι σήμερα ψηφιοποιημένο από

το Πάντειο Πανεπιστήμιο. (Ανακτήθηκε από www.genderpanteion.gr 15/11/2016) . Τα πολιτικά γεγονότα συχνά διέκοπταν αυτές τις πρωτοβουλίες (Ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος, ο εμφύλιος ή αργότερα η δικτατορία).

Η Εκκλησία επίσης συμμετείχε και αυτή με τον δικό της τρόπο στη στήριξη των γονέων, δίνοντάς τους οδηγίες στηριζόμενες όμως πάνω στα θρησκευτικά πιστεύω. Ήταν από τους πρώτους φορείς που ενδιαφέρθηκαν για το γονεϊκό ρόλο, καθώς και για το συζυγικό ρόλο. Οι πατέρες της Εκκλησίας, υποστήριζαν την από κοινού ανατροφή των παιδιών και από τους δύο γονείς, επισημαίνοντας πόσο σημαντικό είναι να ακολουθούν και οι δυο κοινή γραμμή. Τόνιζαν πως οι γονείς που θα αναθρέψουν σωστά τα παιδιά τους, θα ωφεληθούν στο μέλλον από την ανάπτυξή τους. Σημαντική ήταν η προσφορά της ΧΕΝ (Χριστιανική Ένωση Νεανίδων), που ιδρύεται μετά την Μικρασιατική καταστροφή (1923) και διοργανώνει διαλέξεις για την περιποίηση των βρεφών, την ψυχολογία και την ανατροφή των παιδιών. (Ανακτήθηκε από <http://www.xen.gr> στις 1/12/2016).

Η Πηνελόπη Δέλτα (1874 - 1941) ήταν από τους πρώτους που εξέφρασαν πιο ξεκάθαρες απόψεις γύρω από την ανατροφή των παιδιών, δίνοντας μερικές πρακτικές συμβουλές στις μητέρες. («Στοχασμοί περί της ανατροφής των παιδιών μας», 1911, όπως ανακτήθηκε από <http://www.ekebi.gr> στις 16/11/2016). Προερχόμενη η ίδια από αυστηρό και άκρως αυταρχικό οικογενειακό περιβάλλον, ασκεί κριτική στους άστοργους γονείς και προτρέπει τους γονείς να μην αφήνουν την ανατροφή των παιδιών τους σε τρίτα πρόσωπα.

Στην Ελλάδα, ο όρος «Σχολές Γονέων» εμφανίζεται για πρώτη φορά το 1962 από τη Μαρία Χουρδάκη (1918 - 2010), ψυχολόγο και επίτιμη πρόεδρο του τμήματος Ψυχολογίας του Ρεθύμνου. (Όπως ανακτήθηκε από <http://www.sxolesgonewn.gr> στις 15/11/2016). Η Μ. Χουρδάκη εισάγει το θεσμό της Σχολής Γονέων από τη Γαλλία, με σχετική διάλεξή της στις 17 Ιανουαρίου του 1962, στην κατάμεστη αίθουσα της ΧΕΝ Αθηνών, η οποία σηματοδοτεί και την έναρξη της πρώτης Σχολής Γονέων. Οι εγγραφές στη Σχολή ξεπερνούν κάθε προσδοκία, αφού φτάνουν τις 300 τον αριθμό. Η Μ. Χουρδάκη οργανώνει από τότε 133 παραρτήματα σε όλη την Ελλάδα. Όλα τα παραρτήματα υπάγονταν στον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Σχολών Γονέων που ιδρύεται το 1964, ως μορφωτικό σωματείο αναγνωρισμένο από το Πρωτοδικείο και αποτελεί παράρτημα της Διεθνούς Ομοσπονδίας για την Εκπαίδευση των Γονέων (International Federation for Parents Education- I.F.P.E.) που είχε ιδρυθεί στην Ευρώπη την ίδια χρονιά. Ο Σύνδεσμος αναλαμβάνει την οργάνωση και τη λειτουργία Σχολών Γονέων σε όλη την Ελλάδα και σταματά την δράση του μόνο στα χρόνια της δικτατορίας, ενώ από το 1980 λειτουργούν παραρτήματά του σε όλη την Ελλάδα.

Το 1980 η καλπάζουσα άνθιση των Σχολών Γονέων αρχίζει να φθίνει. Η έλλειψη κρατικής οικονομικής βοήθειας και η ανεπάρκεια σε επιστημονικό προσωπικό είναι δυο βασικές αιτίες αυτής της συρρίκνωσης του θεσμού. Παράλληλα, την ενημέρωση των γονέων αναλαμβάνουν Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα, κοινωνικές υπηρεσίες, νομαρχιακές επιτροπές εκπαίδευσης, αλλά και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Ο θεσμός αρχίζει να προωθείται ξανά γύρω στο 1999, μετά από αιτήματα πολιτών και τοπικών αρχών. Τον Ιούνιο του 1998 γίνεται η επίσημη αναγνώριση των «Σχολών Γονέων» από το Υπουργείο Εσωτερικών και Παιδείας με θέσπιση ΦΕΚ (ΦΕΚ 2621, Ρυθμίσεις στο πλαίσιο της Δια Βίου Εκπαίδευσης) και τον Οκτώβριο του 1999 προσυπογράφει την προώθηση του θεσμού και η Πανεπιστημιακή κοινότητα, διοργανώνοντας μεγάλο συνέδριο με τίτλο «Σχολές Γονέων – Επιστημονική παρέμβαση στις προκλήσεις της σύγχρονης οικογένειας, εμπειρίες – προοπτικές », στο οποίο μεταξύ άλλων, τιμάται η Μ.Χουρδάκη για την προσφορά της. Στο συνέδριο τονίζεται η ανάγκη συνεργασίας της επιστημονικής κοινότητας με τα υπεύθυνα υπουργεία και η θέσπιση κώδικα δεοντολογίας των Σχολών Γονέων. (Όπως ανακτήθηκε από www.sxolesgonewn.gr στις 15/11/2016). Συστήνεται επίσης Επιστημονική Εταιρεία Σχολών Γονέων, με την συμμετοχή πολλών επιστημόνων και πανεπιστημιακών. Από τότε και ύστερα ο θεσμός παίρνει σάρκα και οστά και αρχίζουμε πλέον να τον θεωρούμε επίσημο στην Ελλάδα με τον όρο «Σχολές Γονέων». Ο όρος «Σχολές Γονέων» αποτελεί μετάφραση του γαλλικού όρου «Ecole de parents».

2.2 Ορισμός Σχολών Γονέων

Τι ορίζεται όμως σαν Σχολή Γονέων; Στην Ελλάδα ο όρος είναι συνώνυμος με την εκπαίδευση γονέων, που ήταν και ο πρώτος ορισμός που επικράτησε. Διάφοροι ορισμοί έχουν δοθεί για την εκπαίδευση γονέων. Σύμφωνα με τους Harman and Brim (1980), « Η εκπαίδευση των γονέων είναι μια μακροχρόνια προσπάθεια που στοχεύει στην βελτίωση της ποιότητας της γονεϊκότητας». Ακόμα ένας ορισμός δίνεται από το Εθνικό Δίκτυο Εκπαίδευσης Γονέων που εδρεύει στο Ιλινόις της Αμερικής, (The National Parenting Education Network. NPEN, 1999) όπου αναφέρεται: «η εκπαίδευση γονέων αποτελεί μια διαδικασία που περιλαμβάνει την διεύρυνση των ενοράσεων, της κατανόησης και των στάσεων, καθώς και την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για την ανάπτυξη τόσο των γονέων όσο και των παιδιών καθώς και της μεταξύ τους σχέσης». (Ανακτήθηκε από <http://npen.org>

2/12/2016). Όλοι οι ορισμοί συμφωνούν πως η εκπαίδευση γονέων στοχεύει στην βελτίωση της ζωής, τόσο των παιδιών όσο και των γονέων. Στις αρχές μάλιστα του θεσμού, κάποιοι ένθερμοι υποστηρικτές ήταν τόσο ενθουσιώδεις, που θεωρούσαν πως η εκπαίδευση γονέων μπορεί να αλλάξει τον κόσμο, αφού οι σχέσεις μπορούν να επαναπροσδιοριστούν σε μια πιο συνεργατική και παραγωγική βάση. Εκτός από «εκπαίδευση γονέων», κάποιες φορές συναντάμε και τους όρους «ομάδες γονέων» ή « επιμόρφωση γονέων» ή «προγράμματα ευαισθητοποίησης γονέων».

Προοδευτικά, όπως αναφέρεται στον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Γονέων (Ανακτήθηκε από <http://www.sxolesgonewn.gr> στις 15/11/2016) ο όρος εκπαίδευση γονέων αντικαταστάθηκε από τον όρο «Σχολές Γονέων». Ο όρος Σχολή προέρχεται από την αντίστοιχη ξένη ορολογία «ecole ή school», «Ecole de parents» ή «education of parents» που έχει επικρατήσει διεθνώς. Σε όσους δεν γνωρίζουν τον θεσμό, κάποιες φορές ο όρος «Σχολή» δημιουργεί σύγχυση, καθώς παραπέμπει σε συστηματική εκπαίδευση. Είναι όμως ένας όρος που έχει επικρατήσει διεθνώς και έχει έντονη απήχηση.

Η Μπεχράκη (2002), δίνει έναν ορισμό για τη «Σχολή Γονέων», περιγράφοντάς τη ως «μια ομάδα ευαισθητοποίησης και πρόληψης, η οποία στοχεύει στην ενημέρωση και διαφοροποίηση της στάσης του ατόμου μέσα στο σύστημα των σχέσεων». Διαφέρει από τις διαλέξεις και τα κηρύγματα που πολλές φορές ενοχοποιούν τους γονείς και δεν προτείνει συνταγές που συνήθως οι γονείς δεν μπορούν να εφαρμόσουν (Μπεχράκη, 2002). Στα αρχεία του Πανελληνίου Συνδέσμου Γονέων βρίσκουμε ακόμα πιο αποσαφηνισμένο τον παραπάνω όρο για τη «Σχολή Γονέων» (Ανακτήθηκε από <http://www.sxolesgonewn.gr> στις 15/11/2016). Αναφέρονται συγκεκριμένα τα εξής: «Είναι η Σχολή Γονέων όπως κάθε άλλη Σχολή; Τι μαθαίνουμε σε αυτή; Μαθαίνουμε το «επάγγελμα» του Γονέα. Αλλά είναι στ' αλήθεια ένα επάγγελμα; Επιδιώκεται κυρίως η απόκτηση ωριμότητας για τους νέους αλλά και τους λιγότερο νέους, η απαραίτητη ισορροπία σ' ένα τρόπο ζωής... Έτσι μπορεί να προσδιοριστεί η δράση την Σχολής Γονέων : ενημέρωση και διαμόρφωση- διαφοροποίηση, η μια στενά συνδεδεμένη με την άλλη. Η ενημέρωση θέτει στη διάθεση του κοινού τις μελέτες και τις έρευνες της οικογενειακής ψυχολογίας. Η διαφοροποίηση στοχεύει σε μια προσωπική αναζήτηση. Η Σχολή Γονέων φροντίζει να διευκολύνει την αποδοχή από τον καθένα των προβλημάτων του, να τον διαφωτίσει ως προς τη μορφή των σχέσεών του με τον άλλον και ειδικότερα με τα μέλη της οικογένειάς του». (Χουρδάκη, 2000).

Το Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) δίνει άλλον έναν ορισμό της «Σχολής Γονέων» : «Οι Σχολές Γονέων είναι ένα δωρεάν πρόγραμμα που πραγματοποιείται σε όλους τους νομούς της χώρας και έχει σκοπό την εκπαίδευση και τη στήριξη κάθε μητέρας και πατέρα, στον σύνθετο ρόλο του γονιού, όπως

διαμορφώνεται από τις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε γονείς παιδιών όλων των ηλικιών, ανεξάρτητα από εθνική προέλευση, ηλικία και μόρφωση, σε μελλοντικούς γονείς, γονείς ατόμων με αναπηρίες, εκπαιδευτικούς, ενήλικες τρίτης ηλικίας και ευάλωτες κοινωνικά ομάδες. Τα προγράμματα αναπτύσσονται από εξειδικευμένους επιστήμονες (ψυχολόγους, γιατρούς, κοινωνικούς λειτουργούς κλπ) και παρέχουν στους γονείς και στο οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον γνώσεις, ανταλλαγή εμπειρίας και ευκαιρίες για προβληματισμό». (Ανακτήθηκε από <https://www.inedivim.gr> στις 21/11/2016).

Συνοψίζοντας, από όλους τους παραπάνω ορισμούς, «Σχολή Γονέων» είναι κάθε δράση εκπαιδευτική ή θεραπευτική, που παρέχεται από κρατικούς ή μη κρατικούς φορείς, με μορφή ομαδικών συναντήσεων σε σταθερή ημέρα και ώρα. Απευθύνεται κυρίως σε γονείς, αλλά και σε οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο, χωρίς να έχει σημασία το κοινωνικό, οικονομικό και μορφωτικό επίπεδό του. Βασικό σκοπό έχει την ενίσχυση του γονεϊκού ρόλου, την απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για την ανατροφή των παιδιών, την ενδυνάμωση των σχέσεων γονέων – παιδιών μέσα στο ευρύτερο πλαίσιο της οικογένειας, του σχολείου και της κοινωνίας. Οι φορείς που διοργανώνουν «Σχολές Γονέων» είναι κατά βάση τρεις : το Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.), ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Σχολών Γονέων και η Εκκλησία, μέσω της Αρχιεπισκοπής.

2.3 Φορείς προγραμμάτων των Σχολών Γονέων στην Ελλάδα

Οι Σχολές Γονέων έχουν πλέον εδραιωθεί σαν θεσμός στην Ελλάδα. Είναι αρκετοί οι φορείς που τις διοργανώνουν, είναι πολλοί αυτοί που επιθυμούν να καταρτιστούν ως στελέχη των σχολών και πολλοί περισσότεροι είναι οι γονείς που επιθυμούν να συμμετέχουν και να επιμορφωθούν, ώστε να ανταποκριθούν καλύτερα στις απαιτήσεις της αγωγής του σημερινού παιδιού και του αυριανού πολίτη. Οι φορείς που διοργανώνουν «Σχολές Γονέων» είναι κατά βάση τρεις :

- Ο κρατικός φορέας μέσω του Ιδρύματος Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης (Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.) και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Ο ιδιωτικός φορέας μέσω του Πανελληνίου Συνδέσμου Σχολών Γονέων.
- Η Εκκλησία μέσω της Αρχιεπισκοπής.

2.3.1 Κρατικός φορέας

Το πρόγραμμα των Σχολών Γονέων είναι ένα από τα προγράμματα που υλοποιούνται υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, μέσω των κέντρων Δια Βίου Μάθησης. (Ανακτήθηκε από <http://www.gsae.edu.gr/el> στις 5/12/2016). Συγκεκριμένα, εμπίπτει στα προγράμματα Εκπαίδευσης Ενηλίκων που σχεδιάζει η Γ.Γ.Δ.Β.Μ.(Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης) και υλοποιείται από το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙΜ (Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης).

Πιο συγκεκριμένα, για πρώτη φορά στην Ελλάδα συγκροτούνται Σχολές Γονέων το 1998, καθώς τον Ιούνιο του 1998 γίνεται η πρώτη επίσημη αναγνώριση των «Σχολών Γονέων» από το Υπουργείο Εσωτερικών και Παιδείας, με θέσπιση ΦΕΚ (Νόμος 2621, ΦΕΚ 136/Α.23-05-1998 «Ρυθμίσεις στο πλαίσιο της Δια Βίου Εκπαίδευσης»). Σε αυτή την κρατική προσπάθεια, ζητήθηκε αρχικά η βοήθεια από τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Σχολών Γονέων, καθώς η πολύχρονη εμπειρία του μπορούσε να φανεί πολύτιμη στα πρώτα κρατικά βήματα του θεσμού. Αρχικά, οι Σχολές Γονέων λειτούργησαν στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και συνδέθηκαν αποκλειστικά με το σχολικό περιβάλλον και τη σχολική επίδοση.

Το 2002, με εθνική χρηματοδότηση πραγματοποιήθηκε από τη Γ.Γ.Δ.Β.Μ. μια πιλοτική φάση συμβουλευτικής γονέων σε 4 περιοχές της Αττικής, κατά την οποία υλοποιήθηκαν 6 τμήματα. (Ανακτήθηκε από <http://www.gsae.edu.gr/el> στις 5/12/2016). Με βάση την αξιολόγηση αυτής της πιλοτικής φάσης, η ομάδα σχεδιασμού της Γ.Γ.Δ.Β.Μ. υπέβαλε για ευρωπαϊκή χρηματοδότηση στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ –ΕΠΕΑΕΚ το πρόγραμμα «Συμβουλευτική Γονέων» για την περίοδο 2003-2008, το οποίο υλοποιήθηκε από το Ι.Δ.ΕΚ.Ε. (Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων <http://www.ideke.edu.gr> στις 5/12/2016). Το πρόγραμμα εντάσσεται το 2008 στο ΕΣΠΑ-Ε.Π. Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση, με τον τίτλο «Σχολές Γονέων» και συνεχίζεται μέχρι σήμερα. Από το τέλος του 2011 και μετά, φορέας υλοποίησης είναι το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.(Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης). Το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. είναι ΝΠΙΔ (Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου) του ευρύτερου δημόσιου τομέα, έχει κοινωφελή και μη κερδοσκοπικό χαρακτήρα, λειτουργεί προς εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και εποπτεύεται από τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. (Ανακτήθηκε από <https://www.inedivim.gr> στις 21/11/2016). Ιδρύθηκε το 2011, όταν το Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Ι.Δ.Ε.Κ.Ε.) και το Ινστιτούτο Νεολαίας συγχωνεύτηκαν με απορρόφηση στο ιστορικό Εθνικό Ίδρυμα Νεότητας (Ε.Ι.Ν.) βάσει της ΚΥΑ 127175/Η (ΦΕΚ Β2508/4-11-2011) (Όπως ανακτήθηκε από <http://www.ideke.edu.gr> στις 5/12/2016).

Από το 2011 και μετά, στην κατεύθυνση της αξιοποίησης των διαθέσιμων κοινοτικών πόρων, τα Κέντρα Δια Βίου μάθησης προβαίνουν σε συνεργασία με τους Δήμους όλης της χώρας (Ανακτήθηκε από <http://www.gsae.edu.gr/el> στις 5/12/2016), και έτσι η υποστήριξη και προώθηση του εκπαιδευτικού έργου και των εν γένει δράσεων τους ενεργοποιείται με δύο τρόπους:

(α) με εκπαιδευτικές δράσεις εθνικής εμβέλειας, ύστερα από επιλογή του Δήμου, από προγράμματα εθνικού ενδιαφέροντος, που υλοποιούνται από το ΙΝΕΔΙΒΙΜ
(β) με εκπαιδευτικές δράσεις τοπικής εμβέλειας, οι οποίες προτείνονται από τους Δήμους και μετά από έγκριση υλοποιούνται από το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ.

Συγκεκριμένα, μετά το 2011 συστήνονται και λειτουργούν σε όσους Δήμους το επιθυμούν, Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.) που σύμφωνα με το Ν. 3879/2010 (Όπως ανακτήθηκε από <http://www.gsae.edu.gr/el> στις 5/12/2016) θα ιδρύουν οι υπηρεσιακές μονάδες των Δήμων που ασκούν αρμοδιότητες δια βίου μάθησης, στα οποία θα υλοποιηθούν τα εκπαιδευτικά προγράμματα που θα επιλέξουν οι Δήμοι και θα συνιστούν το νέο πυρήνα παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών. Έτσι, κάθε Δήμος συστήνει την δική του Σχολή Γονέων, με δική του θεματολογία και επιστημονικούς συνεργάτες που αυτός επιλέγει, υπό την εποπτεία του Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. Στην Αττική, οι περισσότεροι Δήμοι παρέχουν στους δημότες τους τέτοιου είδους προγράμματα (Υποδειγματικές Πηγές : Δήμος Αθηναίων, <http://www.opanda.gr>, Δήμος Κηφισιάς, www.kifissia.gr, Δήμος Αιγάλεω, www.haidari.gr στις 12/12/2016).

2.3.2 Ιδιωτικός φορέας

Οι Σχολές Γονέων ξεκίνησαν στην Ελλάδα το 1962 με πρωτοβουλία της ψυχολόγου Μαρίας Χουρδάκη (Ανακτήθηκε από <http://www.sxolesgonewn.gr> στις 15/11/2016). Το 1964 δημιουργείται η «Διεθνής Ομοσπονδία για την Εκπαίδευση των Γονέων» (F.I.E.P.) στα ιδρυτικά στελέχη της οποίας ήταν και η Μαρία Χουρδάκη. Την ίδια χρονιά ιδρύεται και ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Σχολών Γονέων, ως παράρτημα της Διεθνούς Ομοσπονδίας. Οι ομάδες Σχολών Γονέων διαμορφώνονται συνήθως ανάλογα με το αναπτυξιακό στάδιο των παιδιών των γονέων που συμμετέχουν. Αυτές είναι:

- Ομάδα Σχολής Γονέων με παιδιά βρεφικής, νηπιακής και προσχολικής ηλικίας (0-6 χρόνων).
- Ομάδα Σχολής Γονέων με παιδιά σχολικής ηλικίας (6-12 χρόνων).
- Ομάδα Σχολής Γονέων με εφήβους (12-18 χρόνων).

- Ομάδα Σχολής Υποψήφιων-Μελλοντικών Γονέων.

Τα προγράμματα που διοργανώνει ο Πανελλήνιος Σύνδεσμος Σχολών Γονέων, είναι ιδιωτικής πρωτοβουλίας, έχουν δίδακτρα για τους συμμετέχοντες και προσφέρουν Συμβουλευτική Γονέων, που ανήκει στην προληπτική Συμβουλευτική. (Ανακτήθηκε από <http://www.sxolesgonewn.gr> στις 15/11/2016). Τα προγράμματα αυτά σε καμία περίπτωση δεν διέπονται από τις αρχές Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

Ιδιωτικής πρωτοβουλίας Σχολές Γονέων διοργανώνονται και από ιδιωτικά σχολεία, τόσο πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, όσο και δευτεροβάθμιας, σε τοπική βάση, μέσα στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας. (Ενδεικτικά αναφέρονται ορισμένα μεγάλα ιδιωτικά σχολεία της Αθήνας, όπως τα εκπαιδευτήρια Κωστέας Γείτονας <http://www.cgs-parents.gr>, το Αρσάκειο <http://www.arsakeio.gr>, και τα Εκπαιδευτήρια Χουρδάκη <http://www.hourdaki.edu.gr>, (όπως ανακτήθηκε στις 13/12/2016).

2.3.3 Εκκλησιαστικός φορέας

Οι μεγάλοι πατέρες της Χριστιανοσύνης, όπως ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος, αναφέρονται στους γονείς και αφιερώνουν πολλά κείμενα δίνοντας συμβουλές για το γονεϊκό ρόλο τους, σύμφωνα με τα χριστιανικά ιδεώδη. (Ανακτήθηκε από <http://www.impantokratoros.gr> στις 14/12/2016). Για το λόγο αυτό, ήταν και από τους πρώτους φορείς που ασχολήθηκαν με την εκπαίδευση των γονέων.

Οι πρώτες Σχολές Γονέων της Εκκλησίας σχεδόν συμπίπτουν χρονικά με τις κρατικές, καθώς ιδρύονται το 1999. Την πρωτοβουλία αναλαμβάνει ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και Πάσης Ελλάδος, κ. Χριστόδουλος, ιδρύοντας Σχολές Γονέων οι οποίες λειτουργούν στα Πνευματικά Ενοριακά Κέντρα. (Όπως ανακτήθηκε από <http://iaath.gr> στις 14/12/2016) . Επίσης με απόφαση της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος, ιδρύεται το 1999 το Κέντρο Στήριξης Οικογένειας (ΚΕ.Σ.Ο) που λειτουργεί ως υπηρεσία της Αρχιεπισκοπής, με σκοπό την προστασία της οικογένειας (Όπως ανακτήθηκε από <http://www.kesoiaa.gr> στις 14/12/2016). Η Εκκλησία ορίζει τις Σχολές Γονέων ως «μια σημαντική προσπάθεια για ποιμαντική καθοδήγηση των γονέων στη σωστή αντιμετώπιση των προβλημάτων του έγγαμου βίου και της οικογένειας. Με τη Σχολή Γονέων η Εκκλησία προετοιμάζει τους νέους να γίνουν ευτυχισμένοι σύζυγοι και πετυχημένοι γονείς. Να δημιουργήσουν δηλαδή μια συγκροτημένη χριστιανική οικογένεια.» (Ο ορισμός δίνεται από την ίδια την Εκκλησία και τον συναντούμε στις ιστοσελίδες

πολλών Μητροπόλεων. Ανακτήθηκε από τον Ιερό ναό Αγίου Νικολάου Αλίμου <http://www.agiosnikolaosalimou.gr> στις 15/12/2016). Οι Σχολές Γονέων γίνονται εδώ με την μορφή ομιλιών. Επιστήμονες διαφόρων ειδικοτήτων καλούνται να μιλήσουν, ενώ οι ομιλίες είναι ανοιχτές σε όλους. (Όπως ανακτήθηκε από <http://www.faneromenihol.gr> στις 15/12/2016). Σε αντίθεση με τις συνήθειες Σχολές Γονέων, ο αριθμός συμμετεχόντων δεν είναι καθορισμένος, αφού το τμήμα δεν «κλείνει» σε συγκεκριμένο αριθμό. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί πως στις Σχολές της Εκκλησίας συναντάμε για πρώτη φορά, την δυνατότητα φύλαξης των παιδιών των συμμετεχόντων, σε ειδικό χώρο από έμπειρο προσωπικό, όσο αυτοί παρακολουθούν την ομιλία. (πχ η Σχολή Γονέων του Ιερού Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Φανερωμένης στο Χολαργό. Ανακτήθηκε από <http://www.faneromenihol.gr> στις 15/12/2016).

2.4 Σκοπός και Στόχοι των Σχολών Γονέων

Σύμφωνα με το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. (Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης, Πηγή <http://www.inedivim.gr> στις 21/11/2016), τον επίσημο δηλαδή κρατικό φορέα διοργάνωσης των Σχολών Γονέων, σκοπός του έργου των Σχολών Γονέων είναι η στήριξη των γονέων, αλλά και των μελλοντικών γονέων, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν με επιτυχία στο σύνθετο και δύσκολο ρόλο τους, όπως αυτός διαμορφώνεται στις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Το έργο θα προσφέρει στους γονείς, στο οικογενειακό, αλλά και στο σχολικό περιβάλλον, γνώσεις και ευκαιρίες για προβληματισμό.

Οι κύριοι στόχοι του προγράμματος των Σχολών Γονέων, πάντα σύμφωνα με το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. (Ανακτήθηκε από <http://www.gsae.edu.gr> στις 5/12/2016)είναι:

1. να βελτιωθεί η επικοινωνία στην οικογένεια
2. να προαχθούν οι γνώσεις των γονέων σχετικά με τις ψυχικές, κοινωνικές, πνευματικές και άλλες ανάγκες των παιδιών σε κάθε στάδιο ανάπτυξής τους
3. να αναπτυχθούν δεξιότητες για την έγκαιρη διάγνωση και αντιμετώπιση δύσκολων συμπεριφορών των παιδιών τους
4. να ενθαρρυνθεί η συμμετοχή των γονέων στις σχολικές δραστηριότητες και να υποστηριχθεί η συνεργασία τους με τους/τις εκπαιδευτικούς
5. να αποκτηθούν συγκεκριμένες ικανότητες προκειμένου οι γονείς να μπορούν να βοηθήσουν τα παιδιά τους να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις του νηπιαγωγείου, δημοτικού, γυμνασίου και λυκείου

6. να ενημερωθούν οι γονείς σε θέματα υγείας των ίδιων και των παιδιών τους
7. να ενημερωθούν οι γονείς για τους τρόπους σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης των παιδιών τους ανάλογα με την ηλικία τους
8. να γίνει κατανοητή η θέση των ατόμων τρίτης ηλικίας στην κοινωνία, την οικογένεια και τα κοινά
9. να γίνει ενημέρωση των γονέων για τους τρόπους προφύλαξης των παιδιών από την χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών και να προταθούν τρόποι παιδαγωγικής και λελογισμένης χρήσης τους
10. να βελτιωθεί η διαχείριση του οικογενειακού προγραμματισμού
11. να παρασχεθεί συμβουλευτική υποστήριξη και αγωγή υγείας στις οικογένειες των ευάλωτων κοινωνικά ομάδων
12. να ενημερωθούν και να υποστηριχθούν ψυχολογικά γονείς ΑΜΕΑ

Ως ειδικοί στόχοι αναφέρονται και οι εξής: ενημέρωση των γονέων για τους σκοπούς και το περιεχόμενο του αναλυτικού προγράμματος του νηπιαγωγείου, του δημοτικού, του γυμνασίου και του λυκείου, τη διαπολιτισμική εκπαίδευση, την περιβαλλοντική εκπαίδευση, την αγωγή υγείας και την αγωγή του καταναλωτή.

Σύμφωνα με τον Πανελλήνιο Σύνδεσμο Σχολών Γονέων, τον ίδιο κατά βάση σκοπό έχουν και οι ιδιωτικές πρωτοβουλίες διοργάνωσης Σχολών Γονέων. Στην επίσημη ιστοσελίδα του Συνδέσμου αναφέρεται πως «Σκοπός των Σχολών Γονέων είναι: α) η στήριξη του θεσμού της οικογένειας, αναντικατάστατου πλαισίου σταθερότητας και ασφάλειας και β) η προστασία της ψυχικής υγείας ανήλικων και ενήλικων ατόμων μέσα στο σύστημα της οικογένειας. Οι Σχολές Γονέων στοχεύουν κυρίως στην πρόληψη». (Ανακτήθηκε από <http://www.sxolesgonewn.gr> στις 15/11/2016).

2.5 Μέθοδος και θεματολογία στις Σχολές Γονέων

Σύμφωνα με το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. (Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης), τον επίσημο δηλαδή κρατικό φορέα διοργάνωσης των Σχολών Γονέων, οι Σχολές Γονέων είναι ένα δωρεάν πρόγραμμα που πραγματοποιείται σε όλους τους νομούς της χώρας και έχει σκοπό την εκπαίδευση και τη στήριξη κάθε μητέρας και πατέρα, στον σύνθετο ρόλο του γονιού, όπως αυτός διαμορφώνεται από τις σύγχρονες κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε γονείς παιδιών όλων των ηλικιών, ανεξάρτητα από εθνική προέλευση, ηλικία και μόρφωση, σε μελλοντικούς γονείς, γονείς ατόμων με αναπηρίες, εκπαιδευτικούς, ενήλικες τρίτης ηλικίας και κοινωνικά ευάλωτες ομάδες. Τα προγράμματα αναπτύσσονται από εξειδικευμένους επιστήμονες (ψυχολόγους, γιατρούς, κοινωνικούς λειτουργούς κλπ) και παρέχουν στους γονείς και στο οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον

γνώσεις, ανταλλαγή εμπειρίας και ευκαιρίες για προβληματισμό. (Όπως ανακτήθηκε από <http://www.inedivim.gr> στις 21/11/2016)

Αναλυτικότερα, το 1998 όπως αναφέρει η Σίσκου στην έρευνά της (2006), όταν συστήνονται οι πρώτες κρατικές Σχολές Γονέων, οι συντονιστές των προγραμμάτων δεν λαμβάνουν καμία συγκεκριμένη εκπαίδευση και έτσι ακολουθεί ο καθένας την δική του μεθοδολογία. Κάθε συντονιστής συντονίζει τις ομάδες ανάλογα με την κατάρτιση και την προσωπικότητά του και προσαρμόζει τα θέματα στις ανάγκες της ομάδας. Οι ανάγκες είναι αυτές που διαμορφώνουν τα θέματα, οι οποίες διαπιστώνονται με τη χορήγηση ερωτηματολογίων προς τους συμμετέχοντες για τα θέματα που ενδιαφέρουν την ομάδα. Αυτός όμως ο τρόπος λειτουργίας των Σχολών Γονέων, δημιούργησε ποικίλα προβλήματα, καθώς η έλλειψη επαρκούς κατάρτισης των συντονιστών δεν βοήθησε στην εύρυθμη λειτουργία και στον συντονισμό των ομάδων. Η απουσία κρατικού φορέα διοργάνωσης και η ανεπαρκής κατάρτιση των συντονιστών, είχε ως αποτέλεσμα τα προγράμματα να λειτουργούν αποσπασματικά και περιστασιακά.

Κατά την περίοδο 2003-2008, την διοργάνωση των προγραμμάτων αναλαμβάνει το Ι.Δ.ΕΚ.Ε. (Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων) με το γενικό τίτλο «Συμβουλευτική Γονέων» και υλοποιεί τα εξής εκπαιδευτικά προγράμματα:

- η οικογένεια ως ομάδα
- οικογένεια και σχολείο
- επικοινωνία - διαπροσωπικές σχέσεις
- εξέλιξη και ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου

Το 2008 το πρόγραμμα εντάσσεται στο ΕΣΠΑ-Ε.Π. (Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση), με τον τίτλο «Σχολές Γονέων». Κατά την εκπαιδευτική περίοδο 2009 μέχρι το 2011 που αναλαμβάνει το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ, το πρόγραμμα των Σχολών Γονέων, αναπτύσσεται σε 7 εκπαιδευτικά προγράμματα:

1. η οικογένεια στη σύγχρονη εποχή, διάρκειας 50 ωρών
2. διαφυλικές σχέσεις, διάρκειας 25 ωρών
3. ανάπτυξη στην Τρίτη ηλικία, διάρκειας 25 ωρών
4. συνεργασία εκπαιδευτικών-οικογένειας, διάρκειας 25 ωρών
5. ψυχολογική υποστήριξη και αγωγή υγείας ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, 25 ωρών

6. συμβουλευτική γονέων παιδιών με αναπηρίες, διάρκειας 50 ωρών
7. στερεότυπα και διακρίσεις στην οικογένεια, διάρκειας 25 ωρών

Από το τέλος του 2011 και μετά, φορέας υλοποίησης είναι το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. (Ίδρυμα Νεολαίας και Διά Βίου Μάθησης, Πηγή <http://www.inedivim.gr> όπως ανακτήθηκε στις 21/11/2016) και αναπτύσσει το πρόγραμμα των Σχολών Γονέων σε 6 εκπαιδευτικά προγράμματα :

1. Σύγχρονη οικογένεια, διάρκειας 50 ωρών.
2. Σύνδεση σχολείου-οικογένειας, διάρκειας 50 ωρών.
3. Αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου των παιδιών σε άτυπα περιβάλλοντα μάθησης, διάρκειας 25 ωρών.
4. Συμβουλευτική σε εξειδικευμένα θέματα (σχολικός εκφοβισμός, διαδίκτυο, πρόληψη εξαρτήσεων, διατροφή κλπ.), διάρκειας 25 ωρών.
5. Συμβουλευτική σε ευάλωτες κοινωνικά ομάδες, διάρκειας 25 ωρών.
6. Αθλητισμός και διατροφή, διάρκειας 25 ωρών.

(Όπως ανακτήθηκε από <http://www.inedivim.gr> 21/11/2016)

Οι βασικές θεματικές ενότητες που αναπτύσσονται με βιωματικές ασκήσεις στα τμήματα των παραπάνω προγραμμάτων είναι:

- Οικογένεια και σχολείο
- Ασφαλές διαδίκτυο
- Θέματα ευάλωτων κοινωνικά ομάδων – ρατσισμός
- Bullying- ενδοσχολική βία
- Εξαρτήσεις: κάπνισμα, αλκοόλ, ναρκωτικά, κλπ. (σε συνεργασία με τα 74 Κέντρα Πρόληψης του ΟΚΑΝΑ)
- Αγωγή υγείας (στοματική υγιεινή, ατυχήματα, μικροοργανισμοί, υγιεινή χεριών-αναπνευστικού-μηνιγγίτιδα κλπ.)
- Σεξουαλική αγωγή – αυτογνωσία
- Περιβαλλοντική αγωγή- οικολογία
- Σεξουαλικά Μεταδιδόμενα Νοσήματα

- HIV/AIDS-τρόποι προφύλαξης
- Εμβόλια-ορθολογική χρήση αντιβιοτικών
- Αθλητισμός και διατροφή.

(Όπως ανακτήθηκε από <http://www.inedivim.gr> στις 21/11/2016)

Όσον αφορά την ιδιωτική πρωτοβουλία, βρίσκουμε πληροφορίες για τη μεθοδολογία και τη θεματολογία στην επίσημη ιστοσελίδα του Πανελληνίου Συνδέσμου Σχολών Γονέων (Ανακτήθηκε από <http://www.sxolesgonewn.gr> στις 15/11/2016). Οι Σχολές αυτές ακολουθούν το «Εξελικτικό Σύστημα» της Μαρίας Χουρδάκη και λειτουργούν μέσω εργασίας σε ομάδες (groupwork) των 8-12 ατόμων. Η ατμόσφαιρα στη Σχολή γίνεται σταδιακά φιλική, κάθε γονέας έχει τη δυνατότητα να παρουσιάσει τις απόψεις του και τις εμπειρίες του, να ακούσει τους άλλους γονείς, και να ακούσει τις απόψεις της επιστήμης διά μέσου του ειδικού συντονιστή. Εκτός από τις γνώσεις και τις πληροφορίες που αποκομίζουν, οι γονείς βιώνουν την εμπειρία της συμμετοχής τους σε ομάδα. Η δυναμική της ομάδας είναι εξαιρετικά σημαντική για τη διαφοροποίησή τους. Οι ομάδες Σχολών Γονέων διαμορφώνονται συνήθως ανάλογα με το αναπτυξιακό στάδιο των παιδιών των γονέων που συμμετέχουν. Όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, στις σχολές αυτές οι συμμετέχοντες καταβάλλουν δίδακτρα.

Η θεματολογία, ως προς τον γνωστικό τομέα έρχεται στην επιφάνεια αυθόρμητα, σταδιακά, καθώς με τον διάλογο τα μέλη της ομάδας παρουσιάζουν τον προβληματισμό, τις απορίες, τις αντιρρήσεις τους. Παρακάτω παραθέτουμε ενδεικτικά κάποιες θεματικές, οι οποίες αναπτύσσονται συνήθως στο πλαίσιο των ομάδων Σχολών Γονέων. (Όπως ανακτήθηκε από <http://www.sxolesgonewn.gr> στις 15/11/2016). Ενδεικτικές θεματικές ομάδας σχολής γονέων με παιδιά βρεφικής, νηπιακής και προσχολικής ηλικίας (0-6 χρόνων) :

1. Βασικές ανάγκες του βρέφους και του νηπίου: σωματικές, ψυχολογικές.
2. Στάδια ψυχοκινητικής εξέλιξης, βάδισμα, ομιλία.
3. Πνευματικές ανάγκες του νηπίου. Η ανακάλυψη του εγώ και η πρώτη κρίση προσωπικότητας.
4. Η κοινωνικοποίηση του νηπίου. Ο παιδικός σταθμός, το νηπιαγωγείο και η σημασία του.
5. Ο ύπνος του παιδιού.
6. Οι φόβοι των παιδιών.

7. Η σημασία του παιχνιδιού.

2.5.1 Τα βασικά χαρακτηριστικά και το προφίλ του εκπαιδευτή ενηλίκων στις σχολές γονέων

Η επιμόρφωση ενηλίκων, όπως αναφέρει η Σεραφείμ-Ρηγοπούλου (Ανακτήθηκε από www.repository.edulll.gr στις 6/1/2017), είναι μια σύνθετη διαδικασία και ο ρόλος του εκπαιδευτή στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι τελείως διαφορετικός από το ρόλο του διδάσκοντα γενικά.

Στην περίπτωση των Σχολών Γονέων όπως αναφέρουν οι Τσιμπουκλή – Φίλλιπς (2008), ο ρόλος του εκπαιδευτή είναι συγκεκριμένος. Η θεματική των σεμιναρίων των Σχολών Γονέων αφορά την ενημέρωση των γονέων για την ανάπτυξη και ανατροφή των παιδιών τους, κάτι που προκαλεί σύγχυση στους εκπαιδευόμενους και στους εκπαιδευτές για τους στόχους και τη φύση του προγράμματος. Πηγή της σύγχυσης αυτής είναι ο πρωταρχικός σκοπός αυτών των Σχολών, ως εκπαιδευτική ομάδα ή ως θεραπευτική. Για να καθοριστεί ένα πρόγραμμα εκπαιδευτικό ή θεραπευτικό, χρειάζεται να αποσαφηνιστεί σε αυτές τις ομάδες : α) η χρονική διάρκεια, β) οι απαιτήσεις των εκπαιδευόμενων και γ) ο τρόπος επεξεργασίας των θεμάτων στην ομάδα. Επόμενο είναι ότι μέσα από την επεξεργασία των θεμάτων σε ομαδικό επίπεδο, δίνονται απαντήσεις και σε ατομικό επίπεδο. Με αυτό τον τρόπο η εκπαιδευτική ομάδα λειτουργεί με θεραπευτικό τρόπο, δίνοντας την αφορμή σε κάποια μέλη της ομάδας να αναζητήσουν περαιτέρω συμβουλευτική θεραπεία. Για να τροποποιηθεί μια ομάδα ως θεραπευτική, θα πρέπει να ολοκληρώσει τον κύκλο της ως εκπαιδευτική και μετά να ανασυγκροτηθεί με νέους στόχους και νέο συμβόλαιο δέσμευσης. (Τσιμπουκλή – Φίλλιπς, 2008).

Ο ρόλος του εκπαιδευτή στις Σχολές Γονέων, όπως αναφέρει η Σίσκου (2006), περιλαμβάνει πολλαπλές απαιτήσεις. Για να μπορέσει να ανταποκριθεί ένας εκπαιδευτής σαν επαγγελματίας θα πρέπει να διαθέτει τρία χαρακτηριστικά γνωρίσματα συμπεριφοράς :

1. Να διαθέτει αποδοχή για όλα τα μέλη της ομάδας του
2. Να διαθέτει ικανότητα ενσυναίσθησης
3. Να διαθέτει αυθεντικότητα στη συμπεριφορά του

Ο ρόλος του εκπαιδευτή μιας Σχολής Γονέων, όπως αναφέρει η Σίσκου (2006) είναι πολυδιάστατος. Ο εκπαιδευτής πρέπει να εμπυχώνει, να διδάσκει, να ερευνά, να διαθέτει την ικανότητα να δημιουργεί ευκαιρίες μάθησης και να μπορεί να αναδείξει τη δημιουργική έκφραση των εκπαιδευόμενων του. Κατά τη Σίσκου (2006) έναν ικανό εκπαιδευτή χαρακτηρίζει:

1. Η φύση της προσωπικότητάς του. Το ύφος του, η εχεμύθεια, η ενσυναίσθηση, η φαντασία του και η διορατικότητά του είναι καθοριστικά στοιχεία για να κερδίσει την εμπιστοσύνη της ομάδας του.
2. Η εκπαίδευσή του. Ένας εκπαιδευτής θα πρέπει να διαθέτει πτυχίο ανθρωπιστικών επιστημών και να είναι καταρτισμένος σε θέματα συμβουλευτικής ομάδας.
3. Η προσωπική και επαγγελματική του ανάπτυξη.
4. Η εμπειρία που διαθέτει στην συμβουλευτική.
5. Η ικανότητά του για διακριτική εποπτεία, απαραίτητη για θέματα ηθικής, εχεμύθειας και δεοντολογίας.
6. Τέλος, η διάθεση για διαρκή επιμόρφωση, ώστε να ενημερώνεται για τις εξελίξεις και τις νέες έρευνες.

Ένας ικανός εκπαιδευτής, κατά την Σεραφείμ-Ρηγοπούλου (2008), οφείλει από την πρωταρχική επαφή με την ομάδα του να εξετάσει τα κίνητρα των εκπαιδευόμενων, τις δυνατότητές τους και τις πραγματικές τους ανάγκες. Να διερευνήσει ουσιαστικά ποιους έχει μπροστά του, τα ενδιαφέροντά τους και τις αντιλήψεις τους, ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στο λόγο που τους οδήγησε στο συγκεκριμένο πρόγραμμα επιμόρφωσης. (Σεραφείμ - Ρηγοπούλου, 2008 Ανακτήθηκε από www.repository.edulll.gr στις 6/1/2017).

Βασική ικανότητα ενός ικανού εκπαιδευτή είναι «η τέχνη των ερωτήσεων». Προκειμένου να εκμαιεύσει από τους εκπαιδευόμενους τις πληροφορίες που θέλει θα πρέπει να γνωρίζει ότι αντενδείκνυνται να χρησιμοποιεί κατευθυντήριες ερωτήσεις. Αντίθετα, ερωτήσεις που συνεισφέρουν στην ενίσχυση του φιλικού κλίματος και στην αλληλεπίδραση είναι οι απλές ερωτήσεις για καθημερινά θέματα. Ο εκπαιδευτής, αν θέλει να ωθήσει την ομάδα του να «ανοιχτεί», θα πρέπει να το κάνει πρώτα ο ίδιος. Ειδικά στις Σχολές Γονέων, οι προσωπικές εμπειρίες και τα βιώματα, οδηγούν σε ερωτήσεις και συζητήσεις μέσα στην ομάδα, που μπορεί να ωφελήσουν όλα τα μέλη καθώς εξηγούνται συμπεριφορές, κίνητρα και εξάγονται συμπεράσματα. (Σεραφείμ - Ρηγοπούλου, 2008).

2.5.2 Τα βασικά χαρακτηριστικά και το προφίλ των εκπαιδευόμενων στις σχολές γονέων

Οι εκπαιδευόμενοι σε μια Σχολή Γονέων παρουσιάζουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά σε σχέση με τους ενήλικους εκπαιδευόμενους, καθώς όσοι ωθούνται να συμμετέχουν σε αυτά τα προγράμματα διακατέχονται από έντονο άγχος και ανησυχία που πηγάζει από το γονεϊκό τους ρόλο.

Σύμφωνα με τη Σίσκου (2006), οι γονείς νιώθουν έντονη ψυχολογική πίεση. Ψάχνουν για άμεσες λύσεις σε ό,τι τους προβληματίζει και απογοητεύονται γρήγορα όταν συνειδητοποιούν ότι χρειάζεται περισσότερος χρόνος από αυτόν που υπολόγιζαν. Μεγαλύτερη αντίσταση εμφανίζουν ειδικότερα οι γονείς που επιστημονικά είναι πιο καταρτισμένοι, καθώς νιώθουν πως είναι ήδη πετυχημένοι σαν γονείς και δύσκολα δέχονται τις παιδαγωγικές τους αδυναμίες.

Το γεγονός επίσης πως τα κίνητρα που ωθούν κάθε γονέα να συμμετέχει είναι διαφορετικά, δημιουργεί έντονη ανομοιογένεια ανάμεσα στα μέλη μιας Σχολής Γονέων. Κάθε μέλος της Σχολής έχει διαφορετικές απαιτήσεις και αναζητά άλλες απαντήσεις στους προβληματισμούς του. Αρχικά, όλοι έχουν κοινό προβληματισμό γύρω από τα παιδιά τους, στην πορεία όμως του προγράμματος, ο προβληματισμός αυτός γενικεύεται σε προβλήματα που αφορούν όλους τους τύπους των διαπροσωπικών σχέσεων.

Οι γονείς που συμμετέχουν στις Σχολές διακατέχονται επίσης από έντονη καχυποψία. Κυρίως στις πρώτες συναντήσεις, η καχυποψία είναι πιο έντονη και υπάρχει φόβος σχετικά με την τήρηση εχεμύθειας των προσωπικών τους στοιχείων. Δεν είναι λίγοι αυτοί που φοβούνται να αποκαλύψουν τους πραγματικούς τους προβληματισμούς, θεωρώντας ότι μπορεί η ομάδα ή ο εκπαιδευτής να τους κρίνει ως «προβληματικούς». Βασικός επίσης φόβος τους είναι η ανασφάλεια μήπως αποκαλυφθούν και διαρρεύσουν προσωπικά στοιχεία στο κοινωνικό τους περιβάλλον.

2.6 Αποτελέσματα Σχολών Γονέων

Κατά την πρώτη περίοδο υλοποίησης των Σχολών Γονέων το 1998, η οποία πραγματοποιήθηκε στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα αποτελέσματα δεν έχουν επίσημα καταγραφεί, καθώς δεν υπήρχε

οργανωμένος κρατικός φορέας διοργάνωσης. Παρόλα αυτά, βρίσκουμε κάποιες πληροφορίες για αυτή την πρώιμη φάση των Σχολών, από τη Μπεχράκη (2002), η οποία ήταν τότε υπεύθυνη της Επιστημονικής Επιτροπής Σχολών Γονέων. Η Μπεχράκη (2002) αναφέρει ότι τα προγράμματα είχαν μεγάλη απήχηση, ιδιαίτερα στην επαρχία. Παρότι συνδέθηκαν αποκλειστικά με το σχολικό περιβάλλον και με τη σχολική επίδοση των παιδιών, διαπιστώθηκε ότι με τις Σχολές Γονέων μεταλλάσσεται το ψυχολογικό κλίμα της οικογένειας και λειτουργεί θετικά στην ανάπτυξη της αυτοαντίληψης των παιδιών, με άμεσο επακόλουθο τη βελτίωση των μαθησιακών επιδόσεων (Μπεχράκη, 2002). Λόγω όμως έλλειψης καταρτισμένου προσωπικού – συντονιστών και απουσία κρατικού φορέα διοργάνωσης, ο θεσμός με αυτή τη μορφή λειτούργησε αποσπασματικά και περιστασιακά.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται σημαντικό ενδιαφέρον, καθώς και αύξηση της συμμετοχής εκπαιδευομένων στα προγράμματα των Σχολών Γονέων. Αυτό αποτυπώνεται χαρακτηριστικά στα ποσοτικά στοιχεία που τηρούνται στον υπεύθυνο φορέα διοργάνωσης στο Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ. (Ανακτήθηκε από <http://www.gsae.edu.gr> στις 5/12/2016) .

Συγκεκριμένα, από την έναρξη του προγράμματος υπό την εποπτεία του Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ, μέχρι και τον Ιούνιο του 2012, έχουν πραγματοποιηθεί 5.788 τμήματα, στα οποία συμμετείχαν 112.178 εκπαιδευόμενοι, ενώ τη φθινοπωρινή περίοδο Σεπτεμβρίου-Δεκεμβρίου υλοποιήθηκαν άλλα 605 τμήματα γονέων.

Πιο συγκεκριμένα, το 2011-2012 λειτούργησαν 1.865 τμήματα, στα οποία συμμετείχαν 33.000 εκπαιδευόμενοι (αριθμός υπερδιπλάσιος του έτους 2010-2011 με 15.767 εκπαιδευόμενους σε 813 τμήματα, και σχεδόν πενταπλάσιος του έτους 2009-10 με 7.419 εκπαιδευόμενους σε 359 τμήματα). Σήμερα, σε αναμονή της επέκτασης του προγράμματος, λειτουργούν 578 τμήματα.

Επιπλέον, σύμφωνα με τα στοιχεία της πανελλαδικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε από την marc Α.Ε. για λογαριασμό του Ιδρύματος Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης, στο πλαίσιο του έργου «Σχολές Γονέων», το Μάιο του 2012 σε τυχαίο δείγμα νοικοκυριών: 443 νοικοκυριά στον Άξονα Προτεραιότητας 7 (Ανατολική Μακεδονία Θράκη, Βόρειο Αιγαίο, Δυτική Ελλάδα, Ήπειρος, Θεσσαλία, Ιόνια Νησιά, Κρήτη, Πελοπόννησος), 665 νοικοκυριά στον Άξονα Προτεραιότητας 8 (Αττική, Δυτική και Κεντρική Μακεδονία) και 107 νοικοκυριά στον Άξονα Προτεραιότητας 9, (Στερεά Ελλάδα, Νότιο Αιγαίο). (Ανακτήθηκε από <http://www.gsae.edu.gr> στις 5/12/2016) .

Τα θέματα, τα οποία αναπτύσσονται στις Σχολές Γονέων, αξιολογούνται ως «πολύ και αρκετά σημαντικά» από τη συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων σε κάποιο από τα προγράμματα, ενώ σε ό,τι αφορά τη θεματολογία των

προγραμμάτων, υψηλά ποσοστά προτίμησης συγκεντρώνουν οι θεματικές ενότητες «οικογένεια στη σύγχρονη εποχή» και «συνεργασία εκπαιδευτικών και οικογένειας».

Στα τμήματα των Σχολών Γονέων που λειτούργησαν μέχρι τον Ιούνιο του 2012, οι θεματικές ενότητες «Η οικογένεια στη σύγχρονη εποχή» και η «Συνεργασία εκπαιδευτικών – οικογένειας» ήταν αυτές που κυρίως συγκέντρωσαν τις προτιμήσεις των γονιών. (Ανακτήθηκε από <http://www.gsae.edu.gr> στις 5/12/2016). Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι στον ΑΠ8, σε σύνολο 521 υλοποιημένων τμημάτων:

- το 35,7% αφορούσε την ενότητα «Η οικογένεια στη σύγχρονη εποχή»
- το 21,1% την ενότητα «Συνεργασία εκπαιδευτικών-οικογένειας»
- το 14% την ενότητα «Στερεότυπα και διακρίσεις στην οικογένεια»
- το 13,6% την ενότητα «Διαφυλικές σχέσεις»
- το 11,3% την ενότητα «Ανάπτυξη στην Τρίτη ηλικία»
- το 2,49% την ενότητα «Ψυχολογική υποστήριξη και αγωγή υγείας ευάλωτων κοινωνικά ομάδων»
- 1,72% την ενότητα «Συμβουλευτική Γονέων παιδιών με ειδικές ανάγκες»

Τα στοιχεία που προκύπτουν από την εξωτερική αξιολόγηση του προγράμματος, κατά το εαρινό εξάμηνο του 2012, δείχνουν ότι το πρόγραμμα ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες των συμμετεχόντων και ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο στην αντιμετώπιση των προβλημάτων και των σχέσεων με τα παιδιά τους. Η γνώση δε του γεγονότος ότι δεν είναι οι μόνοι που υφίστανται τον αντίστοιχο προβληματισμό για τα παιδιά, διευκόλυνε και στις διαπροσωπικές σχέσεις των ζευγαριών, στις σχέσεις με το σχολείο, ενώ δημιούργησε ένα άτυπο και δυναμικό δίκτυο γονέων που μπορούν να συζητούν μεταξύ τους και μετά το πέρας του Προγράμματος. (Ανακτήθηκε από <http://www.gsae.edu.gr> στις 5/12/2016) .

2.7 Η αναγκαιότητα της ύπαρξης των Σχολών Γονέων

Η επιστημονική έρευνα και η ψυχολογία επισημαίνουν την καθοριστική επίδραση της οικογενειακής ζωής στην παιδική ηλικία για τη διαμόρφωση της

προσωπικότητας και της ψυχικής υγείας των παιδιών. Πιο συγκεκριμένα, όπως αναφέρουν η Παππά και Μπρούμου στο Συνέδριο Προσχολικής Αγωγής (2010):

- Η Ουνέσκο έχει χαρακτηρίσει τους γονείς «αναντικατάστατους παιδαγωγούς».
- Το Συμβούλιο της Ευρώπης αναφέρεται στην ανάγκη «εκπαίδευσης των γονέων» και επιμένει ότι όλα τα προγράμματα πρόληψης και εκπαίδευσης πρέπει να επεκτείνονται στους γονείς.
- Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας τοποθετεί την εκπαίδευση των γονέων στις βασικές στρατηγικές πρόληψης επισημαίνοντας ότι μπορεί να βελτιώσει τη λειτουργία της οικογένειας σε πολλούς τομείς, όπως βελτίωση της επικοινωνίας των συζύγων, αλλά και συζύγων-παιδιών, απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων σχετικά με τα στάδια ανάπτυξης των παιδιών για την έγκαιρη ανίχνευση τυχόν προβλημάτων (World Health Organization).

Οι γονείς παλιότερα, όπως αναφέρει η Παππά (2006), πίστευαν ότι επειδή διαθέτουν ένστικτο και αγάπη, έχουν εξασφαλισμένη τη σωστή αγωγή του παιδιού τους. Όμως για την προαγωγή της ψυχικής και της σωματικής υγείας του παιδιού και τη διαμόρφωση σωστής προσωπικότητας, οι γονείς χρειάζονται περισσότερο εφόδια από εκείνα που τους προσφέρει η αγάπη και το ένστικτό τους. Ειδικότερα, χρειάζονται γνώσεις και δεξιότητες, συνεχή ενημέρωση, διαρκή προβληματισμό και αναζήτηση, επαγρύπνηση και αφύπνιση, η οποία θα οδηγήσει τους γονείς στην αυτοσυνειδησία, στη γνωριμία με τον εαυτό τους, στην αυτό-αποδοχή και τελικά στην αποδοχή των άλλων, και κυρίως των παιδιών τους. Αυτό το «κενό» έρχονται να καλύψουν οι Σχολές Γονέων. (Παππά, Β. 2006).

Σύμφωνα με τη Χουρδάκη (1989), η μετάβαση στο γονεϊκό ρόλο (η απόκτηση δηλαδή του πρώτου παιδιού), αποτελεί μια ιδιαίτερη εξελικτική φάση, που σηματοδοτείται από σημαντικές προσωπικές, οικογενειακές και κοινωνικές αλλαγές. Η μετάβαση αυτή, συνδέεται συχνά με θετικά συναισθήματα, ιδιαίτερα όταν αποτελεί συνειδητή κι υπεύθυνη επιλογή των συζύγων και επιφέρει πολλά θετικά αποτελέσματα. Ταυτόχρονα όμως, αποτελεί και μια δοκιμασία για την ψυχική υγεία, απ' όπου ο μελλοντικός γονέας μπορεί να βγει, και πάλι σύμφωνα με τις συνθήκες, είτε ενδυναμωμένος, είτε αντίθετα, αποδυναμωμένος, καθώς θέτει νέα θέματα διαπραγμάτευσης και δημιουργεί νέες σημαντικές απαιτήσεις και προκλήσεις. Δεδομένων των προκλήσεων που αντιμετωπίζει τόσο η συζυγική δυάδα, όσο και ο κάθε σύζυγος ξεχωριστά, ενόψει του ερχομού ενός παιδιού στη ζωή τους, οι μελετητές της οικογένειας και των συζυγικών σχέσεων προτείνουν τη συμμετοχή των συζύγων σε ομάδες Σχολών Γονέων, όπου οι γονείς μπορούν να βρουν την απαραίτητη υποστήριξη και συμβουλευτική για μία πιο ομαλή μετάβαση στο γονεϊκό τους ρόλο. Αν και στις Σχολές Γονέων, όπως αναφέρει η Παππά (2006), η συμμετοχή και των δύο γονέων είναι επιθυμητή, δεν κρίνεται γενικά απαραίτητη και αναγκαία. Όταν όμως υπάρχει η δυνατότητα να συμμετέχουν και οι δύο γονείς,

τότε μπορούν να βιώσουν από κοινού αυτή τη μοναδική εμπειρία και να βοηθηθούν να αποκτήσουν την ίδια οπτική σχετικά με την άσκηση του ρόλου τους.

Οι Σχολές Γονέων προετοιμάζουν τους γονείς ψυχολογικά και συναισθηματικά για τις αλλαγές που θα επέλθουν στη ζωή τους λόγω του γονεϊκού ρόλου τους και τους θωρακίζουν ως προς τους πιθανούς κραδασμούς που τυχόν θα αντιμετωπίσουν. Επιπλέον, τους παρέχουν γνώσεις σχετικά με την εξέλιξη του παιδιού και δεξιότητες απαραίτητες για την αντιμετώπιση αυτής της τόσο μοναδικής και πρωτόγνωρης εμπειρίας. Τέλος, παρέχουν στους γονείς ένα πλαίσιο κοινωνικής και συναισθηματικής υποστήριξης, η οποία παρέχεται τόσο από τον ειδικό, ο οποίος συντονίζει την ομάδα, όσο και από τους υπόλοιπους γονείς που συμμετέχουν σε αυτήν. Οι Σχολές Γονέων αποτελούν ένα πολύ σημαντικό πλαίσιο πρόληψης, που προωθεί την ψυχική υγεία όχι μόνο των γονέων, αλλά και των νέων επερχόμενων μελών της οικογενειακής ομάδας (Παππά, 2006).

Ειδικότερα σήμερα, όπως αναφέρει ο Μπακαλίδης (2016), σε μια κοινωνία που αλλάζει γρήγορα, το παλιό ανατρέπεται και ξεπερνιέται εύκολα ενώ το καινούριο γίνεται γρήγορα παλιό. Οι γονείς στην εποχή μας δεν μπορούν να αναθρέψουν τα παιδιά τους με τον ίδιο τρόπο που εκείνοι ανατράφηκαν. Παρουσιάζονται μπροστά τους δυσκολίες, που δεν είναι προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν. Τα παλιά πρότυπα δεν λειτουργούν πια. Οι παραδοσιακές αξίες και οι προκαθορισμένοι ρόλοι που μας δόθηκαν ως σταθερά σημεία αναφοράς έχουν πλέον αμφισβητηθεί, χωρίς όμως και να έχουν αντικατασταθεί από κάποια άλλα. Χρειάζεται να εναρμονιστούν με τη σύγχρονη πραγματικότητα. Η πρόκληση της εποχής θέλει οι γονείς να μεγαλώνουν υπεύθυνα παιδιά μέσα σε μια πολυφωνική κοινωνία με ποικίλα ερεθίσματα. Για να γίνει όμως αυτό, πρέπει οι γονείς να είναι σε θέση να «μεγαλώνουν» και οι ίδιοι. Οι Σχολές Γονέων έρχονται αρωγοί στην αντιμετώπιση της παραπάνω πρόκλησης, δίνοντας την ευκαιρία στους γονείς να διαμορφώσουν τη στάση τους απέναντι, αρχικά στον εαυτό τους και ύστερα προς τους άλλους, ώστε να είναι σε θέση να υποστηρίξουν την εξέλιξη και την αυτονόμηση των παιδιών τους.

Ο γονεϊκός ρόλος δεν είναι κάτι που απλά «διδάσκεται» με τις απλές μεθόδους διδασκαλίας, αλλά είναι προϊόν εσωτερικής διεργασίας (Παππά, 2006). Για τον λόγο αυτό προτείνεται ανεπιφύλακτα η συμμετοχή στις Σχολές Γονέων, καθώς μέσα από αυτές επιτυγχάνεται η ενίσχυση της οικογένειας και του γονεϊκού ρόλου, αλλά και προοδευτικά ενδυναμώνονται οι σχέσεις οικογένειας και σχολείου.

2.8 Η σχολική μονάδα προσχολικής ηλικίας.

Όπως αναφέρεται στον επίσημο Οδηγό Γονέων του Υπουργείου Παιδείας, η πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι υποχρεωτική και απαρτίζεται από το νηπιαγωγείο, που συνιστά την προσχολική εκπαίδευση και το δημοτικό σχολείο, που καλύπτει τον πρώτο κύκλο γενικής εκπαίδευσης. Η λέξη νηπιαγωγείο σημαίνει κυριολεκτικά τον εκπαιδευτικό θεσμό που παρέχει αγωγή στα νήπια. Στη νηπιακή ηλικία υπάγονται παιδιά ηλικίας 4 ως 6 ετών. Ο λόγος ύπαρξης του νηπιαγωγείου συνδέεται άμεσα με τις κοινωνικές και τις συναισθηματικές ανάγκες των παιδιών, αλλά και των οικογενειών τους. Η φοίτηση στο νηπιαγωγείο διαρκεί δυο χρόνια και αποτελεί στάδιο προετοιμασίας που συμβάλλει στην ένταξη των παιδιών στο δημοτικό σχολείο. Σήμερα με το Νόμο 3518/2006 η προσχολική εκπαίδευση έγινε υποχρεωτική για όλα τα νήπια (όχι τα προνήπια), ηλικίας 5-6 ετών (Βруниώτη Κ, Κυρίδης Α, Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου Ειρ, Χρυσ αφίδης Κ. 2007).

Το ελληνικό νηπιαγωγείο εμφανίζεται ήδη από τα τέλη του 19^{ου} αιώνα. Σε όλη τη διάρκεια της λειτουργίας του το ελληνικό νηπιαγωγείο παρακολουθούσε από κοντά όλα τα σύγχρονα παιδαγωγικά ρεύματα και μπορούμε να πούμε ότι ακολουθεί την πορεία των ανεπτυγμένων χωρών σε θέματα αναλυτικών προγραμμάτων και μεθοδολογίας μάθησης. Σε επίπεδο σχολικών χώρων υπάρχουν ακόμα αρκετά προβλήματα, τα οποία με τον καιρό επιλύονται, χωρίς όμως να έχουμε φτάσει ακόμα στο επιθυμητό επίπεδο. Όσον αφορά το διδακτικό προσωπικό, θα πρέπει να τονίσουμε ότι οι νηπιαγωγοί στην Ελλάδα, σχεδόν στο σύνολό τους (περίπου 90%), διαθέτουν κατάρτιση πανεπιστημιακού επιπέδου, γεγονός που δεν συμβαίνει σε αρκετές από τις ιδιαίτερα ανεπτυγμένες χώρες της Ευρώπης. Ένα σημαντικό επίσης ποσοστό νηπιαγωγών είναι κάτοχοι μεταπτυχιακών, αλλά και διδακτορικών τίτλων σπουδών. Αυτό αποτελεί μια εγγύηση για τους γονείς ότι η νηπιαγωγός είναι σε θέση να εντοπίσει προβλήματα που αφορούν τα παιδιά και σε συνεργασία μαζί τους να τα αντιμετωπίσουν. (Βруниώτη Κ, Κυρίδης Α, Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου Ειρ, Χρυσ αφίδης Κ. 2007).

2.8.1 Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και ανάγκες της προσχολικής ηλικίας και αγωγής.

Σκοπός του νηπιαγωγείου, σύμφωνα με τον Οδηγό Γονέων του Υπουργείου Παιδείας (Βруниώτη Κ, Κυρίδης Α, Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου Ειρ, Χρυσαφίδης Κ. 2007,) είναι να δημιουργήσει σε όλα ανεξαιρέτως τα νήπια τις βάσεις πάνω στις οποίες θα χτίσουν τη μελλοντική τους μάθηση. Το σύγχρονο ελληνικό νηπιαγωγείο προσφέρει κυρίως μαθησιακές εμπειρίες, που θα επιτρέψουν στα παιδιά, σε όποιο αναπτυξιακό και μαθησιακό στάδιο και αν βρίσκονται, να αναπτυχθούν ομαλά, ολόπλευρα και να θεμελιώσουν τις βάσεις πάνω στις οποίες θα οικοδομήσουν την εκπαιδευτική τους πορεία. Το νηπιαγωγείο είναι ένας θεσμός που προσφέρει πολυμήμαντες υπηρεσίες τόσο στα παιδιά, όσο και στις οικογένειές τους.

Το νηπιαγωγείο στοχεύει στην ενίσχυση όλων των τομέων ανάπτυξης της προσωπικότητας του παιδιού, οι οποίοι σχετίζονται άμεσα μεταξύ τους και αλληλοσυμπληρώνονται. Ένας επίσης καίριος και πρωταρχικός στόχος, είναι να βοηθήσει τα μικρά παιδιά να αρχίσουν σταδιακά να παραμένουν μακριά από το οικογενειακό περιβάλλον, χωρίς να φοβούνται και να αγχώνονται. Αποτελεί ενδεχομένως για κάποια παιδιά, μια πρώτη ευκαιρία να αρχίσουν να αναπτύσσουν φιλικές σχέσεις και τρόπους συνεργασίας με άλλα παιδιά, αλλά και με άλλους ενήλικες, εκτός των μελών της οικογένειάς τους (Βруниώτη Κ, Κυρίδης Α, Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου Ειρ, Χρυσαφίδης Κ. 2007,).

Δεν είναι όμως μόνο τα παιδιά που ενδεχομένως στεναχωριούνται όταν αφήνουν για πρώτη φορά το σπίτι για να πάνε στο νηπιαγωγείο. Στον Οδηγό Γονέων του Υπουργείου Παιδείας, αναφέρεται πως και οι γονείς πολλές φορές στεναχωριούνται το ίδιο, ή δεν είναι λίγες οι φορές που αγωνιούν για τα παιδιά τους και σκέφτονται υπαρκτά ή ανύπαρκτα προβλήματα που μπορεί να συναντήσουν στο νηπιαγωγείο. Το παιδί πολλές φορές καταλαβαίνει πολύ καλά τι νιώθουν, ή τι μπορεί να σκέφτονται οι γονείς του. Η συζήτηση με το παιδί μπορεί να λειτουργήσει ως αγχολυτικό, τόσο για τους γονείς όσο και για το παιδί. Η συνεργασία επίσης με τη νηπιαγωγό είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς η αρμονική επικοινωνία επιλύει απορίες και κατευνάζει το άγχος. (Βруниώτη Κ, Κυρίδης Α, Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου Ειρ, Χρυσαφίδης Κ. 2007,).

Συνοψίζοντας, το νηπιαγωγείο αποτελεί καθοριστικό σταθμό για τη ζωή τόσο του παιδιού, που για πρώτη φορά εντάσσεται σε σχολικό πλαίσιο, όσο και για τους γονείς που και αυτοί για πρώτη φορά εμπλέκονται σε σχολικά δρώμενα.

2.8.2 Οι Σχολές Γονέων ως μέσο ενδυνάμωσης των σχέσεων οικογένειας – νηπιαγωγείου

Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί έχουν κοινό στόχο την ψυχική, νοητική και κοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Όπως τονίζεται στον Οδηγό Γονέα του Υπουργείου Παιδείας, (Βруниώτη Κ, Κυρίδης Α, Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου Ειρ, Χρυσάφιδης Κ, 2007), ειδικά η κοινωνικοποίηση των μικρών παιδιών εξαρτάται αποκλειστικά από την οικογένεια και το σχολείο. Δύο θεσμοί που λειτουργούν διαφορετικά, έχουν διαφορετική δομή και διαφορετικό τρόπο να επηρεάσουν και να διαμορφώσουν το νέο άτομο.

Συχνά η επικοινωνία ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια περιορίζεται μόνο στην τυπική ενημέρωση και κυρίως μόνο σε περιπτώσεις ύπαρξης προβλημάτων. Οι Σχολές Γονέων, όπως επισημαίνουν τα επίσημα στοιχεία του ΙΝΕΔΙΒΙΜ (Ανακτήθηκε από <http://www.inedivim.gr> στις 21/11/2016), έρχονται να ενισχύσουν τη σχέση αυτή και να την προωθήσουν σε μια ουσιαστική συνεργασία. Οι γονείς που συμμετέχουν στις Σχολές εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους για την άσκηση του γονεϊκού τους ρόλου και λαμβάνουν υποστήριξη από τον συντονιστή της Σχολής, αλλά και από τους άλλους γονείς. Ειδικά στις Σχολές που λαμβάνουν χώρα σε σχολικά πλαίσια (σε κάποια ιδιωτικά σχολεία) οι Σχολές Γονέων βοηθάνε τους γονείς να γνωρίσουν και να δεθούν με άλλους γονείς που έχουν παιδιά στο σχολείο και δημιουργούν ένα έντονο «αίσθημα του ανήκειν», που βοηθάει τους γονείς να λειτουργούν ως ομάδα. Όσον αφορά το σχολείο, οι Σχολές Γονέων δίνουν έντονα κίνητρα στους γονείς να ενδιαφερθούν για την πρόοδο των παιδιών τους, αλλά και να εμπλακούν ενεργά στη σχολική πραγματικότητα. Οι Σχολές Γονέων μπορούν να λειτουργήσουν σαν συνδετικός κρίκος ανάμεσα στο σχολείο και στην οικογένεια.

Στην προσχολική αγωγή, η συμβολή της Σχολής Γονέων είναι καθοριστικής σημασίας. Οι γονείς που έχουν παιδιά αυτής της ηλικιακής ομάδας, έρχονται για πρώτη φορά σε επαφή με το επίσημο σχολικό πλαίσιο. Η πρωταρχική σχολικοποίηση των παιδιών τους προκαλεί έντονο άγχος (Βруниώτη Κ, Κυρίδης Α, Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου Ειρ, Χρυσάφιδης Κ, 2007). Η συμμετοχή των γονέων σε Σχολές Γονέων, τους δίνει την ευκαιρία να επιλύσουν απορίες, πιθανά προβλήματα, και να καθοδηγηθούν στο γονεϊκό τους ρόλο, που σε αυτή την περίοδο αλλάζει και προστίθενται νέες ευθύνες.

Ακόμα πιο επιθυμητή θα ήταν η ύπαρξη Σχολής Γονέων μέσα σε κάθε σχολική μονάδα, καθώς θα μπορούσε να προσφέρει σε πολλαπλά επίπεδα. Καταρχήν, σε αυτό τον τύπο Σχολής Γονέων θα μπορούσαν να συζητηθούν και να επιλυθούν πιθανά προβλήματα της τρέχουσας ομάδας παιδιών και έτσι να καθοδηγηθούν οι γονείς πιο εστιασμένα σε συγκεκριμένα θέματα, που προβληματίζουν τη δεδομένη στιγμή. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να φέρει τους γονείς κοντά στο σχολείο, όχι απλώς για να καλύψουν τα λειτουργικά του έξοδα, αλλά για να συμμετέχουν ενεργά στην παιδαγωγική διαδικασία. Η ομάδα τους δίνει τη δυνατότητα να εκφράσουν τις δικές τους απόψεις, να μοιραστούν την εμπειρία τους και να ακούσουν διαφορετικές οπτικές. Τους δίνει με λίγα λόγια, τη δυνατότητα να αναπτυχθούν ως άνθρωποι αλλά και ως γονείς. Αν μάλιστα σε αυτόν τον τύπο Σχολής Γονέων συμμετείχαν και οι εκπαιδευτικοί της σχολικής μονάδας, θα μπορούσαν να ωφεληθούν και αυτοί σημαντικά. Η ομάδα μπορεί να δώσει στους εκπαιδευτικούς την ευκαιρία να ανακαλύψουν το ιδιαίτερο οικογενειακό και πολιτισμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο μεγαλώνουν οι μαθητές τους και να προσαρμόσουν την παιδαγωγική τους πράξη ανάλογα.

Μια τέτοιου είδους προσπάθεια ξεκίνησε σε σχολική μονάδα του Ρεθύμνου και τα πρώτα αποτελέσματα είναι εξαιρετικά (giaenadiaforetikosxoleio.wordpress.com, ανακτήθηκε στις 15/11/2016). Μένει να διερευνηθεί ποιες θα ήταν οι απόψεις των γονέων, αλλά και των νηπιαγωγών για ένα τέτοιο εγχείρημα.

Συνοψίζοντας, η συνεργασία του σχολείου με την οικογένεια και τους υπόλοιπους φορείς είναι αναγκαία, τόσο για την αποτελεσματικότερη δουλειά του σχολείου όσο και για την ανάπτυξη όλης της κοινότητας. Ως εκ τούτου, το σχολείο δεν μπορεί να κλείνεται στον εαυτό του και να αποκλείει την κοινωνία. Χρειαζόμαστε ένα ανοιχτό στην κοινότητα σχολείο. Σε αυτήν την κατεύθυνση, πιστεύουμε πως η λειτουργία της Σχολής Γονέων είναι εξαιρετικά σημαντική.

ΣΥΝΟΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Από όσα αναφέρονται στο κεφάλαιο, είναι φανερό ότι οι Σχολές Γονέων έχουν μια μακρά ιστορία στη χώρα μας. Τα αποτελέσματα που έχουν καταγραφεί σημειώνουν μεγάλη ανταπόκριση από τους γονείς. Παρόλα αυτά, δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες. Το γεγονός ίσως οφείλεται στη μέχρι πρόσφατα απουσία κρατικής οργάνωσης και θεσμοθετημένου νομικού πλαισίου. Σήμερα όμως, όσον αφορά το δημόσιο σύστημα, οι Σχολές Γονέων συγκροτούνται από το Ι.ΝΕ.ΔΙ.ΒΙ.Μ, μέσα στο πλαίσιο της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η σημερινή εποχή έχει απόλυτη ανάγκη την ύπαρξη των Σχολών Γονέων. Οι γονείς χρειάζονται καθοδήγηση στο ρόλο τους και αυτό θα φανεί ιδιαίτέρως χρήσιμο και στη σχέση που θα αναπτύξουν με το σχολείο και τους εκπαιδευτικούς. Αν μέσω των Σχολών Γονέων έχουν λάβει βοήθεια και οδηγίες στους προβληματισμούς τους και αν έχουν κατανοήσει το ρόλο και τα όρια της γονεϊκής εμπλοκής όσον αφορά το σχολείο, τότε η συνεργασία και η επικοινωνία μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών θα είναι πολύ καλύτερη και εποικοδομητική. Ιδανικότερο θα ήταν οι Σχολές Γονέων να λειτουργούσαν μέσα στο σχολικό πλαίσιο, αφού θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν συγκεκριμένα θέματα μιας σχολικής μονάδας. Κάτι τέτοιο εφαρμόζεται ήδη στα μεγάλα ιδιωτικά σχολεία, αλλά καθόλου στα δημόσια. Μένει να διερευνηθεί ποιες θα ήταν οι αντιλήψεις τόσο των γονέων, όσο και των εκπαιδευτικών σε ένα τέτοιο εγχείρημα, ειδικά στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας (νηπιαγωγείο), που οι γονείς έρχονται σε επαφή για πρώτη φορά με το επίσημο, δημόσιο σύστημα εκπαίδευσης. Αξιόλογη είναι επίσης η διερεύνηση των απόψεων των δυο εμπλεκόμενων ομάδων σχετικά με μια Σχολή Γονέων με την μορφή e- class.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ : ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΓΟΝΕΩΝ

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί, θα μελετηθεί η σχέση που φαίνεται να έχει αναπτυχθεί ανάμεσα στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς, αλλά και οι απόψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών σχετικά με την επικοινωνία και τη συνεργασία που υπάρχει ανάμεσα τους, όπως διαμορφώνονται κατά την επαφή τους. Θα αναλυθούν επίσης οι αιτίες που ενδέχεται να οδηγούν αυτή τη σχέση σε δυσλειτουργία και τα αποτελέσματα που αυτή επιφέρει. Στον αντίποδα, θα αναπτυχθούν όλα τα οφέλη που προσφέρει η επίτευξη μιας αρμονικής σχέσης συνεργασίας. Γίνεται επίσης αναφορά στο επίσημο νομοθετικό πλαίσιο, όπως αυτό εκφράζεται μέσα από τα Αναλυτικά Προγράμματα και τα επίσημα εγχειρίδια και τέλος προτείνονται ορισμένοι τρόποι βελτίωσης της σχέσης των γονέων με τους εκπαιδευτικούς. Τέλος, θα αναφερθούν τα οφέλη που προσφέρουν οι Σχολές Γονέων όσον αφορά τη συνεργασία ανάμεσα στους γονείς και στο σχολείο.

3.1. Εκπαιδευτικοί και γονείς, η μεταξύ τους σχέση όπως διαμορφώνεται στη σχολική κοινότητα.

Το νηπιαγωγείο, όπως άλλωστε και κάθε σχολική μονάδα, όπως αναφέρει ο Χρυσοφίδης(2000), αποτελεί ένα δυναμικό σύστημα που δημιουργεί αμφίδρομες σχέσεις επιρροής προς όλα τα εμπλεκόμενα μέρη του. Σαν σύστημα αποτελείται από υποσυστήματα, ομάδες δηλαδή εμπλεκόμενων. Τα βασικά υποσυστήματα είναι οι εκπαιδευτικοί, οι γονείς και οι μαθητές. Οι ομάδες αυτές εμπλέκονται και επηρεάζονται αμφίδρομα, δημιουργώντας ποικίλες σχέσεις, καθώς επικοινωνούν και συνεργάζονται μεταξύ τους. Όσο ο εκπαιδευτικός επηρεάζει το μαθητή και το γονέα, αντίστοιχα και ο μαθητής και ο γονέας επηρεάζουν τον εκπαιδευτικό. Για να λειτουργήσει αποτελεσματικά αυτό το σύστημα, πρέπει να λειτουργήσουν σωστά και τα υποσυστήματά του. Ιδιαίτερα οι σχέσεις μεταξύ εκπαιδευτικών και γονέων κρίνονται καθοριστικής σημασίας για το πώς επηρεάζεται ο μαθητής ως τελικός αποδέκτης της σχέσης αυτής. Κοινή παραδοχή είναι ότι «το σχολείο και η οικογένεια έχουν ως σημείο τομής και ως κοινό ενδιαφέρον τους το παιδί» (Γεωργίου, 2000). Όπως αναφέρει ο Θεοφιλίδης (1994), το σχολείο ως ανοικτό σύστημα βρίσκεται σε αλληλεπίδραση με το εξωτερικό περιβάλλον και ταυτόχρονα

ασκεί επίδραση πάνω σ' αυτό. Τα αποτελεσματικά σχολεία εξασφαλίζουν αποτελεσματική επικοινωνία με τους γονείς, ενημερώνοντάς τους για τους στόχους που έχουν τεθεί και για τις προσδοκίες που έχουν για τα παιδιά τους. (Θεοφιλίδης, 1994). Επομένως, γονείς και εκπαιδευτικοί θα πρέπει, μέσα από κοινή προσπάθεια, να επιδιώξουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα για τα παιδιά. Επιπροσθέτως, ο Πασιαρδής (2004), βάζει ανάμεσα στους παράγοντες που αποτελούν το σχολικό περιβάλλον και τους γονείς. Επισημαίνει ότι η εμπλοκή των γονιών στη σχολική διαδικασία είναι απαραίτητη για την ομαλή λειτουργία του σχολείου, γι' αυτό και το σχολείο οφείλει να έχει ισχυρούς επικοινωνιακούς δεσμούς ανάμεσα στους εσωτερικούς και εξωτερικούς φορείς του. Είναι, λοιπόν, αναγκαία μια συνεργασία ανοικτή, συνεχής και ειλικρινής, με καθορισμό κοινών στόχων και από τις δυο πλευρές. Το σχολείο θεωρείται σύστημα, όχι μόνο γιατί αποτελείται από αναγνωρίσιμα υποσυστήματα που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους, αλλά και γιατί διάφορες μεταβλητές βρίσκονται σε διαρκή επικοινωνία και αλληλεξάρτηση.

Στην Ελλάδα, όπως αναφέρεται στον Οδηγό Γονέων του Υπουργείου Παιδείας (Βруниώτη Κ, Κυρίδης Α, Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου Ειρ, Χρυσαφίδης Κ, 2007) οι έρευνες για την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ των γονέων και των εκπαιδευτικών στην προσχολική ηλικία, είναι σε πρώιμο, σχεδόν εμβρυακό στάδιο. Και αυτό συμβαίνει, παρά το γεγονός ότι η προσχολική ηλικία είναι πρωταρχικής σημασίας, καθώς σε αυτή την περίοδο τίθενται οι βάσεις για τη σωστή και αρμονική σχέση μεταξύ γονέων και εκπαιδευτικών. Οι γονείς των νηπίων έρχονται για πρώτη φορά στον κόσμο του επίσημου εκπαιδευτικού συστήματος του Υπουργείου Παιδείας και ξεκινούν να διαμορφώνουν και στη συνέχεια να παγιώνουν την άποψή τους για την, αρμονική ή μη, συνεργασία με το σχολικό θεσμό.

Αντιθέτως, στις χώρες του εξωτερικού, όπως αναφέρει ο Γεωργίου (1996) έχει δοθεί μεγάλη βάση σε αυτό το αντικείμενο. Σε έρευνα που έγινε στην Κύπρο, οι σχέσεις σχολείου – οικογένειας διακρίνονται σε επίσημες και ανεπίσημες, ή σε τυπικές και άτυπες. Οι επίσημες ή τυπικές σχέσεις, αφορούν τις σχέσεις του σχολείου με τους γονείς στο σύνολό τους, πχ, όταν το σχολείο τους καλεί να παρευρεθούν σε μια εκδήλωση, ή όταν τους καλεί για να τους ενημερώσει για την πρόοδο των παιδιών τους. Οι ανεπίσημες ή άτυπες σχέσεις, αφορούν τις επαφές που οι γονείς ως μεμονωμένα άτομα διατηρούν με τους εκπαιδευτικούς. Ο Συμεού Λ. (2003) αναφέρει πως κάποιοι γονείς διατηρούν ευκαιριακές επαφές με το σχολείο, ή αποστασιοποιούνται από αυτό, ενώ κάποιοι άλλοι συμμετέχουν σε επίπεδο λήψης απόφασης, μέσω συλλογικών οργάνων των γονιών (πχ Συλλόγους Γονέων και Κηδεμόνων). Όπως αναφέρουν οι Κοντοπούλου – Τζιβινίκου (2004), τις περισσότερες φορές η επικοινωνία γονιών και εκπαιδευτικών έχει καθαρά ενημερωτικό χαρακτήρα.

Η επικοινωνία που υπάρχει μεταξύ γονιών και εκπαιδευτικών είναι συνήθως προφορική, και διακρίνεται στην καθημερινή τυπική συνομιλία, που έχουν οι γονείς με τους εκπαιδευτικούς όταν φέρνουν τα παιδιά τους στο σχολείο, και στην κατ'ιδίαν, ουσιαστική συζήτηση, για θέματα που αφορούν το παιδί. Υπάρχει επίσης και η γραπτή επικοινωνία, που περισσότερο έχει να κάνει με την ενημέρωση των γονέων για το σχολικό πρόγραμμα ή για κάποια δράση του σχολείου (πχ εκπαιδευτική επίσκεψη). Μια άλλη μορφή επικοινωνίας, είναι οι προσωπικές επαφές γονέων και εκπαιδευτικών, εκτός σχολικού χώρου. Τέλος, υπάρχει και η παντελής έλλειψη επικοινωνίας, με σχέσεις αδιαφορίας και από τις δύο πλευρές.

Η σχέση σχολείου και οικογένειας, εξειδικευμένη σε σχέση εκπαιδευτικού και γονέων, επηρεάζεται κατά τρόπο καθοριστικό, τόσο από τα χαρακτηριστικά και τις απόψεις του εκπαιδευτικού, όσο και από τα χαρακτηριστικά και τις απόψεις του γονέα.

3.1.1 Απόψεις γονέων σχετικά με τη σχέση και συνεργασία με το σχολείο.

Η άποψη των γονέων για την εμπλοκή στη σχολική ζωή του παιδιού, εξαρτάται από την προσωπικότητα, τις στάσεις και τα άλλα χαρακτηριστικά του ίδιου του γονιού. Συνήθως, όπως αναφέρουν οι Σταμέλος – Μπαρτζακλής (2005), φαίνεται από σχετικές έρευνες ότι «η σχέση σχολείου –οικογένειας επηρεάζεται σημαντικά από το κοινωνικό-οικονομικό και πολιτιστικό επίπεδο των γονέων» (Hill, 2004). Το κοινωνικοοικονομικό επίπεδο των γονιών δεν επηρεάζει μόνο τις επιδόσεις των παιδιών τους, αλλά και τη σχέση τους με τον εκπαιδευτικό. Ανάλογα με την κοινωνικοοικονομική τους κατάσταση, κάποιοι από αυτούς που έχουν χαμηλότερο status είναι πιθανό να μην μπορούν, λόγω της εργασίας που ασκούν, να παίρνουν άδεια με ευχέρεια για να επισκεφτούν το σχολείο, ή να συμμετέχουν σε δραστηριότητες του σχολείου. Επίσης, μπορεί να μην αισθάνονται άνετα απέναντι στον ανώτερο μορφωτικά δάσκαλο, ή ακόμα, να μη δίνουν τη δέουσα σημασία στη σχολική διαδικασία. Από την άλλη μεριά, οι γονείς που έχουν υψηλό κοινωνικοοικονομικό status μπορούν συνήθως να διαθέσουν πιο εύκολα χρόνο από την εργασία τους για να συμμετέχουν σε σχολικές δραστηριότητες και να επικοινωνούν με το δάσκαλο, ή απλά, να καταλαβαίνουν πληρέστερα τη σπουδαιότητα του σχολείου (Σταμέλος Γ. – Μπαρτζακλής Μ, 2005). Παρ' όλα αυτά, πρέπει επίσης να αναφερθεί, ότι μερικοί γονείς αυτής της κατηγορίας, όπως αναφέρει ο Γεωργίου (2000), μπορεί να υποτιμούν τους εκπαιδευτικούς, όχι μόνο

επειδή οι ίδιοι είναι πιο εύποροι και χαίρουν υψηλότερης κοινωνικής εκτίμησης, αλλά και επειδή διαθέτουν υψηλότερα ακαδημαϊκά προσόντα από τους εκπαιδευτικούς.

Παρά τις αντιλήψεις που κάθε γονέας ήδη διαθέτει όταν καλείται να συνεργαστεί με τον εκπαιδευτικό, οι περισσότεροι επιθυμούν τη διεύρυνση της συνεργασίας τους με το σχολείο, καθώς αναγνωρίζουν ως καθοριστική για την πρόοδο του παιδιού τους την ύπαρξη διαύλου επικοινωνίας με το σχολείο.

Ειδικά, όσον αφορά το νηπιαγωγείο, οι περισσότεροι γονείς ανταποκρίνονται με προθυμία στο κάλεσμα των νηπιαγωγών, καθώς δείχνουν να νιώθουν την ανάγκη να έχουν τον εκπαιδευτικό ως σύμβουλο. Συχνά μάλιστα, δείχνουν να μην είναι ικανοποιημένοι από την αποτελεσματικότητά τους στο γονεϊκό ρόλο τους και ψάχνουν ανταπόκριση από τον εκπαιδευτικό στα σχετικά ερωτήματά τους. Καθοριστικό παράγοντα σε αυτό το σημείο αποτελεί η στάση του εκπαιδευτικού και ο τρόπος που οι γονείς νιώθουν ότι ο εκπαιδευτικός τους αντιμετωπίζει. Οι γονείς περιμένουν ανταπόκριση από τον εκπαιδευτικό και δημιουργία από πλευράς του ενός καλού κλίματος εμπιστοσύνης και εκτίμησης. Αναφορικά με αυτούς τους προβληματισμούς τους, οι γονείς δεν αρκούνται στις έκτακτες κατά περίπτωση συναντήσεις με τον εκπαιδευτικό, αλλά επιθυμούν τακτικές, προκαθορισμένες συναντήσεις, σε συχνή χρονική βάση. Είναι επίσης απόλυτα πρόθυμοι να συμμετέχουν σε ομάδες γονέων.

Ακόμα, από τον εκπαιδευτικό επιθυμούν να λάβουν ενθάρρυνση ως προς την εμπλοκή τους στα δρώμενα του σχολείου. Δείχνουν πως θέλουν να συμμετέχουν ενεργά στην εκπαιδευτική διαδικασία, αν και τις περισσότερες φορές δε γνωρίζουν με ποιο τρόπο μπορεί να γίνει κάτι τέτοιο. Δηλώνουν πρόθυμοι για εθελοντική συμμετοχή σε δραστηριότητες του νηπιαγωγείου (πχ. σαν συνοδοί σε σχολικές επισκέψεις) και αναζητούν ευκαιρίες να αναδειχτούν πολύτιμοι συνεργάτες. Σε αυτή την προσπάθειά τους πολλές φορές, μη γνωρίζοντας τα όρια θεσμικής εμπλοκής τους, τα ξεπερνούν, παρακωλύοντας τελικά τη θεμιτή συνεργασία με τον εκπαιδευτικό.

Συνοψίζοντας, οι γονείς κατανοούν την σημαντικότητα του ρόλου τους, επιθυμούν τη συνεργασία και την εμπλοκή τους στην εκπαιδευτική κοινότητα, αλλά δεν γνωρίζουν ούτε με ποιο τρόπο να εμπλακούν, ούτε γνωρίζουν τα θεσμικά όρια εμπλοκής τους. Το κενό αυτό συμπληρώνουν οι Σχολές Γονέων με προγράμματα που αφορούν τη σχέση γονέων και σχολείου. Προτείνεται ανεπιφύλακτα στους γονείς να συμμετέχουν σε Σχολές Γονέων, καθώς μέσα από αυτές επιτυγχάνεται η ενίσχυση του γονεϊκού ρόλου και, προοδευτικά, ενδυναμώνονται οι σχέσεις οικογένειας και σχολείου.

3.1.2 Απόψεις εκπαιδευτικών σχετικά με τη σχέση και συνεργασία με το σχολείο

Όπως και οι γονείς, έτσι και οι εκπαιδευτικοί από πλευράς τους, ανάλογα με την προσωπικότητα τους, τις στάσεις τους και τα άλλα χαρακτηριστικά τους, ενθαρρύνουν ή όχι την εμπλοκή των γονέων στη σχολική ζωή (Σταμέλος Γ. – Μπαρτζακλής Μ, 2005).

Παράγοντες όπως η ηλικία και τα χρόνια προϋπηρεσίας του εκπαιδευτικού, παίζουν σημαντικό ρόλο στη σχέση που αναπτύσσει με τους γονείς. Κατά μια άποψη, οι παλαιότεροι εκπαιδευτικοί είναι πιο δύσκολο να αλλάξουν τις ήδη διαμορφωμένες απόψεις τους σχετικά με τον καθαρά εκπαιδευτικό ρόλο του σχολείου, ενώ αντίθετα, οι νεότεροι δείχνουν να συμφωνούν και να ενθαρρύνουν τη γονεϊκή εμπλοκή. Κατά μια άλλη άποψη, κάποιοι παλαιότεροι λόγω της εμπειρίας τους, έχουν μια θετικότερη στάση απέναντι στη γονεϊκή εμπλοκή, διότι νιώθουν λιγότερη ανασφάλεια.

Πρέπει να αναφερθεί όμως, ότι υπάρχουν και παράγοντες που επηρεάζουν την άποψη του εκπαιδευτικού για τη συνεργασία με τους γονείς, εκτός από την προσωπικότητα και τις προσωπικές του πεποιθήσεις. Έτσι, η προσωπικότητα του Δ/ντή της εκάστοτε σχολικής μονάδας, οι απαιτήσεις και οι κανονισμοί του σχολείου, η αναλογία μαθητών-εκπαιδευτικών, το μέγεθος του σχολείου και το γενικότερο κλίμα σε αυτό, φαίνεται να ενθαρρύνουν ή να εμποδίζουν τον εκπαιδευτικό στην επαφή του με το γονέα.

Οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί αντιμετωπίζουν με σκεπτικισμό και επιφυλακτικότητα την εμπλοκή των γονέων και συχνά βλέπουν τους γονείς ως αντιπάλους τους και όχι ως συμμάχους. Αναγνωρίζουν την ουσιαστική σημασία της αρμονικής συνεργασίας με τους γονείς, αλλά περιμένουν οι γονείς να συμμετέχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία από απόσταση, σύμφωνα με τους όρους που οι ίδιοι θέτουν σαν δικλείδα ασφαλείας. Αποκόβουν την ουσιαστική πρόσβαση των γονέων στο σχολείο και περιορίζουν το λόγο και την άποψή τους για τα σχολικά δρώμενα. Καλούν τους γονείς σε συναντήσεις που αφορούν μόνο την ενημέρωσή τους για το πρόγραμμα του σχολείου και την πρόοδο των παιδιών τους. Θεωρούν πως οι γονείς παραβιάζουν τα όρια της γονεϊκής εμπλοκής και ανακατεύονται σε θέματα στα οποία δεν έχουν θεσμικό ρόλο.

Παρόλα αυτά, αναγνωρίζουν πως η επικοινωνία και η συνεργασία μεταξύ τους είναι προς όφελος των παιδιών, αλλά δε γνωρίζουν πώς μπορούν να θέσουν σωστά όρια. Προς αυτή την κατεύθυνση είναι πρόθυμοι να εκπαιδευτούν για να είναι πιο

αποδοτικοί σε θέματα συνεργασίας. Επιθυμητή θα ήταν η ύπαρξη Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα, καθώς σε αυτή θα μπορούσαν να συζητηθούν τα όρια της γονεϊκής εμπλοκής, να διευκρινιστεί ο τρόπος επιθυμητής συνεργασίας, αλλά και να επιλυθούν πιθανά προβλήματα της τρέχουσας ομάδας παιδιών, κάτι που θα διευκόλυνε το ρόλο των εκπαιδευτικών δίνοντας στοχευμένες λύσεις. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσαν να καθοδηγηθούν οι εκπαιδευτικοί, αλλά και οι γονείς σε πιο λειτουργικούς τρόπους επικοινωνίας και συνεργασίας.

3.2. Δυσλειτουργία στη συνεργασία ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικούς. Αίτια και αποτελέσματα.

Στην προηγούμενη ενότητα, αναφέρθηκαν οι απόψεις και οι πεποιθήσεις των γονέων και των εκπαιδευτικών για τη μεταξύ τους σχέση και συνεργασία. Ενώ όμως φαίνεται πως και οι δυο πλευρές επιθυμούν την επικοινωνία και τη συνεργασία, στην πράξη η σχέση αυτή τις περισσότερες φορές δυσλειτουργεί. Οι αιτίες για τη δυσλειτουργία που παρουσιάζεται είναι πολλές, και πηγάζουν από όλους τους εμπλεκόμενους στην εκπαιδευτική διαδικασία, καθώς και από το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα.

Η βασικότερη αιτία της δυσλειτουργίας είναι η **ασάφεια που επικρατεί στη διευκρίνιση των ορίων παρέμβασης των γονέων** στη σχολική καθημερινότητα. Η γονεϊκή εμπλοκή δεν προσδιορίζεται με σαφήνεια από το θεσμικό πλαίσιο, αφήνοντας περιθώρια παρερμηνείας, τόσο από τους γονείς, όσο και από τους εκπαιδευτικούς. Οι γονείς κάποιες φορές, θεωρούν ότι μπορούν να εμπλακούν στην εκπαιδευτική διαδικασία επί παντός επιστητού, ενώ οι εκπαιδευτικοί συχνά θεωρούν ότι καλό θα ήταν να συμμετέχουν οι γονείς από απόσταση.

Το **στυλ διεύθυνσης** του κάθε σχολείου καθορίζει επίσης τη συνεργασία. Ένας αυταρχικός τρόπος διοίκησης της σχολικής μονάδας, παρακωλύει τη συνεργασία, αφού απομακρύνει τους γονείς και αρκείται στην τυπική επικοινωνία μαζί τους και επεμβαίνει στην διαμόρφωση της άποψης του εκπαιδευτικού, όπως αναφέρθηκε στο προηγούμενο υποκεφάλαιο. Το **εκπαιδευτικό στυλ του κάθε διδάσκοντα**, καθώς και οι επικοινωνιακές του δεξιότητες, είναι επίσης μεγάλης σημασίας. Οι τυπικές συναντήσεις με τους γονείς, και μόνο σε περίπτωση εμφάνισης κάποιου προβλήματος, ο χρόνος που αφιερώνει στους γονείς καθώς και ο τρόπος ομιλίας του, καθορίζουν την πρόθεσή του ή μη, να γίνει προσιτός σε αυτούς.

Το **κοινωνικό - πολιτιστικό και οικονομικό επίπεδο των γονέων** είναι ένα ακόμη βασικό αίτιο που καθορίζει τη συνεργασία μεταξύ τους. Όπως αναλύθηκε στο προηγούμενο υποκεφάλαιο, ο περιορισμένος διαθέσιμος χρόνος και η αδυναμία απουσίας από την εργασία, κάποιες φορές ερμηνεύονται ως αδιαφορία προς το σχολικό πλαίσιο.

Τέλος, ένα ακόμη αίτιο δυσλειτουργικής συνεργασίας είναι η **έλλειψη συστηματικής και υποχρεωτικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών** για τη σωστή διαχείριση της συνεργασίας με τους γονείς, καθώς και η έλλειψη εκπαίδευσης των γονέων, όσον αφορά το ρόλο τους στο σχολείο. Στην ίδια κατεύθυνση συντελεί και η παντελής απουσία ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών, στο πλαίσιο των σχολικών μονάδων.

Τα παραπάνω αίτια έχουν ως αποτέλεσμα να δημιουργούνται συγκρούσεις ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και στους γονείς και ουσιαστικά να δημιουργούνται δυο αντίπαλα μέρη, που αντί να συνεργάζονται προς το κοινό όφελος των παιδιών τους, επικρίνουν το ένα μέρος το άλλο και απομακρύνονται. Οι εκπαιδευτικοί νιώθουν ότι απειλείται η επαγγελματική τους επάρκεια, οι δε γονείς νιώθουν αδύναμοι μπροστά στο σχολικό σύστημα και αντιδρούν είτε με πίεση και επίκριση, είτε με αδιαφορία και παραίτηση. Η συνέχιση αυτής της δυσλειτουργίας έχει άμεσο αντίκτυπο στην αντίληψη και στάση που διαμορφώνει το παιδί για το σχολείο, καθώς η οικογένειά του και το σχολείο είναι οι δύο κόσμοι του. Δύο κόσμοι, που αντί να συμπορεύονται αρμονικά, λειτουργούν σαν αντίπαλα μέρη με αντικρουόμενα συμφέροντα.

3.3. Τα οφέλη της συνεργασίας γονέων - εκπαιδευτικών

Για κάθε παιδί της προσχολικής ηλικίας η οικογένεια και το σχολείο είναι όλος ο κόσμος του. Η οικογένεια και το σχολείο είναι οι δύο βασικοί θεσμοί της κοινωνικοποίησής του. Όταν αυτοί οι δυο θεσμοί συνεργάζονται αρμονικά μεταξύ τους, τα οφέλη για το παιδί είναι μεγάλα. Και επειδή το σχολείο, όπως προαναφέρθηκε, αποτελεί ένα σύστημα που εμπεριέχει πολλά υποσυστήματα, όταν ωφελείται το ένα υποσύστημα, κατ' επέκταση ωφελούνται και όλα τα υπόλοιπα.

Αναλυτικότερα, τα οφέλη από τη συνεργασία γονέων και εκπαιδευτικών είναι πολλαπλά. Πρώτιστο όφελος είναι ότι όταν οικογένεια και σχολείο συνεργάζονται και ακολουθούν κοινή πορεία, δε δημιουργείται σύγχυση στο παιδί για το τι πρέπει να κάνει σε μια κατάσταση, καθώς γνωρίζει κοινά όρια που πρέπει να τηρούνται.

Γνωρίζουμε άλλωστε πως κάθε παιδί έρχεται στο σχολείο έχοντας ήδη εδραιωμένα βιώματα από την οικογένειά του, τα οποία συχνά έρχονται σε σύγκρουση με τα όσα πρεσβεύει το σχολείο. Όμως τα βιώματα αυτά δεν πρέπει να αποδομούνται από το σχολείο, καθώς αντανακλούν το περιβάλλον κάθε παιδιού, κοινωνικό και πολιτισμικό. Χρειάζεται επομένως συνεννόηση και των δύο πλευρών, ώστε η μετάβαση από το γνωστό βίωμα προς το άγνωστο για το παιδί, να γίνεται ομαλά. Το παιδί προσαρμόζεται καλύτερα στο σχολείο, αν αισθάνεται ότι υπάρχει συνέχεια ανάμεσα στους δύο θεσμούς, καθώς έτσι νιώθει ασφάλεια και σταθερότητα στη ζωή του (Μπακιρτζής, 2002). Η καλή συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο και στην οικογένεια, ουσιαστικά δηλαδή ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και στον γονέα, ενισχύει την αυτοπεποίθηση των παιδιών και δημιουργεί αίσθημα οικειότητας με το σχολείο. Οι δυο αυτοί φορείς συμβάλλουν στην επιτυχία του παιδιού ισοδύναμα και σε βάθος χρόνου (Friedrich, 2000). Όταν τα παιδιά καταλαβαίνουν ότι οι εκπαιδευτικοί είναι πρόσωπα που χαίρουν εκτίμησης από το οικείο περιβάλλον τους, είναι πιο εύκολο να τους εμπιστευτούν. Σε αντίθετη περίπτωση, η εικόνα του εκπαιδευτικού αποδυναμώνεται, μαζί και όλες οι εκπαιδευτικές του ενέργειες. Αυτό έχει ως συνέπεια, το σχολείο από χώρος μάθησης και ελεύθερης έκφρασης, να μετατρέπεται σε καταναγκαστικό έργο. Τις απόψεις αυτές ενισχύουν σχετικές έρευνες, που δείχνουν πως η θετικά διακεείμενη εμπλοκή των γονέων στη ζωή του σχολείου έχει ανάλογες επιπτώσεις στη στάση των μαθητών προς το σχολείο, αλλά και στην κοινωνική τους συμπεριφορά (Φλουρής, 1989).

Πρόσθετο όφελος για το παιδί είναι η σχολική του επίδοση, καθώς έχει περισσότερες πιθανότητες σχολικής επιτυχίας όταν οι γονείς είναι ενήμεροι για τις σχολικές διαδικασίες και συνεχίζουν το σχολικό έργο στο σπίτι. Φαίνεται μάλιστα πως η επίδοση του παιδιού είναι συχνά ανάλογη με τον τρόπο και τον βαθμό εμπλοκής του γονέα στη σχολική διαδικασία. Συγκεκριμένα, η ενεργητική εμπλοκή των γονέων έχει θετικότερα αποτελέσματα στην επίδοση του παιδιού, από ό,τι η παθητική (Νόβα – Καλτσούνη, 2004). Εν προκειμένω, όταν οι γονείς και ο εκπαιδευτικός είναι σε θέση να κατανοήσουν ο ένας τις προσδοκίες του άλλου, διατηρώντας μια επικοινωνία που θα επιτρέπει και στις δύο πλευρές να γνωρίζουν την πρόοδο και τη συμπεριφορά του παιδιού, τόσο στο σχολείο όσο και στην οικογένεια, καθώς και τις συνήθειες του, τα ενδιαφέροντά του, τις κλίσεις του και τις κοινωνικές αλληλεπιδράσεις του με το περιβάλλον του, τότε τα παιδιά παρουσιάζουν καλύτερες επιδόσεις (Coleman, 1998).

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν και οφέλη για τους γονείς, καθώς όταν έχουν κοινή πορεία με τον εκπαιδευτικό, αποκτούν περισσότερη αυτοπεποίθηση για την ανατροφή των παιδιών τους. Συγκεκριμένα, πολλοί γονείς νιώθουν ότι κάνουν λάθη σε πράγματα που αφορούν τα παιδιά τους, έχουν απορίες και ερωτήματα που εύκολα επιλύονται όταν συζητούν με τον εκπαιδευτικό. Ο εκπαιδευτικός, έχοντας

την επιστημονική κατάρτιση, γνωρίζει συνήθως τον κατάλληλο τρόπο και μπορεί να καθοδηγήσει τους γονείς για την καλύτερη ανατροφή των παιδιών τους.

Από την πλευρά του εκπαιδευτικού υπάρχουν επίσης οφέλη, καθώς ο γονέας είναι ο μόνος που μπορεί να πληροφορήσει τον εκπαιδευτικό για την πλήρη προσωπικότητα του παιδιού, έτσι ώστε αυτός να μπορεί να εξατομικεύσει και να προσαρμόσει το πρόγραμμα πάνω στις ξεχωριστές ανάγκες του κάθε παιδιού. Επομένως, διευκολύνεται η μαθησιακή διαδικασία και για τον ίδιο τον εκπαιδευτικό.

Εν κατακλείδι, η κοινή πορεία γονέων και εκπαιδευτικών είναι μια μακρά διαδικασία, που προϋποθέτει διάθεση τόσο χρόνου, όσο και συνεργασίας και διευρυμένης οπτικής και από τις δύο πλευρές. Ως εκ τούτου, η αναζήτηση ευκαιριών και κατάλληλου πλαισίου για επικοινωνία και συνεργασία μεταξύ σχολείου και οικογένειας, θα πρέπει να αποτελεί βασικό μέλημα και των δύο πλευρών και να έχει πολλές και διαφορετικές όψεις (Coleman, 1998). Στο επίκεντρο πρέπει να παραμένει το παιδί και η δημιουργία των καλύτερων συνθηκών για να μπορέσει αυτό να εξελιχθεί.

3.4. Θεσμοθετημένο πλαίσιο συνεργασίας σχολείου με γονείς

Το σχολείο και η οικογένεια, όπως αναφέρθηκε, είναι οι βασικοί θεσμοί κοινωνικοποίησης των παιδιών. Ειδικά στην προσχολική ηλικία, οι θεσμοί αυτοί είναι καθοριστικής σημασίας για την ανάπτυξη και την εξέλιξη του παιδιού. Η συνεργασία και η επικοινωνία ανάμεσά τους είναι ουσιώδης, γι αυτό και σε αδρές γραμμές θεσμοθετείται μέσω των αρμόδιων φορέων. Το Υπουργείο Παιδείας, καθώς και το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, δίνουν οδηγίες προς αυτή την κατεύθυνση.

3.4.1 Αναλυτικό πρόγραμμα Υπουργείου Παιδείας (ΑΠΣ και ΔΕΠΠΣ) και Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Η κατεύθυνση του Υπουργείου Παιδείας όσον αφορά την επικοινωνία και συνεργασία ανάμεσα στους γονείς και τους εκπαιδευτικούς, αποτυπώνεται μέσα από τα εγχειρίδια που εκφράζουν τον επίσημο, νομοθετημένο λόγο. Συγκεκριμένα, η επικοινωνία και η συνεργασία αναφέρεται στο επίσημο Αναλυτικό Πρόγραμμα

(Α.Π.Σ.) , και στο Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) του Νηπιαγωγείου , καθώς επίσης και στον Οδηγό Νηπιαγωγού και Οδηγό Γονέα που συνδυαμορφώνονται από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Οι νόμοι, σε συνδυασμό με το Αναλυτικό Πρόγραμμα και τα Προγράμματα Σπουδών, φανερώνουν την επίσημη κατεύθυνση που «επιβάλλει» η Πολιτεία στους εκπαιδευτικούς. Είναι γενικά αποδεκτό, πως ο ευρύτερος σκοπός της εκπαίδευσης διαμορφώνεται βάσει του «ιδανικού προτύπου ανθρώπου» που η συγκεκριμένη κοινωνία θέλει να δημιουργήσει (Ανακτήθηκε από <http://www.pi-schools.gr> στις 25/10/2016). Σύμφωνα με τον Κυπριανό (2007), στη διαμόρφωση του γενικού σκοπού υπεισέρχονται τα στοιχεία εκείνα που τον συγκροτούν ως δίκτυο σχέσεων. Αναλυτικότερα, η οικογένεια, τα παιδιά, οι παιδαγωγοί , το σχολείο, οι φορείς εκπαιδευτικής πολιτικής και οι παιδαγωγικές αντιλήψεις επηρεάζουν ποικιλοτρόπως το σκοπό της εκπαίδευσης.

Το Δ.Ε.Π.Π.Σ. (Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών) αναφέρεται στους γονείς μόνο σε ότι έχει να κάνει με την πρόσβασή τους στο φάκελο αξιολόγησης του παιδιού, δηλαδή στις περιστασιακές σημειώσεις του εκπαιδευτικού και στις εργασίες του παιδιού (Ανακτήθηκε από <http://www.pi-schools.gr> στις 25/10/2016). Δεν αναφέρει συνεργασία, παρά μόνο αμφίδρομη ενημέρωση, τόσο των γονέων από τον εκπαιδευτικό για «συνολική πρόοδο του παιδιού, μέσα από την οποία αναδεικνύονται και επισημαίνονται τα ενδιαφέροντα, οι ανάγκες και οι ιδιαιτερότητές του» (Δ.Ε.Π.Π.Σ. ,2006) όσο και του εκπαιδευτικού από τους γονείς , οι οποίοι λειτουργούν ως πηγή πληροφόρησης για τα παιδιά τους. Οι συναντήσεις με τους γονείς δεν καθορίζονται αναλυτικά, εκτός από τις προκαθορισμένες συναντήσεις που προβλέπονται από το ΦΕΚ, πχ στην έναρξη της σχολικής χρονιάς. Η επίσημη κατεύθυνση λοιπόν , δεν αναφέρεται σε συνεργασία , παρά μόνο σε ενημέρωση και έτσι το θέμα της συνεργασίας επαφίεται στον κάθε εκπαιδευτικό, αν θέλει να προχωρήσει σε αυτή ή όχι.

Το επόμενο εγχειρίδιο που παρέχεται από το Υπουργείο σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, είναι ο Οδηγός Νηπιαγωγού, που δίνει οδηγίες στους εκπαιδευτικούς και κατευθύνσεις σχεδιασμού του μαθήματος, σύμφωνα με τους στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος (Ανακτήθηκε από <http://www.pi-schools.gr> στις 25/10/2016). Σε αυτόν τον Οδηγό, η οικογένεια αναφέρεται ως ένας παράγοντας της μαθησιακής διαδικασίας και όχι σαν θεσμός που βρίσκεται εκτός του σχολείου. Για την ακρίβεια, αφιερώνεται ένα ολόκληρο κεφάλαιο με τίτλο «Η συνεργασία με το σπίτι». Πιο συγκεκριμένα, στην αρχή του κεφαλαίου αναφέρονται οι τάσεις της σύγχρονης εκπαιδευτικής έρευνας, που αποκαλύπτει πως «τα πιο αποτελεσματικά εκπαιδευτικά προγράμματα για την πρώιμη παιδική ηλικία είναι εκείνα που εμπλέκουν τους γονείς στις διαδικασίες μάθησης των παιδιών τους» (Δαφέρμου, Κουλούρη, Μπασαγιάννη , 2007). Προτείνεται επίσης η δημιουργία κλίματος αμοιβαίου σεβασμού και εμπιστοσύνης, που είναι

καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη της συνεργασίας. Για να δημιουργήσουν ένα τέτοιο κλίμα οι εκπαιδευτικοί πρέπει να προσπαθούν να εμπλέξουν τους γονείς στην εκπαιδευτική διαδικασία ενημερώνοντάς τους για το πρόγραμμα που ακολουθούν με όσο το δυνατόν πιο συστηματικό τρόπο. Να τους ενημερώνουν επίσης για τους στόχους που έχουν ορίσει, για τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται και την βοήθεια που προσδοκούν από αυτούς. (Dodg & Colker, 1998, όπως αναφέρεται στο βιβλίο Δαφέρμου, Κουλούρη, Μπασαγιάννη, 2007). Ο Οδηγός αναφέρει πως συνεργασία σημαίνει πρωτίστως επικοινωνία και δίνει σειρά από πρακτικούς τρόπους επικοινωνίας με τους γονείς, εστιάζοντας στις προγραμματισμένες συναντήσεις των εκπαιδευτικών με τους γονείς, στο πλαίσιο της ενημέρωσης για το πρόγραμμα του σχολείου, αλλά και της προόδου των παιδιών. Ο Οδηγός αναφέρει επίσης, πως ένας άλλος τρόπος συνεργασίας είναι η συμμετοχή των γονέων στο πρόγραμμα των δραστηριοτήτων του νηπιαγωγείου. Όταν το θέμα το επιτρέπει, ο εκπαιδευτικός μπορεί να προσκαλέσει έναν γονέα στην τάξη σαν εθελοντική προσφορά, να μιλήσει πχ για το επάγγελμά του.

Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και ο Οδηγός Γονέα, ένα επίσης εγχειρίδιο του Υπουργείου Παιδείας σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, που περιέχει οδηγίες προς τους γονείς και χρήσιμη πληροφόρηση για τα δρώμενα του νηπιαγωγείου και όχι μόνο. Ο Οδηγός αφιερώνει ολόκληρο κεφάλαιο με τίτλο « Η συνεργασία των γονέων με τους εκπαιδευτικούς» (Βруνιώτη, Κυρίδης, Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου, Χρυσάφιδης, 2007). Στον Οδηγό τονίζεται η αναγκαιότητα της συνεργασίας και προτείνονται τρόποι προσέγγισης μεταξύ νηπιαγωγείου και οικογένειας. Αναγνωρίζεται πως βασικός λόγος για την έλλειψη συνεργασίας είναι ο περιορισμένος χρόνος, αλλά και η έλλειψη κατάλληλης εκπαίδευσης και από τις δύο πλευρές.

Κλείνοντας, από τα παραπάνω φανερό γίνεται η πρόθεση της επίσημης κατεύθυνσης των φορέων της εκπαίδευσης για συνεργασία γονέων και εκπαιδευτικών, καθώς αναγνωρίζεται ως μέσο βοήθειας για τη μαθησιακή διαδικασία. Αρκείται όμως κυρίως στο επίπεδο της ενημέρωσης και όχι τόσο της ενεργούς συνεργασίας μέσω συμμετοχής, και αναφέρεται μόνο σε αδρές γραμμές προς αυτή την κατεύθυνση, δίνοντας το περισσότερο βάρος για αυτή τη δυνατότητα στην πρόθεση του εκάστοτε εκπαιδευτικού.

3.4.2. Προτάσεις σχολικών συμβούλων όσον αφορά τη συνεργασία.

Σαν επίσημο φορέα στην εκπαιδευτική πραγματικότητα μπορούμε να συμπεριλάβουμε και το θεσμό των Σχολικών Συμβούλων . Οι Σχολικοί Σύμβουλοι έχουν τη θεσμική υποχρέωση να επιμορφώνουν τους εκπαιδευτικούς της περιφέρειάς τους, με σκοπό να βελτιωθεί η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης, η συνεργασία μεταξύ των σχολείων και η συνεργασία μεταξύ του σχολείου και της οικογένειας. Οι Σχολικοί Σύμβουλοι λειτουργούν συχνά ως συνδεδετικοί κρίκοι ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και τους γονείς, ενημερώνονται για τυχόν εντάσεις και μεσολαβούν για την επίλυσή τους. Προτείνουν τη δημιουργία κλίματος «κοινωνικής εμπιστοσύνης» ανάμεσα στους γονείς και τους εκπαιδευτικούς, ως σημαντικό παράγοντα βελτίωσης και συχνά διοργανώνουν σχετικές ημερίδες και σεμινάρια, ώστε να παρέχουν γνώσεις και κατάρτιση στους εκπαιδευτικούς της περιφέρειάς τους.

Μέσα στις αρμοδιότητες των Σχολικών Συμβούλων είναι η παροχή βοήθειας και παιδαγωγικών οδηγιών σε περιπτώσεις που παρουσιάζονται δυσχερείς καταστάσεις συνεργασίας και επικοινωνίας. Για να αντιμετωπιστούν αυτές, προτείνουν συχνά στους εκπαιδευτικούς να ξεφύγουν από το ρόλο της αυθεντίας, να ακούσουν με προσοχή τις ανάγκες των γονέων και να δείξουν ενσυναίσθηση, αξιοποιώντας όλες τις παιδαγωγικές τους γνώσεις. Δεν είναι λίγες οι φορές , που οι Σχολικοί Σύμβουλοι έρχονται στις σχολικές μονάδες και κανονίζουν από κοινού συναντήσεις με τους γονείς και τους εκπαιδευτικούς, δείχνοντας ως τον μόνο τρόπο για μια πιο αρμονική συνεργασία, τον ουσιαστικό και εποικοδομητικό διάλογο και με τις δύο πλευρές. Συχνά μεσολαβούν ώστε να δείξουν στους γονείς τα όρια της επιθυμητής εμπλοκής τους στη σχολική δράση, χωρίς να παραβιάζουν και να παρακωλύουν το εκπαιδευτικό έργο. Αυτό που υποστηρίζουν όλοι οι Σχολικοί Σύμβουλοι είναι πως η μάθηση ενός παιδιού θα βελτιωθεί πολύ περισσότερο, αν όλοι οι σημαντικοί ενήλικοι της ζωής του λάβουν σοβαρά υπόψη τους ο ένας τη γνώμη του άλλου.

Τελειώνοντας, οι Σχολικοί Σύμβουλοι επιδιώκουν το «άνοιγμα» του σχολείου προς την κοινωνία, γι' αυτό και τονίζουν τη σημασία της συνεργασίας και με άλλους φορείς, πχ τους Δήμους και τις κοινωνικές υπηρεσίες τους ή τους Συλλόγους γονέων και τα Σχολικά Συμβούλια. Προτείνουν επίσης τη συχνή διοργάνωση εκδηλώσεων μέσα στο σχολικό πλαίσιο, ώστε να δίνεται η ευκαιρία στους γονείς να συμμετέχουν στα σχολικά δρώμενα. Είναι υπέρ της δημιουργίας ομάδων ανάμεσα σε γονείς, προτείνοντας τη συμμετοχή τους σε Σχολές Γονέων, καθώς η προσφορά τους θεωρείται πολύ χρήσιμη.

3.5 Τρόποι βελτίωσης της συνεργασίας.

Το σχολείο, όπως αναφέρθηκε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, είναι ένα σύστημα που αποτελείται από υποσυστήματα. Για να βελτιωθεί η συνεργασία ανάμεσα στα υποσυστήματα, χρειάζονται αλλαγές και προσπάθεια από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη.

Το μεγαλύτερο μερίδιο για τη συνεργασία επωμίζονται οι εκπαιδευτικοί, καθώς αυτοί διαδραματίζουν το ρόλο του «εμπυχωτή» στον επικοινωνιακό σχεδιασμό. Για να γίνει αποδοτική η συνεργασία με τους γονείς, πρέπει ο εκπαιδευτικός να καλλιεργήσει ένα θετικό κλίμα, με καλοπροαίρετη διάθεση και να ενθαρρύνει την δυναμική επικοινωνία μεταξύ τους. Οι γονείς μπορούν να γίνουν πολύτιμοι αρωγοί στο σχολείο, αλλά και ο εκπαιδευτικός μπορεί από πλευράς του να στηρίξει τη σχέση που θα αναπτύξουν οι γονείς με τα παιδιά τους στο σπίτι.

Οι γονείς από τη δική τους πλευρά, για να δείξουν θετική διάθεση για συνεργασία πρέπει να συμμετέχουν και να ανταποκρίνονται στο κάλεσμα του σχολείου, όσο περιορισμένο χρόνο και αν έχουν. Η συνεργασία με τον εκπαιδευτικό έχει να τους προσφέρει πολλά, καθώς οι εκπαιδευτικοί είναι πρόθυμοι να μοιραστούν τις γνώσεις τους και να προσφέρουν σημαντική καθοδήγηση στον γονεϊκό τους ρόλο (Χουντουμάδη, 1998). Όταν υπάρχει συνεργασία ανάμεσά τους, οι γονείς εκτιμούν βαθύτερα αυτά που προσφέρει το σχολείο στο παιδί τους και η συνειδητοποίηση αυτής της προσφοράς, τους κάνει να θέλουν να στηρίξουν πιο ενεργά το σχολικό έργο (Δαράκη, 1995). Η εθελοντική προσφορά προς το σχολείο για συμμετοχή στις δράσεις και στις εκδηλώσεις του είναι σημαντική. Ειδικότερα, αυτά τα χρόνια που οι δαπάνες για την παιδεία έχουν μειωθεί σημαντικά, η εθελοντική βοήθεια και προσφορά των γονέων προς το σχολείο είναι πλέον κοινωνικό αίτημα.

Στη σύσφιξη των σχέσεων μπορεί ουσιαστικά να συνεισφέρει και ο Σύλλογος Γονέων, διοργανώνοντας κοινές δράσεις. Ακόμα καλύτερα αποτελέσματα προκύπτουν αν λειτουργήσουν Σχολές Γονέων, που προσφέρουν επιμόρφωση και καθοδήγηση στους γονείς. Η συμμετοχή στις Σχολές Γονέων παρέχει στους γονείς ένα πλαίσιο κοινωνικής και συναισθηματικής υποστήριξης, η οποία παρέχεται τόσο από τον ειδικό που συντονίζει την ομάδα, όσο και από τους υπόλοιπους γονείς που συμμετέχουν σε αυτή. Η ομάδα τους δίνει τη δυνατότητα να εκφράσουν τις δικές τους απόψεις, να μοιραστούν την εμπειρία τους και να ακούσουν διαφορετικές οπτικές. Τους δίνει με λίγα λόγια, τη δυνατότητα να αναπτυχθούν ως άνθρωποι αλλά και ως γονείς. Όσον αφορά το σχολείο, οι Σχολές Γονέων δίνουν έντονα κίνητρα στους γονείς να ενδιαφερθούν για την πρόοδο των παιδιών τους, αλλά και να εμπλακούν ενεργά στη σχολική πραγματικότητα. Εν κατακλείδι, οι Σχολές

Γονέων μπορούν να λειτουργήσουν ως συνδεδετικός κρίκος ανάμεσα στο σχολείο και στην οικογένεια.

3.6 Η Τεχνολογία ως μέσο ενίσχυσης της συνεργασίας σχολείου και οικογένειας.

Η εποχή μας χαρακτηρίζεται από την αλματώδη ανάπτυξη των Νέων Τεχνολογιών και της Πληροφορικής. Οι ΤΠΕ (Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας) έχουν εισαχθεί στο πρόγραμμα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί της συγκεκριμένης βαθμίδας (δάσκαλοι και νηπιαγωγοί) είναι καλοί χρήστες των υπηρεσιών του διαδικτύου. Σε μια εποχή που χαρακτηρίζεται «ψηφιακή», δεν θα μπορούσε το σχολείο να μην παρακολουθεί τις εξελίξεις και κυρίως να μην τις αξιοποιεί. Καθώς ο τρόπος επικοινωνίας ανάμεσα στους ανθρώπους έχει αλλάξει, το σχολείο οφείλει να προσαρμοστεί στους νέους τρόπους επικοινωνίας και να τους αξιοποιήσει στην υπηρεσία των αναγκών του.

Κάθε σχολική μονάδα στη χώρα μας διαθέτει σύνδεση στο διαδίκτυο, έχοντας ως πάροχο το επίσημο σχολικό δίκτυο (www.sch.gr). Αυτό επιτρέπει σε κάθε μονάδα να έχει το δικό της email επικοινωνίας και να δημιουργήσει το δικό της blog ή site ανάλογα με τις ανάγκες της και φυσικά ανάλογα και με το επίπεδο κατάρτισης των εκπαιδευτικών που υπηρετούν στη συγκεκριμένη σχολική μονάδα. Το Υπουργείο Παιδείας προσπαθώντας να καλύψει αυτό το κενό της επαρκούς τεχνολογικής κατάρτισης, (ειδικά οι πιο μεγάλης ηλικίας εκπαιδευτικοί δυσκολεύονται να παρακολουθήσουν τις τεχνολογικές εξελίξεις) έχει συγκροτήσει ξεχωριστό φορέα υποστήριξης για θέματα διαδικτύου (help desk του πανελληνίου σχολικού δικτύου) που συνεργάζονται με τις σχολικές μονάδες και προσφέρουν βοήθεια. Τα σχολικά blogs είναι ένας καλός τρόπος παρουσίασης των δράσεων του σχολείου, τόσο προς τους γονείς, όσο και προς την ευρύτερη κοινωνία. Ένα «ανοιχτό προς την κοινωνία» σχολείο παρουσιάζει το έργο του, τις δράσεις του και τα μελλοντικά του σχέδια μέσα από το blog του και με αυτό τον ασύγχρονο μεν τρόπο, επικοινωνεί με τα υπόλοιπα συστήματα που απαρτίζουν μια σχολική κοινότητα. Αποτελεί ως εκ τούτου έναν εύκολο τρόπο να κοινοποιούνται προσκλήσεις και ανακοινώσεις προς όλους τους ενδιαφερόμενους, ανά πάσα ώρα της ημέρας. Οι εκπαιδευτικοί μπορούν επίσης να πληροφορούν τους γονείς για διάφορα θέματα, χρησιμοποιώντας υπερσυνδέσμους σε ψηφιακές βιβλιοθήκες, χρήσιμους ιστότοπους (πχ του Υπουργείου Παιδείας ή το site των Σχολικών Συμβούλων) ή ακόμα και βίντεο που θα ήταν χρήσιμο να παρακολουθήσουν οι γονείς.

Η κοινωνική δικτύωση και οι δυνατότητες που προσφέρει το WEB2 έχουν αλλάξει τον τρόπο επικοινωνίας. Ο «ψηφιακός εγγραμματισμός» τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των γονέων, έχει αλλάξει πλήρως την κουλτούρα της επικοινωνίας και το σχολείο που θέλει να προσαρμόζεται στις σύγχρονες εξελίξεις αξιοποιεί στο έπακρο τις δυνατότητες που του δίνει η τεχνολογία. Οι εφαρμογές και τα περιβάλλοντα του Διαδικτύου, δίνουν πλέον στους χρήστες τη δυνατότητα, όχι μόνο παθητικής ανάγνωσης, αλλά και ενεργού συμμετοχής, αφού μπορούν να σχολιάσουν και να συνδημιουργήσουν περιεχόμενο σε ιστοσελίδες. Η συμμετοχή σε forum είναι μόνο ένας από τους σύγχρονους τρόπους επικοινωνίας και κοινωνικής δικτύωσης που μπορεί να αξιοποιηθεί από το σχολείο και να ενδυναμώσει τη συνεργασία με τους γονείς.

Είναι στη δημιουργική ευχέρεια του κάθε εκπαιδευτικού με ποιον τρόπο θα αξιοποιήσει το δυναμικό των νέων τεχνολογιών και του διαδικτύου. Σε κάθε περίπτωση πάντως, το εκπαιδευτικό σύστημα δεν μπορεί να παραμένει «κλειστό» στις εξελίξεις που ήδη συντελούνται. (Ανακτήθηκε από <http://e-pimorfosi.cti.gr> στις 20/12/2016)

ΣΥΝΟΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Στο κεφάλαιο παρουσιάστηκε η σημερινή επικρατούσα κατάσταση σχετικά με τη συνεργασία και την επικοινωνία ανάμεσα στο σχολείο και στην οικογένεια ή, ακόμα πιο εστιασμένα, ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς και στους γονείς. Από όσα αναφέρθηκαν, καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι και οι δυο πλευρές κατανοούν πως έχουν κοινό στόχο το παιδί, επιθυμούν την μεταξύ τους συνεργασία, αλλά δεν γνωρίζουν πώς μπορεί αυτή να επιτευχθεί. Οι μεν γονείς συχνά προσπερνούν τα όρια της εμπλοκής τους στο εκπαιδευτικό σύστημα, οι δε εκπαιδευτικοί συχνά δεν κατορθώνουν να αποφύγουν το ρόλο της αυθεντίας. Το κυριότερο πρόβλημα είναι πως και οι δύο πλευρές δεν έχουν ασκηθεί σε επικοινωνιακές τεχνικές, ένα κενό που θα μπορούσαν να καλύψουν οι Σχολές Γονέων. Ειδικά αν αυτές λειτουργούσαν μέσα στο σχολικό πλαίσιο, θα μπορούσαν να ωφεληθούν και οι δυο πλευρές. Μένει να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών για ένα τέτοιο εγχείρημα, κάτι που αποτελεί και τον σκοπό της παρούσης ερευνητικής προσπάθειας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ : ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί θα παρουσιαστεί η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην εκπαίδευση ενηλίκων, καθώς και οι εξελίξεις και τα νέα δεδομένα στον τομέα αυτό. Θα αναλυθεί τι προσφέρει η ηλεκτρονική μάθηση και τα οφέλη της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Επιπλέον, θα αναλυθούν τα βασικά χαρακτηριστικά της παραδοσιακής διδασκαλίας και της διαδικτυακής και θα γίνει μια προσπάθεια σύγκρισης ανάμεσα στις δυο μορφές διδασκαλίας. Θα αναφερθούν ακόμα οι ποικίλες μορφές και μέθοδοι της διαδικτυακής εκπαίδευσης και θα αναλυθεί η μικτή μέθοδος διδασκαλίας (Blended learning) που εξυπηρετεί τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής. Ακολούθως, θα εξηγηθεί ο ρόλος του e- εκπαιδευτή στην ηλεκτρονική μάθηση ενηλίκων και θα αναλυθούν τα κύρια χαρακτηριστικά που διακρίνουν τον ρόλο αυτό. Τέλος, θα γίνει αναφορά στη Συμβουλευτική με τη βοήθεια της τεχνολογίας και θα αναλυθούν τα οφέλη, αλλά και οι δεσμεύσεις.

4.1 Οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση ενηλίκων

Οι νέες τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνίας (ΤΠΕ) αναπτύσσονται στις μέρες μας με ραγδαίο ρυθμό και επηρεάζουν καίρια τους περισσότερους τομείς της καθημερινότητας, επιφέροντας αλλαγές στην εργασία, στην επικοινωνία και γενικότερα στην κουλτούρα. (Μουζάκης, 2006). Η ανάπτυξη αυτή ενδυναμώνει καταναλωτικά πρότυπα, αφού τα λογισμικά διαρκώς εξελίσσονται, αγοράζονται νέες συσκευές - τηλεφώνων και υπολογιστών- που να είναι συμβατές και να ανταποκρίνονται στις καινούργιες απαιτήσεις. Τροποποιεί επίσης συνήθειες, και αλλάζει ριζικά τον τρόπο εργασίας, επικοινωνίας αλλά και ψυχαγωγίας. Η τεχνολογική αυτή εξέλιξη, επιφέρει μεγάλες αλλαγές στη σύγχρονη αγορά εργασίας, με αποτέλεσμα να αποτελεί θέμα προβληματισμού και μελέτης για τους πολιτικοοικονομικούς και εκπαιδευτικούς φορείς των περισσότερων χωρών του κόσμου. (Ανακτήθηκε από ψηφιακή βιβλιοθήκη www.repository.edulll.gr στις 5/1/2017).

Οι τεχνολογικές εξελίξεις στην πληροφορία και στην επικοινωνία έχουν διαμορφώσει στις μέρες μας την λεγόμενη «κοινωνία της γνώσης», επιφέροντας ουσιαστικές εξελίξεις στον τομέα της εκπαίδευσης. Σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης δημιουργούνται νέα δεδομένα, καθώς προκύπτει άμεση η ανάγκη για υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης και κατάρτισης, προκειμένου να ανταποκριθούν τα άτομα στις τεχνολογικές εξελίξεις που αλλάζουν με ταχύτητα. Επίσης, εφόσον οι νέες τεχνολογίες επηρεάζουν το σύνολο της επαγγελματικής και κοινωνικής ζωής ενός ατόμου, η ανάγκη κατάρτισης και συνεχούς επιμόρφωσης πάνω στις εξελίξεις αφορά όλους τους πολίτες, ανεξάρτητα από την ηλικία τους. Για όσους δεν μπορούν να παρακολουθήσουν τις εξελίξεις αυτές, είτε από έλλειψη ευκαιριών, είτε από έλλειψη εφοδίων, κατά τον Μουζάκη (2006) ενυπάρχει ο κίνδυνος του «ψηφιακού αποκλεισμού». (Ανακτήθηκε από ψηφιακή βιβλιοθήκη www.repository.edulll.gr στις 5/1/2017).

Από τα παραπάνω, γίνεται κατανοητός ο λόγος που οι περισσότερες ανεπτυγμένες χώρες του πλανήτη εντάσσουν τις ΤΠΕ στα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων, με σκοπό την αύξηση της απασχόλησης και της απώτερης βελτίωσης της ποιότητας της ζωής. Το ίδιο ισχύει και για την Ελλάδα, που προσπαθεί να ανταποκριθεί και να συμμετέχει στην παγκόσμια κοινωνία της γνώσης. Όλοι οι πολίτες πρέπει να έχουν ίσες ευκαιρίες για μάθηση και κατάρτιση πάνω στις νέες τεχνολογίες, ώστε να μπορούν ισότιμα να συμμετέχουν στον ψηφιακό κόσμο. Αυτό γίνεται πράξη μέσα από το επιχειρησιακό πρόγραμμα

«Κοινωνία της Πληροφορίας» (Λευκή Βίβλος, 2002) που αναφέρεται ως δέσμευση και υποχρέωση της πολιτείας. (Μουζάκης, 2006).

Όσον αφορά την εκπαίδευση ενηλίκων, οι ΤΠΕ είναι ένα σημαντικό εργαλείο στην προσπάθεια να συμμετέχουν περισσότερα άτομα στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες. Καθώς δημιουργούν νέα εκπαιδευτικά δεδομένα, προσφέρουν αντίστοιχα νέες ευκαιρίες και βελτιώνουν σημαντικά την ποιότητα της διδασκαλίας και της μάθησης. Η αξιοποίησή τους σηματοδοτεί αλλαγές στην εκπαίδευση και στην κατάρτιση και προϋποθέτει μεταβολές στον τρόπο που παρέχονται. Σημαντικό επίσης θέμα αποτελεί η ενθάρρυνση για συμμετοχή ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας, καθώς και η ενθάρρυνση για συνεχιζόμενη επιμόρφωση. Κεντρικός στόχος της εκπαιδευτικής πολιτικής για την εκπαίδευση ενηλίκων και για την δια βίου μάθηση είναι η δημιουργία κέντρων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, για την παροχή προγραμμάτων εκπαίδευσης με διάφορα γνωστικά αντικείμενα.

Οι ΤΠΕ επιφέρουν σημαντικές αλλαγές στην διδακτική πρακτική. Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες εμπλουτίζονται, καθώς η χρήση των νέων τεχνολογιών προσφέρει πληθώρα πηγών εκπαιδευτικού υλικού και μάλιστα διαφορετικών ειδών, όπως εικόνες, βίντεο, ήχο, γραφικά κλπ. Το βιβλίο παύει να αποτελεί μοναδική πηγή πληροφόρησης, αφού το Διαδίκτυο πλέον δίνει πρόσβαση σε πολύ μεγαλύτερο όγκο πληροφοριών και η κάθε διδακτική πρακτική ενισχύεται με την ύπαρξη εκπαιδευτικών εφαρμογών και πολυμέσων- υπερμέσων. Επόμενο είναι λοιπόν, το ενδιαφέρον και η προσοχή των εκπαιδευόμενων να αυξάνεται με τη δυναμική της εικόνας και του ήχου. Ο όγκος αυτός των πληροφοριών, καθώς και ο τρόπος που παρουσιάζονται – εικόνα και ήχος- προκαλούν αλλαγές και στις εκπαιδευτικές τεχνικές, καθώς ο μονόλογος του εκπαιδευτή παραμερίζεται, οι διδακτική παύει να είναι δασκαλοκεντρική, αφού πρόσβαση στην πληροφορία έχει και ο εκπαιδευόμενος. Ενισχύεται έτσι ο διάλογος, η κριτική, η συζήτηση και η συνεργασία. Οι έρευνες δείχνουν ότι όταν οι νέες τεχνολογίες εντάσσονται στη διδασκαλία κάθε γνωστικού αντικειμένου, γίνονται πολύτιμο εκπαιδευτικό εργαλείο (Μουζάκης, 2006).

Οι νέες τεχνολογίες στις μέρες μας έχουν διαμορφώσει έναν άλλο τύπο μάθησης, την ηλεκτρονική μάθηση, ή αλλιώς την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Φορείς που εμπλέκονται στο χώρο της εκπαίδευσης ενηλίκων χαρακτηρίζουν αυτό τον τύπο εκπαίδευσης ως δυναμικό εργαλείο, ικανό να την αναδιαρθρώσει. Με την ηλεκτρονική, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, μπορούν να αντιμετωπιστούν πολλά από τα εμπόδια που παρακωλύουν τη συμμετοχή μεγάλων κοινωνικών ομάδων πληθυσμού στα προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων, όπως η έλλειψη χρόνου, το κόστος διοργάνωσης, η δυσκολία μετάβασης κλπ. (Μουζάκης, 2006).

Τελειώνοντας, οι νέες τεχνολογίες συμβάλουν καθοριστικά στη δημιουργία νέων ευκαιριών πρόσβασης για την εκπαίδευση ενηλίκων, στην αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στα προγράμματα εκπαίδευσης και γενικότερα στη βελτίωση της ποιότητας της μαθησιακής και διδακτικής διαδικασίας. (Μουζάκης, 2006).

4.2 Σύγκριση παραδοσιακής και διαδικτυακής διδασκαλίας

Η εποχή της παγκοσμιοποίησης στην οποία ζούμε και η κοινωνία της γνώσης, απαιτούν προσαρμογή του εκπαιδευτικού συστήματος, προκειμένου να ανταποκρίνεται στις τρέχουσες αλλαγές. Η παραδοσιακή διδασκαλία που επικρατούσε μέχρι σήμερα φαίνεται αδύνατον να ανταποκριθεί στα νέα κοινωνικά δεδομένα, τουλάχιστον στην παρούσα μορφή της. Οι νέες τεχνολογίες επηρεάζουν θετικά την εκπαίδευση, καθώς έρευνες αποδεικνύουν πως ο υπολογιστής προσελκύει πολύ περισσότερο το ενδιαφέρον των εκπαιδευόμενων, από ό,τι ο παραδοσιακός τρόπος μάθησης. Ο συνδυασμός εικόνας και ήχου, ο όγκος των πληροφοριών, η πρόσβαση στο Διαδίκτυο, η δυνατότητα πλοήγησης αλλά και προσωπικού πειραματισμού πάνω σε προγράμματα, ενεργοποιούν το ενδιαφέρον τόσο σε μικρούς μαθητές, όσο και σε ενήλικους. Ο χαρακτήρας της διδασκαλίας επίσης αναδιαμορφώνεται, καθώς ενισχύεται η αμφίδρομη επικοινωνία και η συνεργασία. Πρόκειται λοιπόν, για μια νέα μορφή εκπαίδευσης, με δομή και χαρακτηριστικά τελείως διαφορετικά από εκείνα της παραδοσιακής εκπαίδευσης. (Κόνσολας, Φράγκου, 2008, Ανακτήθηκε από www.repository.edulll.gr στις 6/4/2017).

Για να συγκρίνουμε την Παραδοσιακή διδασκαλία με την Διαδικτυακή, θα πρέπει πρώτα να συνοψίσουμε τα βασικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα των δυο μορφών.

Ως προς την Παραδοσιακή :

- Εξαρτάται απόλυτα από το χρόνο και το χώρο στον οποίο πραγματοποιείται. Αναλυτικότερα, ο χώρος είναι αποκλειστικά η αίθουσα διδασκαλίας στην οποία γίνεται το μάθημα. Με την έννοια αυτή η διδασκαλία είναι «σύγχρονη», δηλαδή ταυτόχρονη συνάντηση του εκπαιδευτή με τον εκπαιδευόμενο. Επακόλουθο είναι πως αν κάποιος μαθητής δεν παραστεί, δεν μπορεί να παρακολουθήσει το μάθημα, καθώς αυτό δεν επαναλαμβάνεται.

- Υπάρχει συγκεκριμένος αριθμός ατόμων που μπορούν να συμμετάσχουν σε μια αίθουσα.
- Η ηλικία καθορίζει την βαθμίδα της εκπαίδευσης, για παράδειγμα, αν κάποιος δεν έχει ολοκληρώσει την πρωτοβάθμια ή δευτεροβάθμια εκπαίδευση, δεν μπορεί να ενταχθεί εύκολα στην υπόλοιπη ζωή του.
- Το ίδρυμα που παρέχει το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, ορίζει και το πρόγραμμα σπουδών, του οποίου οι στόχοι ακολουθούν το επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα του κρατικού φορέα.
- Το οικονομικό κόστος για την κατασκευή της υποδομής και της διατήρησης αυτού του εκπαιδευτικού συστήματος είναι τεράστιο.
- Στην εκπαιδευτική διαδικασία εμπλέκονται και αλληλεπιδρούν όχι μόνο οι εκπαιδευτικοί και οι εκπαιδευόμενοι, αλλά και ο κρατικός φορέας.

Ως προς τη Διαδικτυακή εκπαίδευση, που βασίζεται στη χρήση Η/Υ και του διαδικτύου:

- Είναι ανεξάρτητη από το χώρο και το χρόνο. Δεν υπάρχει η έννοια της αίθουσας, ούτε είναι απαραίτητη η ταυτόχρονη φυσική παρουσία των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευόμενων, καθώς η επικοινωνία τους πραγματοποιείται μέσω Η/Υ.
- Δεν υπάρχει περιορισμός στον αριθμό των συμμετεχόντων.
- Αν κάποιος χάσει ένα μάθημα, μπορεί να το επαναλάβει, αφού είναι στην διάθεσή του κάθε στιγμή.
- Οι ανάγκες και οι απαιτήσεις των εκπαιδευόμενων καθορίζουν το πρόγραμμα σπουδών.
- Δεν υπάρχει όριο ηλικίας των εκπαιδευόμενων.
- Το οικονομικό κόστος είναι χαμηλό για το κράτος, καθώς τα μέσα διατίθενται από τους εκπαιδευόμενους.
- Η εκπαιδευτική διαδικασία είναι μια μορφή αλληλεπίδρασης μέσω του Η/Υ και η μάθηση επιτυγχάνεται μέσα από τους προσωπικούς στόχους που θέτει ο εκπαιδευόμενος.

(Κόνσολας, Φράγκου, 2008, Ανακτήθηκε από www.repository.edulll.gr στις 6/4/2017).

4.3 Νέες διδακτικές μέθοδοι με την αξιοποίηση των ΤΠΕ

Η Διαδικτυακή εκπαίδευση στις μέρες μας περιλαμβάνει ποικίλες μορφές και μεθόδους εκπαίδευσης. Κάποιες από τις μεθόδους είναι οι εξής:

- α. Μικτή Μάθηση (Blended Learning)
- β. Ευέλικτη Μάθηση (Flexible Learning)
- γ. Κατανεμημένη Εκπαίδευση (Distributed Education)
- δ. Δεμένη Μάθηση (Anchored Learning)
- ε. Υποστηρικτική Μάθηση (Scaffolding Learning)

Για τις ανάγκες της παρούσας διπλωματικής θα αναλυθεί κυρίως η Μικτή Μάθηση, η οποία έρχεται να δώσει λύσεις σε ανθρώπους που δε διαθέτουν αρκετό ελεύθερο χρόνο, όπως για παράδειγμα οι γονείς που επιθυμούν να λάβουν μέρος σε μια Σχολή Γονέων. Ο φορέας που παρέχει την εκπαίδευση αυτής της μορφής, χρησιμοποιεί τις δυνατότητες του e-learning, συνδυάζοντάς το με τη συμβατική, παραδοσιακή διδασκαλία (π.χ. δια ζώσης σεμινάρια). Διαμορφώνει δηλαδή προγράμματα σπουδών, στα οποία ένα μέρος της εκπαίδευσης γίνεται με on-line εκπαιδευτικές δραστηριότητες, όπου η συμμετοχή γίνεται με μορφή ασύγχρονου e-learning, συνδυαστικά με εκπαιδευτικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται σε αίθουσες.

Αυτό το είδος παρεχόμενης μάθησης είναι ιδανικό για την περίπτωση των Σχολών Γονέων, καθώς είναι συνδυαστικό. Στις Σχολές Γονέων δεν μπορεί να αποκλειστεί η προσωπική επαφή, γι' αυτό και είναι απαραίτητες κάποιες συναντήσεις. Από την άλλη όμως, οι on-line δραστηριότητες προσφέρουν λύση στο θέμα του χρόνου. Στη Μικτή Μάθηση, σε κάθε εκπαιδευόμενο παρέχεται έντυπο εκπαιδευτικό υλικό, αλλά και συνοδευτικό ηλεκτρονικό υλικό, όπως κάποιο λογισμικό που συνοδεύεται από οδηγίες χρήσης. Τέλος, ο κάθε εκπαιδευόμενος μπορεί να διαλέξει μορφή τηλεκπαίδευσης, ανάλογα με τις ανάγκες του.

Στη Μικτή Μάθηση εφαρμόζονται ποικίλες μορφές διδασκαλίας, συνδυάζοντας τον σύγχρονο με τον ασύγχρονο τρόπο εκπαίδευσης. Οι εκπαιδευόμενοι συμμετέχουν σε “ηλεκτρονικές τάξεις” και μπορούν να αλληλεπιδρούν τόσο με τον εκπαιδευτή, όσο και με τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους. Η επικοινωνία ανάμεσα στα μέλη μιας ηλεκτρονικής τάξης γίνεται συνήθως με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή με πίνακα συζήτησης. Βασικό πλεονέκτημα της Μικτής Μάθησης είναι η δυνατότητα που δίνεται σε κάθε εκπαιδευόμενο, να μπορεί να εκπαιδευτεί

στο χώρο και στο χρόνο που τον εξυπηρετεί. (Κόνσολας, Φράγκου, 2008, Ανακτήθηκε από www.repository.edulll.gr στις 6/4/2017).

4.4 Ο ρόλος του e – εκπαιδευτή στα προγράμματα ηλεκτρονικής μάθησης ενηλίκων

Στις μέρες μας οι κοινωνικοοικονομικές αλλαγές που συντελούνται σε παγκόσμιο επίπεδο, όπως αναφέρουν οι Σιασιακός – Ρετάλης (2008), αυξάνουν την ανάγκη για συνεχιζόμενη εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση σε άτομα κάθε ηλικίας, ωθώντας όλους τους πολίτες να αποζητούν την δια βίου εκπαίδευση. Την ολοένα αυξανόμενη απαίτηση για τέτοιου είδους εκπαίδευση, αδυνατεί να καλύψει το παραδοσιακό εκπαιδευτικό σύστημα. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να δώσει λύσεις, καθώς προσφέρει εκπαιδευτικές ευκαιρίες και πρόσβαση σε όλους όσους επιθυμούν να ενταχθούν σε σχετικές μορφές εκπαίδευσης. (Σιασιάκος - Ρετάλης, 2008).

Όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, η ηλεκτρονική – διαδικτυακή μάθηση με την ευελιξία που προσφέρει στους εκπαιδευόμενους, αποτελεί μια μορφή εκπαίδευσης που μπορεί να αξιοποιηθεί στην εκπαίδευση ενηλίκων, με σημαντική επιχειρηματική, κοινωνική και παιδαγωγική προστιθέμενη αξία. Καθοριστικός παράγοντας για την καλύτερη αξιοποίησή της στον τομέα της εκπαίδευσης ενηλίκων είναι ο Εκπαιδευτής Ηλεκτρονικής Μάθησης ή, όπως συνήθως αναφέρεται, ο e-Εκπαιδευτής. (Σιασιάκος - Ρετάλης, 2008) .

Ο e-εκπαιδευτής, όπως αναφέρουν οι Σιασιακός – Ρετάλης (2008), έχει όλο το βάρος της καθοδήγησης, της παρακολούθησης της μαθησιακής πορείας, της επίλυσης αποριών, της συμβουλευτικής και της αξιολόγησης της επίδοσης των εκπαιδευόμενων. Ο ρόλος του είναι διευκολυντικός και ενθαρρυντικός για τους εκπαιδευόμενους. Είναι υπεύθυνος για τη δημιουργία του αρχικού κλίματος της τάξης, δημιουργεί τρόπους αλληλεπίδρασης, παρέχει πρόσβαση σε πηγές και ανατροφοδοτεί την πορεία του κάθε εκπαιδευόμενου.

Αναλυτικότερα, τα βασικά χαρακτηριστικά του ρόλου του e-εκπαιδευτή είναι τα κάτωθι:

- Κατευθύνει τους εκπαιδευόμενους και παρέχει πληροφόρηση

- Λύνει απορίες και απαντά σε πιθανές ερωτήσεις που αφορούν το γνωστικό αντικείμενο
- Συμβουλεύει τους εκπαιδευόμενους μέσω e-mail ή στο forum ασύγχρονης συζήτησης
- Παρέχει θέματα για προβληματισμό
- Χρησιμοποιεί το ηλεκτρονικό περιβάλλον διαχείρισης της τάξης (learning management system) για να δημιουργεί υποστηρικτικό υλικό για τη διεξαγωγή των δραστηριοτήτων του γνωστικού αντικειμένου
- Διοργανώνει τις ομαδικές συναντήσεις
- Παρακινεί τους εκπαιδευόμενους για πιο ενεργή συμμετοχή
- Ενθαρρύνει τους εκπαιδευόμενους και τους υποστηρίζει ψυχολογικά
- Προσπαθεί να δημιουργεί ανάμεσα στους εκπαιδευόμενους σχέσεις εμπιστοσύνης

(Σιασιάκος - Ρετάλης, 2008, Ανακτήθηκε από www.repository.edulll.gr στις 5/1/2017).

Συνοψίζοντας, ο e-εκπαιδευτής αφενός πρέπει να έχει γνώσεις σχετικές με το γνωστικό αντικείμενο του προγράμματος και την εκπαίδευση ενηλίκων και αφετέρου να γνωρίζει τις αρχές της ηλεκτρονικής μάθησης ενηλίκων.

4.5 Συμβουλευτική και Νέες Τεχνολογίες

Για να είναι επιτυχείς οι συμβουλευτικές υπηρεσίες, βασικός παράγοντας είναι η διαπροσωπική επαφή και επικοινωνία. Παρόλα αυτά, οι ενήλικες κάποιες φορές χρειάζονται ή θέλουν να έχουν πρόσβαση σε συμβουλευτικές υπηρεσίες εξ αποστάσεως, με τη χρήση νέων τεχνολογιών. Στην περίπτωση των Σχολών Γονέων πρόκειται μεν για εκπαιδευτικές ομάδες, λόγω όμως της ψυχολογικής διάστασης του αντικειμένου που πραγματεύονται, άπτονται του τομέα της συμβουλευτικής².

² Συμβουλευτική είναι η εφαρμογή επιστημονικών, ψυχολογικών γνώσεων, που αποβλέπει στην τροποποίηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς.

Για το λόγο αυτό θα εξετάσουμε ζητήματα που αφορούν συμβουλευτικές υπηρεσίες και Νέες Τεχνολογίες.

Όταν στις συμβουλευτικές υπηρεσίες χρησιμοποιούνται οι Νέες Τεχνολογίες, τίθενται θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα. Όπως αναφέρουν οι Νικολάου και Τσέργας (2008), η εφαρμογή της συμβουλευτικής στον κυβερνοχώρο έχει περιορισμούς και δημιουργεί κάποια εμπόδια, αφού απουσιάζει το μη λεκτικό στοιχείο, που είναι ένα απαραίτητο στοιχείο της συμβουλευτικής διαδικασίας. (Νικολάου - Τσέργας, 2008).

Όπως συνεχίζουν οι Νικολάου και Τσέργας, η τεχνολογία καθώς εξελίσσεται διαρκώς, προσφέρει στην συμβουλευτική από απόσταση αρκετά διαγνωστικά εργαλεία, που μπορούν να εφαρμοστούν. Παρόλα αυτά, κάποιοι ερευνητές υποστηρίζουν πως ο Η/Υ αδυνατεί να καταγράψει στοιχεία μιας συμπεριφοράς, ούτε μπορεί να διακρίνει τις σωστές ή λάθος απαντήσεις που μπορεί να οφείλονται σε κάποιο ψυχοπαθολογικό πρόβλημα. Επίσης, δεν διαθέτουν όλοι τις ίδιες ικανότητες χρήσης του διαδικτύου με αποτέλεσμα να μην μπορούν να συμμετέχουν ισότιμα σε τέτοιου είδους συμβουλευτικές υπηρεσίες. Άλλοι πάλι δεν επιλέγουν εξ αποστάσεως υπηρεσίες, λόγω προσωπικών μαθησιακών προτιμήσεων.

Από την άλλη πλευρά όμως, οι ΤΠΕ στην συμβουλευτική μπορεί να αποτελέσουν εργαλείο, προσφέροντας μια εναλλακτική λύση και μια μεγάλη αλλαγή στις καθιερωμένες δομές. Τα σχετικά λογισμικά προγράμματα που μπορούν να αξιοποιηθούν, δεν επηρεάζονται από παράγοντες όπως η διάθεση του ερευνητή ή η χρονική στιγμή της ημέρας. Επίσης, επιτρέπουν στο χρήστη να προχωρήσει με το δικό του ρυθμό, να έχει πρόσβαση σε προηγούμενες συνεδρίες και να τις αποθηκεύει.

Η έρευνα για αυτό το πεδίο είναι ελλιπής και έτσι δεν έχουμε απαντήσεις σχετικά με την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα της διαδικτυακής συμβουλευτικής. Θα πρέπει να ακολουθήσει συστηματική επιστημονική έρευνα, η οποία να βασίζεται στην εμπειρία των χρηστών, ώστε να καταγραφούν τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των χρησιμοποιούμενων μέσων, καθώς και οι τρόποι που μπορούν να συνδυαστούν μεταξύ τους. Από τη διερεύνηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας, οι Νικολάου και Τσέργας αναφέρουν ότι αναδεικνύεται ως επικρατούσα η άποψη ότι η πιο αποτελεσματική παρέμβαση είναι ένας συνδυασμός των πρόσωπο με πρόσωπο συνεδριών και των συνεδριών μέσω διαδικτύου. Ειδικότερα, το τηλέφωνο, οι δικτυακοί τόποι και το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, σε συνδυασμό με τις πρόσωπο με πρόσωπο συναντήσεις, θα μπορούσαν να είναι εναλλακτικές υπηρεσίες ενός ευρύτερου και πιο ευέλικτου δικτύου παρεχόμενων υπηρεσιών. (Νικολάου - Τσέργας, 2008).

ΣΥΝΟΨΗ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ

Στο κεφάλαιο παρουσιάστηκε ο ρόλος που διαδραματίζουν οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση ενηλίκων και αναλύθηκαν οι νέες εκπαιδευτικές μέθοδοι. Έγινε επίσης, μια σύντομη σύγκριση ανάμεσα στην παραδοσιακή εκπαίδευση και στη διαδικτυακή. Ακολούθησε η ανάλυση του ρόλου του e- εκπαιδευτή και τα βασικά χαρακτηριστικά που τον διακρίνουν. Τέλος, έγινε αναφορά στα ηθικά θέματα που προκύπτουν στις συμβουλευτικές υπηρεσίες όταν πλαισιώνονται από τις Νέες Τεχνολογίες.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώνεται το πρώτο μέρος της παρούσης διπλωματικής, στο οποίο παρουσιάστηκε και αναλύθηκε όλο το θεωρητικό υπόβαθρο που στηρίζει την έρευνα που ακολουθεί. Στο πρώτο κεφάλαιο αναπτύχθηκε το πεδίο της εκπαίδευσης ενηλίκων, στο δεύτερο ο θεσμός των Σχολών Γονέων, στο τρίτο η σημασία της συνεργασίας εκπαιδευτικών και γονέων και στο τέταρτο και τελευταίο κεφάλαιο του πρώτου μέρους, ο ρόλος των ΤΠΕ στην εκπαίδευση ενηλίκων.

Στο δεύτερο μέρος που ακολουθεί, θα παρουσιαστεί αναλυτικά το μεθοδολογικό μέρος της έρευνας και ο σχεδιασμός της.

ΜΕΡΟΣ Β. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Στο κεφάλαιο αυτό θα παρουσιαστεί το μεθοδολογικό μέρος της έρευνας και θα αναλυθεί ο σχεδιασμός της. Θα αναφερθούν οι λόγοι που επιλέχτηκε η ποιοτική έρευνα για την συγκεκριμένη μελέτη, ο σκοπός και οι στόχοι της έρευνας, τα ερευνητικά ερωτήματα, το έναυσμα της έρευνας και η χρησιμότητά της στην εκπαιδευτική κοινότητα. Θα αναφερθεί επίσης το δείγμα του προς έρευνα πληθυσμού, ο τόπος και ο χρόνος διεξαγωγής της έρευνας, καθώς και τα ερευνητικά εργαλεία τα οποία χρησιμοποιήθηκαν για την διεξαγωγή της.

5.1 Ταυτότητα της Έρευνας

Έναυσμα για την παρούσα έρευνα στάθηκε η προσωπική εμπειρία της ερευνήτριας από τη σχολική καθημερινότητα μιας σχολικής μονάδας προσχολικής ηλικίας. Έντονος ήταν ο προβληματισμός για τις αντιλήψεις που επικρατούν ανάμεσα στους γονείς όσον αφορά τις Σχολές Γονέων, αλλά και οι αντιλήψεις που επικρατούν ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς για το ίδιο θέμα. Εφόσον κάθε χρόνο παρουσιάζονται προβληματικές καταστάσεις στη σχολική μονάδα και ο θεσμός των Σχολών Γονέων έχει επικρατήσει εδώ και αρκετά χρόνια, είναι άξιο απορίας γιατί αυτός ο θεσμός δεν έχει επεκταθεί ως συνδεδετικός κρίκος ανάμεσα στις δύο εμπλεκόμενες ομάδες, ως τρόπος επίλυσης και συστηματικής παροχής βοήθειας στις προβληματικές καταστάσεις.

Από την μελέτη των πηγών και της βιβλιογραφίας φανερώθηκε πως ο θεσμός των Σχολών Γονέων παρουσιάζει πολύ καλά αποτελέσματα σε όσους συμμετέχουν σε αυτές. Παρόλα αυτά ο θεσμός στην προσχολική αγωγή δεν έχει αξιοποιηθεί. Τέθηκε έτσι ο προβληματισμός για το αν θα πρόσφερε περισσότερα μια Σχολή Γονέων

ενταγμένη στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας της προσχολικής αγωγής και ποιες θα ήταν οι αντιλήψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών για αυτή.

Ο παραπάνω προβληματισμός αποτελεί και τον κεντρικό σκοπό της παρούσης έρευνας, όπως αναλύεται στο κεφάλαιο που ακολουθεί. Σκοπός της ερευνήτριας είναι να αναλυθούν οι αντιλήψεις τόσο των γονέων, όσο και των εκπαιδευτικών και να συγκριθούν μεταξύ τους, ώστε να μελετηθεί αν οι αντιλήψεις αυτές συγκλίνουν ή όχι. Επιπρόσθετος στόχος της ερευνήτριας είναι να μελετηθεί συγκριτικά και από τις δυο ερευνητικές ομάδες τι εμποδίζει αλλά και τι βοηθά την ομαλή λειτουργία των Σχολών Γονέων, ώστε να βρεθούν πιθανοί τρόποι που θα διευκολύνουν την διεύρυνσή τους. Στο σημείο αυτό έγκειται και η χρησιμότητα της παρούσης έρευνας για την ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα.

5.2 Σκοπός – Στόχοι της Έρευνας

Όπως φανερώθηκε από την μελέτη της βιβλιογραφίας και των πηγών στο θεωρητικό μέρος της διπλωματικής, οι Σχολές Γονέων αποτελούν εκπαιδευτικό θεσμό εδώ και αρκετά χρόνια. Παρόλα αυτά, δεν έχουν αξιοποιηθεί ευρέως και ιδιαίτερα στο δημόσιο σύστημα εκπαίδευσης. Επομένως αντί να επεκτείνονται, συρρικνώνονται. Η παρούσα εργασία επιχειρεί να ανιχνεύσει τις αντιλήψεις των δυο εμπλεκόμενων ομάδων - γονέων και εκπαιδευτικών - όσον αφορά στην χρησιμότητα και λειτουργία Σχολής Γονέων στη σχολική μονάδα προσχολικής ηλικίας. Επίσης, θα χρειαστεί να διερευνηθεί κατά πόσο οι αντιλήψεις του παραπάνω ερευνώμενου πληθυσμού – στόχου αλλά και η αναμεταξύ τους σχέση εμποδίζει ή προωθεί τη λειτουργία Σχολής Γονέων στη σχολική μονάδα.

ΣΤΟΧΟΙ

1. Να εντοπιστούν **οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών** για τη χρησιμότητα και λειτουργία Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας.
2. Να εντοπιστούν **οι αντιλήψεις των γονέων** για τη χρησιμότητα και λειτουργία Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας.

3. **Να συγκριθούν οι αντιλήψεις εκπαιδευτικών και γονέων** ώστε να εντοπιστούν οι ομοιότητες και οι διαφορές σε αυτές.
4. Να εντοπιστεί τι **εμποδίζει ή τι βοηθά την ομαλή λειτουργία Σχολών Γονέων** στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας.
5. Να εντοπιστούν οι αντιλήψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών για μια **εξ' αποστάσεως Σχολή Γονέων**.

5.3 Ερευνητικά Ερωτήματα

Στην βάση του γενικού σκοπού της ερευνητικής αυτής εργασίας επιδιώκεται να δοθούν απαντήσεις στα κάτωθι ερευνητικά ερωτήματα :

Ερώτημα 1^ο : Ποιες οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη χρησιμότητα και τη λειτουργία Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας; (Στόχος 1^{ος})

Ερώτημα 2^ο : Ποιες οι αντιλήψεις των γονέων για τη χρησιμότητα και τη λειτουργία Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας; (Στόχος 2^{ος})

Ερώτημα 3^ο : Σε ποια σημεία συγκλίνουν και σε ποια αποκλίνουν οι αντιλήψεις γονέων και εκπαιδευτικών; (Στόχος 3^{ος})

Ερώτημα 4^ο : Ποιοι παράγοντες ενδέχεται να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά την ομαλή λειτουργία των Σχολών Γονέων στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας της προσχολικής ηλικίας; (Στόχος 4^{ος})

Ερώτημα 5^ο : Ποιες οι αντιλήψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών για μια καινοτόμο μορφή e – class Σχολής Γονέων; (Στόχος 5^{ος})

5.4 Επιλογή ερευνητικής Μεθόδου και τεχνικών

Για τη διεξαγωγή της έρευνας θα ακολουθηθεί η ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται αναλυτικά οι λόγοι για τους οποίους θεωρήθηκε ότι η ποιοτική έρευνα είναι καταλληλότερη για την επίτευξη των ερευνητικών στόχων της παρούσας εργασίας.

Η ποιοτική έρευνα (qualitative research), είναι ένα είδος εκπαιδευτικής έρευνας που βασίζεται στις απόψεις των συμμετεχόντων, κάνει γενικές ερωτήσεις και συγκεντρώνει δεδομένα που αποτελούνται σε μεγάλο βαθμό από λέξεις (Creswell, 2011). Η ποιοτική προσέγγιση στην έρευνα στοχεύει στην διερεύνηση και κατανόηση σε βάθος των κοινωνικών φαινομένων σαν και αυτό που προσεγγίζει η συγκεκριμένη εργασία. Παρέχοντας τη δυνατότητα στον ερευνητή να αντλήσει πλούσιες πληροφορίες για το υπό εξέταση θέμα, η ποιοτική έρευνα αποτελεί την ενδεδειγμένη μεθοδολογία για να απαντηθούν τα ερωτήματα που σχετίζονται με το "Γιατί;" και το "Πώς;" των φαινομένων (<http://www.ucy.ac.cy> όπως ανακτήθηκε στις 19/1/2017). Ο σκοπός μιας ποιοτικής έρευνας είναι πιο γενικός και ευρύς και τα ερευνητικά ερωτήματα είναι επίσης ευρύτερα και αναζητούν την κατανόηση των εμπειριών των συμμετεχόντων (Creswell, 2011). Στην ποιοτική έρευνα η πρόθεση δεν είναι η γενίκευση των αποτελεσμάτων σε έναν πληθυσμό, αλλά το πώς θα εξελιχθεί η διερεύνηση ενός φαινομένου σε βάθος. Το βασικό πλεονέκτημα των ποιοτικών μεθόδων είναι η ευελιξία που χαρακτηρίζει την ερευνητική διαδικασία, καθώς ολόκληρος ο ερευνητικός σχεδιασμός είναι δυνατό να αλλάξει στην πορεία.

Η ποιοτική έρευνα αποτελεί την κατάλληλη μεθοδολογική επιλογή για να διερευνηθούν σε βάθος οι αναπαραστάσεις, οι στάσεις, οι αντιλήψεις, τα κίνητρα, καθώς και τα συναισθηματικά και συμβολικά/ φαντασιακά δεδομένα και τα δεδομένα της συμπεριφοράς των ατόμων. Στόχος της ποιοτικής διερεύνησης δεν αποτελεί απλά η περιγραφή μιας στάσης ή μιας συμπεριφοράς, αλλά η ολιστική κατανόηση. Η ποιοτική έρευνα διερευνά την εμπειρία των ατόμων και τα υποκειμενικά νοήματα που τη συγκροτούν, εστιάζοντας πάντα στο ευρύτερο

κοινωνικό και πολιτισμικό (αξιακό και ιδεολογικό) πλαίσιο (context), στο οποίο εγγράφεται. Χαρακτηριστικά της ποιοτικής προσέγγισης είναι το μικρό δείγμα συμμετεχόντων, η ανάλυση λόγου ή/και κειμένων (Όπως ανακτήθηκε <http://www.ucy.ac.cy>, στις 19/1/2017). Καθοριστική σημασία για την ποιοτική έρευνα έχει ο ερευνητής, καθώς αποτελεί «πρωταρχικό εργαλείο» τόσο στη συλλογή των δεδομένων, όσο και στην ανάλυσή τους. Αλληλεπιδρά με το περιβάλλον της έρευνας και η ευαισθησία καθώς και οι αντιλήψεις του επηρεάζουν άμεσα την έρευνα.

Η ποιοτική έρευνα, πολύ περισσότερο από την ποσοτική, όπως αναφέρει ο Συμεού (2006) δέχεται σφοδρή κριτική για την εγκυρότητα και την αξιοπιστία των συμπερασμάτων της. Για το λόγο αυτό, οι ερευνητές οφείλουν να εφαρμόζουν συγκεκριμένες τεχνικές που ενδυναμώνουν τη συνέπεια του μεθοδολογικού σχεδιασμού (Όπως ανακτήθηκε <http://www.pek.org.cy> στις 19/1/2017). Οι τεχνικές αυτές επιστρατεύονται προκειμένου να ικανοποιήσουν συγκεκριμένα κριτήρια εγκυρότητας και αξιοπιστίας, όπως είναι : η αξιοπιστία της έρευνας, η μεταβιβασιμότητά της/ γενικευσιμότητά της, η βασιμότητά της και η επιβεβαιωσιμότητά της. Η αξιοπιστία σε μια ποιοτική έρευνα αναφέρεται στην ισχύ του μεθοδολογικού σχεδιασμού και στην ποιότητα των δεδομένων που συλλέχθηκαν, καθώς και στο κατά πόσο ο σχεδιασμός και τα δεδομένα οδηγούν σε αληθινά και άξια εμπιστοσύνης ευρήματα. Η τριγωνοποίηση των μεθόδων και των δεδομένων (πολλαπλές μέθοδοι συλλογής δεδομένων) προσδίδει αξιοπιστία στα ευρήματα της έρευνας. Η μεταβιβασιμότητα / γενικευσιμότητα των ευρημάτων της ποιοτικής έρευνας αναφέρεται στο βαθμό που τα αποτελέσματα της έρευνας θα μπορούσαν να γενικευτούν σε ευρύτερο πληθυσμό. Η σημαντικότερη τεχνική για να ικανοποιηθεί αυτό το κριτήριο είναι η αναλυτική περιγραφή των δεδομένων. Τέλος, η βασιμότητα και η επιβεβαιωσιμότητα ως άλλα δυο κριτήρια ποιότητας, αφορούν την παρουσίαση της έρευνας και την εξακρίβωση της πορείας της έρευνας και του δείγματος, ώστε ο ερευνητής να μπορεί να αποδείξει πως η έρευνα δεν ήταν προϊόν της φαντασίας. Τέλος, η μαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων είναι μια τεχνική που εξασφαλίζει στον αναγνώστη της έρευνας να μελετήσει τα επακριβή λόγια και να προβεί στα ίδια συμπεράσματα με τον ερευνητή σχεδιασμού (Όπως ανακτήθηκε <http://www.pek.org.cy> στις 19/1/2017).

5.5 Συλλογή Δεδομένων – ερευνητικά εργαλεία

Για τη συλλογή των δεδομένων στην παρούσα διπλωματική χρησιμοποιήθηκε ως ερευνητικό εργαλείο η συνέντευξη. Η συνέντευξη κατά την Κεδράκα (2010) είναι η πολύ συνηθισμένη τεχνική συλλογής δεδομένων σε μια ποιοτική έρευνα. Οι συνεντεύξεις χρησιμοποιούνται στο 90% των κοινωνικών ερευνών, προκειμένου να συλλέξουν τα δεδομένα τους ή ένα μέρος αυτών. Η συνέντευξη δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να αντλήσει πληροφορίες και δεδομένα, αναλύοντας τα λόγια των επιλεγμένων, αλλά χαρακτηριστικών περιπτώσεων. Σαν ερευνητικό εργαλείο, η συνέντευξη εξυπηρετεί τη συλλογή πληροφοριών και παρέχει έλεγχο και ερμηνεία των ερευνητικών ερωτημάτων μιας έρευνας. Οι συνεντεύξεις δίνουν κατά κάποιο τρόπο πρόσβαση στον τρόπο που αντιλαμβάνονται οι άλλοι τα πράγματα, στις σκέψεις τους, στις στάσεις και τις απόψεις που κρύβονται πίσω από τη συμπεριφορά τους. Γενικά, η συνέντευξη στηρίζεται στην ελεύθερη και ανοιχτή επικοινωνία, προϋποθέτει κάποια σχέση ανάμεσα στον συνεντευκτή και τον ερωτώμενο και ως τεχνική άντλησης δεδομένων βοηθά τον ερευνητή όχι απλώς να πλησιάζει εις βάθος το θέμα του, αλλά και να αξιοποιεί εμπειρίες και συναισθήματα και γενικά, συναισθηματικού τύπου δεδομένα. Η συνέντευξη δίνει την ευκαιρία στον ερευνητή να ανακαλύψει τις σκέψεις και τα συναισθήματα των ερωτώμενων. Ως εργαλείο έρευνας παρουσιάζει πολλά πλεονεκτήματα, διότι δίνει ευκαιρίες να διευκρινιστούν κάποιες απαντήσεις, να γίνουν επιπλέον ερωτήσεις, δίνοντας έτσι τη δυνατότητα για εμβάθυνση, όπου ήταν αδιευκρίνιστα όσα λέχθηκαν και λόγω της αμεσότητάς της βρίσκει, συνήθως, μεγάλη αποδοχή από τους συμμετέχοντες σε μια έρευνα (Κεδράκα, 2010).

Η συνέντευξη ως ερευνητικό εργαλείο, όπως αναφέρει ο Ιωσηφίδης (2003) παίρνει πολλές μορφές: μπορεί να είναι αυστηρά δομημένη (structured interview) δηλαδή βασισμένη σε ένα δομημένο σχέδιο συνέντευξης ή ερωτηματολόγιο, ημιδομημένη συνέντευξη (semi-structured interview) ή μη δομημένη συνέντευξη (unstructured interview). Μπορεί επίσης να είναι συνέντευξη πρόσωπο με πρόσωπο (face to face interview), τηλεφωνική συνέντευξη (telephone interview) ή συνεντεύξεις μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail interview), (Ιωσηφίδης, 2003).

Στην παρούσα εργασία, χρησιμοποιήθηκε η συνέντευξη σε βάθος (in depth interview). Στον τύπο αυτό συνέντευξης, η ερευνήτρια μπορεί να κατευθύνει τον ερωτώμενο σε βασικά θέματα, αλλά ο ερωτώμενος αναπτύσσει τις σκέψεις και τις απόψεις του ελεύθερα και σε βάθος. Ο σκοπός της συνέντευξης αυτού του τύπου είναι η συλλογή, όσο το δυνατόν πλουσιότερων πληροφοριών, για τις εμπειρίες, τις

απόψεις, τις στάσεις και τις αναπαραστάσεις των συμμετεχόντων. Η μέθοδος της συνέντευξης και ιδιαίτερα αυτή της συνέντευξης βάθους προϋποθέτει σημαντικές ατομικές και επικοινωνιακές δυνατότητες από την πλευρά της ερευνήτριας και καλή επικοινωνιακή σχέση ανάμεσα στην ερευνήτρια και τον ερωτώμενο (Ιωσηφίδης, 2003). Η συνέντευξη τέλος, επιλέχτηκε να είναι ημιδομημένη, καθώς αυτή η μορφή χαρακτηρίζεται από ένα σύνολο προκαθορισμένων ερωτήσεων, αλλά παρουσιάζει πολύ περισσότερη ευελιξία ως προς τη σειρά των ερωτήσεων και ως προς την τροποποίηση του περιεχομένου των ερωτήσεων, ανάλογα με τον ερωτώμενο.

Ο λεπτομερής, συνεκτικός και προσεκτικός σχεδιασμός της έρευνας με συνεντεύξεις είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία κάθε ερευνητικού εγχειρήματος που βασίζεται σε αυτή την μεθοδολογία. Για το λόγο αυτό, σχεδιάστηκε εξ αρχής ένα πρωτόκολλο συνέντευξης (interview protocol), ένα έντυπο δηλαδή, σχεδιασμένο από την ερευνήτρια, που περιλαμβάνει οδηγίες για τη διαδικασία της συνέντευξης και τις ερωτήσεις που θα τεθούν (Creswell, 2011). Βασικό μέλημα του ερευνητή είναι να σχεδιάσει την πορεία της συζήτησης και να έχει ξεκαθαρίσει τι θα ρωτήσει και γιατί (Κεδράκα, 2010). Επομένως, η συνέντευξη χρειάζεται να σχεδιαστεί με βάση κάποιους θεματικούς άξονες. Γενικά, οι άξονες μιας συνέντευξης πρέπει να συνάδουν με το στόχο και τα ερευνητικά μας ερωτήματα. Για έναν αρχάριο ερευνητή, όπως της παρούσας εργασίας, η συνέντευξη μπορεί να χωρίζεται σε τόσους θεματικούς άξονες όσα είναι και τα ερευνητικά ερωτήματα που έχει θέσει. Σε κάθε άξονα, ο ερευνητής έχει προσχεδιάσει ορισμένες πιθανές ερωτήσεις που θα θέσει και συχνά ξεκινά τη συνέντευξη με αυτές, μέχρι να «σπάσει» ο πάγος και η συζήτηση να κυλήσει πιο αβίαστα (Κεδράκα, 2010). Ο σχεδιασμός και η διατύπωση ερωτήσεων είναι ίσως το πιο σημαντικό στοιχείο για την επιτυχία ερευνητικών εγχειρημάτων (Ιωσηφίδης, 2003). Για την παρούσα έρευνα, χρησιμοποιήθηκαν ανοιχτού τύπου ερωτήσεις (open-ended questions) οι οποίες αφήνουν τον ερωτώμενο ελεύθερο να αναπτύξει την απάντηση του δίχως προκαθορισμούς.

Σε συνεργασία με την επιβλέπουσα καθηγήτρια, συντάχθηκε ο οδηγός συνέντευξης. Καθορίστηκαν επίσης οι βασικοί θεματικοί άξονες συνέντευξης, οι οποίοι ορίστηκαν σε τέσσερις κατευθύνσεις:

A) Προσδοκίες – Εμπειρίες από τη συμμετοχή σε Σχολές Γονέων

B) Αντιλήψεις - Απόψεις σχετικά με την ύπαρξη Σχολών Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Γ) Αντιλήψεις για τα εμπόδια ή την προώθηση μια Σχολής Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Δ) Απόψεις για τη δημιουργία ψηφιακής Σχολής Γονέων

Ο οδηγός της συνέντευξης παρουσιάζεται στη συνέχεια :

Πρώτος Άξονας : Προσδοκίες – Εμπειρίες από τη συμμετοχή σε Σχολές Γονέων

- Ως πρώτη ερώτηση της συνέντευξης για τους εκπαιδευτικούς αλλά και για τους γονείς ορίστηκε: «Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από την εμπειρία σας στη συμμετοχή σε προγ/μα της Σχολής Γονέων;». Η ερώτηση αυτή διερευνά τη γενικότερη αντίληψη που έχουν ήδη για τη Σχολή Γονέων.
- Ως δεύτερη ερώτηση της συνέντευξης για τους εκπαιδευτικούς αλλά και για τους γονείς ορίστηκε: «Αυτά που αρχικά αποζητούσατε από τη συμμετοχή σας, τα βρήκατε στο πρόγ/μα που παρακολουθήσατε;». Η ερώτηση αυτή διερευνά γενικά τις προσδοκίες τους για τη συμμετοχή τους σε προγράμματα Σχολής Γονέων και το κατά πόσο καλύφθηκαν αυτές οι προσδοκίες.

Δεύτερος Άξονας: Αντιλήψεις - Απόψεις σχετικά με την ύπαρξη Σχολών Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

- Ως τρίτη ερώτηση της συνέντευξης για τους εκπαιδευτικούς ορίστηκε: «Πόσο θα βοηθούσε εσάς ως εκπαιδευτικό αν η Σχολή Γονέων λειτουργούσε στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας; Με ποιον τρόπο; Δώστε ένα παράδειγμα». Η ερώτηση αυτή απαντά στο 1^ο ερευνητικό ερώτημα: «Ποιες οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη χρησιμότητα και τη λειτουργία Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας;» που έχει τεθεί σύμφωνα με τον πρώτο στόχο της παρούσας έρευνας.
- Ως τρίτη ερώτηση της συνέντευξης για τους γονείς ορίστηκε: «Πόσο θα βοηθούσε εσάς ως γονέα αν η Σχολή Γονέων λειτουργούσε στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας; Με ποιον τρόπο; Δώστε ένα παράδειγμα». Η ερώτηση αυτή απαντά στο 2^ο ερευνητικό ερώτημα: «Ποιες οι αντιλήψεις των γονέων για τη χρησιμότητα και τη λειτουργία Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας;» που έχει τεθεί σύμφωνα με το δεύτερο στόχο της παρούσας έρευνας.

- Ως τέταρτη ερώτηση της συνέντευξης για τους εκπαιδευτικούς ορίστηκε: «Ποια τα μειονεκτήματα της Σχολής Γονέων στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας;» Και αυτή η ερώτηση απαντά στο 1^ο ερευνητικό ερώτημα: «Ποιες οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη χρησιμότητα και τη λειτουργία Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας;» που έχει τεθεί σύμφωνα με τον πρώτο στόχο της παρούσας έρευνας.
- Ως τέταρτη ερώτηση της συνέντευξης για τους γονείς ορίστηκε: «Ποια τα μειονεκτήματα της Σχολής Γονέων στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας;» Και αυτή η ερώτηση απαντά στο 2^ο ερευνητικό ερώτημα: «Ποιες οι αντιλήψεις των γονέων για τη χρησιμότητα και τη λειτουργία Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας;» που έχει τεθεί σύμφωνα με το δεύτερο στόχο της παρούσας έρευνας.

Τρίτος Άξονας: Γ) Αντιλήψεις για τα εμπόδια ή την προώθηση μιας Σχολής Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

- Ως πέμπτη ερώτηση της συνέντευξης για τους εκπαιδευτικούς, αλλά και για τους γονείς ορίστηκε: «Τι θα εμπόδιζε την ομαλή λειτουργία της Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα;». Αυτή η ερώτηση απαντά στο 4^ο ερευνητικό ερώτημα: : «Ποιοι παράγοντες ενδέχεται να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά την ομαλή λειτουργία των Σχολών Γονέων στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας της προσχολικής ηλικίας;» που έχει τεθεί σύμφωνα με τον τέταρτο στόχο της παρούσας έρευνας.
- Ως έκτη ερώτηση της συνέντευξης για τους εκπαιδευτικούς, αλλά και για τους γονείς ορίστηκε: «Τι θα βοηθούσε την ομαλή λειτουργία της Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα;». Αυτή η ερώτηση απαντά στο 4^ο ερευνητικό ερώτημα: «Ποιοι παράγοντες ενδέχεται να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά την ομαλή λειτουργία των Σχολών Γονέων στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας της προσχολικής ηλικίας;» που έχει τεθεί σύμφωνα με τον τέταρτο στόχο της παρούσας έρευνας.

Τέταρτος Άξονας: Απόψεις για τη δημιουργία ψηφιακής Σχολής Γονέων

- Ως έβδομη ερώτηση της συνέντευξης για τους εκπαιδευτικούς, αλλά και για τους γονείς ορίστηκε: «Ποια τα οφέλη και ποιες οι δυσκολίες μιας Εξ' αποστάσεως Σχολής Γονέων;». Αυτή η ερώτηση απαντά στο 5^ο ερευνητικό ερώτημα: : «Ποιες οι αντιλήψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών για μια καινοτόμο μορφή e – class Σχολής Γονέων;» που έχει τεθεί σύμφωνα με τον πέμπτο στόχο της παρούσας έρευνας.

Πριν από τις βασικές ερωτήσεις προηγήθηκαν προκαταρκτικές ερωτήσεις για να πιστοποιηθεί η εμπειρία τους, τόσο ως εκπαιδευτικοί, όσο και ως συμμετέχοντες στη Σχολή Γονέων. Για το λόγο αυτό, πριν την εκκίνηση των ερωτήσεων συλλέχθηκαν τα εξής δεδομένα:

- Τίτλος Πτυχίου και Ημερομηνία Κτήσης.
- Έτη προϋπηρεσίας ως εκπαιδευτικός
- Αριθμός συμμετοχών σε προγ/τα Σχολής Γονέων
- Φορέας προγράμματος

Αντίστοιχα, συλλέχθηκαν στοιχεία και για τους γονείς που συμμετείχαν στην έρευνα για να διαπιστωθεί επίσης η εμπειρία τους ως συμμετέχοντες στη Σχολή Γονέων. Για τους γονείς ζητήθηκαν τα εξής δεδομένα:

- Αριθμός παιδιών και πότε απέκτησαν το πρώτο τους παιδί
- Αριθμός συμμετοχών σε προγράμματα Σχολής Γονέων:
- Φορέας προγράμματος.

5.6 Δείγμα

Στην ποιοτική έρευνα η πρόθεση δεν είναι η γενίκευση των αποτελεσμάτων σε έναν πληθυσμό, αλλά το πώς θα εξελιχθεί η διερεύνηση ενός φαινομένου σε βάθος. (Creswell, 2011). Για το λόγο αυτό, το δείγμα στην ποιοτική έρευνα αποτελεί σκόπιμη επιλογή του ερευνητή και είναι συνήθως μικρό σε αριθμό.

Το δείγμα στη παρούσα εργασία αποτελείται από δύο ομάδες: 5 νηπιαγωγούς και 5 γονείς με παιδιά προσχολικής ηλικίας. Η ερευνήτρια επέλεξε εκ προθέσεως το δείγμα της (σκόπιμη δειγματοληψία), έχοντας ως βασικό κριτήριο επιλογής των ατόμων που συμμετείχαν, την εξασφάλιση περισσότερων πληροφοριών. Σαν στρατηγική δειγματοληψίας ακολουθήθηκε η δειγματοληψία μέγιστης διακύμανσης. Η συγκεκριμένη στρατηγική είναι μια στρατηγική σκόπιμης δειγματοληψίας, όπου ο ερευνητής παίρνει δείγματα περιπτώσεων ή ατόμων που διαφέρουν σε κάποιο χαρακτηριστικό ή γνώρισμα (Creswell, 2011).

Αναλυτικότερα, τα κριτήρια για να επιλεγούν τα άτομα της πρώτης ερευνητικής ομάδας (νηπιαγωγοί) ήταν :

- η εργασιακή εμπειρία τους σε δημόσια νηπιαγωγεία (άνω των δέκα ετών),
- η ηλικία τους (35 ως 50 ετών)
- και η οικειότητα με την ερευνήτρια, ώστε να υπάρξει εμπιστοσύνη στην αποκάλυψη των πραγματικών αντιλήψεων γύρω από το προς έρευνα θέμα.

Οι εκπαιδευτικοί που αποτέλεσαν την ερευνητική ομάδα, ήταν όλοι εν ενεργεία εκπαιδευτικοί σε δημόσια νηπιαγωγεία της εκπαιδευτικής περιφέρειας Β' Αθηνών, κάποιοι ήταν και οι ίδιοι γονείς παιδιών προσχολικής ηλικίας και όλοι είχαν συμμετάσχει κάποια στιγμή σε κάποιας μορφής Σχολή Γονέων.

Οι νηπιαγωγοί που πήραν μέρος στην ερευνητική διαδικασία ήταν οι εξής:

- **Μαρία Γ**, 37 ετών, Απόφοιτη Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, (ΤΕΑΠΗ), Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, με 14 χρόνια εμπειρία σε δημόσια σχολεία. Παρακολούθησε επί 2 έτη Σχολή Γονέων μέσα στο σχολείο όπου εργαζόταν στο Δήμο Διονύσου. (Ήταν η πιλοτική συνέντευξη)
- **Νίκη Μ**, 52 ετών, Σχολή Νηπιαγωγών Εκάλης, με 10 χρόνια εμπειρία σε ιδιωτικό νηπιαγωγείο και 21 σε δημόσιο. Παρακολούθησε επί 1 έτος Σχολή Γονέων μέσα στο σχολείο όπου εργαζόταν στο Δήμο Διονύσου.
- **Μαρία Μπ**, 35 ετών, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Πατρών, με 2 χρόνια εμπειρία σε ιδιωτικό νηπιαγωγείο και 11 σε δημόσιο. Παρακολούθησε επί 1 έτος Σχολή Γονέων μέσα σε ιδιωτικό σχολείο της Αθήνας όπου εργαζόταν.
- **Γεωργία Π**, 42 ετών, Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (ΤΕΑΠΗ), Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, με 13 χρόνια

εμπειρία σε δημόσια σχολεία. Παρακολούθησε 3 συνεδρίες στη Σχολή Γονέων Δήμου Βοιωτίας, υπό τη διοργάνωση του ΙΔΕΒΙΜ το 2004.

- **Άννα Κ**, 53 ετών, Σχολή Νηπιαγωγών Καρδίτσας, εξομοίωση πτυχίου Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, με εμπειρία 32 χρόνια σε δημόσιο νηπιαγωγείο. Παρακολούθησε επί 1 έτος Σχολή Γονέων μέσα σε ιδιωτικό νηπιαγωγείο της Αθήνας όπου φοιτούσε ο γιος της.

Το βασικό κριτήριο με το οποίο επιλέχθηκαν οι γονείς που αποτέλεσαν το δείγμα της δεύτερης ερευνητικής ομάδας, ήταν η οικειότητα που είχαν με την ερευνήτρια. Ορισμένοι ήταν φιλικά πρόσωπα με παιδιά προσχολικής ηλικίας, ενώ κάποιοι άλλοι ήταν γονείς με παιδιά από το τμήμα του νηπιαγωγείου όπου υπηρετεί η ερευνήτρια³, οι οποίοι μέχρι το μήνα που εκπονήθηκε η έρευνα, είχαν ήδη αναπτύξει σχέσεις εμπιστοσύνης μαζί της. Όλοι είχαν εμπειρία παρακολούθησης κάποιας μορφής Σχολής Γονέων. Μια από τους επτά γονείς που επιλέχτηκε, ήταν και αυτή νηπιαγωγός του συγκεκριμένου σχολείου, ώστε να παρουσιαστεί ο διττός ρόλος της και οι αντιλήψεις της, ως γονέας και ως εκπαιδευτικός.

Οι γονείς που πήραν μέρος στην ερευνητική διαδικασία ήταν οι εξής:

- **Δήμητρα Π**, μητέρα ενός κοριτσιού προσχολικής ηλικίας. 43 ετών, ιδιωτική υπάλληλος, πτυχίο οικονομικών και αντίστοιχος μεταπτυχιακός τίτλος. Γονέας παιδιού από το σχολείο της ερευνήτριας. Παρακολουθεί αυτή τη χρονιά τη Σχολή Γονέων του Δήμου Κηφισιάς.
- **Ελένη Κ**, μητέρα δυο κοριτσιών, 16 και 6 χρονών. 46 ετών, ιδιωτική υπάλληλος, απόφοιτος λυκείου. Φιλική επαφή της ερευνήτριας. Παρακολουθούσε τη Σχολή Γονέων Αγίας Παρασκευής.
- **Κατερίνα Ζ**, μητέρα δύο κοριτσιών, 11 και 6 ετών. 40 ετών, νηπιαγωγός σε δημόσιο σχολείο. Φιλική επαφή της ερευνήτριας. Παρακολουθούσε ως γονέας τη Σχολή Γονέων Αγίας Παρασκευής.
- **Νατάσα Ι**, μητέρα δύο αγοριών, 6 και 3 ετών. 39 ετών, ιδιωτική υπάλληλος με σπουδές στην ειδική αγωγή. Γονέας παιδιού από το σχολείο της ερευνήτριας. Παρακολουθεί αυτή τη χρονιά τη Σχολή Γονέων του Δήμου Κηφισιάς.

³ Πρόκειται για το 1^ο Νηπιαγωγείο Νέας Ερυθραίας, δημόσιο σχολείο που ανήκει στην Περιφέρεια της Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Β' Αθήνας.

- **Άννα Κ**, μητέρα ενός αγοριού 5 ετών. 53 ετών, νηπιαγωγός στο σχολείο της ερευνήτριας. Παρακολούθησε επί 1 έτος Σχολή Γονέων μέσα σε ιδιωτικό νηπιαγωγείο της Αθήνας όπου φοιτούσε ο γιος της. Η Άννα ήταν το δείγμα του διττού ρόλου, ως γονέας και ως εκπαιδευτικός.⁴

5.7 Περιορισμοί που προέκυψαν στη διάρκεια της έρευνας

Κατά τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας προέκυψαν ορισμένοι περιορισμοί και δυσκολίες.

Πρωταρχική δυσκολία στάθηκε ο χώρος για την μαγνητοφώνηση της συνέντευξης. Ειδικά σε δυο συνεντεύξεις, της Άννας Κ. και της Μαρίας Μπ, που λόγω έλλειψης χρόνου των εκπαιδευτικών, αναγκαστικά πραγματοποιήθηκαν στο σχολικό περιβάλλον. Ενώ η ερευνήτρια χρησιμοποίησε το γραφείο διδασκόντων για την μαγνητοφώνηση αυτών των συνεντεύξεων, δεν κατόρθωσε να αποτρέψει τις διακοπές και τις παρεμβάσεις. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να κλείνει υποχρεωτικά το κασετόφωνο και όταν η συζήτηση επανερχόταν, να έχει χαθεί η απόλυτη συνοχή στη ροή του λόγου.

Δυσκολία επίσης φάνηκε να υπάρχει στη μαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων. Η ερευνήτρια είχε ήδη αναφέρει στους ερωτώμενους πως η συνέντευξη θα μαγνητοφωνηθεί και είχαν όλοι συναινέσει στη χρήση του κασετόφωνου. Στην πράξη όμως, αυτό στάθηκε αγχωτικό για κάποιους, ιδιαίτερα για όσους δεν ήταν καθόλου εξοικειωμένοι με τέτοιου είδους διαδικασίες. Η Νίκη Μ, ένιωθε αρκετά άβολα με τη σκέψη ότι καταγράφεται, καθώς θεωρούσε πως ο προφορικός της λόγος ήταν γρήγορος και ίσως δυσνόητος. Για το λόγο αυτό θέλησε να γνωρίζει από πριν τις ερωτήσεις και να κρατήσει κάποιες σχετικές σημειώσεις. Κάτι το οποίο τελικά έκαναν οι περισσότεροι ερευνώμενοι, εκτός από τη Δήμητρα Π. η οποία ήταν ιδιαίτερα εξοικειωμένη με συνεντεύξεις, λόγω δικής της παλαιότερης έρευνας. Η Άννα Κ., καθώς και η Νίκη Μ. επίσης θυμήθηκαν κάποια έξτρα σχόλια, όταν το κασετόφωνο είχε ήδη κλείσει και θέλησαν να τα συμπληρώσουν λέγοντας χαρακτηριστικά: «Να είδες, αυτό ξέχασα να το πω». Για το λόγο αυτό κάποια

⁴ Αξίζει να σημειωθεί πως το δείγμα περιλαμβάνει μόνο γυναίκες. Αφενός γιατί οι νηπιαγωγοί είναι σχεδόν πάντα γυναίκες, και αφετέρου οι άνδρες – πατέρες που συμμετέχουν στις Σχολές Γονέων είναι ελάχιστοι και η ερευνήτρια δεν κατόρθωσε να βρει κάποιον την τρέχουσα σχολική χρονιά.

σημεία της απομαγνητοφωνημένης συνέντευξης συμπληρώθηκαν από τις χειρόγραφες σημειώσεις της ερευνήτριας.

Τέλος, ο αστάθμητος παράγοντας του τερματισμού της μπαταρίας του μαγνητόφωνου στη μέση της συνέντευξης της Δήμητρας Π. μας ανάγκασε να ολοκληρώσουμε τις δυο τελευταίες ερωτήσεις με χειρόγραφη καταγραφή. Προκειμένου να μην επηρεαστεί η ποιότητα της έρευνας και του δείγματος, η ερευνήτρια για τις δεδομένες ερωτήσεις κρατούσε αναλυτικές σημειώσεις και κατά λέξη καταγραφή των λόγων της Δήμητρας Π.

5.8 Διαδικασία συλλογής δεδομένων

Οι ατομικές συνεντεύξεις πραγματοποιήθηκαν τον Φεβρουάριο του 2017. Η πρώτη πιλοτική συνέντευξη υλοποιήθηκε στις αρχές Φεβρουαρίου στο σπίτι της Μαρίας Γ, ώστε να μπορέσει να πραγματοποιηθεί σε περιβάλλον χωρίς εξωτερικούς θορύβους και παρεμβολές. Κατά την απομαγνητοφώνηση και επεξεργασία της συνέντευξης φάνηκε πως το ερευνητικό εργαλείο είναι αρκετά λειτουργικό σε σχέση με τα ερευνητικά ερωτήματα, έτσι ώστε να μπορέσει να οδηγήσει σε σχετικά συμπεράσματα.

Στη συνέχεια, κανονίστηκαν και τα υπόλοιπα ραντεβού τα οποία ολοκληρώθηκαν μέχρι το τέλος του Φεβρουαρίου. Όλοι οι συμμετέχοντες ήταν ιδιαίτερα πρόθυμοι και φιλικοί και ανταποκρίθηκαν άμεσα στην πρόσκληση, κανονίζοντας γρήγορα τα ραντεβού, κάτι που φάνηκε ιδιαίτερος χρήσιμο για το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης της παρούσας έρευνας. Μετά από κάθε συνέντευξη, η ερευνήτρια σημείωνε κάποια συμπληρωματικά σχόλια που οι ερωτώμενοι είχαν προσθέσει όταν το μαγνητόφωνο είχε κλείσει.

ΜΕΡΟΣ Γ΄: ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

Κεφάλαιο 6 : Παρουσίαση και ερμηνεία των δεδομένων της έρευνας

Αφού συλλέχθηκαν τα ερευνητικά μας δεδομένα, το επόμενο βήμα ήταν η επεξεργασία τους. Η διαδικασία επεξεργασίας του υλικού των συνεντεύξεων την οποία ακολουθήσαμε, περιελάμβανε την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων, τη μετατροπή τους δηλαδή σε γραπτό λόγο-κείμενο, το οποίο στη συνέχεια επεξεργαστήκαμε με τη μέθοδο της ανάλυσης περιεχομένου. Η θεματική ανάλυση κατά άξονα ενδιαφέροντος είναι ένας τρόπος ταξινόμησης και ανάγνωσης του υλικού της συνέντευξης, με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα της έρευνας. Η ανάλυση των δεδομένων που συγκεντρώνονται μέσα από διαδικασία κατηγοριοποίησης, επιτρέπει τη μετατροπή του λεκτικού περιεχομένου των συνεντεύξεων σε συνοπτικά ευρήματα, τα οποία στη συνέχεια ερμηνεύονται με ποιοτικούς όρους (Κεδράκα,2008). Κατά συνέπεια, η διαδικασία την οποία και ακολουθήσαμε, στο πλαίσιο της μεθόδου της ανάλυσης περιεχομένου, περιλαμβάνει τη συστηματική μέτρηση μονάδων, οι οποίες έπρεπε αρχικά να καθοριστούν και, σύμφωνα με αυτές, οι απόψεις των ερωτώμενων να ενταχθούν σε συγκεκριμένες θεματικές ενότητες-κατηγορίες που θα δημιουργήσουμε, ώστε να απαντηθούν τα ερευνητικά μας ερωτήματα (Κυριαζή, 2006). Οι ενότητες-κατηγορίες που ακολουθήθηκαν είχαν οριστεί από τους άξονες συνέντευξης, οι οποίοι είχαν οδηγήσει την πορεία της συλλογής των δεδομένων της έρευνας.

6.1 Ευρήματα της έρευνας

Τα ευρήματα που προέκυψαν από την ταξινόμηση του ερευνητικού υλικού αρχικά, καταγράφηκαν σχηματικά σε Πίνακες.

Πίνακας 1α. Προσδοκίες – Εμπειρίες Εκπαιδευτικών από τη συμμετοχή τους σε Σχολές Γονέων

Εκπαιδευτικός	Εκπαιδευτική εμπειρία	Παρακολούθηση Σχολής Γονέων	Προσδοκίες – Εμπειρίες	
			Ικανοποίηση από την συμμετοχή	Αρχικές προσδοκίες
Μαρία Γ.	14 έτη σε δημόσιο σχολείο	2 έτη- Δήμος Διονύσου	«Αρκετά ικανοποιημένη... Αυτό που δεν με ικανοποίησε ήταν η συμμετοχή των γονιών, αυτοί ιδιαίτερα που είχαν τα σημαντικότερα προβλήματα με τα παιδιά τους, αρνούσαν να συμμετάσχουν για να βρουν λύση».	«Θεωρώ πως ναι... μας έδωσε πολλά στοιχεία, μαθαίνεις πράγματα πάνω στην ψυχολογική διάσταση των πραγμάτων και των προβλημάτων... βοηθάει και τους γονείς, οπότε έμμεσα βοηθούμαστε και εμείς σαν εκπαιδευτικοί».
Νίκη Μ.	10 χρόνια σε ιδιωτικό και 21 σε δημόσιο σχολείο	1 φορά το μήνα επί ένα χρόνο - Δήμος Διονύσου	«Ήμουν πάρα πολύ ικανοποιημένη... και από τη συνεργασία από τη μία συνάδελφο, με τους γονείς, με τον ψυχολόγο του Δήμου... και με την απόδοση και τα αποτελέσματα».	«Τα βρήκα, με βοήθησε πάρα πολύ. Βασικά με βοήθησε στο πώς να χειριστώ κάποιες καταστάσεις μέσα στην τάξη, αλλά και πώς να χειριστώ και κάποιους γονείς»

Μαρία Μπ.	2 χρόνια σε ιδιωτικό και 11 σε δημόσιο	1 φορά το μήνα επί ένα χρόνο σε μεγάλο ιδιωτικό σχολείο Αθηνών	«Ήμουν πολύ ικανοποιημένη, γιατί η ατμόσφαιρα ήταν φιλική, υπήρχε ένας ειδικός συντονιστής και όπως καταλαβαίνεις η δυναμική της ομάδας ήταν εξίσου σημαντική».	«Υπήρχαν θεματικές που προσαρμόζονταν ανάλογα με τα προβλήματα που παρουσιάζονταν και βοηθούσε όλο το πλαίσιο, για να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε τις δυσκολίες.»
Γεωργία Π.	13 χρόνια σε δημόσιο νηπιαγωγείο	3 φορές συνολικά του Δήμου Βοιωτίας το 2004	«Ξεκίνησα να είμαι αρκετά ικανοποιημένη. Στην πράξη όμως τελικά δεν ήμουν και τόσο ικανοποιημένη... Δεν ήταν κατάλληλα διαμορφωμένο το πρόγραμμα. η ψυχολόγος. Ήταν άπειρη και δεν μπορούσε να διαχειριστεί τις εντάσεις... Θα μπορούσε να βοηθήσει πάρα πολύ άμα ήταν σωστά οργανωμένη η δράση»	«Οι πρώτες συναντήσεις ήταν ωραίες. Είχαν καλές θεματικές, βοηθητικές, αλλά οι άσχημες σχέσεις που είχαν οι εκπαιδευτικοί με τους γονείς και η απειρία της ψυχολόγου, οδηγούσε σε καυγάδες και τελικά έβγαιναν εκτός θεματικής. Οπότε σταμάτησαν».
Άννα Κ.	32 χρόνια σε δημόσιο νηπιαγωγείο	1 έτος σε Σχολή Γονέων Ιδιωτικού Σχολείου	«Είμαι πάρα πολύ ικανοποιημένη.... μου πρόσφερε ιδέες για αντιμετώπιση καταστάσεων και περιπτώσεων παιδιών μέσα στην τάξη... ήταν πολύ επικοινωνιακή αυτή η επαφή με τους ειδικούς αλλά και με τους άλλους γονείς»	«Σε γενικές γραμμές ναι ... για μένα ήταν κουραστικά κάποια σημεία γιατί ήταν ήδη γνωστά»

Πίνακας 1β. Προσδοκίες – Εμπειρίες Γονέων από τη συμμετοχή τους σε Σχολές Γονέων

Γονέας	Αριθμός παιδιών	Παρακολούθηση Σχολής Γονέων	Προσδοκίες – Εμπειρίες	
			Ικανοποίηση από την συμμετοχή	Αρχικές προσδοκίες
Δήμητρα Π.	1 (5 ½ ετών)	1 χρόνος, εβδομαδιαία, ΠΡΟΝΟΗ, Δήμος Κηφισιάς	«Είμαι πολύ ικανοποιημένη. Βέβαια θα περίμενα κάτι πιο εξειδικευμένο στην περίπτωση τη δική μου που είχα κάποια θέματα να αντιμετωπίσω... Γενικά όμως βοηθάει πάρα πολύ».	«Πήρα σίγουρα πολλά. Με κούρασε όμως η ομάδα... πολλές θεματικές ήταν για ποιο μεγάλα παιδιά και εμένα δεν με ενδιέφεραν... ένιωθα ότι δεν άγγιζε αυτά που ήθελα για την ηλικία που είναι το παιδί μου».
Ελένη Κ.	2 (16 ετών και 6)	Εβδομαδιαία στο Δήμο Αγ. Παρασκευής	«Ήταν αρκετά καλά.... Με βοηθούν σε αρκετά θέματα... Έχει πολύ ενδιαφέρουσες θεματικές και κάνουμε ότι καλύτερο μπορούμε για το συμφέρον των παιδιών μας».	«Εν μέρει. Υπάρχουν κάποια θέματα που σε βοηθάνε επί του πρακτικού, κάποια όμως δεν με ενδιαφέρουν».

Κατερίνα Ζ.	2 (11 ετών και 6)	Εβδομαδιαία στο Δήμο Αγ. Παρασκευής	«Είμαι αρκετά ικανοποιημένη, το πρόγραμμα ήταν αρκετά υποβοηθητικό. Με βοήθησε να λύσω αρκετές απορίες που είχα με τα παιδιά... Πιστεύω ότι έχει αρκετά πράγματα να μας δώσει και είναι μια ευχάριστη εμπειρία».	«Οι περισσότερες προσδοκίες μου ικανοποιήθηκαν ως έναν βαθμό... Οι θεματικές ήταν αρκετά ενδιαφέρουσες ... είχαν και κάποια θέματα για μεγαλύτερης ηλικίας παιδιά. Εκεί ήταν κάπου που με κούρασε σε ένα σημείο».
Νατάσα Ι.	2 (6 ετών και 3)	1 χρόνος, εβδομαδιαία, ΠΡΟΝΟΗ, Δήμος Κηφισιάς	«Ήταν πολύ ενδιαφέρον, μου άρεσε, έμαθα πολλά πράγματα και τα συγκέντρωσα στο μυαλό μου. Είχε κομμάτι πρακτικό, το οποίο το δουλεύαμε και αυτό μας βοήθησε στην καθημερινότητα».	«Ναι τα βρήκα. Με βοήθησε πάρα πολύ στην ακρόαση. Ένα πράγμα που έψαχνα πολύ ήταν το κομμάτι της ενεργητικής ακρόασης. Σε αυτό με βοήθησε πάρα πολύ».
Άννα Κ.	1 (4 ετών)	1 έτος σε Σχολή Γονέων Ιδιωτικού Σχολείου	«Είμαι πάρα πολύ ικανοποιημένη, διότι πρέπει να πω ότι ενώ ως εκπαιδευτικός έχω το θεωρητικό υπόβαθρο, ως γονέας διαπίστωσα ότι από την θεωρία στην πράξη υπάρχει μεγάλη διαφορά. Ακόμα και όταν θεωρητικά ξέρεις ότι κάνεις το σωστό, νιώθεις ότι είσαι πολύ σκληρός με το παιδί σου που	«Σε γενικές γραμμές ναι. Βέβαια για μένα ήταν κουραστικά κάποια σημεία. Κάποια μαθήματα ήταν ήδη γνωστά για μένα ή τα θεωρούσα πολύ απλά. Αλλά ακόμα και αυτά τα σημεία, σου έδινε μια καινούργια ιδέα ή κάτι

			του βάζεις όρια, ή νιώθεις ενοχές. Ένωθα την ανάγκη ότι όλα αυτά πρέπει να τα συζητήσω με ειδικούς. Επομένως με βοήθησε πάρα πολύ».	διαφορετικό».
--	--	--	---	---------------

Πίνακας 2 α . Αντιλήψεις - Απόψεις Εκπαιδευτικών σχετικά την ύπαρξη Σχολών Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Εκπαιδευτικός	Αντιλήψεις - Απόψεις	
	Τι θα σας πρόσφερε ως εκπαιδευτικό	Μειονεκτήματα που θα είχε
Μαρία Γ.	« <u>Βοηθάει πάρα πολύ</u> γιατί <u>είναι αποκλειστικά για τους γονείς</u> του σχολείου, οπότε είναι ήδη ομάδα και βέβαια βοηθάει στο να αντιμετωπιστούν και τα προβλήματα τα σχολικά.... ο ψυχολόγος και η <u>συμβουλευτική γίνεται και στους δύο παράλληλα</u> . Συμβουλευεται και η μαμά ή ο μπαμπάς, συμβουλευεται και ο εκπαιδευτικός... είναι λίγο πιο άμεση παρέμβαση και λίγο πιο άμεση συμβουλή γιατί είναι και στα δύο πλαίσια του παιδιού».	«Χρειάζεται <u>πολύς έξτρα χρόνος και διάθεση</u> από τους <u>εκπαιδευτικούς και από τους γονείς</u> να αφιερώσουν τα απογεύματά τους για να έρθουν στο σχολείο εξτρά και από τους εκπαιδευτικούς να έρθουν το απόγευμα και να το κανονίσουν, να το οργανώσουν, να γίνουν μεσάζοντες ανάμεσα στο δήμο και στους γονείς».
Νίκη Μ.	« Βοηθάει πάρα πολύ. Βασικά με βοήθησε στο <u>πώς να χειριστώ κάποιες καταστάσεις μέσα στην τάξη</u> . Πώς να τους βοηθήσω να δουν οι γονείς κάποια προβλήματα στα παιδιά τους και <u>πώς να έχουμε πιο καλή συνεργασία</u> για να βοηθήσουμε τα ίδια τα παιδιά».	«Όχι τόσο <u>ο χώρος</u> όσο <u>η καλή συνεργασία με όλους τους συναδέλφους</u> . Εμείς δεν είχαμε καλή συνεργασία έτσι οι γονείς του τμήματός της δεν έρχονταν στις συναντήσεις».
Μαρία Μπ.	«Δόθηκε η ευκαιρία <u>να αποκτήσω χρήσιμες πληροφορίες</u> για το προφίλ του κάθε παιδιού, γνωρίστηκα καλύτερα με τους γονείς, μπορέσαμε να <u>ανταλλάξουμε απόψεις</u> γύρω από κάθε προβληματισμό που είχαμε».	« <u>Οι γονείς</u> δεν ανοίχτηκαν αρκετά, γιατί <u>φοβόντουσαν την κοινωνική κατακραυγή</u> και γενικά στο να μπορέσουν να εκθέσουν την αγωνία τους ή το πρόβλημά τους, υπήρχε δυσκολία».

<p>Γεωργία Π.</p>	<p>«Μπορεί να αποδειχτεί ένα σημαντικό προνόμιο για κάθε σχολείο... Φυσικά και θα βοηθούσε, γιατί σαν εκπαιδευτικοί γνώσεις ψυχολογίας έχουμε, αλλά δεν είμαστε και ειδικοί... ειδικά <u>αν τα ακούνε και οι γονείς τα ίδια πράγματα μαζί με σένα που είσαι εκπαιδευτικός...</u> έχει άλλη βαρύτητα όταν τα λέει κάποιος ειδικός με γνώσεις εξειδικευμένες. Αλλά πρέπει η Σχολή Γονέων να είναι πάντα σωστά δομημένη».</p>	<p>«Το άλφα και το ωμέγα σε μια Σχολή Γονέων στο σχολείο, είναι <u>η σχέση ανάμεσα σε γονείς και δασκάλους, εκπαιδευτικούς.</u> Αλλά και στους εκπαιδευτικούς μεταξύ τους... Πόσο μάλλον για κάτι τέτοιο που θέλει και <u>πολύ προσωπικό χρόνο.</u> Και αυτό είναι μεγάλο μειονέκτημα εξίσου».</p>
<p>Άννα Κ.</p>	<p>«Είναι <u>πάρα πολύ βοηθητικό, διότι δεν χρειάζεται να πείσεις τους γονείς για τα αυτονόητα.</u> Και επίσης δεν χρειάζεται να τους πείσεις ούτε να βάλουν όρια στα παιδιά τους ή πώς να αντιμετωπίσουν κάποια συμπεριφορά».</p>	<p>«Μειονέκτημα είναι <u>ο χρόνος.</u> Το να έχεις αυτή την υποχρέωση να είσαι στη Σχολή Γονέων συγκεκριμένη μέρα και ώρα δεν είναι πάντα εφικτό.»</p>

Πίνακας 2 β . Αντιλήψεις - Απόψεις Γονέων σχετικά την ύπαρξη Σχολών Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Γονέας	Αντιλήψεις - Απόψεις	
	Τι θα σας πρόσφερε ως γονέα	Μειονεκτήματα που θα είχε
Δήμητρα Π.	«Βέβαια και θα βοηθούσε. <u>Ιδανικό θα ήταν.</u> Θα ήταν απόλυτα <u>προσαρμοσμένα στα θέματα</u> που απασχολούν αυτή την ηλικία. Θα μπορούσαμε να <u>ρωτάμε τον ψυχολόγο</u> προσωπικά. Θα αντιμετωπίζαμε τρέχοντα θέματα. Θα βοηθούσε τις <u>διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των γονέων</u> ».	«Λίγα υποθέτω. <u>Μόνο ο χρόνος.</u> Η αλήθεια είναι ότι ο χρόνος είναι θέμα. Πολλοί μπορεί να πουν ότι δεν ευκαιρούν».
Ελένη Κ.	«Θα ήταν <u>ιδανικό, πολύ καλό.</u> Αφενός γιατί θα είχαμε μια πιο <u>άμεση επαφή,</u> ας πούμε, αλλά και <u>εύκολη πρόσβαση στους ψυχολόγους,</u> αφετέρου θα συζητούσαμε <u>αποκλειστικά για θέματα</u> που θα αφορούσαν τις ηλικίες των παιδιών μας».	« <u>Δεν</u> μπορώ να σκεφτώ ότι <u>θα υπάρξουν αρνητικά</u> σε κάτι τέτοιο. Αρκεί να συμπλήρωναν συμμετοχή από γονείς».
Κατερίνα Ζ.	« <u>Περισσότερο υποβοηθητικό</u> όλο αυτό γιατί θα μπορούσαμε να <u>λύνουμε κάποια προβλήματα</u> που έχουμε μέσα στη σχολική μας μονάδα, <u>πολύ συγκεκριμένα.</u> Μέσα στο πλαίσιο	«Όταν κάτι γίνεται μέσα <u>σε ένα περιβάλλον που γνωρίζεις και τον διπλανό σου,</u> σίγουρα σου <u>δημιουργεί μια συστολή να μιλήσεις για τα προσωπικά σου.</u> Αυτό είναι το βασικό πρόβλημα μέσα στη σχολική μονάδα. <u>Είναι και ο χρόνος</u> κάτι

	του σχολείου μπορείς να <u>λειτουργήσεις πιο εύκολα, έχεις περισσότερο θάρρος να μιλήσεις και με τους υπόλοιπους γονείς, να θέσεις τα ερωτήματά σου</u> ».	που μας απασχολεί, δεν έχουμε και όλοι τον ίδιο χρόνο, οι υποχρεώσεις είναι αρκετά αυξημένες».
Νατάσσα Ι.	«Θα μου ήταν <u>πολύ ενδιαφέρον. Γιατί θα εστιάζαμε στα προβλήματα που έχει το κάθε πλαίσιο.</u> Άλλο το νήπιο, η προσχολική, άλλο η πρωτοβάθμια».	« <u>Τα προσωπικά δεδομένα. Να ανοιχτούν οι γονείς.</u> Νομίζω ότι η κοινωνία μας δεν είναι ακόμα έτοιμη για αυτό. Έχουμε ανάγκη για τέλεια παιδιά και τέλειους γονείς και όταν αυτό πέφτει, δυσκολεύουν τα πράγματα».
Άννα Κ.	«Ήταν <u>βοηθητικό</u> διότι πρώτα από όλα άρχισες να κάνεις <u>παρέες και επαφές με γονείς παιδιών</u> που έχεις περίπου την ίδια οπτική γωνία στο να αντιμετωπίζεις τις συμπεριφορές. Δεύτερον για κάποιες συμπεριφορές <u>υπήρχε η ίδια αντίδραση γονέων.</u>	Ένα μειονέκτημα είναι ο χρόνος. Όλοι ζούμε σε μια εποχή που το 24ώρο μας είναι γεμάτο από υποχρεώσεις και δουλειές

Πίνακας 3 α. Αντιλήψεις εκπαιδευτικών για τα εμπόδια ή την προώθηση μια Σχολής Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Εκπαιδευτικός	Αντιλήψεις - Απόψεις	
	Τι θα προωθούσε τη λειτουργία	Τι θα εμπόδιζε τη λειτουργία
Μαρία Γ.	«Μια <u>πιο εμπειριστατωμένη ενημέρωση των γονιών</u> πάνω στη χρήση της σχολής γονέων και στο πόσο θα τους βοηθούσε στη ζωή με τα παιδιά τους και στο να αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες. Αν υπήρχε μια ενημέρωση πάνω σε αυτό που γίνεται, ίσως να υπήρχε και μεγαλύτερη συμμετοχή».	« <u>Η μη συνεργασία των γονιών</u> , όταν είναι <u>απρόθυμοι να μπουν σε μια συζήτηση</u> , να συζητήσουν για το παιδί τους και για το τι τους απασχολεί, ή <u>και η απροθυμία πολλές φορές των εκπαιδευτικών</u> , όταν <u>δε θέλουν να αφιερώσουν εξτρά χρόνο</u> από το ωράριό τους»
Νίκη Μ.	« <u>Η θέληση και η αποφασιστικότητα</u> . Θα διαθέσεις ένα απόγευμα και για τους γονείς αλλά και για σένα. Θα βοηθούσε ακόμα <u>να καταλάβουν οι γονείς πόσο ανάγκη το έχουν</u> . Και εμείς το έχουμε ανάγκη, πρέπει να το καταλάβουν <u>και κάποιοι συνάδελφοι</u> ».	« <u>Η συνεργασία και η θέληση...</u> Δύσκολο είναι να συμμετέχουν όλοι, να ανοίξει το σχολείο, γιατί υπήρχαν και <u>συνάδελφοι που δεν ήθελαν να ανοίξει το σχολείο εύκολα</u> , δεν το δέχονταν, <u>να βρεις το χρόνο</u> και να πεις αυτό το απόγευμα θα το αφιερώσω εκεί. Πολύ προσεκτικός <u>να μην ξεπεράσουν οι γονείς τα όρια</u> , αυτό θέλει πολύ προσοχή. Γιατί <u>άμα τους δίνεις περισσότερο θάρρος από όσο πρέπει ξεπερνάνε τα όρια</u> . Και αρχίζει και ξεφεύγει»

<p>Μαρία Μπ.</p>	<p>«Αν μπορούσαν <u>οι γονείς να αντιληφθούν την αναγκαιότητα ύπαρξης της Σχολής Γονέων...</u> οι εκπαιδευτικοί να δώσουμε στους γονείς να αντιληφθούν την σπουδαιότητα της ύπαρξης της Σχολής... Να υπάρχει <u>μια καλή σχέση και επικοινωνία και από τις δύο πλευρές...</u> αν μπορέσει να χτιστεί <u>μια σχέση εμπιστοσύνης</u>».</p>	<p>«Ότι <u>και από τις δύο πλευρές και από εμάς αλλά και από τους γονείς, χρειαζόταν προσωπικός χρόνος</u> και είχαμε μια δέσμευση που πολλές φορές μας δημιουργούσε μεγάλο πρόβλημα»</p>
<p>Γεωργία Π.</p>	<p>«Μια <u>καλή σχέση εμπιστοσύνης ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικούς.</u> Να <u>καταλάβουν όλοι, οι γονείς ιδιαιτέρως και οι εκπαιδευτικοί πόσο χρήσιμο είναι</u> να υπάρξει κάτι τέτοιο... αν καταλάβουν ότι αυτό δεν είναι ούτε για να τους κρίνεις... ότι έρχονται για να μάθουμε όλοι μαζί, από κοινού, για το καλό των παιδιών».</p>	<p>«Οι <u>διαπροσωπικές σχέσεις...</u> Προκαλούν απροθυμία συμμετοχής όλα αυτά και τελικά καταρρέει η όλη προσπάθεια... Πρέπει να κερδίσεις τους <u>γονείς να σε εμπιστευτούν</u> . Και μετά θα <u>πρέπει να βάλεις όρια</u> ... Οι γονείς παρερμηνεύουν και θεωρούν «τσιφλίκι» τους το σχολείο.... και οι συνάδελφοι. <u>Θέλουν όλοι οι συνάδελφοι;</u> Συμφωνούν να γίνει κάτι τέτοιο; <u>Η Προϊσταμένη το προωθεί;</u> Και φυσικά <u>και ο Δήμος.</u> Για να στείλει τον ψυχολόγο εννοώ.</p>

<p>Άννα Κ.</p>	<p>«Θα βοηθούσαν οι <u>καλές σχέσεις μεταξύ των συναδέλφων</u> ώστε να συμφωνούν για την αναγκαιότητα ύπαρξης της Σχολής Γονέων. <u>Να συνειδητοποιήσουν οι γονείς ότι πρέπει να συμμετέχουν</u>, ότι αυτό θα τους βοηθήσει. Να υπάρχει <u>υποστήριξη από κάποιον φορέα, είτε είναι ο Δήμος...</u> να συνειδητοποιήσουν <u>οι γονείς ότι θα πρέπει να συζητούν ελεύθερα</u> ότι τους προβληματίζει και βέβαια ότι συζητείται στην Σχολή Γονέων δεν θα πρέπει να μεταφέρεται εκτός, ως κουτσομπολιό».</p>	<p>«<u>Επιπλέον ώρες που θα έπρεπε να διαθέσουν οι εκπαιδευτικοί, μη αμειβόμενοι</u> για αυτό, απογεύματα, δηλαδή περισσότερο προσωπικό χρόνο ..ίσως να ήταν και ένα πρόβλημα η <u>«φιλική» σχέση που θα υπήρχε με κάποιους γονείς</u>, που αυτό μέχρι ενός ορίου είναι καλό, αλλά από ένα σημείο και <u>μετά αρχίζουν να υπάρχουν παρεμβάσεις και επεμβάσεις</u> στη δουλειά μας στο σχολείο».</p>

Πίνακας 3 β. Αντιλήψεις γονέων για τα εμπόδια ή την προώθηση μια Σχολής Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Γονέας	Αντιλήψεις - Απόψεις	
	Τι θα προωθούσε τη λειτουργία	Τι θα εμπόδιζε τη λειτουργία
Δήμητρα Π.	« <u>Η αναγκαιότητα. Να καταλάβουν οι γονείς πόσο χρήσιμο είναι. Κάθε γονιός έχει ανάγκη από καθοδήγηση</u> »	« <u>Ο χρόνος είναι ένα μεγάλο θέμα. Και η διαδικασία ίσως της διοργάνωσης. Θα θέλουν οι εκπαιδευτικοί ενός σχολείου να το κάνουν; Εκτίθενται και αυτοί, αν δεν έχουν συμμετοχή από γονείς</u> ».
Ελένη Κ.	«Είναι θέμα παιδείας. Κανείς δεν έχει γεννηθεί ξέροντας πώς να είναι ο τέλειος γονιός. Θα πρέπει να μάθουμε να είμαστε δεκτικοί στις απόψεις των ειδικών... <u>Αν όλοι καταλάβουν πόσο σημαντικό είναι να μοιραζόμαστε τις απόψεις μας και να τις εμπλουτίζουμε</u> »	« <u>Το πρώτο που μου έρχεται στο μυαλό είναι το κονδύλι. Δεν χρειάζονται κονδύλια για να υλοποιηθεί κάτι τέτοιο</u> »;
Κατερίνα Ζ.	« <u>Αν κάποιος καταλάβουν το πόσο τους χρειάζεται αυτό που κάνουν, τη χρησιμότητά του δηλαδή</u> ».	« <u>Τα σχόλια μεταξύ των γονιών, θα ντραπείς λίγο να πεις τα προσωπικά σου, να εκθέσεις τα προβλήματά σου</u> ».

<p>Νατάσα Ι.</p>	<p>«Να βρισκόταν <u>και ένας άλλος τρόπος επικοινωνίας</u>. Να μπορούσε ας πούμε ο γονέας και από απόσταση, και τώρα έτσι όπως το συζητάμε... πώς είναι γραμμές; ... μια φίλη ψυχολόγος έκανε πρακτική σε τέτοιου είδους γραμμές, μια <u>γραμμή για το παιδί</u> και μου έκανε εντύπωση πόσος κόσμος παίρνει τόσα πολλά τηλέφωνα».</p>	<p>«Δεν ξέρω αν θα υπήρχε <u>χρόνος</u>. Οι γονείς δυσκολεύονται με τους χρόνους... <u>αν θα είχε θέματα διοικητικά</u>... αν ο Δήμος θα το δυσκόλευε το κομμάτι αυτό»</p>
<p>Άννα Κ.</p>	<p>«Να <u>συνειδητοποιήσουν οι γονείς ότι πρέπει να συμμετέχουν</u>, ότι αυτό θα τους βοηθήσει. Και να συνειδητοποιήσουν οι γονείς ότι θα πρέπει να συζητούν ελεύθερα ότι τους προβληματίζει»</p>	<p>«Πέρα από το <u>χρόνο</u> ... Η γνωστή ομάδα κάνει <u>πολλούς να μην εκφράζονται ελεύθερα</u> και να μην συζητούν ότι πραγματικά βαθιά μέσα τους τους προβληματίζει. <u>Φοβούνται το κουτσομπολιό</u>».</p>

Πίνακας 4 α. Απόψεις εκπαιδευτικών για τη δημιουργία ψηφιακής Σχολής Γονέων

Εκπαιδευτικός	Αντιλήψεις - Απόψεις	
	Οφέλη	Δυσκολίες
Μαρία Γ.	«Πολύ <u>πιο άνετη χρονικά</u> και για τους γονείς και για τους <u>εκπαιδευτικούς</u> που θα μπορούσαν να συμμετάσχουν, θα το έκαναν από το σπίτι τους πολύ πιο άνετα.... μπορεί να γίνει με <u>ανωνυμία</u> , να εκμυστηρευτείς κάποια πράγματα που από κοντά θα ήταν πολύ πιο δύσκολο να τα πεις για το παιδί σου ή για το τι σε απασχολεί... <u>σχηματίζεται και μια ομαδούλα</u> που μπορούν να συζητάνε μεταξύ τους μέσω διαδικτύου τα προβλήματά τους».	«Όλοι να έχουν <u>τεχνολογική κατάρτιση</u> πάνω στο ζήτημα, να υπάρχει <u>υλικοτεχνική υποδομή</u> , ένα λάπτοπ, κάτι να μπορούνε να μπαίνουν σε τέτοιες εφαρμογές».
Νίκη Μ.	«Τα οφέλη θα ήταν <u>πάρα πολλά</u> ... θα ήταν <u>πιο ελεύθερος ο γονιός να μιλήσει πιο άνετα</u> για το πρόβλημά του ...μπορεί μόνος του <u>το βράδυ στο σπίτι του</u> να πατήσει το πληκτρολόγιο, να ζητήσει μία βοήθεια, να ψάξει μια άλλη γνώμη <u>χωρίς να τον βλέπει κανένας</u> ».	«Αρκεί <u>να έχει υπολογιστή</u> , η δυσκολία είναι να έχει υπολογιστή, <u>να ξέρει να τον χειρίζεται</u> και η θέληση. Βασικά, <u>να έχει θέληση</u> ».
Μαρία Μπ.	«Μια ψηφιακή πλατφόρμα μπορεί στην αρχή να δείχνει απρόσωπη, αλλά <u>ανώνυμα να μπορείς να εκθέσεις το πρόβλημά σου</u> , να αναζητήσεις πληροφορίες και κυρίως να <u>σου λυθεί και το θέμα του χρόνου</u> , θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό»	« <u>Λείπει η τεχνογνωσία</u> από πολλούς, οπότε θα μπορούσε <u>να υπάρχει πρόβλημα να χειριστούν την πλατφόρμα</u> και εκεί θα συναντούσαμε δυσκολίες στο να μην πιστέψουν στην ύπαρξη της Σχολής Γονέων».

<p>Γεωργία Π.</p>	<p>«<u>Πολύ προχωρημένη ιδέα</u> μου ακούγεται... θεωρώ ότι <u>λύνει πάρα πολλά θέματα</u>. Όπως το <u>θέμα του χρόνου</u>. Ο άλλος στο χρόνο που θέλει και από όπου θέλει, το σπίτι του κάνει χρήση της πλατφόρμας. Βρίσκει κάποιες απαντήσεις, <u>Μπορεί και τους πιο αδιάφορους γονείς να πιάσει</u>. Και για τους εκπαιδευτικούς θεωρώ ότι ισχύει κάτι τέτοιο».</p>	<p>«Από την άλλη ότι <u>θέλεις και την προσωπική επαφή</u>. Τείνω να πιστέψω ότι <u>το καλύτερο είναι κάτι συνδυαστικό</u>... να έχεις μια υποστηρικτική πιστεύω πλατφόρμα και μετά κάποιες δια ζώσης συναντήσεις. Ένας συνδυασμός και δια ζώσης και ψηφιακά... Κάποιους που <u>δυσκολεύονται να χρησιμοποιήσουν τις πλατφόρμες</u>, λόγω έλλειψης γνώσεων, αλλά και πάλι θεωρώ ότι δεν είναι και κάτι τρομερό. Κάποιος θα τους το δείξει».</p>
<p>Άννα Κ.</p>	<p>«Θα <u>ήταν ότι το καλύτερο</u>, γιατί ο καθένας θα μπορούσε να <u>συμμετέχει στον ελεύθερο χρόνο τους</u>, χωρίς να έχει μια συγκεκριμένη μέρα και ώρα που δεν εφικτό για όλους. Όλοι εξάλλου τώρα οι σημερινοί γονείς πιστεύω ότι έχουν μια εξοικείωση με την τεχνολογία, οπότε θα μπορούσαν να το παρακολουθήσουν. <u>Θα μπορούσαν να εκφράσουν πιστεύω πιο εύκολα αυτά που τους προβληματίζουν</u>, γιατί δεν θα είναι παρόντες άλλοι, οπότε να υπάρχει αυτό το «κλείσιμο».</p>	<p>«Ίσως να <u>μην υπάρχει άμεση επίλυση</u> των προβλημάτων, δηλαδή στέλνω ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζω, αφού έχω παρακολουθήσει το «μάθημα» ή κάποια ερώτηση και μπορεί να έχω <u>απάντηση μετά από αρκετό χρονικό διάστημα</u> που <u>δεν υπάρχει αυτή η αμεσότητα</u> όπως όταν έχεις τον ειδικό μπροστά σου».</p>

Πίνακας 4 β. Απόψεις γονέων για τη δημιουργία ψηφιακής Σχολής Γονέων

Γονέας	Αντιλήψεις - Απόψεις	
	Οφέλη	Δυσκολίες
Δήμητρα Π.	«Σίγουρα <u>θα βοηθούσε όσον αφορά το χρόνο</u> . Πιο άνετα, πιο εύκολα. Εκεί δε θα υπήρχαν δικαιολογίες του τύπου, δεν πρόλαβα».	«Θα άγγιζε, αν <u>δε υπήρχε διαπροσωπική επαφή</u> ; Όταν συζητάς ένα θέμα ψυχολογίας <u>καλό δε θα ήταν να υπάρχει οπτική, σωματική επαφή</u> ; Δεν ξέρω, μπορεί. Μου είναι άγνωστο».
Ελένη Κ.	«Το θετικό σε αυτή την ιδέα είναι ότι <u>λύνεις το πρόβλημα του χρόνου</u> , λόγω των αυξημένων υποχρεώσεων που όλοι έχουμε. Νομίζω ότι είναι <u>πολύ πρωτοποριακή ιδέα</u> για τα ελληνικά δεδομένα. Και φαντάζομαι <u>ότι εξοικονομεί και κονδύλια</u> από πλευράς υπουργείου. Πράγμα που σημαίνει ότι βολεύει τόσο εμάς τους γονείς, όσο και τους κρατικούς φορείς»	«Δε βλέπω <u>τίποτα το αρνητικό</u> σε αυτή την ιδέα».
Κατερίνα Ζ.	«Το βασικό <u>όφελος εδώ είναι ο χρόνος</u> ... Να μπορούμε οποιαδήποτε στιγμή θέλουμε, ακόμα και τις βραδινές ώρες που τα παιδάκια χαλαρώνουν και πέφτουν για ύπνο να μπούμε στην πλατφόρμα που θα υπάρχει, να κάνουμε τις ερωτήσεις μας και ίσως <u>χρησιμοποιώντας και κάποιο ψευδώνυμο</u> για να μειώσουμε αυτό το πρόβλημα που	«Η δυσκολία είναι ότι δυστυχώς, καλώς ή κακώς <u>δεν έχουμε όλοι την ίδια τεχνογνωσία</u> , οι νέες τεχνολογίες δεν είναι για όλους τόσο εύκολα προσβάσιμες. Και αυτό <u>είναι κάτι που κάποιους</u> » ¹²

	έχουμε, <u>να μην εκθέτουμε τον εαυτό μας τόσο εύκολα.</u>	<u>ανθρώπους τους δυσκολεύει.</u> Αυτό είναι και το μείον της εξ αποστάσεως. Και το άλλο ακόμα, αν <u>δεν έχεις μια προσωπική επαφή</u> πολλές φορές δεν είναι και το καλύτερο.
Νατάσα Ι.	« <u>Θα βοηθούσε πολύ.</u> Γιατί ο κόσμος έχει ανάγκη. Ξεφεύγει λίγο από τα προσωπικά δεδομένα, <u>θεωρεί ότι υπάρχει απόσταση και αυτό διευκολύνει στο να ανοιχτεί.</u> Και αυτοί που πραγματικά <u>θα θελαν αλλά δεν μπορούν λόγω χρόνου,</u> λόγω της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, <u>θα μπορούσαν να βρουν μια λύση,</u> να υπάρχει η απόσταση.	«Σε αυτούς <u>που αναζητούν την αμεσότητα θεωρώ ότι θα είχε μειονέκτημα,</u> αλλά <u>αν λειτουργεί επικουρικά,</u> δηλαδή να υπάρχει και το γκρουπ, και το ένα και το άλλο, <u>νομίζω ότι καλύπτει και τα δυο».</u>
Άννα Κ.	« <u>Θα ήταν ότι το καλύτερο,</u> γιατί ο καθένας θα μπορούσε να <u>συμμετέχει στον ελεύθερο χρόνο τους,</u> χωρίς να έχει μια συγκεκριμένη μέρα και ώρα που δεν εφικτό για όλους. <u>Όλοι εξάλλου τώρα οι σημερινοί γονείς πιστεύω ότι έχουν μια εξοικείωση με την τεχνολογία,</u> οπότε θα μπορούσαν να το παρακολουθήσουν. Θα μπορούσαν να εκφράσουν πιστεύω πιο εύκολα αυτά που τους προβληματίζουν, <u>γιατί δεν θα είναι παρόντες άλλοι,</u> οπότε να υπάρχει αυτό το «κλείσιμο».	«Ίσως να <u>μην υπάρχει άμεση επίλυση των προβλημάτων,</u> δηλαδή στέλνω ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζω, αφού έχω παρακολουθήσει το «μάθημα» ή κάποια ερώτηση και <u>μπορεί να έχω απάντηση μετά από αρκετό χρονικό διάστημα</u> που <u>δεν υπάρχει αυτή η αμεσότητα</u> όπως όταν έχεις τον ειδικό μπροστά σου. Που μπορεί από μια απάντηση που θα σου δώσει να σου δημιουργηθεί μια καινούργια απορία, μια διαφορετική ερώτηση».

6.2 Αναλυτική παρουσίαση των προφίλ των ερωτώμενων του δείγματος

Μαρία Γ, 37 ετών, Νηπιαγωγός

Α) Προσδοκίες – Εμπειρίες από τη συμμετοχή σε Σχολές Γονέων

Η Μαρία είναι απόφοιτη του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία, (ΤΕΑΠΗ), του Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και έχει 14 χρόνια εμπειρία σε δημόσια νηπιαγωγεία. Έζησε την εμπειρία της παρακολούθησης της Σχολής Γονέων μέσα στο σχολείο όπου εργαζόταν στο Δήμο Διονύσου πριν λίγα χρόνια. Παρακολούθησε τη Σχολή επί 2 έτη, σε συνεδρίες που διοργανώνονταν μια φορά το μήνα. Στο σχολείο που εργάζεται αυτή τη σχολική χρονιά επιχειρεί να «ξαναστήσει» μια αντίστοιχη Σχολή Γονέων.

Η άποψή της για τις Σχολές Γονέων ήταν θετική, αφού θεωρεί πως έχουν να προσφέρουν πολλά, τόσο στους γονείς, όσο και στους εκπαιδευτικούς. Τόνισε την ανάγκη που έχουμε ως εκπαιδευτικοί ...

«να αντιλαμβανόμαστε και την ψυχολογική πλευρά των καταστάσεων, όχι μόνο την εκπαιδευτική».

Ανέφερε πως ήταν «πολύ ικανοποιημένη» από την συμμετοχή της και τόνισε τον καθοριστικό ρόλο που έχει η στάση και η συμπεριφορά του ψυχολόγου σε αυτές τις συναντήσεις. Στα εκτός μαγνητοφώνησης σχόλια ανέφερε πόσο σημαντικό είναι ο ψυχολόγος να είναι έμπειρος και να είναι θετικά διακείμενος προς τους εκπαιδευτικούς.

Αυτό που σημείωσε, ήταν το γεγονός πως παρατηρούσε ότι οι γονείς που αντιμετώπιζαν δυσκολίες με τα παιδιά τους, δεν συμμετείχαν. Συμμετείχαν οι γονείς που ήταν πιο «ανοιχτοί» και δεκτικοί και ήταν κάτι που την προβλημάτιζε, γιατί το βλέπει να συμβαίνει και στη Σχολή Γονέων που τώρα δημιουργεί στο σχολείο όπου υπηρετεί. Χαρακτηριστικά, στα εκτός μαγνητοφωνημένων σχολίων ανέφερε

«σαν να φοβούνται αυτοί οι γονείς ότι θα γίνουν δακτυλοδεικτούμενοι από τους υπόλοιπους, επειδή είχαν ένα παιδί ζωηρό ή με μαθησιακές δυσκολίες. Και έχαναν όλα αυτά που θα μπορούσαν να τους βοηθήσουν τόσο πολύ».

B) Αντιλήψεις - Απόψεις σχετικά με την ύπαρξη Σχολών Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Μαρία ήταν από τους εκπαιδευτικούς που αυτό το ερώτημα δεν το απάντησε υποθετικά, αλλά από την προσωπική της εμπειρία. Ανέφερε πως

«βοηθάει πάρα πολύ γιατί είναι αποκλειστικά για τους γονείς του σχολείου, οπότε είναι ήδη ομάδα και βέβαια βοηθάει στο να αντιμετωπιστούν και τα προβλήματα τα σχολικά»

Η άποψή της ήταν πως η διαμεσολάβηση του ψυχολόγου ανάμεσα στα δυο πλαίσια, του γονέα και του δασκάλου, είναι καθοριστικής σημασίας, καθώς συμβουλευονται ταυτόχρονα και οι δυο. Και έτσι ακολουθείται κοινή πορεία στο σπίτι και στο σχολείο. Ως εκπαιδευτικός, ανέφερε πως δέχτηκε μεγάλη βοήθεια σε αυτό το κομμάτι, καθώς συχνά η γνώμη και η άποψη ενός ειδικού *«έβγαζε από τη δύσκολη θέση την νηπιαγωγό»* όταν έπρεπε να πει κάτι που οι γονείς μπορεί να δυσκολεύονταν να δεχτούν. Για αυτό και τόνιζε συχνά το πόσο την απογοήτευε όταν δεν έρχονταν γονείς που είχαν πραγματική ανάγκη από τη βοήθεια και τη μεσολάβηση του ψυχολόγου.

Ως μειονεκτήματα, η Μαρία τόνισε τον προσωπικό χρόνο...

« Χρειάζεται πολύς έξτρα χρόνος και διάθεση από τους εκπαιδευτικούς και από τους γονείς να αφιερώσουν τα απογεύματά τους για να έρθουν στο σχολείο εξτρά...»

Ανέφερε πως η ίδια πολλές φορές πιεζόταν χρονικά να συμμετέχει και πως πραγματικά ήταν μια δέσμευση, τονίζοντας πως η ίδια έμενε πολύ κοντά στο σχολείο και έτσι δεν έχανε παραπάνω χρόνο στη μετακίνηση. Αυτός ήταν ο λόγος που πολλές φορές οι συνάδελφοί της δεν έρχονταν, επειδή διέμεναν μακριά από το σχολείο. Πρόβαλε επίσης ως δυσκολία την οργάνωση της Σχολής Γονέων από τους εκπαιδευτικούς....

«μέχρι να φτάσουν στο σημείο να το κανονίσουν, να το οργανώσουν, να γίνουν μεσάζοντες ανάμεσα στο δήμο και στους γονείς».

Γ) Αντιλήψεις για τα εμπόδια ή την προώθηση μιας Σχολής Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Κατά την άποψη της Μαρίας, αυτό που είναι καθοριστικό για την επιτυχία μιας Σχολής Γονέων είναι να αντιληφθούν οι γονείς την ανάγκη της Σχολής και πόσο χρήσιμη και βοηθητική θα ήταν. Λέει χαρακτηριστικά...

«Αυτό που θα προωθούσε τις Σχολές θα ήταν μια πιο εμπειριστατωμένη ενημέρωση των γονιών πάνω στη χρήση της σχολής γονέων και στο πόσο θα τους βοηθούσε στη ζωή με τα παιδιά τους και στο να αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες».

Ίσως αν καταλάβουν την αναγκαιότητα να έχουν και περισσότερα κίνητρα συμμετοχής. Και κατά τη γνώμη της, όταν συμμετέχουν πολλοί γονείς τότε παρακινούνται και οι εκπαιδευτικοί να συμμετέχουν πιο ενεργά. Υπογράμμισε την απογοήτευση που ένιωθε όταν πήγαινε στη Σχολή κάποια απογεύματα και έβλεπε ελάχιστους γονείς.

Τους ίδιους παράγοντες ανέφερε και ως παράγοντες που εμποδίζουν τη δράση της Σχολής. Στο σημείο αυτό τόνισε και τη συνεργασία ανάμεσα στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς, αλλά και ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς μεταξύ τους. Όπως χαρακτηριστικά είπε...

«όταν οι γονείς είναι απρόθυμοι να μπουν σε μια συζήτηση, να συζητήσουν για το παιδί τους και για το τι τους απασχολεί ή όταν υπάρχει απροθυμία πολλές φορές των εκπαιδευτικών και δε θέλουν να αφιερώσουν εξτρά χρόνο από το ωράριό τους»

Θυμήθηκε κάποια στιγμή που είχαν τσακωθεί με τη συνάδελφο, πόσο πολύ είχε επηρεαστεί η λειτουργία της Σχολής, καθώς οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί δεν είχαν διάθεση να συμμετέχουν.

Δ) Απόψεις για τη δημιουργία ψηφιακής Σχολής Γονέων

Η Μαρία για την ιδέα της ψηφιακής Σχολής αρχικά θέλησε, πριν απαντήσει, να μάθει κάποιες λεπτομέρειες, πώς δηλαδή θα λειτουργούσε κάτι τέτοιο και τι θα μπορούσε να περιλαμβάνει. Είχε υπ' όψιν της κάποιες αντίστοιχες πλατφόρμες και έτσι φάνηκε θετική σε κάτι τέτοιο.

Το πρώτο όφελος που σκέφτηκε είναι η δυνατότητα ανωνυμίας που παρέχει στους χρήστες, αν και εφόσον κάποιος το επιθυμεί. Υποστήριξε πως αυτό θα μπορούσε να είναι μια σωτήρια λύση για τους γονείς που νιώθουν ότι θα κατακριθούν από τους υπόλοιπους συμμετέχοντες και πως αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει ορισμένους να απευθυνθούν ανώνυμα και να βρουν μια κάποια λύση ή συμβουλή...

« θα μπορούσε να προσφέρει ανωνυμία, να εκμυστηρευτείς κάποια πράγματα που από κοντά θα ήταν πολύ πιο δύσκολο να τα πεις για το παιδί σου ή για το τι σε απασχολεί»

Το επόμενο όφελος που τόνισε ήταν το θέμα του χρόνου...

«Πολύ πιο άνετη χρονικά και για τους γονείς και για τους εκπαιδευτικούς που θα μπορούσαν να συμμετάσχουν, θα το έκαναν από το σπίτι τους πολύ πιο άνετα....»

Η Μαρία πρότεινε και το σχηματισμό ομάδας ανάμεσα στους συμμετέχοντες, ώστε να επικοινωνούν μεταξύ τους και με τον ψυχολόγο.

Αυτό που την προβλημάτισε ήταν η ελλιπής τεχνολογική κατάρτιση ορισμένων. Είπε χαρακτηριστικά πως και η ίδια, αν και μικρή στην ηλικία, δεν είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένη με τέτοιου είδους πλατφόρμες και θυμήθηκε αρκετούς συναδέλφους της, που λόγω μεγαλύτερης ηλικίας, δεν γνωρίζουν στοιχειώδη χρήση του διαδικτύου. Σημείωσε επίσης την έλλειψη τεχνολογικού εξοπλισμού από ορισμένους, όπως παραδείγματος χάρη κάποιους αλλοδαπούς γονείς που δεν διαθέτουν σύνδεση στο διαδίκτυο, ούτε υπολογιστή. Γι' αυτούς η ψηφιακή Σχολή δε θα ανταποκριθεί στις ανάγκες τους.

Νίκη Μ, 52 ετών, Νηπιαγωγός

A) Προσδοκίες – Εμπειρίες από τη συμμετοχή σε Σχολές Γονέων

Η Νίκη ήταν από τις νηπιαγωγούς με την μεγαλύτερη εμπειρία (όπως και παρακάτω η Άννα), καθώς εργάζεται ως νηπιαγωγός 31 χρόνια. Έχει αποφοιτήσει από τη Σχολή Νηπιαγωγών της Εκάλης, που τότε ήταν διετούς φοιτήσεως. Η Νίκη όπως και η Μαρία Γ. έζησε την εμπειρία της παρακολούθησης της Σχολής Γονέων μέσα στο σχολείο που εργαζόταν στο Δήμο Διονύσου πριν λίγα χρόνια, καθώς με την Μαρία Γ. ήταν συνάδελφοι στο ίδιο σχολείο. Η Νίκη παρακολούθησε τη Σχολή επί 1 έτος, σε συνεδρίες που διοργανώνονταν μια φορά το μήνα. Η Νίκη ήταν από τους ερωτώμενους που συμπλήρωσε πάρα πολλά σχόλια εκτός μαγνητοφώνησης, γιατί από την αρχή ήταν αρκετά αγχωμένη με την ιδέα ότι ο λόγος της θα καταγραφεί. Έτσι, πληθώρα πληροφοριών δόθηκε στην αρχική και στη μετέπειτα από την μαγνητοφώνηση, συζήτηση.

Η Νίκη είχε πολύ θετική άποψη για τη λειτουργία της Σχολής Γονέων και δήλωσε

«πάρα πολύ ικανοποιημένη... και από τη συνεργασία από τη μία συνάδελφο, με τους γονείς, με τον ψυχολόγο του Δήμου.... και με την απόδοση και τα αποτελέσματα»

Για τη Νίκη το σημαντικότερο είναι ότι την βοήθησε σε συγκεκριμένα θέματα που αντιμετώπιζε τη δεδομένη στιγμή και δεν ήταν θεωρητικά σεμινάρια και ομιλίες, χωρίς πρακτικό αντικείμενο. Ο ψυχολόγος ως θεματική έθετε τρέχοντα ζητήματα των παιδιών και της ομάδας και αυτό κατά τη Νίκη ήταν λυτρωτικό για τις «δύσκολες» περιπτώσεις παιδιών και γονέων. Η Νίκη, όπως και η Μαρία Γ., τόνισε την συμβολή του ψυχολόγου, λέγοντας πως είναι καθοριστικής σημασίας να υποστηρίζει τον εκπαιδευτικό και να μην τον κατακρίνει. Αν και είναι ένα άτομο με πολύ καινοτόμες ιδέες, είπε ότι στην αρχή ήταν πολύ επιφυλακτική και καχύποπτη απέναντι στον ψυχολόγο, μέχρι να δει τι στάση θα κρατήσει ο ίδιος απέναντι στις νηπιαγωγούς.

B) Αντιλήψεις - Απόψεις σχετικά με την ύπαρξη Σχολών Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Νίκη, όπως και η Μαρία Γ., ήταν από τους εκπαιδευτικούς που αυτό το ερώτημα το απάντησαν από την εμπειρία τους και όχι υποθετικά, καθώς το είχε ήδη ζήσει.

Η Νίκη από τη συμμετοχή της ένιωσε ότι βοηθήθηκε πολύ ως εκπαιδευτικός..

«βοηθάει πάρα πολύ. Βασικά με βοήθησε στο πώς να χειριστώ κάποιες καταστάσεις μέσα στην τάξη. Πώς να τους βοηθήσω να δουν οι γονείς κάποια προβλήματα στα παιδιά τους....»

Η Νίκη έθεσε ακόμα το θέμα της συνεργασίας ανάμεσα στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς λέγοντας πως οι σχέσεις τους συσφίχθηκαν μετά από την συμμετοχή τους στη Σχολή και πως ο ψυχολόγος κατάφερε να τους κάνει να δουν πως και οι δυο πλευρές πρέπει να συνεργαστούν αρμονικά για το συμφέρον των παιδιών. Η Νίκη είπε ότι...

« η συμμετοχή γεφύρωσε το χάσμα ανάμεσά μας και δημιούργησε καλύτερη σχέση μεταξύ μας με τους γονείς που έπαιρναν μέρος»

Η Νίκη ως πρωταρχικό μειονέκτημα δεν έθεσε το θέμα του χρόνου, παρότι μητέρα δύο παιδιών. Ανέφερε πως ...

«όταν θέλεις βρίσκεις λίγο χρόνο, άλλωστε δεν ήταν τόσο συχνά»

Αντιθέτως, έθεσε ως πρωταρχικό μειονέκτημα και δυσκολία τη συνεργασία όλων των μελών του συλλόγου διδασκόντων. Είπε πως με τη Μαρία Γ είχαν καλή συνεργασία και επιθυμούσαν και οι δυο την ύπαρξη της Σχολής, αντιθέτως με τη συνάδελφο του άλλου τμήματος, η οποία ήταν αντίθετη. Δεν ήρθε ποτέ στις συναντήσεις και ως εκ τούτου ούτε οι γονείς του τμήματός της παρακολουθούσαν...

«η συνεργασία με όλους τους συναδέλφους είναι πρόβλημα. Εμείς δεν είχαμε καλή συνεργασία, έτσι οι γονείς του τμήματός της δεν έρχονταν στις συναντήσεις».

Γ) Αντιλήψεις για τα εμπόδια ή την προώθηση μια Σχολής Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Για τη Νίκη αυτό που χρειάζεται για να προωθηθούν οι Σχολές είναι...

«Η θέληση και η αποφασιστικότητα. Θα διαθέσεις ένα απόγευμα και για τους γονείς αλλά και για σένα να καταλάβουν οι γονείς πόσο ανάγκη το έχουν. Και εμείς το έχουμε ανάγκη, πρέπει να το καταλάβουν και κάποιοι συνάδελφοι».

Κατά τη γνώμη της και από την εμπειρία της, πρέπει πρώτα οι εκπαιδευτικοί να καταλάβουν την αναγκαιότητα της Σχολής, ώστε να μπορέσουν οι ίδιοι να το προωθήσουν προς τους γονείς. Η Νίκη τόνισε την ανάγκη, ειδικά συνάδελφοι μεγαλύτερης ηλικίας όπως η ίδια, να παρακολουθούν τέτοιου είδους δράσεις, καθώς όπως είπε, όταν σπούδαζε τότε στην ακαδημία δεν είχε μάθει τόση ψυχολογία. Αλλά και τώρα, πάντα είναι χρήσιμη η παραπάνω ενημέρωση.

«Όταν ο ίδιος ο εκπαιδευτικός δεν αφιερώνει ένα απόγευμα, πώς περιμένεις να αφιερώσει και ο γονέας;»

Η Νίκη ως εμπόδιο ανέφερε το χρόνο, τη συνεργασία και τα όρια στους γονείς...

«να βρεις το χρόνο και να πεις αυτό το απόγευμα θα το αφιερώσω εκεί... Δύσκολο είναι να συμμετέχουν όλοι, να ανοίξει το σχολείο, γιατί υπήρχαν και συνάδελφοι που δεν ήθελαν να ανοίξει το σχολείο εύκολα, δεν το δέχονταν... Πολύ προσεκτικός επίσης να μην ξεπεράσουν οι γονείς τα όρια, αυτό θέλει πολύ προσοχή. Γιατί άμα τους δίνεις περισσότερο θάρρος από όσο πρέπει, ξεπερνάνε τα όρια. Και αρχίζει και ξεφεύγει».

Το θέμα των ορίων η Νίκη το τόνισε ιδιαίτερα. Υποστήριζε πως η Σχολή Γονέων από τη φύση της δημιουργεί κλίμα οικειότητας ανάμεσα στα μέλη της. Και αυτό θέλει ιδιαίτερο χειρισμό, για να μη χαθούν τα όρια.

«Τόσο, όσο» επέμενε η Νίκη.

«Γιατί μετά σε περνάνε οι γονείς για φιλαράκι και αρχίζουν να μπαίνουν σε χωράφια που δεν τους ανήκουν και δεν τους αφορούν. Προσοχή μην περάσουν το σχολείο τσιφλίκι τους. Οι φιλικές σχέσεις με τους γονείς το έχουν αυτό... Θέλει όρια... τόσο – όσο. Εμάς μας βοήθησε πολύ ο ψυχολόγος σε αυτό το θέμα των ορίων».

Δ) Απόψεις για τη δημιουργία ψηφιακής Σχολής Γονέων

Η Νίκη ως εκπαιδευτικός πιο μεγάλης ηλικίας, δεν έχει επαρκείς γνώσεις υπολογιστή. Μαθαίνει όμως και επιμορφώνεται και συχνά «διδάσκεται» από τον μεγάλο της γιο. Όταν ρωτήθηκε για την ψηφιακή Σχολή Γονέων περίμενα επιφυλακτική άποψη, λόγω ανεπαρκούς γνώσης. Μου ζήτησε να της περιγράψω τι ακριβώς θα μπορούσε να περιλαμβάνει και πώς θα μπορούσε να λειτουργεί και έδειξε πολύ ενδιαφέρον.

Το όφελος που σκέφτηκε ήταν ο χρόνος και ο τόπος. Πιο άνετα, όποτε και όπου θέλει ο καθένας....

« Θα ήταν πιο ελεύθερος ο γονιός να μιλήσει πιο άνετα για το πρόβλημά του ...μπορεί μόνος του το βράδυ στο σπίτι του να πατήσει το πληκτρολόγιο, να ζητήσει μία βοήθεια, να ψάξει μια άλλη γνώμη, χωρίς να τον βλέπει κανένας».

Το μειονέκτημα που ανέφερε σχετιζόταν με τη δική της δυσκολία με τους υπολογιστές. Αλλά όπως υποστήριξε, άμα θέλεις, μπορείς....

«Αρκεί να έχει υπολογιστή, η δυσκολία είναι να έχει κάποιος υπολογιστή, να ξέρει να τον χειρίζεται και η θέληση. Βασικά, να έχει θέληση. Ακόμα και εγώ που τώρα μαθαίνω ...θα έβαζα να μου δείξει ο γιος μου».

Μαρία Μπ, 35 ετών, Νηπιαγωγός

A) Προσδοκίες – Εμπειρίες από την συμμετοχή σε Σχολές Γονέων

Η Μαρία Μπ. ήταν η νεότερη εκπαιδευτικός από το ερωτώμενο δείγμα. Είναι απόφοιτη από το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Πατρών, με 2 χρόνια εμπειρία σε ιδιωτικό νηπιαγωγείο και 11 σε δημόσιο και έχει παρακολουθήσει πολλές επιμορφώσεις γύρω από τις ψηφιακές εξελίξεις στην εκπαίδευση. Παρακολούθησε επί 1 έτος τη Σχολή Γονέων από διοργάνωση το ιδιωτικό σχολείο όπου εργαζόταν στην Αθήνα πριν διοριστεί. Με την Μαρία είμαστε συνάδελφοι στο ίδιο σχολείο τα τελευταία τέσσερα χρόνια.

Η Μαρία ήταν πολύ ικανοποιημένη από την εμπειρία της Σχολής Γονέων που παρακολούθησε. Αυτό που τόνιζε και θέλησε να διαφοροποιήσει στη συζήτησή μας, ήταν ότι η εμπειρία της ήταν σε ένα μεγάλο ιδιωτικό σχολείο των Βορείων Προαστίων της Αθήνας, που η φήμη του δεν άφηνε πολλά περιθώρια για κακή οργάνωση. Ανέφερε ότι ο ψυχολόγος ήταν πολύ εξειδικευμένος στη σχολική ψυχολογία και φρόντιζε ώστε η δυναμική της ομάδας να είναι αρμονική. Επισημάνε επίσης, ότι λόγω ιδιωτικού σχολείου, ο ψυχολόγος μετά τις συνεδρίες ήταν στη διάθεση των γονέων για ατομικές συναντήσεις. Χαρακτηριστικά είπε:

«Ήμουν πολύ ικανοποιημένη, γιατί η ατμόσφαιρα ήταν φιλική, υπήρχε ένας ειδικός συντονιστής και όπως καταλαβαίνεις η δυναμική της ομάδας ήταν εξίσου σημαντική».

Η Μαρία βίωσε κοινή ομάδα Σχολής Γονέων για το νηπιαγωγείο και το δημοτικό του σχολείου, και οι γονείς είχαν κοινή ομάδα για τα παιδιά τους. Η Μαρία το βρήκε πολύ διευκολυντικό αυτό για όλους.

«Υπήρχαν θεματικές που προσαρμόζονταν ανάλογα με τα προβλήματα που παρουσιάζονταν και βοηθούσε όλο το πλαίσιο, για να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε τις δυσκολίες.»

B) Αντιλήψεις - Απόψεις σχετικά την ύπαρξη Σχολών Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Μαρία σε αυτή την ερώτηση δεν απάντησε υποθετικά, αφού η εμπειρία της ήταν μέσα στο σχολικό πλαίσιο. Θεώρησε πως, σαν εκπαιδευτικό, η Σχολή της πρόσφερε αρκετά και ενίσχυσε την συνεργασία που είχε με τους γονείς της τάξης της.

«Δόθηκε η ευκαιρία να αποκτήσω χρήσιμες πληροφορίες για το προφίλ του κάθε παιδιού, γνωρίστηκα καλύτερα με τους γονείς, μπορέσαμε να ανταλλάξουμε απόψεις γύρω από κάθε προβληματισμό που είχαμε».

Η Μαρία ανέφερε ένα περιστατικό που αντιμετώπισε εκείνη την περίοδο στο σχολείο, την απώλεια ενός γονέα παιδιού της τάξης της και υποστήριξε πως η συμβολή του ψυχολόγου στη Σχολή Γονέων ήταν καθοριστική. Τη βοήθησε να χειριστεί σωστά την κατάσταση και η από κοινού αντιμετώπιση του προβλήματος, τόσο στο σχολείο όσο και στο σπίτι, βοήθησε πολύ και το ίδιο το παιδί να διαχειριστεί την απώλεια.

Η Μαρία ως μόνο μειονέκτημα που ανέφερε ήταν η « δημόσια έκθεση» των γονέων. Ενώ υπήρχε ικανοποιητική συμμετοχή από τους γονείς, παρόλα αυτά οι περισσότεροι δεν συμμετείχαν ουσιαστικά, δεν αναφέρονταν στους ουσιαστικούς προβληματισμούς τους, ούτε στις πραγματικές δυσκολίες που αντιμετώπιζαν με τα παιδιά τους.

«Οι γονείς δεν ανοίχτηκαν αρκετά, γιατί φοβόντουσαν την κοινωνική κατακραυγή και γενικά στο να μπορέσουν να εκθέσουν την αγωνία τους ή το πρόβλημά τους, υπήρχε δυσκολία».

Γ) Αντιλήψεις για τα εμπόδια ή την προώθηση μιας Σχολής Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Μαρία θεωρεί ότι για την προώθηση των Σχολών Γονέων καθοριστικό ρόλο έχει η σχέση ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικούς.

«Να υπάρχει μια καλή σχέση και επικοινωνία και από τις δύο πλευρές... αν μπορέσει να χτιστεί μια σχέση εμπιστοσύνης».

Για το θέμα της συνεργασίας ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς, η Μαρία ανέφερε ξανά ότι το σχολείο ήταν ιδιωτικό και όλα καθορίζονταν από τη διοίκηση του σχολείου και

«δεν είχε σημασία αν τα πας καλά με τον συνάδελφο ή όχι» .

Στην υπόθεση μιας Σχολής Γονέων εντός ενός δημόσιου σχολείου, η Μαρία θεωρεί σημαντικό να το κατανοήσουν πρώτα οι εκπαιδευτικοί, ώστε να μπορέσουν να το προωθήσουν στους γονείς.

«Αν μπορούσαν οι γονείς να αντιληφθούν την αναγκαιότητα ύπαρξης της Σχολής Γονέων... οι εκπαιδευτικοί να δώσουμε στους γονείς να αντιληφθούν την σπουδαιότητα της ύπαρξης της Σχολής...»

Ως εμπόδιο, η Μαρία αναφέρθηκε στο θέμα του χρόνου. Στο ιδιωτικό σχολείο η ίδια δεν είχε περιθώριο επιλογής, γιατί ήταν υποχρεωμένη να παρευρίσκεται και αυτό πολλές φορές ήταν πιεστικό.

«...και από τις δύο πλευρές και από εμάς αλλά και από τους γονείς, χρειαζόταν προσωπικός χρόνος και είχαμε μια δέσμευση που πολλές φορές μας δημιουργούσε μεγάλο πρόβλημα».

Δ) Απόψεις για τη δημιουργία ψηφιακής Σχολής Γονέων

Η Μαρία έχει στο βιογραφικό της πολλές επιμορφώσεις σε ψηφιακά μέσα και νιώθει αρκετά εξοικειωμένη με ψηφιακά μέσα και πλατφόρμες.

Από την εμπειρία που είχε στη Σχολή Γονέων, αυτό που αρχικά σκέφτηκε ως όφελος, ήταν η δυνατότητα ανωνυμίας. Και μετά αναφέρθηκε και στο θέμα του χρόνου.

«Μια ψηφιακή πλατφόρμα μπορεί στην αρχή να δείχνει απρόσωπη, αλλά ανώνυμα να μπορείς να εκθέσεις το πρόβλημά σου, να αναζητήσεις πληροφορίες και κυρίως να σου λυθεί και το θέμα του χρόνου, θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό».

Ως μειονέκτημα, τόνισε την έλλειψη κατάρτισης, που ίσως η δυσκολία αυτή να έκανε κάποιους δύσπιστους...

«Λείπει η τεχνογνωσία από πολλούς, οπότε θα μπορούσε να υπάρχει πρόβλημα να χειριστούν την πλατφόρμα και εκεί θα συναντούσαμε δυσκολίες στο να μην πιστέψουν στην ύπαρξη της Σχολής Γονέων».

Γεωργία Π, 42 ετών, Νηπιαγωγός

A) Προσδοκίες – Εμπειρίες από την συμμετοχή σε Σχολές Γονέων

Η Γεωργία είναι απόφοιτη του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (ΤΕΑΠΗ), του Πανεπιστημίου Αθηνών, και έχει 13 χρόνια εμπειρία σε δημόσια σχολεία. Παρακολούθησε τη Σχολή Γονέων του Δήμου Βοιωτίας, το 2004, υπό τη διοργάνωση του ΙΔΕΒΙΜ, πριν ενοποιηθεί και μετονομαστεί σε ΙΝΕΔΙΒΙΜ. Η Σχολές τότε ήταν στα πρώτα τους βήματα υπό κρατική οργάνωση, σε συνεργασία με τους Δήμους και την τοπική αυτοδιοίκηση. Η Σχολή που παρακολούθησε η Γεωργία, στεγαζόταν στο Δημοτικό σχολείο και αφορούσε γονείς προσχολικής και σχολικής ηλικίας. Η Σχολή όμως δε συνεχίστηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η ίδια παρακολούθησε 3 συνεδρίες, ακολούθησε άλλη μια συνεδρία στην οποία δεν πήγε και μετά η Σχολή σταμάτησε.

Η εμπειρία της Γεωργίας από τη συμμετοχή της στη Σχολή δεν ήταν πολύ καλή. Ξεκίνησε ως πολύ φιλόδοξο πρόγραμμα, είχε συμμετοχή από γονείς και εκπαιδευτικούς, αλλά η πορεία δεν ήταν καλή. Η χρονιά που μου περιέγραψε η Γεωργία ήταν αρκετά δύσκολη, με αρκετές εντάσεις ανάμεσα στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς, πολλά παράπονα και συχνές προστριβές. Η Σχολή, αντί να βοηθήσει, έδωσε έδαφος για επέκταση των εντάσεων και για απευθείας αντιπαραθέσεις. Η Γεωργία περιέγραψε τη θέση της ψυχολόγου ανεπαρκή να αντιμετωπίσει την κατάσταση, καθώς η εμπειρία της και η κατάρτισή της πάνω στη σχολική ψυχολογία ήταν ελλιπής. Ανέφερε χαρακτηριστικά...

« ... Δεν ήμουν και τόσο ικανοποιημένη... Δεν ήταν κατάλληλα διαμορφωμένο το πρόγραμμα. Η ψυχολόγος. Ήταν άπειρη και δεν μπορούσε να διαχειριστεί τις εντάσεις... θα μπορούσε να βοηθήσει πάρα πολύ άμα ήταν σωστά οργανωμένη η δράση».

Κατά τη γνώμη της Γεωργίας, αυτό οδήγησε και στον τερματισμό των συναντήσεων.

«Οι πρώτες συναντήσεις ήταν ωραίες. Είχαν καλές θεματικές, βοηθητικές, αλλά οι άσχημες σχέσεις που είχαν οι εκπαιδευτικοί με τους γονείς και η απειρία της ψυχολόγου, οδηγούσε σε καυγάδες και τελικά έβγαιναν εκτός θεματικής. Οπότε σταμάτησαν».

B) Αντιλήψεις - Απόψεις σχετικά με την ύπαρξη Σχολών Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Γεωργία, έχοντας μια άσχημη εμπειρία στις Σχολές Γονέων, ήταν γενικά επιφυλακτική. Αναγνώριζε την σημασία ενός ειδικού με εξειδικευμένες γνώσεις ψυχολογίας και μιας οργανωμένης δράσης... αλλά πάντα τόνιζε το γεγονός της εμπειρίας του ψυχολόγου.

«Μπορεί να αποδειχτεί ένα σημαντικό προνόμιο για κάθε σχολείο... Φυσικά και θα βοηθούσε, γιατί σαν εκπαιδευτικοί γνώσεις ψυχολογίας έχουμε, αλλά δεν είμαστε και ειδικοί... ειδικά αν τα ακούνε και οι γονείς τα ίδια πράγματα μαζί με σένα που είσαι εκπαιδευτικός... έχει άλλη βαρύτητα όταν τα λέει κάποιος ειδικός με γνώσεις εξειδικευμένες».

Η Γεωργία υποστήριζε πως ο κάθε ψυχολόγος δεν είναι ικανός να στηρίξει μια Σχολή Γονέων. Στα σχόλια μετά την απομαγνητοφώνηση, είπε πως η συγκεκριμένη ψυχολόγος στη Σχολή που παρακολούθησε....

«ήταν απίστευτα επικριτική προς τους εκπαιδευτικούς, έπαιρνε απροκάλυπτα μέρος στις αντιπαραθέσεις εκφράζοντας τη γνώμη της και πολλές φορές λέγοντας 'λάθος το χειρίστηκε η δασκάλα' και αυτό έκανε έκρυθμη την κατάσταση».

Για τη Γεωργία η επιτυχία μιας Σχολής έγκειται στην οργάνωσή της...

«...πρέπει η Σχολή Γονέων να είναι πάντα σωστά δομημένη».

Η Γεωργία ως μειονέκτημα ανέφερε το θέμα του χρόνου.

« ... θέλει και πολύ προσωπικό χρόνο...»

Και ως μειονέκτημα συμπεριέλαβε και τις σχέσεις ανάμεσα στους γονείς και στους εκπαιδευτικούς...

«Το άλφα και το ωμέγα σε μια Σχολή Γονέων στο σχολείο, είναι η σχέση ανάμεσα σε γονείς και δασκάλους, εκπαιδευτικούς».

Γ) Αντιλήψεις για τα εμπόδια ή την προώθηση μιας Σχολής Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Κατά τη Γεωργία, αυτό που μπορεί να προωθήσει τις Σχολές Γονέων είναι η κατανόηση της αναγκαιότητας, τόσο από την πλευρά των γονέων, όσο και από την πλευρά των εκπαιδευτικών.

«Να καταλάβουν όλοι, οι γονείς ιδιαιτέρως και οι εκπαιδευτικοί, πόσο χρήσιμο είναι να υπάρξει κάτι τέτοιο... αν καταλάβουν ότι αυτό δεν είναι ούτε για να τους κρίνεις... ότι έρχονται για να μάθουμε όλοι μαζί, από κοινού, για το καλό των παιδιών».

Και αυτό μπορεί να γίνει όταν ο εκπαιδευτικός έχει αποκτήσει μια καλή σχέση συνεργασίας με τους γονείς...

«Μια καλή σχέση εμπιστοσύνης ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικούς».

Σαν εμπόδιο, η Γεωργία ανέφερε το χρόνο και για τις δύο ομάδες εμπλεκόμενων.

«... και από τις δύο πλευρές και από εμάς αλλά και από τους γονείς, χρειαζόταν προσωπικός χρόνος και είχαμε μια δέσμευση που πολλές φορές μας δημιουργούσε μεγάλο πρόβλημα».

Δ) Απόψεις για τη δημιουργία ψηφιακής Σχολής Γονέων

Η Γεωργία είναι από τις εκπαιδευτικούς που έχει πιστοποιήσει πάνω στα ψηφιακά συστήματα που αφορούν την εκπαίδευση, χρησιμοποιεί με άνεση ψηφιακές πλατφόρμες και γενικά νιώθει οικειότητα με την τεχνολογία.

Στην ερώτηση για την ψηφιακή Σχολή Γονέων απάντησε με θετικό τρόπο και διάθεση για κάτι καινούργιο στα εκπαιδευτικά δρώμενα.

«...Πολύ προχωρημένη ιδέα μου ακούγεται...».

Κατά τη γνώμη της, θα μπορούσε να λύσει πολλά θέματα, όπως το θέμα του χρόνου και το θεωρεί μια καλή ευκαιρία για να προκαλέσει ακόμα και τους πιο

αδιάφορους γονείς να ασχοληθούν, αφού δε θα υπάρχουν δικαιολογίες ότι δεν προλαβαίνουν...

«...Ο άλλος στο χρόνο που θέλει και από όπου θέλει, το σπίτι του, κάνει χρήση της πλατφόρμας. Βρίσκει κάποιες απαντήσεις. Μπορεί και τους πιο αδιάφορους γονείς να πιάσει».

Ως μειονέκτημα της ψηφιακής Σχολής, η Γεωργία ανέφερε την έλλειψη προσωπικής επαφής. Σε κάτι που αγγίζει την ψυχολογία του άλλου, η προσωπική επαφή κάποιες φορές είναι απαραίτητη. Η Γεωργία πρότεινε ως λύση σε αυτό, ένα συνδυασμό συναντήσεων και μια πλατφόρμα υποστηρικτική....

«Από την άλλη ότι θέλεις και την προσωπική επαφή. Τείνω να πιστέψω ότι το καλύτερο είναι κάτι συνδυαστικό... να έχεις μια υποστηρικτική πιστεύω πλατφόρμα και μετά κάποιες δια ζώσης συναντήσεις. Ένας συνδυασμός και δια ζώσης και ψηφιακά...».

Σαν δεύτερη δυσκολία ανέφερε την ικανότητα χρήσης αυτών των μέσων και για αυτό πρότεινε μια εύκολη στη χρήση πλατφόρμα, που να μπορεί να τη χειριστεί και ένας λιγότερο καταρτισμένος χρήστης.

«δυσκολεύονται να χρησιμοποιήσουν τις πλατφόρμες, λόγω έλλειψης γνώσεων, αλλά και πάλι θεωρώ ότι δεν είναι και κάτι τρομερό. Κάποιος θα τους το δείξει».

Άννα Κ, 53 ετών, Νηπιαγωγός

A) Προσδοκίες – Εμπειρίες από τη συμμετοχή σε Σχολές Γονέων

Η Άννα είναι η μεγαλύτερη από τις νηπιαγωγούς του δείγματος και με τη μεγαλύτερη εκπαιδευτική εμπειρία. Αποφοίτησε από τη Σχολή Νηπιαγωγών Καρδίτσας, που τότε ήταν διετούς φοιτήσεως, αλλά στην πορεία έκανε εξομοίωση πτυχίου στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων στο Παιδαγωγικό τμήμα Νηπιαγωγών, από το οποίο αποφοίτησε με άριστα. Έχει μεγάλη εμπειρία σε ψηφιακά συστήματα καθώς είχε εργαστεί για κάποιο διάστημα στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, στις βάσεις δεδομένων των σχολείων ανά την Ελλάδα. Παράλληλα, συγγράφει το διδακτορικό της με θέμα τα μαθηματικά στην προσχολική ηλικία. Η Άννα έχει 32 χρόνια εμπειρία σε δημόσια νηπιαγωγεία. Παρακολούθησε επί 1 έτος τη Σχολή Γονέων,

μέσα σε ιδιωτικό νηπιαγωγείο της Αθήνας, όπου φοιτούσε ο γιος της. Για τις ανάγκες της έρευνας, η Άννα απαντούσε στις ερωτήσεις με διπλή σχέση, τόσο ως γονέας, όσο και ως εκπαιδευτικός, αφού μας ενδιέφερε να δούμε αν οι απόψεις είναι κοινές ή όχι.

Η Άννα ήταν θετική απέναντι στις Σχολές αν και ανέφερε ότι λόγω πολλών ετών στην τάξη, κάποια θέματα τα ήξερε ήδη και ορισμένες φορές ήταν βαρετό για αυτή. Παρόλα αυτά, υποστήριξε ότι πάντα υπάρχει κάτι καινούργιο να μάθεις και πως η Σχολή πάντα κάτι καινούργιο θα σου προσφέρει...

«Είμαι πάρα πολύ ικανοποιημένη... μου πρόσφερε ιδέες για αντιμετώπιση καταστάσεων και περιπτώσεων παιδιών μέσα στην τάξη... ήταν πολύ εποικοδομητική αυτή η επαφή με τους ειδικούς αλλά και με τους άλλους γονείς, αν και για μένα ήταν κουραστικά κάποια σημεία, γιατί ήταν ήδη γνωστά».

B) Αντιλήψεις - Απόψεις σχετικά με την ύπαρξη Σχολών Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Άννα παρακολουθώντας τη Σχολή μέσα στο σχολείο του γιου της, διαμόρφωσε άποψη και ως νηπιαγωγός. Στο ερώτημα αυτό απάντησε υποθετικά, καθώς ως εκπαιδευτικός δεν το έχει βιώσει στο σχολείο της... Κατά τη γνώμη της και από όσο έβλεπε τη μεθοδολογία στη Σχολή, θεώρησε διευκόλυνση για τον εκπαιδευτικό το να μιλήσει ένας ειδικός στους γονείς.

«...πάρα πολύ βοηθητικό, διότι δεν χρειάζεται να πείσεις τους γονείς για τα αυτονόητα. Και επίσης δεν χρειάζεται να τους πείσεις ούτε ναβάλουν όρια στα παιδιά τους ή πώς να αντιμετωπίσουν κάποια συμπεριφορά».

Ως μειονέκτημα, η Άννα ανέφερε το χρόνο.

«μειονέκτημα είναι ο χρόνος. Το να έχεις αυτή την υποχρέωση να είσαι στη Σχολή Γονέων συγκεκριμένη μέρα και ώρα δεν είναι πάντα εφικτό».

Στα σχόλια της εκτός μαγνητοφώνησης γελούσε λέγοντας ... «φαντάσου να πρέπει να είσαι στη Σχολή Γονέων του σχολείου σου και να πρέπει να πας και στη Σχολή του σχολείου του παιδιού σου!»

Γ) Αντιλήψεις για τα εμπόδια ή την προώθηση μιας Σχολής Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Άννα ως έχουσα μεγάλη εμπειρία στον εκπαιδευτικό χώρο, ανέφερε πολλούς παράγοντες που θα προωθούσαν και, αντίθετα, θα στέκονταν εμπόδιο σε μια τέτοια προσπάθεια. Οι συνάδελφοι και η Προϊσταμένη του σχολείου, πρωταρχικοί παράγοντες προώθησης της Σχολής προς τους γονείς, γιατί αν οι ίδιοι δε θέλουν δεν κινούν τις διαδικασίες...

«Θα βοηθούσαν οι καλές σχέσεις μεταξύ των συναδέλφων, ώστε να συμφωνούν για την αναγκαιότητα ύπαρξης της Σχολής Γονέων. Να συνειδητοποιήσουν οι γονείς ότι πρέπει να συμμετέχουν, ότι αυτό θα τους βοηθήσει».

Χρειάζεται υποστήριξη από το Δήμο, να σταλεί ψυχολόγος, «κατάλληλος ψυχολόγος» όπως είπε η Άννα που να μπορέσει να διαχειριστεί την ιδιαίτερα ευαίσθητη ομάδα των γονέων και να τους μεταδώσει ότι η Σχολή δεν είναι μέρος για «κουβεντούλα», αλλά για επίλυση θεμάτων.

«Να υπάρχει υποστήριξη από κάποιον φορέα, είτε είναι ο Δήμος... να συνειδητοποιήσουν οι γονείς ότι θα πρέπει να συζητούν ελεύθερα ό,τι τους προβληματίζει και βέβαια ό,τι συζητείται στη Σχολή Γονέων δε θα πρέπει να μεταφέρεται εκτός, ως κουτσομπολιό».

Ως εμπόδιο η Άννα τόνισε τον επιπλέον χρόνο στο σχολείο.

«Επιπλέον ώρες που θα έπρεπε να διαθέσουν οι εκπαιδευτικοί, μη αμειβόμενοι για αυτό, απογεύματα, δηλαδή περισσότερο προσωπικό χρόνο ...»

Στα έτη που δουλεύει έχει αφιερώσει πάρα πολλές ώρες χωρίς κανένα ανταποδοτικό κίνητρο. «Για ποιο λόγο;» είπε γεμάτη απογοήτευση. «Ας υπήρχαν τουλάχιστον κάποια μόρια, κάποια βεβαίωση ότι στο σχολείο σου κάνεις δράσεις τέτοιου είδους» είπε ως σχόλιο μετά τη μαγνητοφώνηση....

Ένα ακόμα εμπόδιο που ανέφερε, είναι η αλλαγή ανάμεσα στις σχέσεις γονέων και εκπαιδευτικών.

«ίσως να ήταν και ένα πρόβλημα η «φιλική» σχέση που θα υπήρχε με κάποιους γονείς, που αυτό μέχρι ενός ορίου είναι καλό, αλλά από ένα σημείο και μετά όσοι έχουν και πολύ εμπειρία ως εκπαιδευτικοί το γνωρίζουν, αρχίζουν να υπάρχουν παρεμβάσεις και επεμβάσεις στη δουλειά μας στο σχολείο».

Η Άννα όπως είχε αναφέρει και η Νίκη, τόνισε ιδιαίτερα το θέμα των ορίων της γονεϊκής εμπλοκής και ανέφερε και αυτή, τη δυσκολία να τηρηθούν τα όρια όταν η σχέση αλλάζει. Υποστήριξε και αυτή όπως και η Νίκη, πως καθοριστικός παράγοντας στην τήρηση της ισορροπίας είναι η θέση του ψυχολόγου.

Δ) Απόψεις για τη δημιουργία ψηφιακής Σχολής Γονέων

Η άποψη της Άννας για μια ψηφιακή Σχολή Γονέων ήταν πολύ θετική. Κατά τη γνώμη της θα έλυne αρχικά το θέμα του χρόνου...

«Θα ήταν ότι το καλύτερο, γιατί ο καθένας θα μπορούσε να συμμετέχει στον ελεύθερο χρόνο του, χωρίς να έχει μια συγκεκριμένη μέρα και ώρα που δεν είναι εφικτό για όλους».

Για την Άννα δεν είναι εμπόδιο η τεχνολογική κατάρτιση, καθώς θεωρεί ότι οι περισσότεροι γονείς είναι μικρής ηλικίας και μπορούν να ανταποκριθούν σε τέτοιες πλατφόρμες.

Η Άννα ανέφερε ως όφελος την απόσταση...

«Θα μπορούσαν να εκφράσουν πιστεύω πιο εύκολα αυτά που τους προβληματίζουν γιατί δε θα είναι παρόντες άλλοι, οπότε να υπάρχει αυτό το 'κλείσιμο' ».

Ως μειονέκτημα, η Άννα σκέφτηκε το βασικό μειονέκτημα της ασύγχρονης επικοινωνίας. Και την ερώτηση «ποιος θα χειρίζεται την πλατφόρμα;». Αν τη χειρίζεται ο ψυχολόγος, θα πρέπει να είναι σε εγρήγορση, ώστε να μην υπάρχει μεγάλη χρονική απόσταση από την ερώτηση μέχρι την απάντηση...

«Ίσως να μην υπάρχει άμεση επίλυση των προβλημάτων, δηλαδή στέλνω ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζω, αφού έχω παρακολουθήσει το «μάθημα» ή κάποια ερώτηση και μπορεί να έχω απάντηση μετά από αρκετό χρονικό διάστημα που δεν υπάρχει αυτή η αμεσότητα, όπως όταν έχεις τον ειδικό μπροστά σου».

Δήμητρα Π, 43 ετών, μητέρα ενός κοριτσιού προσχολικής ηλικίας.

A) Προσδοκίες – Εμπειρίες από τη συμμετοχή σε Σχολές Γονέων

Η Δήμητρα είναι γονέας παιδιού της τάξης μου την τρέχουσα σχολική χρονιά. Έχει πτυχίο οικονομικών και είναι κάτοχος αντίστοιχου μεταπτυχιακού τίτλου. Εργάζεται ως ιδιωτική υπάλληλος σε μια εταιρία. Παρακολουθεί αυτή τη χρονιά τη Σχολή Γονέων ΠΡΟΝΟΗ, του Δήμου Κηφισιάς, η οποία διοργανώνεται κάθε απόγευμα Δευτέρας.

Η Δήμητρα είναι πολύ ικανοποιημένη από τη συμμετοχή της στη Σχολή, γι' αυτό και δεν έχει χάσει καμία συνεδρία. Παρακινεί και άλλους γονείς να λάβουν μέρος, αλλά είτε ότι δε βρίσκει ανταπόκριση. Θεωρεί πως δεν έχει γνώσεις ψυχολογίας και η συμμετοχή της τη βοηθάει να χειριστεί το παιδί της.

«Είμαι πολύ ικανοποιημένη... Γενικά βοηθάει πάρα πολύ».

Η Δήμητρα στη μέση της χρονιάς αντιμετώπισε ένα πρόβλημα, καθώς ο σύζυγός της έφυγε για δουλειά στο εξωτερικό και, τόσο η ίδια, όσο και η κόρη της πιέστηκαν συναισθηματικά. Όταν στράφηκε για βοήθεια στη Σχολή, κατάλαβε πως οι θεματικές ήταν ήδη οργανωμένες και δεν μπορούσαν να προσαρμοστούν ανάλογα με τους τρέχοντες προβληματισμούς της ομάδας. Αυτό το ανέφερε ως αρνητικό στοιχείο στην εμπειρία της...

«...θα περίμενα κάτι πιο εξειδικευμένο στην περίπτωση τη δική μου, που είχα κάποια θέματα να αντιμετωπίσω...»

Ανέφερε ακόμα πως στη Σχολή τα άτομα που παρακολουθούσαν δεν είχαν παιδιά στην ίδια ηλικία. Είπε πως υπήρχαν μέχρι και άτομα που είχαν παιδιά φοιτητές και έτσι...

«...πολλές θεματικές ήταν για πιο μεγάλα παιδιά και εμένα δεν με ενδιέφεραν... ένοιωθα ότι δεν άγγιζε αυτά που ήθελα για την ηλικία που είναι το παιδί μου... με κούρασε η ομάδα...».

Η Δήμητρα, παρότι είχε κάποια παράπονα από τη Σχολή, εξακολουθεί να παρακολουθεί ανελλιπώς τις συνεδρίες και γράφτηκε και στον επόμενο, εαρινό κύκλο συναντήσεων.

B) Αντιλήψεις - Απόψεις σχετικά με την ύπαρξη Σχολών Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Δήμητρα ήταν πολύ θετική στην ύπαρξη μιας Σχολής μέσα στο σχολικό πλαίσιο. Ρώτησε αν θα μπορούσε να γίνει κάτι τέτοιο, ότι έχει ακούσει πως γίνεται σε κάποια ιδιωτικά σχολεία και αναρωτήθηκε αν προλαβαίνουμε να το κάνουμε φέτος. Ανέφερε πολλούς λόγους που θα ήθελε να υπήρχε κάτι τέτοιο....

«Βέβαια και θα βοηθούσε. Ιδανικό θα ήταν. Θα ήταν απόλυτα προσαρμοσμένα στα θέματα που απασχολούν αυτή την ηλικία. Θα μπορούσαμε να ρωτάμε τον ψυχολόγο προσωπικά. Θα αντιμετωπίζαμε τρέχοντα θέματα. Θα βοηθούσε τις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των γονέων».

Η Δήμητρα δε βρήκε τίποτα το αρνητικό στην ύπαρξη Σχολής μέσα στο σχολείο. Αντίθετα, μόνο θετικά είχε να πει. Το μόνο αρνητικό που σκέφτηκε, ήταν το θέμα του χρόνου. Κατά τη γνώμη της, αν δεν είχε συμμετοχή, τότε πολύ πιθανό και οι εκπαιδευτικοί να το διέκοπταν.

Γ) Αντιλήψεις για τα εμπόδια ή την προώθηση μιας Σχολής Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Δήμητρα θεωρεί πως το μόνο που χρειάζεται για να λειτουργήσει και να προωθηθεί η Σχολή είναι να κατανοήσουν οι γονείς πόσο χρήσιμη είναι...

«Η αναγκαιότητα. Να καταλάβουν οι γονείς πόσο χρήσιμο είναι. Κάθε γονιός έχει ανάγκη από καθοδήγηση».

Η Δήμητρα τόνισε πως η ίδια έχει διαβάσει πολύ για να είναι ένας συνεπής γονέας, αλλά κατά τη γνώμη της...

«Και γιατρός να είναι ο άλλος, γνώσεις ψυχολογίας δεν έχει. Δεν ξέρει τι να κάνει για το παιδί του, πώς να το μεγαλώσει σωστά. Σε αγχώνει αυτό, ανεξάρτητα από τις γνώσεις ή το επάγγελμα που κάνεις».

Ως εμπόδιο η Δήμητρα σκέφτηκε τη διοργάνωση, τη διάθεση από τους εκπαιδευτικούς και το χρόνο...

«Ο χρόνος είναι ένα μεγάλο θέμα. Και η διαδικασία ίσως της διοργάνωσης. Θα θέλουν οι εκπαιδευτικοί ενός σχολείου να το κάνουν; Εκτίθενται και αυτοί, αν δεν έχουν συμμετοχή από γονείς».

Η Δήμητρα τόνισε το φόβο της πως οι εκπαιδευτικοί δύσκολα θα αφιερώσουν έξτρα άμισθο χρόνο και ειδικά αν δουν πως δεν έχει ιδιαίτερη συμμετοχή από γονείς, τότε θα το σταματήσουν. Αναφέρθηκε στη Σχολή του Δήμου που πηγαίνει, ότι πολλές φορές είναι μόνο πέντε άτομα, αλλά ο ψυχολόγος πληρώνεται από το Δήμο, ανεξάρτητα από τα άτομα που παρακολουθούν.

« Ο εκπαιδευτικός με ποιο κίνητρο να το κάνει αυτό;» είπε στα σχόλια εκτός της μαγνητοφώνησης.

Δ) Απόψεις για τη δημιουργία ψηφιακής Σχολής Γονέων

Η Δήμητρα όσον αφορά την ψηφιακή Σχολή, στάθηκε επιφυλακτική. Σκέφτηκε ως όφελος το χρόνο, αλλά φάνηκε πολύ δύσπιστη στο θέμα της έλλειψης προσωπικής επαφής...

«Σίγουρα θα βοηθούσε όσον αφορά το χρόνο».

Αλλά....

«Θα άγγιζε, αν δεν υπήρχε διαπροσωπική επαφή; Όταν συζητάς ένα θέμα ψυχολογίας καλό δε θα ήταν να υπάρχει οπτική, σωματική επαφή;».

Η Δήμητρα προβληματίστηκε για την επιτυχία μιας τέτοιας προσπάθειας και είπε να δοκιμαστεί για να φανεί αν μπορεί να λειτουργήσει ή όχι...

«Δεν ξέρω, μπορεί. Μου είναι άγνωστο».

Ελένη Κ, 46 ετών, μητέρα δυο κοριτσιών, 16 και 6 χρονών.

A) Προσδοκίες – Εμπειρίες από τη συμμετοχή σε Σχολές Γονέων

Η Ελένη είναι απόφοιτος λυκείου και εργάζεται ως ιδιωτική υπάλληλος σε ασφαλιστική εταιρία. Με την Ελένη έχουμε φιλικές επαφές. Παρακολουθούσε τη Σχολή Γονέων του Δήμου Αγίας Παρασκευής, πριν λίγα χρόνια, ύστερα από δική μου προτροπή, όταν η κόρη της άρχισε να δείχνει μεγάλη ζήλια προς τη μικρή της αδερφή και δεν μπορούσε να το διαχειριστεί.

Η Ελένη ήταν αρκετά ικανοποιημένη από τη συμμετοχή της, αν και δε βρήκε άμεση ανταπόκριση στο βασικό θέμα που την προβλημάτιζε...

«Ήταν αρκετά καλά.... Με βοηθούν σε αρκετά θέματα...»

Ανέφερε ότι οι θεματικές ήταν δεδομένες, ανάλογα κάθε φορά με τον ομιλητή. Δεν ήταν σταθερός ο ψυχολόγος και ουσιαστικά δεν υπήρχε κανένα δέσιμο, ούτε κάποια πιο ουσιαστική προσέγγιση. Οι θεματικές κάποιες φορές ξέφευγαν από το ενδιαφέρον της, αφού έπρεπε να προσαρμοστούν σε όλες τις ηλικίες που παρακολουθούσαν. Η Ελένη όπως και η Δήμητρα, έκαναν λόγο για θεματικές, όπως πχ τα ναρκωτικά, που δεν αφορούν τους γονείς των μικρών παιδιών.

«... Υπάρχουν κάποια θέματα που σε βοηθάνε επί του πρακτικού, κάποια όμως δεν με ενδιαφέρουν».

B) Αντιλήψεις - Απόψεις σχετικά με την ύπαρξη Σχολών Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Ελένη έδειξε να ενθουσιάζεται με την ιδέα της ύπαρξης μιας Σχολής μέσα στο σχολείο. Το πρώτο που ρώτησε, όπως και η Δήμητρα, είναι αν μπορεί να γίνει κάτι τέτοιο και γιατί δεν γίνεται ήδη. Είχε μόνο θετικά να πει....

«Θα ήταν ιδανικό, πολύ καλό. Αφενός, γιατί θα είχαμε μια πιο άμεση επαφή, ας πούμε, αλλά και εύκολη πρόσβαση στους ψυχολόγους, αφετέρου θα συζητούσαμε αποκλειστικά για θέματα που θα αφορούσαν τις ηλικίες των παιδιών μας».

Ως αρνητικό, σκέφτηκε μόνο τη συμμετοχή. Αν θα υπήρχε αρκετή συμμετοχή από τους γονείς για να λειτουργήσει. Στην εκτός της μαγνητοφώνησης συζήτηση που ακολούθησε, σκέφτηκε και τη θέση του εκπαιδευτικού...

«Η δασκάλα θα πληρώνεται για τις παραπάνω ώρες; Θα πρέπει να δοθεί κάποιο κίνητρο και στο δάσκαλο για να το κάνει αυτό», σχολίασε.

Γ) Αντιλήψεις για τα εμπόδια ή την προώθηση μιας Σχολής Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Ελένη θεωρεί πως το μόνο που μπορεί να προωθήσει μια τέτοια κίνηση, είναι να συνειδητοποιήσουν οι γονείς την ανάγκη.

«Αν όλοι καταλάβουν πόσο σημαντικό είναι να μοιραζόμαστε τις απόψεις μας και να τις εμπλουτίζουμε».

Το να υπάρχει ειδικός στο σχολείο της θύμιζε παροχές ιδιωτικού σχολείου και κατά τη γνώμη της είναι απαραίτητο, έστω και μια φορά το μήνα. Ως εμπόδιο, αναφέρθηκε στο θέμα του κόστους. Προβληματίστηκε πως αυτό θα είναι πιο κοστοβόρο για το κράτος και δύσκολα θα υλοποιηθεί.

«Δεν χρειάζονται κονδύλια για να υλοποιηθεί κάτι τέτοιο»;

Πολλές φορές, υποστήριξε η Ελένη, πως το σχολείο των παιδιών της στερείται βασικών αναγκών, πόσο μάλλον κάτι τέτοιο. «Πολυτέλεια» σχολίασε....

Δ) Απόψεις για τη δημιουργία ψηφιακής Σχολής Γονέων

Η Ελένη βρήκε την ιδέα της ψηφιακής Σχολής πολύ προχωρημένη. Είχε μόνο θετικά να πει και δε βρήκε τίποτα το αρνητικό πάνω στην ιδέα. Σκέφτηκε πως οι πλατφόρμες είναι εύχρηστες, ανέξοδες και όλοι μπορούν να τις χειριστούν. Από κρατικής άποψης, υποστήριξε πως επίσης το κόστος είναι χαμηλότερο και επιλύεται το θέμα του χρόνου...

«... λύνεις το πρόβλημα του χρόνου..... είναι πολύ πρωτοποριακή ιδέα για τα ελληνικά δεδομένα.... εξοικονομεί και κονδύλια από πλευράς υπουργείου. Πράγμα που σημαίνει ότι βολεύει τόσο εμάς τους γονείς, όσο και τους κρατικούς φορείς».

Κατερίνα Ζ, 40 ετών, μητέρα δύο κοριτσιών, 11 και 6 ετών.

A) Προσδοκίες – Εμπειρίες από τη συμμετοχή σε Σχολές Γονέων

Η Κατερίνα είναι φίλη και συνάδελφος. Εργάζεται ως νηπιαγωγός σε δημόσιο σχολείο της Αγίας Παρασκευής. Παρακολουθούσε ως γονέας τη Σχολή Γονέων του Δήμου Αγίας Παρασκευής, όταν ο σύζυγός της έφυγε για δουλειά στη βόρεια Ελλάδα, θέλοντας να βοηθήσει τις κόρες της να διαχειριστούν την περίοδο του αποχωρισμού.

Η Κατερίνα ήταν αρκετά ικανοποιημένη από τη συμμετοχή, χαρακτηρίζοντας το πρόγραμμα βοηθητικό. Όμως, όπως παραπάνω είπε η Δήμητρα και η Ελένη, δε βρήκε ιδιαίτερη ανταπόκριση στις αρχικές της προσδοκίες, καθώς κάποιες θεματικές ήταν εκτός ενδιαφέροντος για την ίδια. Σε αρκετά σημεία ένιωθε ότι η ομάδα την κούρασε.

B) Αντιλήψεις - Απόψεις σχετικά με την ύπαρξη Σχολών Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Κατερίνα δεν έχει εμπειρία από μια Σχολή μέσα στο σχολικό περιβάλλον, ούτε ως γονέας, ούτε ως εκπαιδευτικός. Απάντησε υποθετικά, υποστηρίζοντας πως θα είναι βοηθητικό μεν γιατί θα αντιμετωπίζει υπαρκτά προβλήματα της ομάδας, αλλά και από την άλλη σε γνωστό περιβάλλον δύσκολα ο άλλος θα εκφράσει τους κρυφούς προβληματισμούς του.

« Περισσότερο υποβοηθητικό όλο αυτό, γιατί θα μπορούσαμε να λύνουμε κάποια προβλήματα που έχουμε μέσα στη σχολική μας μονάδα, πολύ συγκεκριμένα Όταν

κάτι γίνεται μέσα σε ένα περιβάλλον που γνωρίζεις και τον διπλανό σου, σίγουρα σου δημιουργεί μια συστολή να μιλήσεις για τα προσωπικά σου».

Ως ακόμα ένα μειονέκτημα, η Κατερίνα ανέφερε και το θέμα της έλλειψης χρόνου.

Γ) Αντιλήψεις για τα εμπόδια ή την προώθηση μιας Σχολής Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Κατά τη γνώμη της Κατερίνας, το μόνο που μπορεί να προωθήσει τέτοιου είδους δράσεις είναι η συνειδητοποίηση από τους γονείς της χρησιμότητας. Η ίδια υποστήριξε πως λόγω επαγγέλματος έχει γνώσεις γύρω από την ανατροφή των παιδιών, αλλά παρόλα αυτά ως γονέας χάνει την αντικειμενικότητά της. Πόσο μάλλον αν ο άλλος δεν ξέρει και κάποια πράγματα. Ως μειονέκτημα, η Κατερίνα ανέφερε το ίδιο που κατά τη γνώμη της είναι και μειονέκτημα αυτής της Σχολής. Τα προσωπικά δεδομένα ανάμεσα σε γνωστά άτομα που συναντιούνται κάθε μέρα...

«Τα σχόλια μεταξύ των γονιών, θα ντραπείς λίγο να πεις τα προσωπικά σου».

Δ) Απόψεις για τη δημιουργία ψηφιακής Σχολής Γονέων

Ως βασικό πλεονέκτημα της ψηφιακής Σχολής, η Κατερίνα ανέφερε την εξοικονόμηση χρόνου και την κατά βούληση ανωνυμία για όποιον το επιθυμεί.

«...βασικό όφελος εδώ είναι ο χρόνος... Να μπορούμε οποιαδήποτε στιγμή θέλουμε, ακόμα και τις βραδινές ώρες να μπορούμε στην πλατφόρμα που θα υπάρχει, και ίσως χρησιμοποιώντας και κάποιο ψευδώνυμο για να μειώσουμε αυτό το πρόβλημα που έχουμε, να μην εκθέτουμε τον εαυτό μας τόσο εύκολα»

Αυτό που προβλημάτισε την Κατερίνα είναι η έλλειψη προσωπικής επαφής με τον ειδικό και η έλλειψη τεχνογνωσίας. Είπε πως η ίδια είναι ένας μέτριος χρήστης του διαδικτύου και πως κάποιες φορές νιώθει ανασφάλεια να χειριστεί κάποιες πλατφόρμες...

«... καλώς ή κακώς δεν έχουμε όλοι την ίδια τεχνογνωσία, οι νέες τεχνολογίες κάποιους ανθρώπους τους δυσκολεύουν.... Και ακόμα, αν δεν έχεις μια προσωπική επαφή, πολλές φορές δεν είναι και το καλύτερο».

Νατάσα Ι, 39 ετών, μητέρα δύο αγοριών, 6 και 3 ετών.

A) Προσδοκίες – Εμπειρίες από τη συμμετοχή σε Σχολές Γονέων

Η Νατάσα είναι ιδιωτική υπάλληλος με σπουδές στην ειδική αγωγή. Πρόκειται για γονέα παιδιού από το σχολείο μου, που παρακολουθεί αυτή τη χρονιά τη Σχολή Γονέων του Δήμου Κηφισιάς, ΠΡΟΝΟΗ. Η Νατάσα απευθύνθηκε στη Σχολή Γονέων προκειμένου να αναζητήσει τον τρόπο να βάζει όρια στα παιδιά της, γιατί αισθανόταν τύψεις όταν ήταν αυστηρή μαζί τους, με αποτέλεσμα να την χειρίζονται εύκολα και να χάνει τον έλεγχο.

Η Νατάσα χαρακτήρισε τη Σχολή ενδιαφέρουσα. Είπε πως της πρόσφερε πολλά, είχε ωραία θέματα και της άρεσε ιδιαίτερα που περιελάμβανε και πρακτικό κομμάτι.

«Ήταν πολύ ενδιαφέρον ... έμαθα πολλά πράγματα ...είχε κομμάτι πρακτικό, το οποίο το δουλεύαμε και αυτό μας βοήθησε στην καθημερινότητα.... Με βοήθησε πάρα πολύ στην ακρόαση. Ένα πράγμα που έψαχνα πολύ ήταν το κομμάτι της ενεργητικής ακρόασης».

Η Νατάσα με την Δήμητρα παρακολουθούν φέτος μαζί τη Σχολή Γονέων, αλλά η Νατάσα φάνηκε πολύ πιο ικανοποιημένη, καθώς δεν ανέφερε τίποτα αρνητικό, ούτε για τις θεματικές, ούτε για την κούραση της ομάδας. Όταν στη συζήτησή μας, κατόπιν της μαγνητοφώνησης, της ανέφερα το σχόλιο της Δήμητρας για θεματικές για πιο μεγάλα παιδιά, η Νατάσα δε φάνηκε προβληματισμένη, καθώς θεωρεί ότι και αυτή τη γνώση θα την κρατήσει για να την αξιοποιήσει στο μέλλον.

Β) Αντιλήψεις - Απόψεις σχετικά με την ύπαρξη Σχολών Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Νατάσα έδειξε ενθουσιασμό με την ιδέα και το πρώτο που ρώτησε είναι αν αυτό γίνεται. Υποστήριξε πως αυτό θα έλυne πολλά προβλήματα, καθώς θα εστίαζε άμεσα στα παιδιά της ομάδας...

«θα εστιάζαμε στα προβλήματα που έχει το κάθε πλαίσιο. Άλλο το νήπιο, η προσχολική, άλλο η πρωτοβάθμια».

Η Νατάσα όπως και η Κατερίνα, έθεσε ως μειονέκτημα το θέμα των προσωπικών δεδομένων ανάμεσα σε γνωστούς γονείς. Θεωρεί πως δύσκολα κάποιος θα φανερώσει τον προβληματισμό του και έχοντας η ίδια εμπειρία από άτομα με ειδικές ανάγκες, τόνισε την τάση που επικρατεί σε πολλούς για τελειότητα και την αδυναμία να αποδεχτούν οτιδήποτε διαφέρει από το τέλειο...

«Δεν θα ανοιχτούν οι γονείς. Νομίζω ότι η κοινωνία μας δεν είναι ακόμα έτοιμη γι' αυτό. Έχουμε ανάγκη για τέλεια παιδιά και τέλειους γονείς και όταν αυτό πέφτει, δυσκολεύουν τα πράγματα».

Γ) Αντιλήψεις για τα εμπόδια ή την προώθηση μιας Σχολής Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Νατάσα έθεσε ως πρόταση για την προώθηση της Σχολής, ένα συμπληρωματικό τρόπο επικοινωνίας. Κάτι σαν τις τηλεφωνικές γραμμές ψυχολογικής υποστήριξης, για να στραφούν οι γονείς για βοήθεια όταν τη χρειάζονται.

«Να βρισκόταν και ένας άλλος τρόπος επικοινωνίας. Να μπορούσε, ας πούμε, ο γονέας και από απόσταση... πώς είναι οι γραμμές; μια γραμμή για το παιδί».

Ως εμπόδιο την προβληματίσε η οργάνωση και η διάθεση του Δήμου να στείλει ψυχολόγους στο σχολείο, ενώ υπάρχει ήδη Σχολή του Δήμου. Και όπως όλοι οι προηγούμενοι ερωτώμενοι, έθεσε και αυτή το θέμα της έλλειψης χρόνου.

«Δεν ξέρω αν θα είχε θέματα διοικητικά... αν ο Δήμος θα το δυσκόλευε το κομμάτι αυτόαν θα υπήρχε χρόνος. Οι γονείς δυσκολεύονται με τους χρόνους...»

Δ) Απόψεις για τη δημιουργία ψηφιακής Σχολής Γονέων

Η Νατάσα είχε μόνο θετικά να πει για την ψηφιακή Σχολή. Ανέφερε όπως όλοι οι ερωτώμενοι το θέμα της επίλυσης του χρόνου, αλλά περισσότερο στάθηκε στο θέμα της 'απόστασης' που κατά τη γνώμη της μπορεί να δράσει λυτρωτικά για όσους νιώθουν αμήχανα να εκτεθούν στην ομάδα. Υποστήριξε πως όλοι κάποια στιγμή θα έκαναν χρήση της πλατφόρμας, άλλος πιο συχνά και άλλος όχι τόσο, αλλά σημασία έχει ότι θα μπορούσε να δώσει κίνητρο και σε πιο αδιάφορους ή απλά πολυάσχολους γονείς.

«Θα βοηθούσε πολύ. Γιατί ο κόσμος έχει ανάγκη. Ξεφεύγει από τα προσωπικά δεδομένα, θεωρεί ότι υπάρχει απόσταση και αυτό διευκολύνει στο να ανοιχτεί..... αυτοί που θα θελαν αλλά δεν μπορούν λόγω χρόνου, θα μπορούσαν να βρουν μια λύση...»

Ως αρνητικό, η Νατάσα έθεσε το θέμα της αμεσότητας, κυρίως όμως γι' αυτούς που έχουν συνηθίσει να λειτουργούν μόνο με αυτό τον τρόπο. Ως λύση πρότεινε την επικουρική λειτουργία μιας πλατφόρμας, που θα υποστήριζε κάποιες συναντήσεις από κοντά...

«αν λειτουργεί επικουρικά, δηλαδή να υπάρχει και το γκρουπ, και το ένα και το άλλο, νομίζω ότι καλύπτει και τα δυο».

Άννα Κ, 53 ετών μητέρα ενός αγοριού 5 ετών.

Α) Προσδοκίες – Εμπειρίες από τη συμμετοχή σε Σχολές Γονέων

Η Άννα είναι νηπιαγωγός στο σχολείο της ερευνήτριας. Η Άννα ήταν το δείγμα του διττού ρόλου, ως γονέας και ως εκπαιδευτικός. Απάντησε στη συνέντευξη με δυο ιδιότητες, τόσο ως νηπιαγωγός, όσο και ως γονέας ενός αγοριού 5 ετών. Παρακολούθησε επί 1 έτος Σχολή Γονέων μέσα σε ιδιωτικό νηπιαγωγείο της Αθήνας όπου φοιτούσε ο γιος της.

Η Άννα και ως γονέας, όπως και ως νηπιαγωγός ήταν πολύ ικανοποιημένη από τη συμμετοχή της στη Σχολή. Απευθύνθηκε στη Σχολή όταν ένιωθε να πιέζεται από τον διπλό ρόλο της, καθώς σαν εκπαιδευτικός ήξερε πότε έκανε το σωστό προς το παιδί

της, αλλά αυτό τη γέμιζε τύψεις ως μητέρα. Βρήκε ανταπόκριση στη συζήτηση με τους ειδικούς της Σχολής και οι προσδοκίες της ικανοποιήθηκαν σε μεγάλο βαθμό.

« ...ακόμα και όταν θεωρητικά ξέρεις ότι κάνεις το σωστό, νιώθεις ότι είσαι πολύ σκληρός με το παιδί σου που του βάζεις όρια, ή νιώθεις ενοχές ... ένιωθα την ανάγκη ότι όλα αυτά πρέπει να τα συζητήσω με ειδικούς».

Β) Αντιλήψεις - Απόψεις σχετικά με την ύπαρξη Σχολών Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Άννα ως μεγάλο όφελος της Σχολής εντός του σχολείου ανέφερε το γεγονός των κοινών κανόνων ανάμεσα στους γονείς της κοινής μαθητικής ομάδας. Υποστήριξε πως βοήθησε τόσο την ίδια όσο και το παιδί της, καθώς οι συμμαθητές του και οι γονείς τους ακολουθούσαν τον τρόπο και τα όρια που τους πρότεινε ο ειδικός.

« έχεις περίπου την ίδια οπτική γωνία στο να αντιμετωπίζεις τις συμπεριφορές ... για κάποιες συμπεριφορές υπήρχε η ίδια αντίδραση γονέων».

Σαν μειονέκτημα, αναφέρθηκε στο θέμα της έλλειψης χρόνου και της δέσμευσης στο να προσπαθεί να είναι συνεπής στην παρακολούθηση.

Γ) Αντιλήψεις για τα εμπόδια ή την προώθηση μιας Σχολής Γονέων εντός του σχολικού πλαισίου

Η Άννα υποστήριξε πως καθοριστική σημασία για την επιτυχία μιας Σχολής είναι...

«Να συνειδητοποιήσουν οι γονείς ότι πρέπει να συμμετέχουν....»

Ως εμπόδιο, πέρα από το θέμα του χρόνου, αναφέρθηκε στο πρόβλημα του κουτσομπολιού. Κατά τη γνώμη της η μικρή – γνωστή ομάδα δημιουργεί αίσθημα ντροπής και φόβο σχολιασμού, κάτι που και την ίδια την έκανε πολλές φορές να ακούει χωρίς να μιλάει για την ίδια....

«Η γνωστή ομάδα κάνει πολλούς να μην εκφράζονται ελεύθερα και να μη συζητούν ό,τι πραγματικά βαθιά μέσα τους, τούς προβληματίζει. Φοβούνται το κουτσομπολιό».

Δ) Απόψεις για τη δημιουργία ψηφιακής Σχολής Γονέων

Η Άννα υποστήριξε και ως γονέας ό,τι είχε πει και ως εκπαιδευτικός για την ψηφιακή Σχολή. Καθώς η ίδια είναι πολύ εξοικειωμένη με τα ψηφιακά συστήματα, δε θεωρεί πως κάτι τέτοιο μπορεί να δυσκολέψει κανέναν. Αντίθετα, λύνει το θέμα του χρόνου και το θέμα της κοινωνικής συστολής, καθώς κάποιος μπορεί να συμμετέχει με ψευδώνυμο. Ως μόνο μειονέκτημα αναφέρθηκε στο πρόβλημα της αμεσότητας, κυρίως στο θέμα της ερώτησης – απάντησης, καθώς αυτό απαιτεί μεγάλη υποστηρικτική δομή από τους διοργανωτές της πλατφόρμας.

6.3 Ερμηνεία ευρημάτων

Η κύρια μορφή παρουσίασης των ευρημάτων σε μια ποιοτική έρευνα κατά τον Creswell, είναι η αφηγηματική συζήτηση. Μια αφηγηματική συζήτηση (narrative discussion) είναι το γραπτό μέρος μιας ποιοτικής μελέτης, στο οποίο οι συγγραφείς συνοψίζουν λεπτομερώς τα ευρήματα από την ανάλυση των δεδομένων τους (Creswell, 2011).

Σε άμεση σχέση με τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας μελέτης, συλλέγουμε τα ακόλουθα ευρήματα :

Ερώτημα 1^ο : Ποιες οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τη χρησιμότητα και τη λειτουργία Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας;

Από την κωδικοποίηση των απαντήσεων των εκπαιδευτικών στο παραπάνω ερώτημα φανερώνεται πως η γνώμη τους εξαρτάται πλήρως από την προϋπάρχουσα εμπειρία τους.

Όλοι οι εκπαιδευτικοί του δείγματος, εκτός της Γεωργίας, είχαν ζήσει την εμπειρία της Σχολής Γονέων μέσα στο χώρο του νηπιαγωγείου, αλλά υπό διαφορετικές συνθήκες. Η Μαρία Γ και η Νίκη έζησαν την διοργάνωση μέσα στο νηπιαγωγείο με την καθοδήγηση ψυχολόγου από το Δήμο, ενώ η Μαρία Μπ έζησε την εμπειρία μέσα σε ένα μεγάλο ιδιωτικό σχολείο. Παρότι υπήρχαν σημαντικές διαφορές, λόγω διαφορετικής οργάνωσης των Σχολών, όλοι οι εκπαιδευτικοί φάνηκαν να θεωρούν τη Σχολή πολύ βοηθητική για ένα σχολείο.

Ανέφεραν ως πλεονεκτήματα:

- Αντιμετωπίζονται τρέχουσες σχολικές καταστάσεις
- Γίνονται ταυτόχρονες συμβουλευτικές δράσεις σε γονείς και εκπαιδευτικούς
- Άμεση παρέμβαση και στα δυο πλαίσια του παιδιού
- Προσφορά βοήθειας για χειρισμό δύσκολων περιστατικών
- Ανταλλαγή απόψεων με τους γονείς των παιδιών του σχολείου
- Απαλλαγή από τη δυσκολία να πειστούν οι γονείς
- Βαρύτητα της άποψης του ψυχολόγου

Ως μειονεκτήματα, όλοι οι εκπαιδευτικοί έθεσαν το θέμα του παραπάνω χρόνου στο σχολείο και της άμισθης εργασίας από πλευράς τους. Ανέφεραν επίσης τις δυσκολίες που προκύπτουν από τις :

- Σχέσεις με γονείς
- Σχέσεις με συναδέλφους
- Οργάνωση Σχολής από φορέα
- Συμμετοχή από γονείς

Η Νίκη και η Άννα που είχαν την περισσότερη εμπειρία στη σχολική τάξη, τόνισαν τη δυσκολία ανάμεσα στη συνεργασία με τους συναδέλφους, καθώς δεν συμφωνούν όλοι σε τέτοιου είδους κινήσεις, αλλά και τη μη συμμετοχή από τους γονείς, κάτι που αποθαρρύνει τους εκπαιδευτικούς. Δήλωσαν πως από την εμπειρία τους οι γονείς συμμετέχουν ενεργά στην αρχή, αλλά μετά αραιώνουν. Ανέφεραν επίσης το γεγονός πως γονείς που τα παιδιά τους αντιμετωπίζουν κάποιο θέμα συμπεριφοράς, σπάνια συμμετέχουν από φόβο πως θα κατηγορηθούν . Τέλος, τόνισαν ιδιαίτερα το θέμα της επιλογής του ψυχολόγου, ενισχύοντας ουσιαστικά τη μαρτυρία της Γεωργίας, που υποστήριξε πως η απειρία της ψυχολόγου οδήγησε σε πλήρη αποτυχία τη Σχολή.

Ερώτημα 2^ο : Ποιες οι αντιλήψεις των γονέων για τη χρησιμότητα και τη λειτουργία Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα της προσχολικής ηλικίας;

Από την κωδικοποίηση των απαντήσεων των γονέων στο παραπάνω ερώτημα φανερώνεται πως η γνώμη τους είναι απόλυτα θετική. Όλοι όμως οι γονείς στο

ερώτημα αυτό απάντησαν υποθετικά, καθώς κανένας δεν το είχε ζήσει μέσα στο πλαίσιο του σχολείου. Στον αρχικό τους ενθουσιασμό ανέφεραν :

- Ιδανικό
- Πολύ καλό
- Πολύ ενδιαφέρον
- Πολύ βοηθητικό

Αναλύοντας τι θεωρούσαν ως όφελος αναφέρθηκαν:

- Προσαρμοσμένα θέματα στις τρέχουσες ανάγκες
- Σύσφιξη σχέσεων ανάμεσα στους γονείς
- Απευθείας συζήτηση με τον ψυχολόγο
- Δημιουργία κοινού πλαισίου κανόνων και στο σπίτι

Όλοι οι γονείς όμως έθεσαν τον προβληματισμό για το θέμα του χρόνου. Δήλωσαν όλοι πολύ πιεσμένοι με τους χρόνους τους, με τις πολλές υποχρεώσεις που τους κάνουν ασυνεπείς σε τέτοιες δράσεις. Φάνηκαν επίσης προβληματισμένοι για το θέμα των προσωπικών δεδομένων. Η γνωστή ομάδα εντός των μελών ενός σχολείου δημιουργεί ανασφάλεια για μεταφορά σχολίων και κουτσομπολιών, κάτι που φάνηκε να δρα ως έντονα ανασταλτικός παράγοντας.

Ερώτημα 3^ο : Σε ποια σημεία συγκλίνουν και σε ποια αποκλίνουν οι αντιλήψεις γονέων και εκπαιδευτικών;

Από την ανάλυση των απαντήσεων των γονέων και των εκπαιδευτικών φαίνεται να έχουν κοινές θέσεις πάνω στην ύπαρξη Σχολής Γονέων στη σχολική μονάδα και οι περισσότερες αντιλήψεις συγκλίνουν. Τόσο οι γονείς όσο και οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να συμφωνούν πως :

- Θα είναι τα θέματα προσαρμοσμένα στην ηλικία των παιδιών
- Θα είναι προσαρμοσμένα ανάλογα με τα τρέχοντα προβλήματα
- Θα βοηθήσει στη σύσφιξη των σχέσεων

Φαίνεται επίσης να συμφωνούν και στις δυσκολίες που θα αντιμετώπιζε, συνοψίζοντας σε δυο καίρια θέματα :

- Το θέμα της έλλειψης χρόνου για συμμετοχή
- Το θέμα της κοινωνικής ντροπής με την αναφορά των προσωπικών προβληματισμών

Όσον αφορά τη συμμετοχή, άξιο προσοχής είναι ότι οι γονείς ανέφεραν μεν τους δικούς τους πιεσμένους χρόνους, που λόγω υποχρεώσεων πολλές φορές αδυνατούν να ανταποκριθούν και να συμμετέχουν, αλλά ανησυχούσαν περισσότερο για τη διάθεση των εκπαιδευτικών να αφιερώσουν προσωπικό χρόνο, ώστε να οργανώσουν και να συμμετέχουν σε μια τέτοια Σχολή. Οι εκπαιδευτικοί από πλευράς τους φάνηκαν προβληματισμένοι όσον αφορά τη συμμετοχή των γονέων, καθώς έχουν δει πως η ανταπόκριση είναι συνήθως περιορισμένη, λόγω έλλειψης χρόνου των γονέων.

Πρέπει να τονιστεί πως οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απάντησαν έχοντας προϋπάρχουσα εμπειρία σε τέτοιου είδους Σχολή Γονέων, ενώ οι γονείς υποθετικά.

Ερώτημα 4^ο : Ποιοι παράγοντες ενδέχεται να επηρεάσουν θετικά ή αρνητικά την ομαλή λειτουργία των Σχολών Γονέων στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας της προσχολικής ηλικίας;

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν από τους εκπαιδευτικούς και από τους γονείς, οι παράγοντες που ενδέχεται να επηρεάσουν θετικά τη λειτουργία μιας Σχολής Γονέων μέσα στο σχολείο είναι συνοπτικά :

- Η συνειδητοποίηση από τους εμπλεκόμενους, γονείς και εκπαιδευτικούς, της αναγκαιότητας της Σχολής
- Η καλή σχέση ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς
- Η σχέση εμπιστοσύνης ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικούς
- Η υποστήριξη από το Δήμο και τις κοινωνικές υπηρεσίες
- Η διασφάλιση της εμπιστευτικότητας όσων ειπωθούν στη Σχολή
- Η εμπειρία και καταλληλότητα του ψυχολόγου

Όσον αφορά τους παράγοντες που επηρεάζουν θετικά τη λειτουργία, οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί είχαν περίπου τις ίδιες απόψεις.

Όσον όμως αφορά τους παράγοντες που εμποδίζουν τη λειτουργία της Σχολής, οι δυο ομάδες είχαν κάποιες αποκλίσεις. Ως κύριο εμπόδιο λειτουργίας έθεσαν βέβαια και οι δυο πλευρές τον χρόνο. Και για τους εκπαιδευτικούς και για τους γονείς ο περιορισμένος χρόνος ήταν βασικός προβληματισμός, αν και κυρίως η μια ομάδα θεωρούσε ως ανασταλτικό παράγοντα το χρόνο και τη διάθεση της άλλης ομάδας.

Ως δευτερεύοντες παράγοντες οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν :

- Απροθυμία των γονέων να συμμετέχουν
- Απροθυμία όλων των εκπαιδευτικών της σχολικής μονάδας
- Δυσκολία με τις «φιλικές» σχέσεις με τους γονείς
- Φόβος για γονείς που ξεπερνούν τα όρια εμπλοκής
- Ανησυχία για παρεμβάσεις γονέων στο εκπαιδευτικό έργο
- Απροθυμία από τις κοινωνικές υπηρεσίες για στελέχωση με ψυχολόγο
- Ακαταλληλότητα ψυχολόγου

Ως δευτερεύοντες παράγοντες οι γονείς ανέφεραν :

- Απροθυμία εκπαιδευτικών
- Μη ύπαρξη κρατικών κονδυλίων
- Δυσκολία έκθεσης προσωπικών προβληματισμών σε γνωστή ομάδα
- Φόβος «κουτσομπολιού»

Ερώτημα 5^ο : Ποιες οι αντιλήψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών για μια καινοτόμο μορφή e – class Σχολής Γονέων;

Από την ανάλυση των απαντήσεων του δείγματος γονέων και εκπαιδευτικών, οι αντιλήψεις τους φάνηκαν να είναι ιδιαίτερα θετικές για μια ψηφιακή Σχολή Γονέων. Οι περισσότεροι ανέφεραν πως το βρίσκουν πρωτοποριακό και καινοτόμο για τα ελληνικά εκπαιδευτικά δεδομένα και πως θα είναι άριστο να δοκιμαστεί. Όλοι οι ερωτώμενοι ανέφεραν ως το κυριότερο όφελος την επίλυση στο θέμα της έλλειψης χρόνου. Θεώρησαν καθοριστική τη συμβολή μιας e – class, καθώς ο καθένας μπορεί

να συμμετέχει στον χρόνο και στο χώρο που επιθυμεί. Για τις ανάγκες της έρευνας, οι απαντήσεις τους χωρίστηκαν σε οφέλη και δυσκολίες μιας ψηφιακής Σχολής.

Συνοπτικά ως οφέλη αναφέρθηκαν :

- Επίλυση της δυσχέρειας του περιορισμένου χρόνου
- Συμμετοχή από οποιοδήποτε χώρο
- Εξοικονόμηση κρατικών κονδυλίων
- Συμμετοχή με πιθανή ανωνυμία, από κάποιον που το επιθυμεί
- «Απόσταση» από προσωπική έκθεση
- Δυνατότητα προσωπικών εμπιστευτικών ερωτήσεων προς τον ψυχολόγο
- Σχηματισμός γκρουπ γονέων, συζητήσεις επί σχολικών θεμάτων

Ως μειονεκτήματα της ψηφιακής Σχολής αναφέρθηκαν:

- Η τεχνολογική κατάρτιση των εμπλεκομένων
- Ο τεχνολογικός εξοπλισμός
- Έλλειψη οπτικής επαφής
- Έλλειψη διαπροσωπικής επαφής
- Πιθανή αργοπορία ανάμεσα στην ερώτηση και στην απάντηση(ασύγχρονη επικοινωνία)

Κεφάλαιο 7. Συμπεράσματα – Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

7.1 Συμπεράσματα

Από την ανάλυση των προφίλ των ερωτώμενων του δείγματος και την ερμηνευτική προσέγγιση των ευρημάτων της παρούσας έρευνας διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα :

- Με τον τρόπο που λειτουργούν οι Σχολές Γονέων από το Δήμο, συχνά δεν ανταποκρίνονται στις αναζητήσεις και στις προσδοκίες των γονέων. Δεν υπάρχουν διαφοροποιημένες ηλικιακές ομάδες και συχνά οι θεματικές δεν προκαλούν ενδιαφέρον στους συμμετέχοντες, εφόσον δεν τους αγγίζουν ηλικιακά. Συνήθως δεν υπάρχει ένας ψυχολόγος, αλλά σε κάθε συνεδρία ο ομιλητής αλλάζει, σύμφωνα με το θέμα. Επίσης, οι θεματικές είναι προκαθορισμένες και συχνά αδυνατούν να ανταποκριθούν στους τρέχοντες προβληματισμούς της ομάδας.
- Οι γονείς με παιδιά προσχολικής ηλικίας που συμμετέχουν στις Σχολές Γονέων των Δήμων είναι λίγοι. Από τα 40 παιδιά του σχολείου της ερευνήτριας, συμμετοχή στη Σχολή του Δήμου Κηφισιάς (ΠΡΟΝΟΗ), είχαν δηλώσει δυο γονείς.
- Οι γονείς έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για την ύπαρξη Σχολής Γονέων μέσα στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας, αναζητώντας λύσεις σε τρέχοντα θέματα που προκύπτουν σε μια σχολική χρονιά. Η παρουσία ενός ψυχολόγου στη σχολική μονάδα μπορεί να δημιουργήσει ευοίωνες συνθήκες συνεργασίας και επικοινωνίας ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικούς.
- Η οργάνωση μιας Σχολής εντός της μονάδας, προς το παρόν εξαρτάται αποκλειστικά από την πρωτοβουλία των εκπαιδευτικών. Εκείνοι έχουν όλη την ευθύνη της οργάνωσης, χωρίς κανένα ανταποδοτικό κίνητρο και χωρίς καμία κρατική συμπαράσταση. Είναι στην ευχέρεια του Δήμου αν θα διατεθεί ψυχολόγος, για να στελεχωθεί ή όχι η Σχολή εντός του σχολείου.

- Η σωστή οργάνωση είναι καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία μιας Σχολής. Είναι βασικό για να προκαλέσει το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των γονέων, αλλά και τη διάθεση των εκπαιδευτικών να διαθέσουν το χώρο του σχολείου.
- Στις Σχολές Γονέων εντός του σχολείου ορίζεται ένας ψυχολόγος, ο οποίος προκαλεί μεγαλύτερο «δέσιμο» ανάμεσα στην ομάδα, καθώς σταδιακά γνωρίζεται με όλα τα μέλη και αποκτούνται δεσμοί και μια σχέση εμπιστοσύνης.
- Ο ρόλος του ψυχολόγου στη Σχολή Γονέων εντός της σχολικής μονάδας είναι καθοριστικός. Οι εκπαιδευτικοί προβληματίζονται για τη στάση του απέναντι στα σχολικά θέματα και αναζητούν τη βοήθειά του για τη σωστή οριοθέτηση των γονέων απέναντι στο θέμα της γονικής εμπλοκής και παρέμβασης.
- Οι γονείς παραδέχονται πως διαθέτουν ελάχιστο χρόνο για συμμετοχή και προβληματίζονται αν θα είναι συνεπείς σε μια Σχολή Γονέων.
- Οι εκπαιδευτικοί από πλευράς τους, φάνηκαν απογοητευμένοι από τη μικρή συμμετοχή των γονέων σε τέτοιες προσπάθειες. Νιώθουν ότι αφιερώνουν προσωπικό χρόνο, χωρίς να έχουν κίνητρα, καθώς όλες αυτές οι παραπάνω ώρες απογευματινής απασχόλησης δεν αμείβονται, ούτε μοριοδοτούνται. Για αυτό και κάποιοι αρνούνται να συμμετέχουν, με αποτέλεσμα ο σύλλογος διδασκόντων να μη συμφωνεί στην οργάνωση τέτοιων δράσεων.
- Οι εκπαιδευτικοί με μεγάλη εμπειρία, πολλά έτη προϋπηρεσίας σε σχολικές τάξεις, έθεσαν τον προβληματισμό για το θέμα των ορίων των γονέων. Οι Σχολές Γονέων προκαλούν φιλικές επαφές ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικούς και οι εκπαιδευτικοί φάνηκαν να προβληματίζονται πως οι γονείς συχνά ξεπερνούν τα όρια της εμπλοκής και παρεμβαίνουν σε αμιγώς εκπαιδευτικά θέματα. Φάνηκαν να γνωρίζουν τον τρόπο να κρατούν ισορροπίες, αλλά παρόλα αυτά ανησυχούν.
- Οι διαπροσωπικές σχέσεις είναι καθοριστικής σημασίας για την έναρξη μιας Σχολής Γονέων. Αν οι σχέσεις ανάμεσα στους εκπαιδευτικούς είναι τεταμένες, τότε δεν ξεκινούν τέτοιες δράσεις γιατί δεν συμφωνούν μεταξύ

τους. Αντίστοιχα, αν οι σχέσεις ανάμεσα σε εκπαιδευτικούς και γονείς δεν είναι αρμονικές, επίσης οι εκπαιδευτικοί είναι αρνητικοί στην οργάνωση τέτοιων δράσεων.

- Οι γονείς φάνηκαν ανήσυχοι για τα προσωπικά τους δεδομένα. Φοβούνται πως συμμετέχοντας και θέτοντας τους προβληματισμούς τους θα γίνουν θέμα συζήτησης και κοινωνικών σχολίων και έτσι, όταν συμμετέχουν, αποφεύγουν να «ανοίγονται». Θεωρούν επίσης πως όσοι καταθέσουν στην ομάδα κάποιο πρόβλημα ή αντιμετωπίζουν κάποια δυσλειτουργική συμπεριφορά θα γίνουν δακτυλοδεικτούμενοι. Αυτό τον προβληματισμό επιβεβαίωσαν και οι εκπαιδευτικοί, που επαλήθευσαν πως πράγματι γονείς που τα παιδιά τους παρουσιάζουν κάποια θέματα, δεν συμμετέχουν από φόβο ότι θα κατακριθούν από την ομάδα.
- Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί στάθηκαν πολύ θετικοί στη δημιουργία μιας ψηφιακής Σχολής Γονέων. Θεώρησαν την ύπαρξη ψηφιακής πλατφόρμας πολύ πρωτοποριακή και ικανή να προκαλέσει το ενδιαφέρον συμμετοχής από περισσότερους, αφού λύνει το πρόβλημα της έλλειψης χρόνου. Προβληματισμός τέθηκε όμως για την απουσία διαπροσωπικής επαφής, που σε θέματα ψυχολογίας, καθώς και κοινωνικοσυναισθηματικά, είναι καθοριστική. Γι αυτό και προτάθηκε η συνύπαρξη και των δύο τύπων Σχολής Γονέων, μιας ψηφιακής και μιας δια ζώσης, ώστε η μια να δρα επικουρικά στην άλλη.

Συνοψίζοντας, ένα γενικό συμπέρασμα από την παρούσα έρευνα είναι πως οι αντιλήψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών, αναφορικά με την ύπαρξη Σχολών Γονέων μέσα στις μονάδες προσχολικής εκπαίδευσης είναι θετικά διακείμενες προς το θεσμό. Παρόλα αυτά, καθοριστικοί παράγοντες όπως η έλλειψη χρόνου και από τις δυο εμπλεκόμενες ομάδες, δρουν ανασταλτικά και οδηγούν σε περιορισμένη συμμετοχή.

Για το λόγο αυτό, η εκπαιδευτική κοινότητα οφείλει να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις των μελών της. Μια ψηφιακή Σχολή Γονέων, που θα δρα επικουρικά στην παραδοσιακή Σχολή, ίσως σταθεί κινητήρια δύναμη για πιο ενεργό

συμμετοχή όλων. Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί στην παρούσα έρευνα έθεσαν τις πρώτες βάσεις για το τι θα θεωρούσαν σκόπιμο να περιλαμβάνει μια τέτοιου είδους ψηφιακή Σχολή :

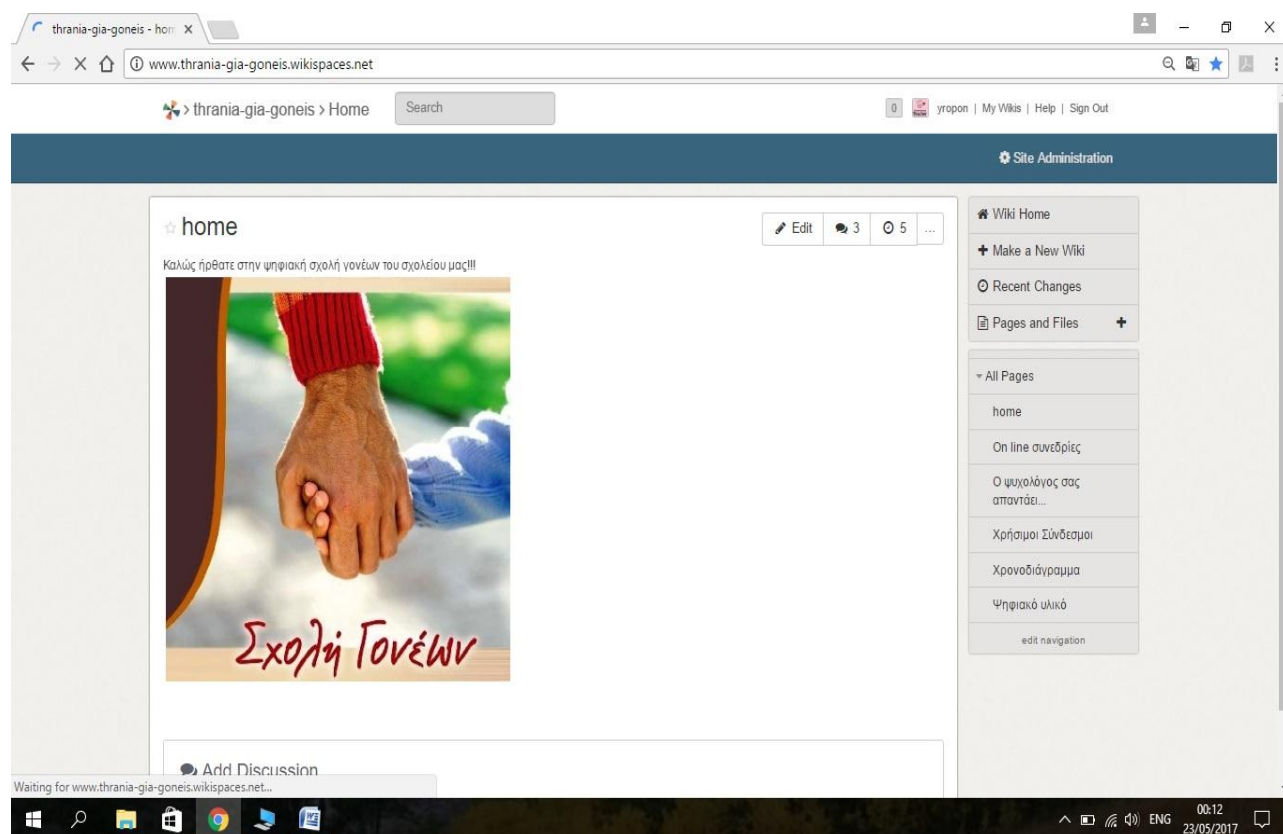
- Ψηφιακό υλικό (αφιερώματα και υλικό για μελέτη)
- On line μαθήματα- συνεδρίες
- Δυνατότητα δημιουργίας «κλειστής κοινότητας» μεταξύ των μελών
- Δυνατότητα συζητήσεων (ύπαρξη forum)
- Διάδραση με τον ψυχολόγο με προσωπικές γραπτές συζητήσεις (δυνατότητα ερώτησης - απάντησης)
- Δυνατότητα συμμετοχής με ψευδώνυμο

Για το λόγο αυτό έγινε μια πρώτη απόπειρα να υλοποιηθεί μια ψηφιακή Σχολή Γονέων σε πειραματικό στάδιο, ανταποκρινόμενη σε αυτά που το δείγμα ζήτησε να περιλαμβάνει. Δημιουργήθηκε λοιπόν μια ψηφιακή πλατφόρμα μέσω της υπηρεσίας wikispaces. Τα wikis αποτελούν ιστοσελίδες που δίνουν τη δυνατότητα στους χρήστες να προσθέτουν ή να τροποποιούν υλικό εύκολα και γρήγορα και να συνεργάζονται αποτελεσματικά. Είναι περιβάλλοντα εύκολα στη χρήση από οποιονδήποτε χρήστη με βασικές γνώσεις χρήσης υπολογιστή, καθώς δεν απαιτείται γνώση προγραμματισμού.

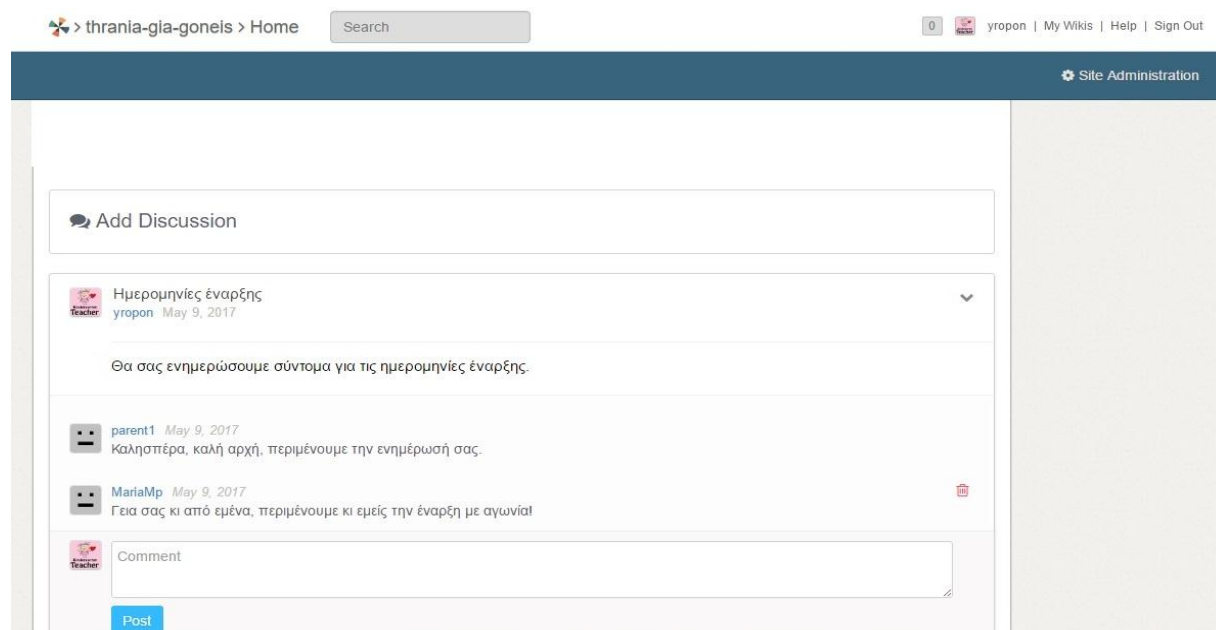
Η σελίδα ονομάστηκε «Θρανία για γονείς» και λειτουργεί στην παρακάτω διεύθυνση : <http://www.thrania-gia-goneis.wikispaces.net>

Ακολουθούν μερικές υποδειγματικές εικόνες από την ιστοσελίδα.

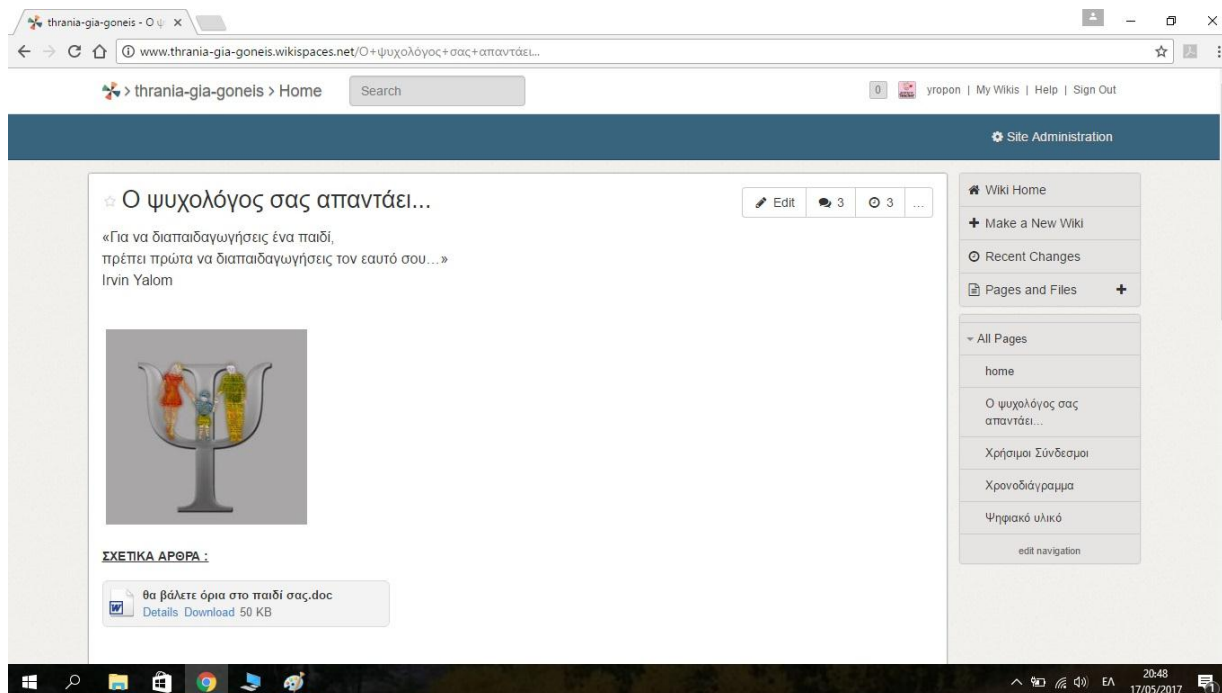
Εικόνα 1. Αρχική σελίδα

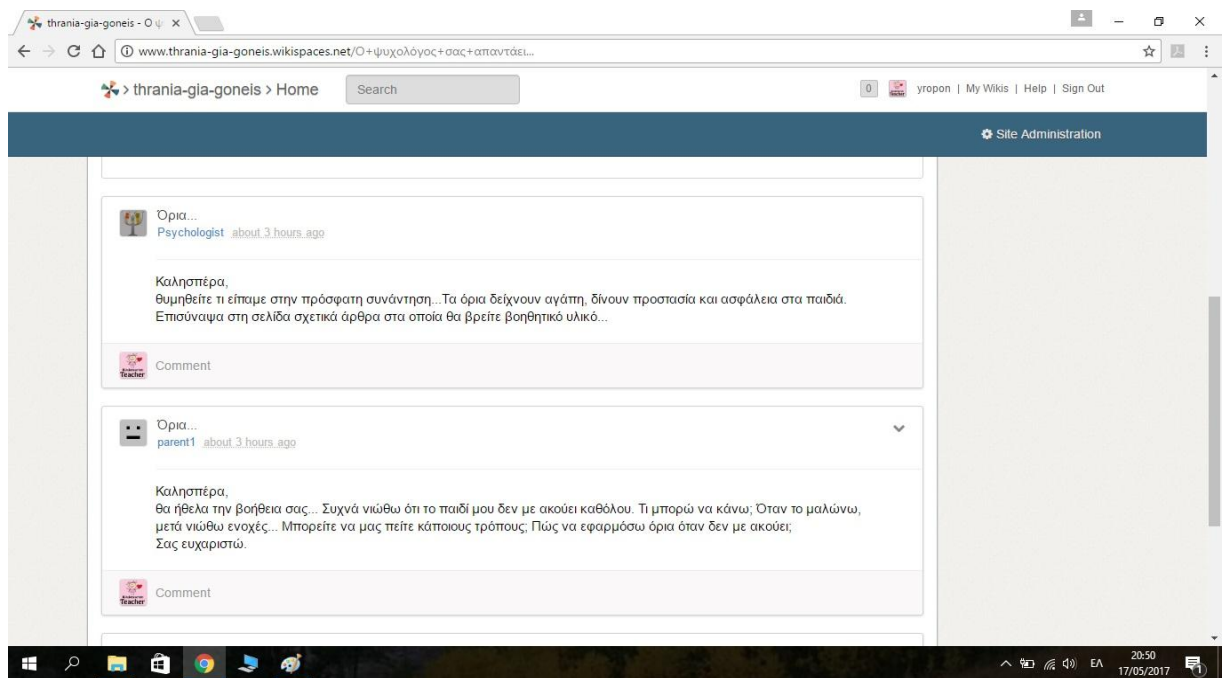
Εικόνα 2. Συζήτηση ανάμεσα στα μέλη της Σχολής

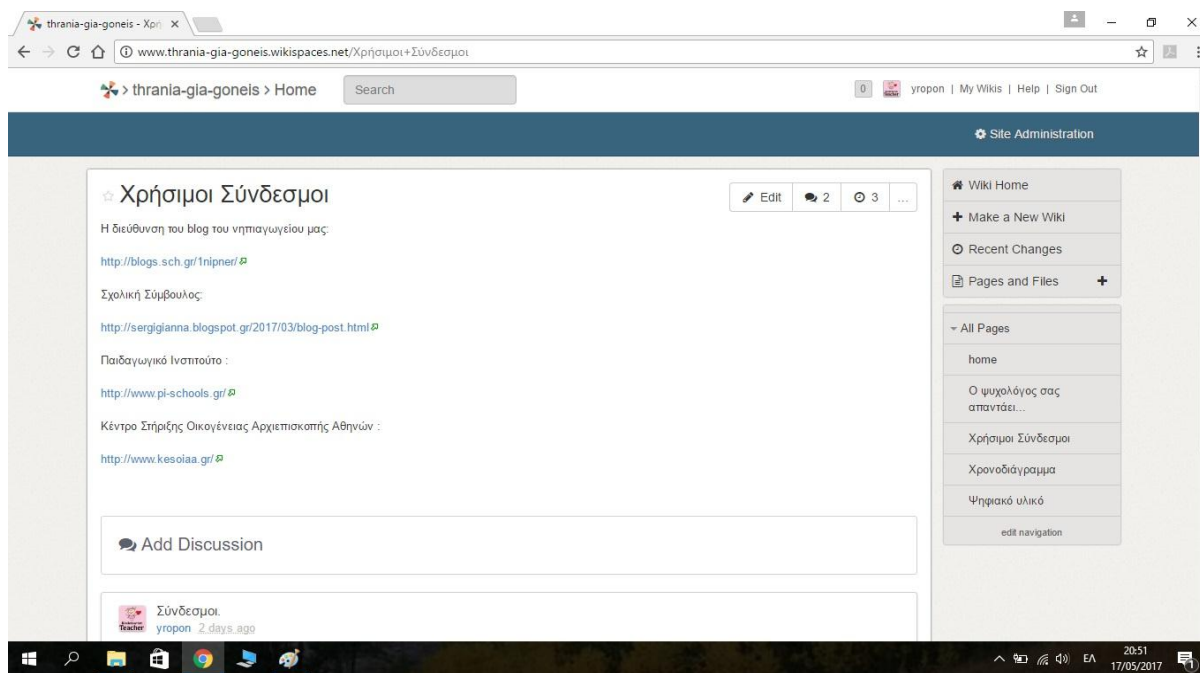
Εικόνα 3. Ο ψυχολόγος της Σχολής- άρθρα και υλικό

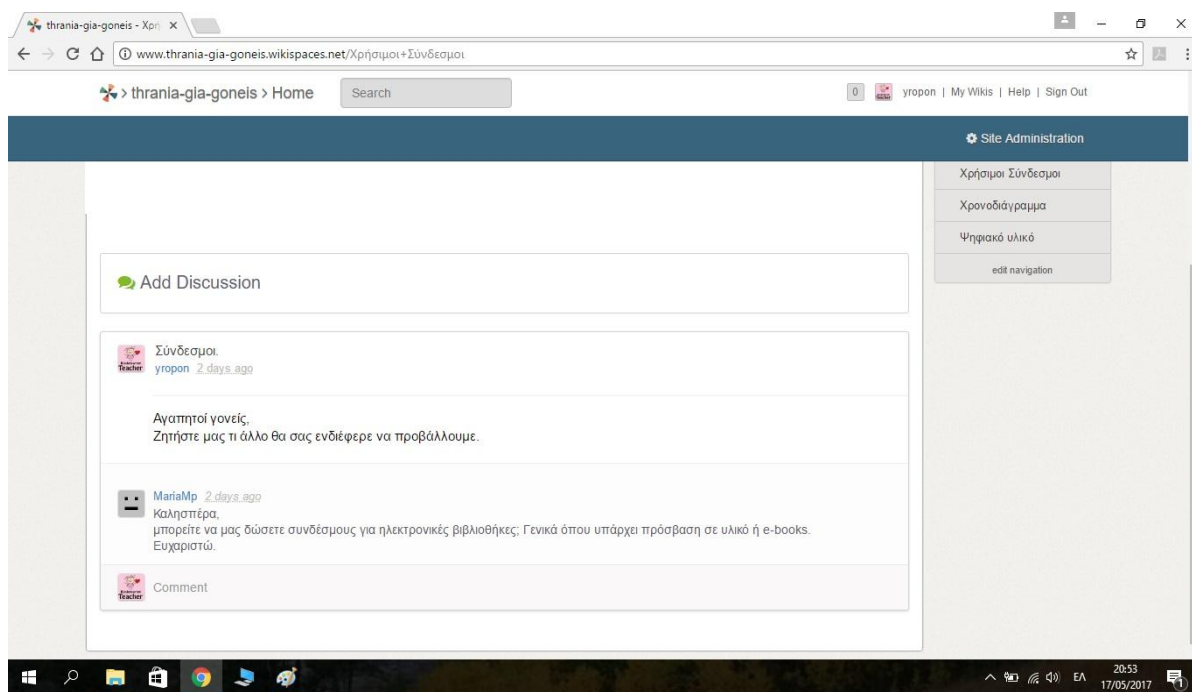
Εικόνα 4. Ο ψυχολόγος απαντά στις ερωτήσεις γονέων.

Εικόνα 5. Χρήσιμοι σύνδεσμοι

Εικόνα 6. Συζητήσεις

Εικόνα 7. Χρονοδιάγραμμα

The screenshot shows a web browser window displaying a Wikispaces page titled "ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΜΑΪΟΥ 2017". The page features a calendar grid with the following events:

ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ	ΠΕΜΠΤΗ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΣΑΒΒΑΤΟ	ΚΥΡΙΑΚΗ
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10 ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	11 ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΥΛΙΚΟΥ	12 ON LINE ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ 17.00-18.00	13	14
15 ON LINE ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ 17.00-18.00	16	17	18	19 ON LINE ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ 17.00-18.00	20	21
22 ON LINE ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ 17.00-18.00	23	24 ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	25 ΑΝΑΡΤΗΣΗ ΥΛΙΚΟΥ	26 ON LINE ΨΥΧΟΛΟΓΟΣ 17.00-18.00	27	28
29	30	31				

The right sidebar contains "Site Administration" options: Recent Changes, Pages and Files, All Pages (listing home, Ο ψυχολόγος σας απαντά..., Χρήσιμιοι Σύνδεσμοι, Χρονοδιάγραμμα, Ψηφιακό υλικό, and edit navigation).

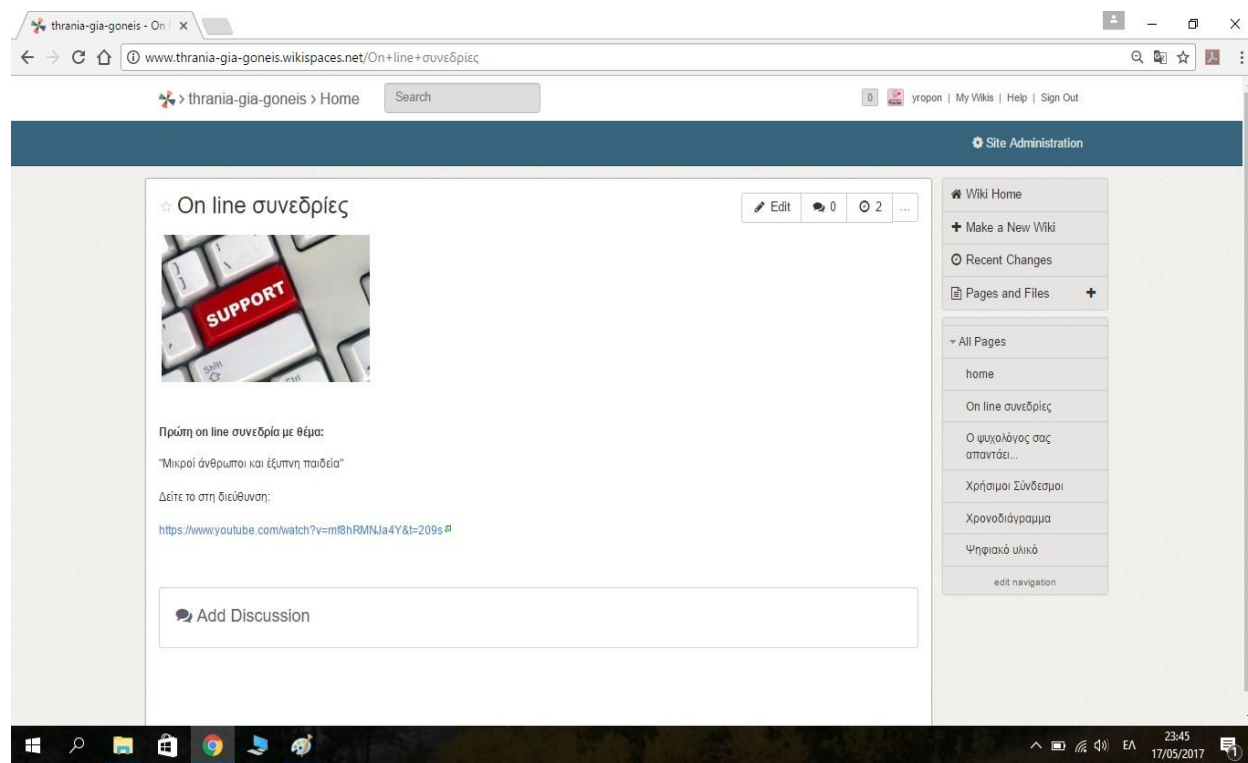
Εικόνα 8. Ψηφιακό υλικό για μελέτη

The screenshot shows a Wikispaces page titled "Ψηφιακό υλικό". The page content includes:

- A header with "Ψηφιακό υλικό" and a "6" icon.
- A sub-header "Το Ψηφιακό υλικό μας!".
- An image of a stack of books and a laptop displaying a website, labeled "elearning.jpg".
- A paragraph: "Στην σελίδα αυτή μπορείτε να βρείτε υλικό για μελέτη.Επιστημονικά άρθρα και μελέτες για διάφορα θέματα."
- Two download links:
 - "δέξοτήτων για την αντιμετώπιση της οικο..." (103 KB)
 - "οικονομικής κρίσης στα μικρά παιδιά.pdf" (745 KB)

The right sidebar contains "Site Administration" options: Wiki Home, Make a New Wiki, Recent Changes, Pages and Files, All Pages (listing home, On line συνεδρίες, Ο ψυχολόγος σας απαντά..., Χρήσιμιοι Σύνδεσμοι, Χρονοδιάγραμμα, Ψηφιακό υλικό, and edit navigation).

Εικόνα 9. On line συνεδρίες

7.2 Προτάσεις για περαιτέρω έρευνα

Οι σύγχρονες ανάγκες των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας καθορίζουν την εξέλιξή της. Η παρούσα έρευνα ανέλυσε τις αντιλήψεις των γονέων και των εκπαιδευτικών για την προώθηση Σχολών Γονέων μέσα στα σχολεία προσχολικής εκπαίδευσης. Η προσχολική εκπαίδευση είναι καθοριστικής σημασίας για την εκπαιδευτική πορεία και εξέλιξη των παιδιών και χρειάζεται να δοθεί ιδιαίτερη σημασία, καθώς θέτει τα θεμέλια της εκπαίδευσης. Οι Σχολές Γονέων χρειάζεται να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των γονέων που για πρώτη φορά αφήνουν το παιδί τους σε σχολικό πλαίσιο. Χρειάζονται περισσότερες έρευνες για το πεδίο αυτό, ώστε να καταγραφούν οι ανάγκες τους και να μπορέσουν οι Σχολές Γονέων να επεκταθούν, προσφέροντας την κατάλληλη βοήθεια προς όλους τους εμπλεκόμενους.

Τα πορίσματα της παρούσας έρευνας, έδειξαν πως οι γονείς επιθυμούν καθοδήγηση, αλλά οι σύγχρονοι ρυθμοί της ζωής είναι απαγορευτικοί για παραπάνω υποχρεώσεις, όπως η φοίτηση σε μια Σχολή Γονέων. Αξίζει η περαιτέρω

διερεύνηση για μια ψηφιακή Σχολή Γονέων και τι αποτελέσματα μπορεί να δώσει. Οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί δήλωσαν τι θεωρούν σκόπιμο να υπάρχει σε μια τέτοιου είδους πλατφόρμα και είναι άκρως καίριο ζήτημα αν αυτή η ψηφιακή Σχολή μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις τους. Είναι άραγε αυτός ο τρόπος που μπορεί να δώσει κίνητρα συμμετοχής; Θα προωθήσει το θεσμό των Σχολών Γονέων; Και τι υποστηρικτική δομή χρειάζεται για να λειτουργήσει; Θα είναι πιο οικονομικό από πλευράς κρατικών κονδυλίων; Υπάρχει κατάρτιση για μια τέτοιου είδους δομή;

Αξίζει να δοκιμαστεί και να καταγραφούν τα αποτελέσματα.

Επίλογος

«Για να διαπαιδαγωγήσεις ένα παιδί,
πρέπει πρώτα να διαπαιδαγωγήσεις τον εαυτό σου...»

Irvin Yalom

Ο Yalom συνεχίζει την παραπάνω άποψή του, τονίζοντας πως πρόθεση κάθε γονέα, αλλά και κάθε εκπαιδευτικού πρέπει να είναι η διαπαιδαγώγηση παιδιών ανώτερων από τους ίδιους. Και αυτό μπορεί να γίνει όταν αυτοί που διαπαιδαγωγούν έχουν σωστή παιδεία. Η Σχολή Γονέων είναι ένας άκρως απαραίτητος θεσμός που πρέπει να ενισχυθεί, ώστε να στέκεται βοηθός και οδηγός για όλους τους εμπλεκόμενους στην εκπαίδευση παιδιών. Η σημερινή εποχή με όλη την κρίση αξιών από την οποία διακατέχεται, ίσως χρειάζεται τις Σχολές Γονέων περισσότερο από ποτέ.

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- ◆ Αθανασίου, Α. (2014), *Εγχειρίδιο προς εκπαιδευτές ενηλίκων*, εκδ. Πανεπιστήμιο Frederick, Λευκωσία
- ◆ Βруниώτη Κ, Κυρίδης Α, Σιβροπούλου-Θεοδοσιάδου Ειρ, Χρυσ αφίδης Κ, (2007) , *Οδηγός Γονέα*, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ειδική Υπηρεσία Εφαρμογής Προγραμμάτων ΚΠΣ, εκδ Πατάκης, Αθήνα
- ◆ Γεωργίου, Στ. (1996), *Γονεϊκή συμπεριφορά και σχολική επίδοση*, Παιδαγωγική Επιθεώρηση, τόμος 23, εκδ Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη. (Πηγή <http://www.pee.gr> Ανακτήθηκε στις 1/11/2016)
- ◆ Γεωργίου, Στ. (2000), *Σχέση σχολείου – οικογένειας και ανάπτυξη του παιδιού*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- ◆ Creswell, J (2011), *Η έρευνα στην εκπαίδευση, Σχεδιασμός, Διεξαγωγή και Αξιολόγηση της Ποσοτικής και Ποιοτικής Έρευνας*, (επιμέλεια: Τσορμπατζούδης, Χ) εκδ. Έλλην, Αθήνα.
- ◆ Δαράκη, Π (1995), *Το προσχολικό παιδί και οι ανάγκες του*, εκδ. Δωδώνη, Αθήνα.
- ◆ Δαφέρμου Χ, Κουλούρη Π, Μπασαγιάννη Ε (2007), *Οδηγός Νηπιαγωγού*, Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης, Οργανισμός Εκδόσεων Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα.
- ◆ Dewey John, (1933, ελληνική έκδοση 1980) *Εμπειρία και εκπαίδευση*, Εκδ. Γλάρος, Αθήνα
- ◆ Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. (2014) *ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ, Ερωτήσεις-Απαντήσεις, Πιστοποίηση Εκπαιδευτικής Επάρκειας Εκπαιδευτών Ενηλίκων της μη τυπικής εκπαίδευσης*, Αθήνα.
- ◆ Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών για την αξιοποίηση και εφαρμογή των ΤΠΕ στην διδακτική πράξη, 2011, Πάτρα, ΙΤΥ, Υπουργείο Παιδείας. Πηγή <http://e-pimorfosi.cti.gr> Ανακτήθηκε στις 20/12/2016
- ◆ Freire, P, (1977), *Η Αγωγή του Καταπιεζόμενου*, εκδ Ράππας, Αθήνα.
- ◆ Friedrich, H. (2000). *Επικοινωνία στο νηπιαγωγείο. Τα παιδιά ως ακροατές και ομιλητές*, (Ε. Νούσια, Μετ), εκδ. Τυπωθήτω – Γ. Δαρδανός, Αθήνα.

- ◆ Θεοφιλίδης, Χ. (1994), *Ορθολογιστική οργάνωση και διοίκηση σχολείου*, 10^ο Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου, Λευκωσία. (Πηγή <http://www.pek.org.cy> Ανακτήθηκε στις 2/11/2016).
- ◆ Ιωσηφίδης, Θ, (2003), *Εισαγωγή στην ανάλυση δεδομένων ποιοτικής κοινωνικής έρευνας*, Πηγή www.cultural-representation.com/files/SIMEIOSEISiosifidis.doc Ανακτήθηκε στις 20/1/2017
- ◆ Jarvis P. (2004) *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση: Θεωρία και πράξη*, εκδ Μεταίχμιο, Αθήνα
- ◆ Jarvis P. (2005) Συνέντευξη στον Γ. Κουλαουζίδη, στο Κόκκος, Α. *Μεθοδολογία Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Θεωρητικό πλαίσιο και προϋποθέσεις μάθησης*, Πάτρα, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο,
- ◆ Jean –Jacques Rousseau, (2001), *Αιμίλιος ή Περί Αγωγής*, Μτφρ Πολυτίμη Γκέκα, Εκδ Πλέθρον, Αθήνα
- ◆ Κεδράκα, Κ, (2010) *Μεθοδολογία λήψης συνέντευξης*, Πηγή <https://edu4adults.wordpress.com>, Ανακτήθηκε στις 20/2/2017
- ◆ Κόκκος, Α. (2005), *Εκπαίδευση Ενηλίκων: Ανιχνεύοντας το πεδίο*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα.
- ◆ Κόμης, Β. (2004). *Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών*, Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, Αθήνα,
- ◆ Κόμης, Β. (2005). *Εισαγωγή στη Διδακτική της Πληροφορικής*, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα,
- ◆ Κοντοπούλου Μ., Τζιβνίκου Σ. (2004), *Κριτική θεώρηση ενός «νέου» θεσμού στο χώρο της Ειδικής Αγωγής: Η οπτική των γονιών*,. Παιδαγωγική Επιθεώρηση, τόμος 38, εκδ Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη (Πηγή <http://www.pee.gr> Ανακτήθηκε στις 1/11/2016)
- ◆ Κόνσολας, Μ, Φράγκου Ελ, Ψυχογιού Ευγγ, (2008), *Διδακτική Μεθοδολογία στην Εκπαίδευση Ενηλίκων: Μια εναλλακτική Πρόταση Διδασκαλίας με την Αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών*, Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο, 31 Μαρτίου-2 Απριλίου 2006, Πρακτικά Συνεδρίου, Βόλος. Πηγή www.repository.edulll.gr Ανακτήθηκε στις 6/4/2017.
- ◆ Κουλαουζίδης Γ. (2006), *Η εκπαίδευση ενηλίκων ως «αποστολή»: Επανεξετάζοντας το ρόλο της εκπαίδευσης ενηλίκων στο πλαίσιο της*

«παγκοσμιοποιημένης τοπικότητας». Παιδαγωγική Επιθεώρηση, 41/2006.
Πηγή www.adulteduc.gr Ανακτήθηκε στις 15/12/2016

- ◆ Κυπριανός Π. (2007), *Παιδί, Οικογένεια, Κοινωνία, Ιστορία της προσχολικής αγωγής από τις απαρχές έως τις μέρες μας*. Gutenberg, Αθήνα.
- ◆ Κυριαζή Ν, (1998), *Η κοινωνιολογική έρευνα – Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Ελληνικές Επιστημονικές Εκδόσεις, Αθήνα
- ◆ Μουζάκης, Χ, (2006), «Εκπαίδευση Ενηλίκων, Οι Νέες Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση Ενηλίκων», Αθήνα, Υ.Π.Δ.Β.Μ.Θ. – ΓΓΔΒΜ – ΙΔΕΚΕ. Πηγή www.repository.edulll.gr Ανακτήθηκε στις 6/1/2017 .
- ◆ Μπακιρτζής, Κ. (2002), *Επικοινωνία και αγωγή*, εκδ Gutenberg, Αθήνα.
- ◆ Μπεχράκη Κ, (2002), *Σχολές Γονέων , Εμπειρίες – Προοπτικές*, Ελληνικά Γράμματα , Αθήνα
- ◆ Mezirow J. και συνεργάτες (2007), *Η Μετασχηματίζουσα Μάθηση*, εκδ Μεταίχμιο, Αθήνα.
- ◆ Michel de Montaigne, (2005), *Δοκίμια*, εκδ. Εστία, Αθήνα
- ◆ Νικολάου, Ν, Τσέργας, Ν. (2008), *Συμβουλευτική και Νέες Τεχνολογίες στη Δια Βίου Μάθηση*, Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο, 31 Μαρτίου-2 Απριλίου 2006, Πρακτικά Συνεδρίου, Βόλος. Πηγή www.repository.edulll.gr Ανακτήθηκε στις 6/1/2017.
- ◆ Νόβα – Καλτσούνη, Χ. (2004), *Συνεργασία σχολείου οικογένειας : Δυνατότητες και περιορισμοί*, Περιοδικό «Επιστήμες Αγωγής», Τεύχος 4, (Πηγή <http://www.ediamme.edc.uoc.gr> Ανακτήθηκε στις 3/11/2016).
- ◆ Παπάνης, Ευστρ. (2007), *Βασικές Αρχές Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Παιδαγωγικές Θεωρίες και Ενίσχυση της Αυτοεκτίμησης*, Πηγή <http://epapanis.blogspot.gr> Ανακτήθηκε 6/1/2017
- ◆ Παππά Β, Μπρούμου Μ, (2010), *Σύγχρονες τάσεις και προοπτικές στην Προσχολική Αγωγή και Εκπαίδευση του 21ου αιώνα*, ΠΡΑΚΤΙΚΑ 2ου Διεθνούς Συνεδρίου Προσχολικής Αγωγής (22- 24/10/ 2010), Ιωάννινα
- ◆ Παππά, Β, (2006), *Επάγγελμα Γονέας*. Αθήνα, εκδ. Καστανιώτη.
- ◆ Πασιαρδής, Π. (2004), *Εκπαιδευτική ηγεσία. Από την περίοδο της ευμενούς αδιαφορίας στη σύγχρονη εποχή*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα.

- ◆ Πετρογιάννης, Κ, (2012), *Γενικές Οδηγίες Σύνταξης Βιβλιογραφικών Παραπομπών και Αναφορών με βάση το βιβλιογραφικό σύστημα APA*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, Πάτρα
- ◆ Πιστοφίδου Φ, (2009), *Η Εκπαίδευση των Γονέων στην Ελλάδα- Η περίπτωση των Σχολών Γονέων*, (Μεταπτυχιακή διατριβή), Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φιλοσοφική Σχολή, Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής, Τομέας Παιδαγωγικής, Θεσσαλονίκη
- ◆ Rogers, A, (1999) *Η εκπαίδευση ενηλίκων*, (μτφ. Μ. Παπαδοπούλου και Μ. Τόμπρου), εκδ Μεταίχμιο, Αθήνα.
- ◆ Σεραφείμ – Ρηγοπούλου, Ευαγγ, (2008), *Εκπαίδευση Εκπαιδευτών – Επιμορφωτών στις Σχολές Γονέων: Αναφορά σε ορισμένα μεθοδολογικά εργαλεία και εστίαση στη σχεσιοδυναμική του προσώπου*, Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο, 31 Μαρτίου-2 Απριλίου 2006, Πρακτικά Συνεδρίου, Βόλος. Πηγή www.repository.edulll.gr Ανακτήθηκε στις 6/1/2017
- ◆ Σιασιάκος, Κ, Ρετάλης, Σ. (2008), *Ο Ρόλος του e-Εκπαιδευτή στα Προγράμματα Ηλεκτρονικής Μάθησης Ενηλίκων*, Πανελλήνιο Επιστημονικό Συνέδριο, 31 Μαρτίου-2 Απριλίου 2006, Πρακτικά Συνεδρίου, Βόλος. Πηγή www.repository.edulll.gr Ανακτήθηκε στις 6/1/2017.
- ◆ Σίσκου Ι, (2006), *Η Συμβουλευτική των Σχολών Γονέων στον Ελλαδικό και Διεθνή Χώρο*, (Μεταπτυχιακή Διατριβή) Πανεπιστήμιο Αιγαίου , Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής, Ρόδος
- ◆ Σταμέλος Γ, Μπαρτζακλής Μ, 2005, *Διερευνώντας τη σχέση εκπαιδευτικού – γονέα για τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης*, Πρακτικά 2^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου «Διοίκηση Α/Βάθμιας και Β/Βαθμιας Εκπαίδευσης», Άρτα.
- ◆ Συμεού, Λ, (2006) *Εγκυρότητα και αξιοπιστία στην ποιοτική έρευνα*, 9^ο Πανκύπριο Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου, (Πηγή <http://www.pek.org.cy> ανακτήθηκε στις 19/1/2017)
- ◆ Συμεού, Λ. (2003), *Σχέσεις σχολείου-οικογένειας: έννοιες, μορφές και εκπαιδευτικές συνεπαγωγές*, Παιδαγωγική Επιθεώρηση, 36.
- ◆ Τσιμπουκλή, Άν, Φίλλιπς, Ν, (2008), *Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Ενηλίκων*, Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων, Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Ι.Δ.Ε.Κ.Ε, Αθήνα.
- ◆ Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων (2007), *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών*.

- ◆ Φλουρής, Γ. (1989), *Αυτοαντίληψη , σχολική επίδοση και επίδραση γονέων*, εκδ. Γρηγόρης, Αθήνα.
- ◆ Χασάνδρα, Μ, Γούδας Μ,(2003) *Κριτήρια εγκυρότητας και αξιοπιστίας στην ποιοτική - ερμηνευτική έρευνα*, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Τρίκαλα (Πηγή <http://lab.pe.uth.gr> ανακτήθηκε στις 19/1/2017)
- ◆ Χατζηθεοχάρους, Π, σε συνεργασία με Νικολοπούλου, Β., Γιοβάννη, Ελ. (2010) *Εκπαιδευτικό Υλικό για την Επιμόρφωση των Εκπαιδευτικών των ΣΔΕ, Υ.Π.Δ.Β.Μ.Θ. – ΓΓΔΒΜ – ΙΔΕΚΕ*, Αθήνα
- ◆ Χουντουμάδη, Α (1998), *Παιδιά και γονείς στο ξεκίνημα μιας σχέσης*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- ◆ Χουρδάκη Μ, (2000), *Σχολές Γονέων, Σκοπός – Μεθοδολογία – Θεματολογία, Εφαρμογές ,1962 – 2000*, Πανελλήνιος Σύνδεσμος Σχολών Γονέων, Αθήνα.
- ◆ Χουρδάκη Μ. (1984), *Φιλοσοφία και αρχές εργασίας στις Σχολές Γονέων του τόπου μας*, Πανελλήνιος Σύνδεσμος Σχολών Γονέων, Αθήνα.
- ◆ Χουρδάκη, Μ, Μαρούδα, Α., & Σταύρου, Μ. (1989). *Θέματα Προετοιμασίας για Γάμο-Συμβίωση και Σχέσεις στην Οικογένεια*, Αθήνα (αυτοέκδοση)
- ◆ Χουρδάκη, Μ.(2001). *Οι αναντικατάστατοι Παιδαγωγοί. Η εκπαίδευση της Οικογένειας. Σχολές Γονέων*, εκδ. Σύγχρονη Εκπαίδευση, Αθήνα.
- ◆ Χρυσάφιδης, Κ. (2000), *Εισαγωγικό σημείωμα. Η σημασία της Επικοινωνίας στο Σχολείο*. Στο Friedrich Hedi , *Επικοινωνία στο Νηπιαγωγείο. Τα παιδιά ως ακροατές και ομιλητές*, Τυπωθήτω – Γ. Δαρδάνος, Αθήνα.
- ◆ Χρυσόστομος Ιωάννης, (2012), *Οι γονείς , το παιδί και η ανατροφή του*, εκδ Συνοδεία Σπυρίδωνος Ιερομόναχου, Νέα Σκήτη Αγίου Όρους.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- ◆ Campbell D, Palm G (2004), *Group Parent Education : promoting parent learning and support*, Sage Publication, Usa
- ◆ Coleman, P. (1998), *Parent, Student and Teacher Collaboration : The Power of Three*, Sage Publications, London.

- ◆ David Harman and Orville G. Brim, (1980), *Learning to be parents : Principles – Programs and Methods*, SAGE Publications New York
- ◆ Griffin, C . (1987), *Adult Education and Social Policy*, Croom Helm, London.
- ◆ Knowles M. (1998) *The Adult Learner*, Houston -Texas, Gulf.
- ◆ Mezirow, J. (1991), *Transformative dimensions of adult learning*, Jossey- Bass, San Francisco
- ◆ OECD (2003), *Beyond rhetoric: adult learning policies and practices*, Paris.
- ◆ WHO, (2003), *Investing in mental health*, World Health Organization, Geneva.

ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

- ◆ Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. (Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού) Πηγή <http://www.eoppep.gr> Ανακτήθηκε στις 17/12/2016
- ◆ Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» Πηγή www.repository.edulll.gr Ανακτήθηκε στις 6/1/2017
- ◆ Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, Πηγή <http://www.pi.ac.cy> Ανακτήθηκε στις 15/12/2016
- ◆ Επιστημονική Ένωση Εκπαίδευσης Ενηλίκων, Πηγή <http://www.adulteduc.gr> Ανακτήθηκε στις 15/12/2016
- ◆ Πανεπιστήμιο Πειραιώς , Βιβλιοθήκη, Πηγή <http://www.lib.unipi.gr>, Ανακτήθηκε στις 17/1/2017
- ◆ Πανεπιστήμιο Κύπρου, Πανεπιστημιακό Κέντρο Ερευνών Πεδίου Πηγή <http://www.ucy.ac.cy> , ανακτήθηκε στις 19/1/2017
- ◆ ΕΚΕΒΙ, Πηγή <http://www.ekebi.gr> Ανακτήθηκε στις 16/11/2016

- ◆ Σύνδεσμος για τα Δικαιώματα της Γυναίκας , Πηγή <http://leagueforwomenrights.gr>
- ◆ Ανακτήθηκε στις 15/11/2016
- ◆ Περιοδικό «Ο Αγώνας της Γυναίκας» Πηγή www.genderpanteion.gr
Ανακτήθηκε στις 15/11/2016
- ◆ Πανελλήνιος Σύνδεσμος Σχολών Γονέων, Πηγή <http://www.sxolesgonewn.gr>
Ανακτήθηκε στις 15/11/2016
- ◆ Υπουργείο Παιδείας, Κέντρο Δια Βίου Μάθησης, Πηγή <http://www.gsae.edu.gr/el/> Ανακτήθηκε στις 5/12/2016
- ◆ Ιερό Ησυχαστήριο Παντοκράτορος, Πηγή <http://www.impantokratoros.gr>
Ανακτήθηκε στις 14/12/2012
- ◆ ΙΝΕΔΙΒΙΜ (Ίδρυμα Νεολαίας και Δια Βίου Μάθησης), Πηγή <http://www.inedivim.gr> Ανακτήθηκε στις 21/11/2016
- ◆ Ιερός Ναός Φανερωμένης Χολαργού, Πηγή <http://www.faneromenihol.gr>
Ανακτήθηκε στις 15/12/2016
- ◆ Ιερός Ναός Αγίου Νικολάου Αλίμου, Πηγή <http://www.agiosnikolaosalimou.gr> Ανακτήθηκε στις 15/12/2016
- ◆ ΚΕ.ΣΟ. (Κέντρο Στήριξης Οικογένειας, Ιεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών), Πηγή <http://www.kesoiaa.gr> Ανακτήθηκε στις 14/12/2016
- ◆ Ιερά Αρχιεπισκοπή Αθηνών, Πηγή <http://iaath.gr/> Ανακτήθηκε στις 14/12/2016
- ◆ Εκπαιδευτήρια Κωστέας Γείτονας, Πηγή <http://www.cgs-parents.gr>
Ανακτήθηκε στις 13/12/2016
- ◆ Αρσάκεια- Τοσίτσεια Σχολεία, Πηγή <http://www.arsakeio.gr> Ανακτήθηκε στις 13/12/2016
- ◆ Εκπαιδευτήρια Χουρδάκη , Πηγή <http://www.hourdaki.edu.gr> Ανακτήθηκε στις 13/12/2016
- ◆ I.F.P.E (International Federation for Parents Education), Πηγή <http://www.fiop-ifpe.fr> Ανακτήθηκε στις 1/12/2016
- ◆ ΧΕΝ (Χριστιανική Ένωση Νεανίδων), Πηγή <http://www.xen.gr> Ανακτήθηκε στις 1/12/2016

- ◆ ΝΡΕΝ (Εθνικό Δίκτυο Εκπαίδευσης Γονέων), Πηγή <http://npen.org> Ανακτήθηκε στις 2/12/2016
- ◆ Δήμος Αθηναίων, Οργανισμός Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, Πηγή <http://www.opanda.gr> Ανακτήθηκε στις 12/12/2016
- ◆ Δήμος Κηφισιάς, Πηγή www.kifissia.gr Ανακτήθηκε στις 12/12/2016
- ◆ Δήμος Αιγάλεω, Πηγή www.haidari.gr Ανακτήθηκε στις 12/12/2016
- ◆ Μπακαλίδης Δημήτρης *ΣΧΟΛΕΣ ΓΟΝΕΩΝ – Σύγχρονη ανάγκη; ή περιττή πολυτέλεια!*
- ◆ Πηγή <http://www.dimosiosxoleio.com> Ανακτήθηκε 29/12/2016
- ◆ Θεόδωρος Ζήσης, *Η ανατροφή των παιδιών κατά τον Ιωάννη Χρυσόστομο*
- ◆ Πηγή <http://www.impantokratoros.gr> Ανακτήθηκε στις 14/12/2016
- ◆ Δημοτικό Σχολείου Ρεθύμνου
- ◆ Πηγή <https://giaenadiaforetikosxoleio.wordpress.com/2016/06/20/>, Ανακτήθηκε στις 15/11/2016
- ◆ Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Πηγή <http://www.pi-schools.gr> Ανακτήθηκε στις 25/10/2016
- ◆ Παιδαγωγική Εταιρεία Ελλάδος, Πηγή <http://www.pee.gr> Ανακτήθηκε στις 1/11/2016

ΠΗΓΕΣ

- ◆ Νόμος 2621, ΦΕΚ 136/Α.23-05-1998 «Ρύθμιση θεμάτων Οργάνωσης και Λειτουργίας Τ.Ε.Ι και άλλες διατάξεις»
- ◆ Νόμος 3879, ΦΕΚ 163/21-09-2010 «Ανάπτυξη της Δια βίου μάθησης και λοιπές διατάξεις»
- ◆ ΚΥΑ 3499 ΦΕΚ Β.1476/24-09-2004 «Ίδρυση Σχολών Γονέων»
- ◆ Νόμος 3518/21-12-2006, Άρθρο 73. «Θέματα Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης»

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Έντυπα συνέντευξης

Έντυπο συνέντευξης για εκπαιδευτικούς

Για να πιστοποιηθεί η εμπειρία τους τόσο ως εκπαιδευτικοί όσο και ως συμμετέχοντες στη Σχολή Γονέων, πριν την εκκίνηση των ερωτήσεων συλλέγονται τα εξής δεδομένα:

Όνοματεπώνυμο:

.....

Τίτλος Πτυχίου και ημερομηνία κτήσης:

.....

Έτη προϋπηρεσίας ως εκπαιδευτικός:

.....

Αριθμός συμμετοχών σε προγράμματα Σχολής Γονέων:

.....

Φορέας προγράμματος:

.....

Ερωτήσεις συνέντευξης

- 1) Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από την εμπειρία σας στη συμμετοχή σε πρόγραμμα της Σχολής Γονέων; (Διερευνά τη γενικότερη αντίληψη που έχει για τη Σχολή Γονέων. Αν δοθεί μονολεκτική απάντηση συμπληρωματικά ρωτάμε «γιατί»; Εξηγείστε μας).

- 2) Αυτά που αρχικά αποζητούσατε από τη συμμετοχή σας, τα βρήκατε στο πρόγραμμα που παρακολουθήσατε; (Διερευνά γενικά τις προσδοκίες τους για τη συμμετοχή τους σε προγράμματα Σχολής Γονέων και το κατά πόσο καλύφθηκαν αυτές οι προσδοκίες).
- 3) Πόσο θα βοηθούσε εσάς ως εκπαιδευτικό αν η Σχολή Γονέων λειτουργούσε στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας; Με ποιο τρόπο; Δώστε ένα παράδειγμα.
- 4) Ποια τα μειονεκτήματα της Σχολής Γονέων στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας; (το 3 και το 4 απαντούν στο 1^ο ερευνητικό ερώτημα)
- 5) Τι θα εμπόδιζε την ομαλή λειτουργία της Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα;
- 6) Τι θα βοηθούσε την ομαλή λειτουργία της Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα; (το 5 και το 6 απαντούν στο 4^ο ερευνητικό ερώτημα).
- 7) Ποια τα οφέλη και ποιες οι δυσκολίες μιας εξ' αποστάσεως Σχολής Γονέων; (το 7 απαντά στο 5^ο ερευνητικό ερώτημα).

Έντυπο συνέντευξης για γονείς

Για να πιστοποιηθεί η εμπειρία τους τόσο ως γονείς όσο και ως συμμετέχοντες στη Σχολή Γονέων, πριν την εκκίνηση των ερωτήσεων συλλέγονται τα εξής δεδομένα:

Όνοματεπώνυμο:

.....

Αριθμός παιδιών και πότε απέκτησαν το πρώτο τους παιδί:

.....

Αριθμός συμμετοχών σε προγράμματα Σχολής Γονέων:

.....

Φορέας προγράμματος:

.....

Ερωτήσεις συνέντευξης

1. Πόσο ικανοποιημένος/η είστε από την εμπειρία σας στη συμμετοχή σε πρόγραμμα της Σχολής Γονέων; (Διερευνά τη γενικότερη αντίληψη που έχει για τη Σχολή Γονέων. Αν δοθεί μονολεκτική απάντηση συμπληρωματικά ρωτάμε «γιατί»; Εξηγείστε μας).
2. Αυτά που αρχικά αποζητούσατε από τη συμμετοχή σας, τα βρήκατε στο πρόγραμμα που παρακολουθήσατε; (Διερευνά γενικά τις προσδοκίες τους για τη συμμετοχή τους σε προγράμματα Σχολής Γονέων και το κατά πόσο καλύφθηκαν αυτές οι προσδοκίες).
3. Πόσο θα βοηθούσε εσάς ως γονέα αν η Σχολή Γονέων λειτουργούσε στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας; Με ποιο τρόπο; Δώστε ένα παράδειγμα.
4. Ποια τα μειονεκτήματα της Σχολής Γονέων στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας; (το 3 και το 4 απαντούν στο 2^ο ερευνητικό ερώτημα).

5. Τι θα εμπόδιζε την ομαλή λειτουργία της Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα;
6. Τι θα βοηθούσε την ομαλή λειτουργία της Σχολής Γονέων μέσα στη σχολική μονάδα; (το 5 και το 6 απαντούν στο 4^ο ερευνητικό ερώτημα).
7. Ποια τα οφέλη και ποιες οι δυσκολίες μιας εξ' αποστάσεως Σχολής Γονέων; (το 7 απαντά στο 5^ο ερευνητικό ερώτημα).

Απομαγνητοφωνημένα κείμενα συνεντεύξεων

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ

Όνοματεπώνυμο: Μαρία Γ.

Τίτλος Πτυχίου και ημερομηνία κτήσης: ΠΕ 60, Νηπιαγωγός, απόφοιτη Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής Στην Προσχολική Ηλικία (ΤΕΑΠΗ), Αθήνας, 2001

Έτη προϋπηρεσίας ως εκπαιδευτικός: 14

Αριθμός συμμετοχών σε προγράμματα Σχολής Γονέων: 2 έτη

Φορέας προγράμματος: Δήμος Διονύσου

Ερευνήτρια	Μαρία, είσαι νηπιαγωγός και δουλεύεις... πού;
Μαρία Γ.	Είμαι νηπιαγωγός, δουλεύω 14 χρόνια και έχω οργανική στο 2 ^ο νηπιαγωγείο Κρυονερίου. Και εκεί στο δήμο Διονύσου είχα παρακολουθήσει και τη Σχολή Γονέων. Από κει είναι η εμπειρία μου.

Ερευνήτρια	Πόσο ικανοποιημένη είσαι από την εμπειρία που είχες στο πρόγραμμα;
Μαρία Γ.	Είμαι αρκετά ικανοποιημένη, είχα συμμετοχή στη Σχολή Γονέων που ήταν από το δήμο Διονύσου, το μόνο που δεν με ικανοποίησε ήταν η συμμετοχή των γονιών στο πρόγραμμα. Ότι κάποιои, αυτοί ιδιαίτερα που είχαν τα σημαντικότερα προβλήματα με τα παιδιά τους, αρνούσαν να συμμετάσχουν για να βρούνε λύση.
Ερευνήτρια	Δεν έρχονταν δηλαδή;
Μαρία Γ.	Ναι, ναι...
Ερευνήτρια	Αυτά που αρχικά αποζητούσες από τη συμμετοχή σου, τα βρήκες στο πρόγραμμα που παρακολούθησες;
Μαρία Γ.	Θεωρώ πως ναι, μας έδωσε πολλά στοιχεία και σαν εκπαιδευτικούς, πώς μπορούμε να διαχειριζόμαστε διάφορες καταστάσεις, να συμβουλευόμαστε όσο μπορούσαμε τους γονείς και γενικά, μαθαίνεις και πράγματα πάνω στην ψυχολογική διάσταση των πραγμάτων και των προβλημάτων, που δεν τα ξέραμε ως γνώσεις, δεν τα είχαμε καν. Και βοηθάει και τους γονείς, οπότε έμμεσα βοηθούμαστε και εμείς σαν εκπαιδευτικοί στο έργο μας.
Ερευνήτρια	Αυτός ήταν ψυχολόγος, κοινωνικός λειτουργός; Τί;
Μαρία Γ.	Αυτός ήταν ψυχολόγος, έκανε συμβουλευτική ψυχολογία και γίνονταν οι συνεδρίες στο χώρο του νηπιαγωγείου, οπότε ήταν μέσα στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου σαν εξωτερική δραστηριότητα και ήταν για τους γονείς του νηπιαγωγείου.
Ερευνήτρια	Αλλά ο φορέας ήταν του δήμου;
Μαρία Γ.	Ήταν από το δήμο Διονύσου, από εκεί πληρωνόταν.

Ερευνήτρια	Πόσο θεωρείς ότι βοηθάει εσένα σαν εκπαιδευτικό, αν η σχολή γονέων λειτουργεί στο πλαίσιο του σχολείου; Έτσι όπως το έζησες; Δώσε μου ένα παράδειγμα.
Μαρία Γ.	Βοηθάει πάρα πολύ γιατί είναι αποκλειστικά για τους γονείς του σχολείου, οπότε είναι ήδη ομάδα και βέβαια βοηθάει στο να αντιμετωπιστούν και τα προβλήματα τα σχολικά. Ένα παιδί το οποίο μπορεί να αντιμετωπίζει ένα πρόβλημα θυμού ή προβλήματα ζήλεια, ή προβλήματα ορίων που εντοπίζουμε εμείς και ο γονιός απευθύνεται προς τη σχολή γονέων, μπορούμε να απευθυνθούμε για το ίδιο παιδί και εμείς, οπότε ο ψυχολόγος και η συμβουλευτική γίνεται και στους δύο παράλληλα. Συμβουλευεται και η μαμά ή ο μπαμπάς, συμβουλευεται και ο εκπαιδευτικός για το πώς μπορεί να διαχειριστεί τα προβλήματα στην τάξη. Παράλληλα με την οικογένεια, που θα τα διαχειριστεί στο σπίτι. Οπότε είναι λίγο πιο άμεση παρέμβαση και λίγο πιο άμεση συμβουλή γιατί είναι και στα δύο πλαίσια του παιδιού.
Ερευνήτρια	Από την εμπειρία σου, τι μειονεκτήματα είχε;
Μαρία Γ.	Χρειάζεται πολύς έξτρα χρόνος και διάθεση από τους εκπαιδευτικούς και από τους γονείς βέβαια, γιατί πρέπει να αφιερώσουν τα απογεύματά τους για να έρθουν στο σχολείο εξτρά για να ανοίξουν μια τέτοια συζήτηση και να έχουν και τη διάθεση να το κάνουν, αλλά και από τους εκπαιδευτικούς να έρθουν το απόγευμα και να το κανονίσουν, να το οργανώσουν, να γίνουν μεσάζοντες ανάμεσα στο δήμο και στους γονείς.
Ερευνήτρια	Γενικά, τι εμποδίζει την ομαλή λειτουργία της σχολής γονέων μέσα στη σχολική μονάδα;
Μαρία Γ.	Η μη συνεργασία, πιστεύω, των γονιών, όταν οι γονείς είναι απρόθυμοι να μπουν σε μια συζήτηση, όταν είναι απρόθυμοι να

	<p>συζητήσουν για το παιδί τους και για το τι τους απασχολεί, ή και η απροθυμία πολλές φορές των εκπαιδευτικών, όταν δε θέλουν να αφιερώσουν εξτρά χρόνο από το ωράριό τους για κάτι που θα βοηθούσε εξτρά στη σχολική ζωή.</p>
Ερευνήτρια	<p>Τι θα βοηθούσε την ομαλή λειτουργία της σχολής γονέων μέσα στη μονάδα;</p>
Μαρία Γ.	<p>Πιστεύω αν υπήρχε μια πιο εμπειριστατωμένη ενημέρωση των γονιών πάνω στη χρήση της σχολής γονέων και στο πόσο θα τους βοηθούσε στη ζωή με τα παιδιά τους και στο να αντιμετωπίζουν τις δυσκολίες, θεωρώ ότι θα τους βοηθούσε πάρα πολύ. Τους βγάζει λίγο από το άγχος, τους βγάζει από τα ενοχικά αισθήματα που πάρα πολλοί κουβαλάνε από όσο έχω δει, ότι δεν είναι καλοί γονείς. Θεωρώ ότι τους βοηθάει πάρα πολύ στο έργο τους. Αν υπήρχε μια ενημέρωση πάνω σε αυτό που γίνεται, ίσως να υπήρχε και μεγαλύτερη συμμετοχή.</p>
Ερευνήτρια	<p>Θεωρείς ότι αν λειτουργούσε μια σχολή γονέων εξ αποστάσεως, θα είχε οφέλη; Και ποιες δυσκολίες θα αντιμετώπιζε κάτι τέτοιο;</p>
Μαρία Γ.	<p>Ίσως ήταν πολύ πιο άνετη χρονικά και για τους γονείς και για τους εκπαιδευτικούς που θα μπορούσαν να συμμετάσχουν, θα το έκαναν από το σπίτι τους πολύ πιο άνετα. Ο καθένας θα μπορούσε να συμμετάσχει, ακόμα και αυτοί που δουλεύουν ή βρίσκονται σε έναν άλλο χώρο που δεν μπορούν να έρθουν στο σχολείο. Σίγουρα μπορεί να γίνει με ανωνυμία, να εκμυστηρευτείς κάποια πράγματα που από κοντά θα ήταν πολύ πιο δύσκολο να τα πεις για το παιδί σου ή για το τι σε απασχολεί. Δεν υπάρχει έκθεση δηλαδή στην ομάδα. Και φυσικά σχηματίζεται και μια ομαδούλα που μπορούν να συζητάνε μεταξύ τους μέσω διαδικτύου τα προβλήματά τους, τι τους απασχολεί στην καθημερινότητα. Ανάμεσα στους γονείς ή και</p>

	με τον ψυχολόγο.
Ερευνήτρια	Ποιες δυσκολίες πιστεύεις ότι θα είχε;
Μαρία Γ.	Θα πρέπει όλοι οι γονείς να έχουν τεχνολογική κατάρτιση πάνω στο ζήτημα, να ξέρουν δηλαδή πώς να χειριστούν κάτι τέτοιο, να υπάρχει υλικοτεχνική υποδομή, ένα λάπτοπ, κάτι να μπορούν να μπαίνουν σε τέτοιες εφαρμογές.
Ερευνήτρια	Ωραία, Μαρία, σε ευχαριστώ πάρα πολύ!
Μαρία Γ.	Και εγώ ευχαριστώ!

Όνοματεπώνυμο: Νίκη Μ.

Τίτλος Πτυχίου και ημερομηνία κτήσης: Σχολή Νηπιαγωγών Εκάλης, 1986

Έτη προϋπηρεσίας ως εκπαιδευτικός: 10 χρόνια σε ιδιωτικό και 21 σε δημόσιο

Αριθμός συμμετοχών σε προγράμματα Σχολής Γονέων: 1 φορά το μήνα επί ένα χρόνο

Φορέας προγράμματος: Δήμος Διονύσου

Ερευνήτρια	Νίκη καλησπέρα, σ ευχαριστώ πολύ για το χρόνο που μου δίνεις για αυτή την εργασία. Θα ήθελα να μου πεις όλη την εμπειρία που είχες από τη Σχολή Γονέων που ξεκινήσατε στο σχολείο που δουλεύεις
Νίκη Μ.	Καλησπέρα και από μένα. Πώς να ξεκινήσω;
Ερευνήτρια	Από την εμπειρία σου! Από τη σχολή γονέων που είχατε στο σχολείο. Πόσο ικανοποιημένη είσαι από αυτό;

Νίκη Μ.	Ήμουν πάρα πολύ ικανοποιημένη από αυτό που έκανα. Ήμουν ικανοποιημένη και από τη συνεργασία από τη μία συνάδελφο, με τους γονείς, με τον ψυχολόγο του Δήμου. Και με την απόδοση, τα αποτελέσματα.
Ερευνήτρια	Αυτά που αρχικά αποζητούσες από τη συμμετοχή σου, τα βρήκες στο πρόγραμμα που παρακολούθησες;
Νίκη Μ.	Τα βρήκα, με βοήθησε πάρα πολύ. Βασικά με βοήθησε στο πώς να χειριστώ κάποιες καταστάσεις μέσα στην τάξη, αλλά και πώς να χειριστώ και κάποιους γονείς. Πώς να τους βοηθήσω να δουν κάποια προβλήματα στα παιδιά τους και πώς να έχουμε πιο καλή συνεργασία για να βοηθήσουμε τα ίδια τα παιδιά.
Ερευνήτρια	Θέλεις να μου πεις ένα παράδειγμα; Κάτι που θυμάσαι ότι σε βοήθησε να αντιμετωπίσεις;
Νίκη Μ.	Ναι, είχα ένα παιδάκι στην τάξη μου, το οποίο δεν μπορούσε να ενταχθεί καλά στην ομάδα. Προσπαθούσα πάρα πολύ και εγώ και η συνάδελφος, αλλά δυσκολευόμασταν στο κομμάτι με τους γονείς, πώς να το πούμε στους γονείς, στο πώς να το βοηθήσουν και οι γονείς και όταν αρχίσαμε να κάνουμε τις συναντήσεις με τον παιδοψυχολόγο, έθεσα εγώ το θέμα για αρχή, ξεκίνησε εκείνος και άρχισε να ανοίγεται και η μαμά. Και πάτησα εκεί πάνω και αρχίσαμε μια καλή συνεργασία μαζί, βοήθησα εγώ, τι του άρεσε, τι θα ήθελε. Έκανε κάτι στο σπίτι με τη μαμά, το έδειχνε στο σχολείο, να αρχίσει κι αυτό να παίρνει ότι κάτι κάνει και σιγά σιγά άρχισε να λύνεται. Στο τέλος της σχολικής χρονιάς το παιδί ήταν πολύ ικανοποιημένο, άλλο παιδί.
Ερευνήτρια	Από την εμπειρία σου, τι μειονεκτήματα είχε;
Νίκη Μ.	Κατ'αρχήν τα μειονεκτήματα ήταν, όχι ο χώρος, αλλά το να έχω καλή συνεργασία με όλους τους συναδέλφους. Είχαμε μια

	<p>συνάδελφο που δεν είχαμε καλή συνεργασία, οι γονείς του τμήματός της δεν έρχονταν στις συναντήσεις. Και υπήρχαν μεταξύ των γονιών κάποιες αντίθετες γνώμες, φτάναμε σε κάποια σημεία με έντονες διαφωνίες, άλλοι το δέχονταν και άλλοι όχι. Ήταν οι γονείς και τα παιδιά χωρισμένοι στη μέση, οι μισοί έκαναν συναντήσεις και οι άλλοι όχι. Είχαμε προβλήματα π. χ στα διαλείμματα.</p>
Ερευνήτρια	<p>Τι εμποδίζει την ομαλή λειτουργία της σχολής γονέων μέσα στη σχολική μονάδα;</p>
Νίκη Μ.	<p>Πιστεύω η θέληση, μόνο η συνεργασία και η θέληση. Οι γονείς αν τους το πεις, τους το συζητήσεις, τους δείξεις στην πρώτη συνάντηση κάποια αποτελέσματα ή τους δείξεις τι είναι αυτό και αρχίσουν να σε εμπιστεύονται, δεν είναι δύσκολο. Δύσκολο είναι να συμμετέχουν όλοι, να ανοίξει το σχολείο, γιατί υπήρχαν και συνάδελφοι που δεν ήθελαν να ανοίξει το σχολείο εύκολα, δεν το δέχονταν, να βρεις το χρόνο και να πεις αυτό το απόγευμα θα το αφιερώσω εκεί, να το θέλεις. Είναι πολύ βασικό και πρέπει να είσαι πολύ προσεκτικός να μην ξεπεράσουν οι γονείς τα όρια, δηλαδή να μη θεωρήσουν οι γονείς ότι μπορούν να κάνουν ό, τι θέλουν ή ότι μπορούν να έχουν γνώμη και μέσα στο σχολείο, αυτό θέλει πολύ προσοχή. Γιατί άμα τους δίνεις περισσότερο θάρρος από όσο πρέπει ξεπερνάνε τα όρια. Και αρχίζει και ξεφεύγει. Μας βοήθησε πολύ ο ψυχολόγος να κρατήσουμε τα όρια. Εκεί θέλουμε βοήθεια εμείς οι εκπαιδευτικοί, να είναι « τόσο – όσο».</p>
Ερευνήτρια	<p>Τι θα βοηθούσε την ομαλή λειτουργία της σχολής γονέων μέσα στη μονάδα;</p>
Νίκη Μ.	<p>Η θέληση και η αποφασιστικότητα. Και να θέλεις να το κάνεις αυτό. Θα διαθέσεις ένα απόγευμα και για τους γονείς αλλά και για σένα, γιατί δουλεύεις πιο καλά και ανταλλάσσεις απόψεις και</p>

	ιδέες και με τον ψυχολόγο και με τους γονείς. Θα βοηθούσε ακόμα να καταλάβουν οι γονείς πόσο ανάγκη το έχουν. Και εμείς το έχουμε ανάγκη, πρέπει να το καταλάβουν και κάποιοι συνάδελφοι.
Ερευνήτρια	Θεωρείς ότι αν λειτουργούσε μια σχολή γονέων εξ αποστάσεως, θα είχε οφέλη; Και ποιες δυσκολίες θα αντιμετώπιζε κάτι τέτοιο;
Νίκη Μ.	Θα πω πρώτα τα οφέλη. Τα οφέλη θα ήταν πάρα πολλά, πολύ περισσότερα από όσο θα ήταν η άμεση επαφή, γιατί εκεί θα ήταν πιο ελεύθερος ο γονιός να μιλήσει πιο άνετα για το πρόβλημά του και μάλιστα αυτοί οι γονείς που δεν έρχονται ενώ θα έπρεπε να έρχονται, μπορεί μόνος του το βράδυ στο σπίτι του να πατήσει το πληκτρολόγιο, να ζητήσει μία βοήθεια, να ψάξει μια άλλη γνώμη χωρίς να τον βλέπει κανένας. Γιατί κάποιοι γονείς φοβούνται και αυτό. Και όταν η κοινωνία είναι μικρή, φοβούνται ακόμα πιο πολύ, τον κόσμο, τη γνώμη του κόσμου, τα πάντα. Ενώ εκεί είναι πιο απελευθερωμένος. Αρκεί να έχει υπολογιστή, η δυσκολία είναι να έχει υπολογιστή, να ξέρει να τον χειρίζεται και η θέληση. Βασικά, να έχει θέληση.
Ερευνήτρια	Νίκη σε ευχαριστώ πολύ!
Νίκη Μ.	Καμία ευχαριστία, οι εμπειρίες είναι για να τις μοιραζόμαστε!

Όνοματεπώνυμο: Μαρία Μπ.

Τίτλος Πτυχίου και ημερομηνία κτήσης: Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών
Πανεπιστήμιο Πατρών, 2004

Έτη προϋπηρεσίας ως εκπαιδευτικός: 2 χρόνια σε ιδιωτικό και 11 σε δημόσιο

Αριθμός συμμετοχών σε προγράμματα Σχολής Γονέων: 1 φορά το μήνα επί ένα χρόνο

Φορέας προγράμματος: Μεγάλο ιδιωτικό σχολείο Αθηνών

Ερευνήτρια	Μαρία σ' ευχαριστώ για το χρόνο που μου αφιερώνεις για αυτή την έρευνα. Έζησες κατά αρχήν τη Σχολή Γονέων μέσα στο πλαίσιο ενός μεγάλου ιδιωτικού σχολείου της Αθήνας. Θα ήθελα να μου πεις, από την εμπειρία σου, πόσο ικανοποιημένη ήσουν από την συμμετοχή σου σ' αυτό το πρόγραμμα.
Μαρία Μπ.	Χαίρομαι πολύ που συμβάλλω στην έρευνά σου για τις αντιλήψεις για την Σχολή Γονέων. Η αλήθεια είναι ότι μέσα στο ιδιωτικό σχολείο ήμουν πολύ ικανοποιημένη, γιατί η ατμόσφαιρα ήταν φιλική, υπήρχε ένας ειδικός συντονιστής και όπως καταλαβαίνεις η δυναμική της ομάδας ήταν εξίσου σημαντική.
Ερευνήτρια	Αυτά που αρχικά αποζητούσες από τη συμμετοχή σου, τα βρήκες στο πρόγραμμα που παρακολούθησες;
Μαρία Μπ.	Υπήρχαν θεματικές που προσαρμόζονταν ανάλογα με τα προβλήματα που παρουσιάζονταν, συγκεκριμένα στο δικό μας σχολείο αντιμετωπίσαμε μια απώλεια γονιού, και βοήθησε σε όλο το πλαίσιο, για να μπορέσουμε να το αντιμετωπίσουμε.
Ερευνήτρια	Μαρία από αυτό που έζησες εσένα πόσο σε βοήθησε σαν νηπιαγωγό, που σχολή γονέων λειτουργούσε μέσα στο σχολείο;
Μαρία Μπ.	Από την προσωπική μου εμπειρία, μου δόθηκε η ευκαιρία να αποκτήσω χρήσιμες πληροφορίες για το προφίλ του κάθε παιδιού, γνωρίστηκα καλύτερα με τους γονείς, μπορέσαμε να ανταλλάξουμε απόψεις γύρω από κάθε προβληματισμό που είχαμε, όχι για κάθε παιδί ξεχωριστά, γενικά για την προσχολική ηλικία.

Ερευνήτρια	Είχε μειονεκτήματα; Και αν ναι, ποια ήταν αυτά;
Μαρία Μπ.	Το κυριότερο πρόβλημα ήταν ότι οι γονείς δεν ανοίχτηκαν αρκετά, γιατί φοβόντουσαν την κοινωνική κατακραυγή και γενικά στο να μπορέσουν να εκθέσουν την αγωνία τους ή το πρόβλημά τους, υπήρχε δυσκολία.
Ερευνήτρια	Κάτι που θεωρείς ότι εμπόδιζε την ομαλή λειτουργία;
Μαρία Μπ.	Ότι και από τις δύο πλευρές και από εμάς αλλά και από τους γονείς, χρειαζόταν προσωπικός χρόνος και είχαμε μια δέσμευση που πολλές φορές μας δημιουργούσε μεγάλο πρόβλημα.
Ερευνήτρια	Αντίθετα τι θα βοηθούσε στο να λειτουργήσει μέσα στο σχολείο; Τι θα μπορούσε να προωθήσει μια τέτοια ενέργεια;
Μαρία Μπ.	Αν μπορούσαν οι γονείς να αντιληφθούν την αναγκαιότητα ύπαρξης της Σχολής Γονέων. Βέβαια αυτό για να γίνει θα έπρεπε εμείς οι εκπαιδευτικοί να δώσουμε στους γονείς να αντιληφθούν την σπουδαιότητα της ύπαρξης της Σχολής. Να υπάρχει μια καλή σχέση και επικοινωνία και από τις δύο πλευρές. Για αυτό βέβαια χρειάζεται χρόνος, δεν μπορεί να γίνει από την μια στιγμή στην άλλη, αλλά αν μπορέσει να χτιστεί μια σχέση εμπιστοσύνης, θεωρώ ότι θα είχε πολύ, πολύ καλά αποτελέσματα. Άσχετα από τον προσωπικό χρόνο που ξανατονίζω, τουλάχιστον για εμένα προσωπικά, ήταν ένα εμπόδιο.
Ερευνήτρια	Αν Μαρία ξεκινούσαμε μια εξ αποστάσεως Σχολή Γονέων, τι οφέλη και τι δυσκολίες σκέφτεσαι ότι θα είχε;
Μαρία Μπ.	Αν και πιστεύω πως η Σχολή Γονέων βασίζεται σε διαπροσωπικές σχέσεις, μια ψηφιακή πλατφόρμα μπορεί στην αρχή να δείχνει απρόσωπη, αλλά ανώνυμα να μπορείς να εκθέσεις το πρόβλημά σου, να αναζητήσεις πληροφορίες και κυρίως να σου λυθεί και το

	θέμα του χρόνου, θεωρώ ότι είναι πολύ σημαντικό. Βέβαια ένα αρνητικό, παρότι είμαστε σε μια κοινωνία της τεχνολογίας, λείπει η τεχνογνωσία από πολλούς γονείς, οπότε θα μπορούσε να υπάρχει πρόβλημα οι γονείς να χειριστούν την πλατφόρμα και εκεί θα συναντούσαμε δυσκολίες στο να μην είναι τυπικοί ή στο να μην πιστέψουν στην ύπαρξη της Σχολής Γονέων.
Ερευνήτρια	Μαρία σε ευχαριστώ πάρα πολύ για τη συμμετοχή σου στην έρευνα μου.
Μαρία Μπ.	Ελπίζω και εγώ να μπόρεσα να συμβάλλω με τον τρόπο μου.
Ερευνήτρια	Ευχαριστώ πολύ!
Μαρία Μπ.	Ευχαριστώ και εγώ!

Όνοματεπώνυμο: Γεωργία Π.

Τίτλος Πτυχίου και ημερομηνία κτήσης: Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (ΤΕΑΠΗ), Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2001

Έτη προϋπηρεσίας ως εκπαιδευτικός: 13 χρόνια σε δημόσιο νηπιαγωγείο

Αριθμός συμμετοχών σε προγράμματα Σχολής Γονέων: 3 φορές συνολικά

Φορέας προγράμματος: Σχολή Γονέων Δήμου Βοιωτίας το 2004

Ερευνήτρια	Γεωργία σ' ευχαριστώ που μου αφιερώνεις χρόνο. Θα ήθελα να μου πεις καταρχήν την εμπειρία σου που είχες από τη συμμετοχή
------------	--

	σου στη Σχολή Γονέων και πόσο ικανοποιημένη ήσουν από αυτή στην εμπειρία.
Γεωργία Π.	Αρκετά ικανοποιημένη.
Ερευνήτρια	Δηλαδή; Θέλεις να μου πεις περισσότερα;
Γεωργία Π.	Κοίταξε να δεις. Στην πράξη τελικά δεν ήμουν και τόσο ικανοποιημένη. Παρακολούθησα τη Σχολή Γονέων όταν ήμουν νεοδιόριστη στη Βοιωτία. Ήταν κάτι τελείως καινούργιο, είχε ξεκινήσει από το ΙΔΕΒΙΜ τότε το 2004. Ε, η επαρχία πάντα συμμετέχει σε πρωτοποριακά προγράμματα. Συμμετείχε το σχολείο που ήμουν εγώ, μαζί με το όμορο Δημοτικό. Αλλά δεν ήταν κατάλληλα διαμορφωμένο το πρόγραμμα.
Ερευνήτρια	Ήταν οι πρώτες χρονιές που στηνόταν η Σχολή Γονέων, ε; Ήταν τα δοκιμαστικά, τα πιλοτικά;
Γεωργία Π.	Ναι ακριβώς. Ας πούμε ...η ψυχολόγος. Ήταν άπειρη. Δεν μπορούσε να οδηγήσει την ομάδα. Και το κυριότερο ήταν ότι δεν μπορούσε να διαχειριστεί τις εντάσεις. Ήταν μια χρονιά με έντονα προβλήματα. Και θα μπορούσε να βοηθήσει πάρα πολύ άμα ήταν σωστά οργανωμένη η δράση. Αλλά δυστυχώς δεν ήταν... τουλάχιστον τότε δεν ήταν.
Ερευνήτρια	Αυτά που αρχικά αποζητούσες από τη συμμετοχή σου, τα βρήκες στο πρόγραμμα που παρακολούθησες;
Γεωργία Π.	Κοίτα, η Σχολή Γονέων που συμμετείχα δεν συνέχισε. Δεν έκανε πολλές συναντήσεις.
Ερευνήτρια	Πόσες συναντήσεις έκανε;
Γεωργία Π.	Τρεις συνολικά; Ναι νομίζω τρεις έκανε. Γιατί κοίταξε να δεις οι γονείς και οι εκπαιδευτικοί δεν ικανοποιήθηκαν από τα

	<p>αποτελέσματα και από όλα αυτά και σταμάτησαν δεν συμμετείχαν. Οι πρώτες συναντήσεις ήταν ωραίες. Είχαν καλές θεματικές, βοηθητικές, αλλά οι άσχημες σχέσεις που είχαν οι εκπαιδευτικοί με τους γονείς και η απειρία της ψυχολόγου, οδηγούσε σε καυγάδες και τελικά έβγαιναν εκτός θεματικής. Οπότε σταμάτησαν.</p>
Ερευνήτρια	<p>Κατάλαβα... Από αυτό που έζησες, αν το ξαναδοκίμαζες ... πόσο πιστεύεις ότι θα βοήθησε εσένα σαν νηπιαγωγό, αν η σχολή γονέων λειτουργούσε μέσα στο πλαίσιο αποκλειστικά προσχολικής μονάδας;</p>
Γεωργία Π.	<p>Μέσα στη μονάδα;</p>
Ερευνήτρια	<p>Ναι μέσα στο νηπιαγωγείο.</p>
Γεωργία Π.	<p>Θεωρώ ότι η Σχολή Γονέων μέσα στο σχολείο, μέσα στη μονάδα μπορεί να αποδειχτεί ένα σημαντικό προνόμιο για κάθε σχολείο. Θέλει όμως προϋποθέσεις, αλλιώς χάνεται το παιχνίδι. Τα όρια χάνονται. Δηλαδή τι εννοώ... Φυσικά και θα βοηθούσε, γιατί σαν εκπαιδευτικοί γνώσεις ψυχολογίας έχουμε, αλλά δεν είμαστε και ειδικοί. Πάντα στηρίζεσαι στη γνώμη του ειδικού. Πόσο μάλλον αν τα ακούνε και οι γονείς τα ίδια πράγματα μαζί με σένα που είσαι εκπαιδευτικός. Γιατί πολλές φορές αυτά που τους λέμε εμείς δεν τα δέχονται οι γονείς, έχει άλλη βαρύτητα όταν τα λέει κάποιος ειδικός με γνώσεις εξειδικευμένες. Αλλά πρέπει η Σχολή Γονέων να είναι πάντα σωστά δομημένη.</p>
Ερευνήτρια	<p>Μειονεκτήματα; Ποια μειονεκτήματα πιστεύεις ότι θα είχε;</p>
Γεωργία Π.	<p>Για μένα σε σχέση ειδικά με αυτό που έζησα στη Βοιωτία, θεωρώ ότι το άλφα και το ωμέγα σε μια Σχολή Γονέων στο σχολείο, είναι η σχέση ανάμεσα σε γονείς και δασκάλους, εκπαιδευτικούς. Αλλά και στους εκπαιδευτικούς μεταξύ τους. Δηλαδή αν δεν τας πας</p>

	καλά με τους άλλους εκπαιδευτικούς και έχεις εντάσεις, τότε ούτε διάθεση θα υπάρχει μια τέτοια Σχολή, να λειτουργήσει, ούτε συμμετοχή. Πόσο μάλλον για κάτι τέτοιο που θέλει και πολύ προσωπικό χρόνο. Και αυτό είναι μεγάλο μειονέκτημα εξίσου, ο χρόνος. Γιατί λίγοι αφιερώνουν τον προσωπικό τους χρόνο.
Ερευνήτρια	Τι άλλο θεωρείς ότι θα εμπόδιζε την ομαλή λειτουργία;
Γεωργία Π.	Αυτό που σου είπα και πριν. Οι διαπροσωπικές σχέσεις. Προκαλούν απροθυμία συμμετοχής όλα αυτά και τελικά καταρρέει η όλη προσπάθεια. Πρέπει να κερδίσεις τους γονείς να σε εμπιστευτούν . Και μετά θα πρέπει να βάλεις όρια. Πολλές φορές τα όρια παραβιάζονται. Οι γονείς παρερμηνεύουν και θεωρούν «τσιφλίκι» τους το σχολείο, τη σχολική μονάδα. Θεωρούν ότι μπορούν να παρεμβαίνουν. Ε, και μετά είναι και οι συνάδελφοι. Θέλουν όλοι οι συνάδελφοι; Συμφωνούν να γίνει κάτι τέτοιο; Η Προϊσταμένη το προωθεί; Και φυσικά και ο Δήμος. Για να στείλει τον ψυχολόγο εννοώ. Στέλνει ψυχολόγο; Αν και συνήθως ο Δήμος δεν είναι αρνητικός. Οι Δήμοι δεν αρνούνται τέτοιες προσπάθειες.
Ερευνήτρια	Κατά τη γνώμη σου τι θα βοηθούσε την ομαλή λειτουργία της Σχολής Γονέων; Τι θα την προωθούσε;
Γεωργία Π.	Μια καλή σχέση εμπιστοσύνης ανάμεσα σε γονείς και εκπαιδευτικούς. Να καταλάβουν όλοι, οι γονείς ιδιαιτέρως και οι εκπαιδευτικοί πόσο χρήσιμο είναι να υπάρξει κάτι τέτοιο. Αν ασ πούμε κατορθώσεις και σε εμπιστευτούν οι γονείς, αν καταλάβουν ότι αυτό δεν είναι ούτε για να τους κρίνεις, ούτε για να τους κάνεις την αυθεντία, να το παίξεις αυθεντία, ότι έρχονται για να μάθουμε όλοι μαζί, από κοινού, για το καλό των παιδιών. Βέβαια σε κάποιες κοινωνίες κλειστές, αυτό είναι ένα θέμα. Δεν ανοίγονται εύκολα ό γονείς, ντρέπονται για κάποια προβλήματα. Σου λέει, θα μαθευτεί το πρόβλημά μου. Και συνήθως αυτοί που αντιμετωπίζουν τα

	σημαντικότερα προβλήματα δεν συμμετέχουν, δεν έρχονται.
Ερευνήτρια	Γεωργία αν στήναμε μια εξ αποστάσεως Σχολή Γονέων, τι οφέλη και τι δυσκολίες πιστεύεις ότι θα αντιμετώπιζε κάτι τέτοιο;
Γεωργία Π.	Μια πλατφόρμα; Πολύ προχωρημένη ιδέα μου ακούγεται. Αλλά μου αρέσει. Κοίταξε να δεις, θεωρώ ότι λύνει πάρα πολλά θέματα. Όπως το θέμα του χρόνου, αυτό που σου είπα και πιο πριν. Ο άλλος στο χρόνο που θέλει και από όπου θέλει, το σπίτι του ασπύμε, κάνει χρήση της πλατφόρμας. Βρίσκει κάποιες απαντήσεις. Κάτι θα δει, κάτι θα μάθει. Και αυτό μπορεί και τους πιο αδιάφορους γονείς να πιάσει. Ή αυτούς που δεν έρχονταν λόγω χρόνου, ή προφάσεων ή αδιαφορίας, ή όλα αυτά που μπορεί να λένε κάθε φορά. Και εξίσου και για τους εκπαιδευτικούς θεωρώ ότι ισχύει κάτι τέτοιο. Σκέφτομαι όμως και από την άλλη ότι θέλεις και την προσωπική επαφή. Τείνω να πιστέψω ότι το καλύτερο είναι κάτι συνδυαστικό.
Ερευνήτρια	Δηλαδή;
Γεωργία Π.	Το ιδανικό θεωρώ ότι θα ήταν να έχεις μια υποστηρικτική πιστεύω πλατφόρμα και μετά κάποιες δια ζώσης συναντήσεις. Ανά περιόδους. Θεωρώ ότι αυτό θα ήταν καλό, θα ήταν ιδανικό. Θα είχε ενδιαφέρον να δοκιμαστεί τουλάχιστον. Ένας συνδυασμός και δια ζώσης και ψηφιακά. Ίσως βέβαια να χωλαίνει σε κάποιους που δυσκολεύονται να χρησιμοποιήσουν τις πλατφόρμες, λόγω έλλειψης γνώσεων, αλλά και πάλι θεωρώ ότι δεν είναι και κάτι τρομερό. Κάποιος θα τους το δείξει. Αξίζει την προσπάθεια.
Ερευνήτρια	Γεωργία σε ευχαριστώ πάρα πολύ για τον χρόνο σου.
Γεωργία Π.	Να σαι καλά. Παρακαλώ.

Όνοματεπώνυμο: Άννα Κ.

Τίτλος Πτυχίου και ημερομηνία κτήσης: Σχολή Νηπιαγωγών Ιούνιος 1985 και
Εξομοίωση πτυχίου Παιδαγωγικό Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιούνιος
2002

Έτη προϋπηρεσίας ως εκπαιδευτικός: 32 χρόνια σε δημόσιο νηπιαγωγείο

Αριθμός συμμετοχών σε προγράμματα Σχολής Γονέων: 1 έτος

Φορέας προγράμματος: Σχολή Γονέων Ιδιωτικού Σχολείου

Ερευνήτρια	Άννα σ' ευχαριστώ για το χρόνο που μου αφιερώνεις για αυτή την διπλωματική. Καταρχήν να πούμε ότι είσαι μαμά ενός παιδιού νηπιαγωγείου και είσαι και συνάδελφος. Είσαι εκπαιδευτικός και με πολλά χρόνια εμπειρίας. Θα ήθελα λοιπόν να μου πεις από την εμπειρία που είχες από τη συμμετοχή στη Σχολή Γονέων πόσο ικανοποιημένη ήσουν;
Άννα Κ.	Είμαι πάρα πολύ ικανοποιημένη, διότι πρέπει να πω ότι ενώ ως εκπαιδευτικός έχω το θεωρητικό υπόβαθρο για να αντιμετωπίσω τις συμπεριφορές και καταστάσεις και τις αντιδράσεις των παιδιών, ως γονέας διαπίστωσα ότι από την θεωρία στην πράξη υπάρχει μεγάλη διαφορά.
Ερευνήτρια	Σαν εκπαιδευτικός σου πρόσφερε κάτι;
Άννα Κ.	Ναι. Μου πρόσφερε επίσης ιδέες για αντιμετώπιση καταστάσεων και περιπτώσεων παιδιών μέσα στην τάξη που μέχρι τώρα δεν είχα αντιμετωπίσει και που πιστεύω ότι ήταν πολύ εποικοδομητική αυτή η επαφή με τους ειδικούς αλλά και με τους άλλους γονείς. Είχε και μια συζήτηση μεταξύ των άλλων γονέων. Οπότε αντιμετώπισα και διαφορετικά κάποιες περιπτώσεις μέσα στην

	τάξη μου. Με βοήθησε.
Ερευνήτρια	Αυτά που αρχικά αποζητούσες από τη συμμετοχή σου, τα βρήκες στο πρόγραμμα που παρακολούθησες;
Άννα Κ.	Ναι. Σε γενικές γραμμές ναι. Βέβαια για μένα ήταν κουραστικά κάποια σημεία. Κάποια μαθήματα ήταν ήδη γνωστά για μένα ή τα θεωρούσα πολύ απλά, οπότε ήταν λίγο κουραστικό να κάνεις ολόκληρη συζήτηση μια ώρα για κάτι το οποίο ήταν για μένα δεδομένο και απλό. Άλλα φαντάζομαι ότι αυτό θα ίσχυε για όλους. Αλλά ακόμα και αυτά τα σημεία, σου έδινε μια καινούργια ιδέα ή κάτι διαφορετικό.
Ερευνήτρια	Αν αυτό λειτουργούσε μέσα στο πλαίσιο του σχολείου πως θα το έβλεπες σαν εκπαιδευτικός;
Άννα Κ.	Πιστεύω πως από την πλευρά του εκπαιδευτικού ότι είναι πάρα πολύ βοηθητικό, διότι δεν χρειάζεται να πείσεις τους γονείς για τα αυτονόητα. Και επίσης δεν χρειάζεται να τους πείσεις ούτε να βάλουν όρια στα παιδιά τους ή πώς να αντιμετωπίσουν κάποια συμπεριφορά. Αυτό βέβαια στην περίπτωση που οι ψυχολόγοι ή οι ειδικοί που κάνουν την ενημέρωση στη Σχολή Γονέων είναι της «ίδιας σχολής» ως πούμε της ψυχολογίας. Νομίζω ότι είναι καλό από όλες τις πλευρές, και ως μητέρα το έζησα έτσι αλλά και ως εκπαιδευτικός.
Ερευνήτρια	Ποια μειονεκτήματα βρήκες ότι είχε;
Άννα Κ.	Ένα μειονέκτημα είναι ο χρόνος. Όλοι ζούμε σε μια εποχή που το 24ώρο μας είναι γεμάτο από υποχρεώσεις και δουλειές. Οπότε το να έχεις αυτή την υποχρέωση να είσαι στη Σχολή Γονέων συγκεκριμένη μέρα και ώρα δεν είναι πάντα εφικτό. Και για αυτό το λόγο και πολλοί δεν παρακολούθησαν και όλα τα μαθήματα.

Ερευνήτρια	Τι άλλο θα εμπόδιζε την ομαλή λειτουργία μέσα στο σχολείο;
Άννα Κ.	Μέσα στο σχολείο; Στο σχολείο που δουλεύω;
Ερευνήτρια	Ναι.
Άννα Κ.	Πιστεύω ότι εκτός από τις επιπλέον ώρες που θα έπρεπε να διαθέσουν οι εκπαιδευτικοί, μη αμειβόμενοι για αυτό, απογεύματα, δηλαδή περισσότερο προσωπικό χρόνο για το σχολείο από αυτόν που ήδη διαθέτουν, ίσως να ήταν και ένα πρόβλημα η «φιλική» σχέση που θα υπήρχε με κάποιους γονείς, που αυτό μέχρι ενός ορίου είναι καλό, αλλά από ένα σημείο και μετά όσοι έχουν και πολύ εμπειρία ως εκπαιδευτικοί το γνωρίζουν, ότι δεν είναι καλό, διότι αρχίζουν να υπάρχουν παρεμβάσεις και επεμβάσεις στη δουλειά μας στο σχολείο.
Ερευνήτρια	Τι θα μπορούσε να βοηθήσει ώστε να λειτουργήσει μια Σχολή Γονέων μέσα στο πλαίσιο του σχολείου ομαλά;
Άννα Κ.	Πρώτα από όλα θα βοηθούσαν οι καλές σχέσεις μεταξύ των συναδέλφων ώστε να συμφωνούν για την αναγκαιότητα ύπαρξης της Σχολής Γονέων. Να συνειδητοποιήσουν οι γονείς ότι πρέπει να συμμετέχουν, ότι αυτό θα τους βοηθήσει. Να υπάρχει υποστήριξη από κάποιον φορέα, είτε είναι ο Δήμος, είτε... Όταν εννοώ υποστήριξη... και σε οικονομικό επίπεδο και σε επίπεδο εξεύρεσης ειδικών. Να στείλουν ειδικούς από διάφορες ειδικότητες, όχι μόνο ψυχολόγους. Και να συνειδητοποιήσουν οι γονείς ότι θα πρέπει να συζητούν ελεύθερα ότι τους προβληματίζει και βέβαια ότι συζητείται στην Σχολή Γονέων δεν θα πρέπει να μεταφέρεται εκτός, ως κουτσομπολιό. Γιατί αυτό νομίζω ότι κάνει πολλούς να μην εκφράζονται ελεύθερα και να μην συζητούν ότι πραγματικά βαθιά μέσα τους τους προβληματίζει.

Ερευνήτρια	Άννα αν στήναμε μια Σχολή Γονέων εξ αποστάσεως, με ψηφιακή πλατφόρμα, τι οφέλη και τι δυσκολίες θα είχε;
Άννα Κ.	Πιστεύω θα ήταν ότι το καλύτερο, γιατί ο καθένας θα μπορούσε να συμμετέχει στον ελεύθερο χρόνο τους, χωρίς να έχει μια συγκεκριμένη μέρα και ώρα που δεν εφικτό για όλους. Όλοι εξάλλου τώρα οι σημερινοί γονείς πιστεύω ότι έχουν μια εξοικείωση με την τεχνολογία, οπότε θα μπορούσαν να το παρακολουθήσουν. Θα μπορούσαν να εκφράσουν πιστεύω πιο εύκολα αυτά που τους προβληματίζουν, γιατί δεν θα είναι παρόντες άλλοι , οπότε να υπάρχει αυτό το «κλείσιμο». Το μειονέκτημα που βλέπω είναι ότι ίσως να μην υπάρχει άμεση επίλυση των προβλημάτων, δηλαδή στέλνω ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζω, αφού έχω παρακολουθήσει το «μάθημα» ή κάποια ερώτηση και μπορεί να έχω απάντηση μετά από αρκετό χρονικό διάστημα που δεν υπάρχει αυτή η αμεσότητα όπως όταν έχεις τον ειδικό μπροστά σου. Που μπορεί από μια απάντηση που θα σου δώσει να σου δημιουργηθεί μια καινούργια απορία, μια διαφορετική ερώτηση. Αυτά νομίζω μπορώ να σκεφτώ!
Ερευνήτρια	Άννα σε ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σου.
Άννα Κ.	Και εγώ ευχαριστώ. Εύχομαι καλή επιτυχία.
Ερευνήτρια	Σε ευχαριστώ.

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΙΣ ΓΟΝΕΩΝ

Όνοματεπώνυμο: Δήμητρα Π.

Αριθμός παιδιών και πότε αποκτήθηκε το πρώτο παιδί: 1 στα 37^{1/2}

Αριθμός συμμετοχών σε προγράμματα Σχολής Γονέων: 1 χρόνος, εβδομαδιαία

Φορέας προγράμματος: ΠΡΟΝΟΗ, Δήμος Κηφισιάς.

Ερευνήτρια	Δήμητρα καλημέρα, ευχαριστώ πάρα πολύ για το χρόνο σου. Πόσο ικανοποιημένη είσαι από την εμπειρία που είχες στη Σχολή Γονέων της Κηφισιάς;
Δήμητρα Π.	Σε γενικές γραμμές είμαι πολύ ικανοποιημένη. Βέβαια θα περίμενα κάτι πιο εξειδικευμένο στην περίπτωση τη δική μου που είχα κάποια θέματα να αντιμετωπίσω.
Ερευνήτρια	Τι θεματικές είχε στη Σχολή;
Δήμητρα Π.	Αυτοπεποίθηση, εξαρτήσεις. Τα Χριστούγεννα κάναμε ένα πολύ ωραίο γράμμα συγχώρεσης, απέναντι στα παιδιά μας, στον σύντροφό μας που ήταν πολύ λυτρωτικό. Γενικά βοηθάει πάρα πολύ.
Ερευνήτρια	Αυτά που αρχικά αποζητούσες από τη συμμετοχή σου, τα βρήκες στο πρόγραμμα που παρακολούθησες;
Δήμητρα Π.	Πήρα σίγουρα πολλά. Με κούρασε όμως η ομάδα. Να ακούω τα προβλήματα του ενός και του άλλου. Μπήκα στην διαδικασία να ακούσω πράγματα που δεν με ενδιέφεραν. Πολλές θεματικές ήταν για ποιο μεγάλα παιδιά και εμένα δεν με ενδιέφεραν. Ένιωθα ότι δεν άγγιζε αυτά που ήθελα για την ηλικία που είναι το παιδί μου
Ερευνήτρια	Πιστεύεις ότι θα βοηθούσε αν αυτή η Σχολή Γονέων λειτουργούσε μέσα στο πλαίσιο του σχολείου; Μέσα στη σχολική μονάδα;
Δήμητρα Π.	Ε, βέβαια και θα βοηθούσε. Ιδανικό θα ήταν. Θα ήταν απόλυτα προσαρμοσμένα στα θέματα που απασχολούν αυτή την ηλικία. Θα μπορούσαμε να ρωτάμε τον ψυχολόγο προσωπικά. Θα

	αντιμετωπίζαμε τρέχοντα θέματα. Θα βοηθούσε τις διαπροσωπικές σχέσεις μεταξύ των γονέων. Και αυτό προάγει τις σχέσεις γονέων – παιδιών. Αλλά και γονέων- εκπαιδευτικών. Λύνονται πολλά θέματα . Ιδανικό θα ήταν. Πολύ καλό.
Ερευνήτρια	Ποια τα μειονεκτήματα της Σχολής Γονέων στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας;
Δήμητρα Π.	Λίγα υποθέτω. Μόνο ο χρόνος. Η αλήθεια είναι ότι ο χρόνος είναι θέμα. Πολλοί μπορεί να πουν ότι δεν ευκαιρούν. Όταν ρώτησα στη Σχολή Γονέων αν μπορούν οι συνεδρίες να γίνονται στο σχολείο, είπαν ναι, βέβαια μου τόνισαν ότι δεν έχουν ποτέ πάνω από 5,6 άτομα σε κάθε σχολική μονάδα, αλλά δεν τους πειράζει. Φαντάσου όμως όταν ρώτησα τον Σύλλογο γονέων του σχολείου του παιδιού μου, αν θα ήθελαν να διοργανώσουμε εδώ κάτι τέτοιο μου είπαν όλοι ότι δεν έχουν χρόνο.
Ερευνήτρια	Τι θα εμπόδιζε την ομαλή λειτουργία της Σχολής Γονέων στη σχολική μονάδα;
Δήμητρα Π.	Αυτό, που σου είπα και πιο πριν. Ο χρόνος είναι ένα μεγάλο θέμα. Και η διαδικασία ίσως της διοργάνωσης. Θα θέλουν οι εκπαιδευτικοί ενός σχολείου να το κάνουν; Εκτίθενται και αυτοί, αν δεν έχουν συμμετοχή από γονείς. Αφιερώνουν το χρόνο τους και τελικά οι γονείς δε συμμετέχουν.
Ερευνήτρια	Τι θα βοηθούσε την ομαλή λειτουργία της σχολής γονέων μέσα στη σχολική μονάδα;
Δήμητρα Π.	Η αναγκαιότητα. Να καταλάβουν οι γονείς πόσο χρήσιμο είναι. Κάθε γονιός έχει ανάγκη από καθοδήγηση. Και γιατρός να είναι ο άλλος, γνώσεις ψυχολογίας δεν έχει. Δεν ξέρει τι να κάνει για το παιδί του, πώς να το μεγαλώσει σωστά. Σε αγχώνει αυτό,

	ανεξάρτητα από τις γνώσεις ή το επάγγελμα που κάνεις.
Ερευνήτρια	Ποια πιστεύεις ότι θα ήταν τα οφέλη και ποιες οι δυσκολίες μιας εξ αποστάσεως σχολής γονέων;
Δήμητρα Π.	Ηλεκτρονικά; Σίγουρα θα βοηθούσε όσον αφορά το χρόνο. Πιο άνετα, πιο εύκολα. Εκεί δε θα υπήρχαν δικαιολογίες του τύπου, δεν πρόλαβα. Όμως θα άγγιζε, αν δε υπήρχε διαπροσωπική επαφή; Όταν συζητάς ένα θέμα ψυχολογίας καλό δε θα ήταν να υπάρχει οπτική, σωματική επαφή; Δεν ξέρω, μπορεί. Μου είναι άγνωστο.
Ερευνήτρια	Δήμητρα, σ' ευχαριστώ πάρα πολύ για τη βοήθειά σου στην έρευνά μου!
Δήμητρα Π.	Κι εγώ ευχαριστώ, Ηρώ μου!

Ονοματεπώνυμο: Ελένη Κ.

Αριθμός παιδιών και πότε αποκτήθηκε το πρώτο παιδί: 2, το πρώτο στα 30

Αριθμός συμμετοχών σε προγράμματα Σχολής Γονέων: εβδομαδιαία

Φορέας προγράμματος: Δήμος Αγ. Παρασκευής.

Ερευνήτρια	Ελένη καλησπέρα, ευχαριστώ πάρα πολύ για το χρόνο σου. Πόσο ικανοποιημένη είσαι από την εμπειρία που είχες στη Σχολή Γονέων της Αγ. Παρασκευής;
Ελένη Κ.	Ήταν αρκετά καλά. Με βοηθούν σε αρκετά θέματα είναι η αλήθεια. Δεν πηγαίνω σε τακτική βάση βέβαια, λόγω δουλειάς και

	παιδιών δεν προλαβαίνω να δίνω το παρόν κάθε βδομάδα. Έχει πολύ ενδιαφέρουσες θεματικές και κάνουμε ότι καλύτερο μπορούμε για το συμφέρον των παιδιών μας.
Ερευνήτρια	Αυτά που αρχικά αποζητούσες από τη συμμετοχή σου, τα βρήκες στο πρόγραμμα που παρακολούθησες;
Ελένη Κ.	Εν μέρει. Υπάρχουν κάποια θέματα που σε βοηθάνε επί του πρακτικού, κάποια όμως δεν με ενδιαφέρουν. Την προηγούμενη φορά μιλούσαν για εξαρτήσεις, πράγμα που δεν αφορούσε εμένα, σα γονέα νηπίου.
Ερευνήτρια	Πιστεύεις ότι θα βοηθούσε αν αυτή η Σχολή Γονέων λειτουργούσε μέσα στο πλαίσιο του σχολείου; Μέσα στη σχολική μονάδα;
Ελένη Κ.	Θα μπορούσε να γίνει κάτι τέτοιο; Αυτό νομίζω θα ήταν ιδανικό, πολύ καλό. Αφενός γιατί θα είχαμε μια πιο άμεση επαφή, ας πούμε, αλλά και εύκολη πρόσβαση στους ψυχολόγους, αφετέρου θα συζητούσαμε αποκλειστικά φαντάζομαι για θέματα που θα αφορούσαν τις ηλικίες των παιδιών μας.
Ερευνήτρια	Ποια τα μειονεκτήματα της Σχολής Γονέων στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας;
Ελένη Κ.	Δεν μπορώ να σκεφτώ ότι θα υπάρξουν αρνητικά σε κάτι τέτοιο.
Ερευνήτρια	Πιστεύεις ότι δε θα είχε τίποτα αρνητικό;
Ελένη Κ.	Φαντάζομαι πως όχι, αρκεί να συμπλήρωναν συμμετοχή οι συνεδρίες.
Ερευνήτρια	Από γονείς εννοείς;
Ελένη Κ.	Ε, ναι, βέβαια, από γονείς.
Ερευνήτρια	Τι θα εμπόδιζε την ομαλή λειτουργία της Σχολής Γονέων στη

	σχολική μονάδα;
Ελένη Κ.	Ξέρω και γω, τι να σου πω...το πρώτο που μου έρχεται στο μυαλό είναι το κονδύλι. Δεν χρειάζονται κονδύλια για να υλοποιηθεί κάτι τέτοιο; Εδώ δεν έχουμε τις βασικές παροχές πολλές φορές για τα παιδιά μας.
Ερευνήτρια	Τι θα βοηθούσε την ομαλή λειτουργία της σχολής γονέων μέσα στη σχολική μονάδα;
Ελένη Κ.	Νομίζω ότι κατ'αρχάς είναι θέμα παιδείας. Κανείς δεν έχει γεννηθεί ξέροντας πώς να είναι ο τέλειος γονιός. Θα πρέπει να μάθουμε να είμαστε δεκτικοί στις απόψεις των ειδικών. Και πόσο μάλλον αν αυτό γινόταν στο πλαίσιο του σχολείου. Αν όλοι καταλάβουν πόσο σημαντικό είναι να μοιραζόμαστε τις απόψεις μας και να τις εμπλουτίζουμε, νομίζω ότι η υλοποίησή του δεν είναι δύσκολη υπόθεση.
Ερευνήτρια	Ποια πιστεύεις ότι θα ήταν τα οφέλη και ποιες οι δυσκολίες μιας εξ αποστάσεως σχολής γονέων;
Ελένη Κ.	Τι εννοείς;
Ερευνήτρια	Ψηφιακή σχολή γονέων. Μέσω υπολογιστή.
Ελένη Κ.	Κοίταξε, το θετικό σε αυτή την ιδέα είναι ότι λύνεις το πρόβλημα του χρόνου, λόγω των αυξημένων υποχρεώσεων που όλοι έχουμε. Νομίζω ότι είναι πολύ πρωτοποριακή ιδέα για τα ελληνικά δεδομένα. Και φαντάζομαι ότι εξοικονομεί και κονδύλια από πλευράς υπουργείου. Πράγμα που σημαίνει ότι βολεύει τόσο εμάς τους γονείς, όσο και τους κρατικούς φορείς. Δε βλέπω τίποτα το αρνητικό σε αυτή την ιδέα.
Ερευνήτρια	Ελένη, σ' ευχαριστώ πάρα πολύ για τη βοήθειά σου στην έρευνά

	μου!
Ελένη Κ.	Κι εγώ ευχαριστώ!

Όνοματεπώνυμο: Κατερίνα Ζ.

Αριθμός παιδιών και πότε αποκτήθηκε το πρώτο παιδί: 2, το πρώτο στα 29, το 2006

Αριθμός συμμετοχών σε προγράμματα Σχολής Γονέων: εβδομαδιαία επί ένα χρόνο

Φορέας προγράμματος: Δήμος Αγ. Παρασκευής.

Ερευνήτρια	Κατερίνα, σ' ευχαριστώ πάρα πολύ που μου αφιερώνεις χρόνο για αυτή την εργασία. Κατ' αρχήν, να πούμε ότι είσαι μητέρα δύο παιδιών και το ένα είναι στην προσχολική ηλικία, είναι νήπιο.
Κατερίνα Ζ.	Ναι.
Ερευνήτρια	Πόσο ικανοποιημένη είσαι από την εμπειρία που είχες στη Σχολή Γονέων της Αγ. Παρασκευής;
Κατερίνα Ζ.	Είμαι αρκετά ικανοποιημένη, το πρόγραμμα ήταν αρκετά υποβοηθητικό. Με βοήθησε να λύσω αρκετές απορίες που είχα με τα παιδιά, ειδικά για το δεύτερο παιδάκι που ήταν στην προσχολική ηλικία και θα ήθελα να ξαναπαρακολουθήσω κάποιο αντίστοιχο πρόγραμμα. Πιστεύω ότι έχει αρκετά πράγματα να μας δώσει και είναι μια ευχάριστη εμπειρία, αν μη τι άλλο.
Ερευνήτρια	Αυτά που αρχικά αποζητούσες από τη συμμετοχή σου, τα βρήκες στο πρόγραμμα που παρακολούθησες;

Κατερίνα Ζ.	Οι περισσότερες προσδοκίες μου ικανοποιήθηκαν ως έναν βαθμό. Όμως υπάρχουν και άλλα πράγματα που μπορούν να γίνουν.
Ερευνήτρια	Οι θεματικές;
Κατερίνα Ζ.	Ήταν αρκετά ενδιαφέρουσες, αφορούσαν ως επί το πλείστον την προσχολική ηλικία, είχαν και κάποια θέματα για μεγαλύτερης ηλικίας παιδιά. Εκεί ήταν κάπου που με κούρασε σε ένα σημείο, αλλά πιστεύω ότι με καλή διάθεση και συνεργασία και με τους υπόλοιπους γονείς μπορείς να βρεις μια χρυσή τομή.
Ερευνήτρια	Συμμετοχή είχε, Κατερίνα;
Κατερίνα Ζ.	Στην αρχή ναι, μεγάλη. Όλοι είχαμε πολύ ενδιαφέρον, δεν ξέραμε ακριβώς και τι είναι, είχαμε όλοι πάρα πολλές απορίες. Μετά, από κάποια στιγμή, κούρασε λίγο. Ο κόσμος άρχισε όχι ακριβώς να χάνει το ενδιαφέρον του, δεν υπήρχε πολύς χρόνος και εκεί κάπου άρχισαν να λιγοστεύουν, να κάνει «κουλιά».
Ερευνήτρια	Πιστεύεις ότι θα βοηθούσε αν αυτή η Σχολή Γονέων λειτουργούσε μέσα στη σχολική μονάδα;
Κατερίνα Ζ.	Θα ήταν ακόμα περισσότερο υποβοηθητικό όλο αυτό γιατί θα μπορούσαμε να λύνουμε κάποια προβλήματα που έχουμε μέσα στη σχολική μας μονάδα, πολύ συγκεκριμένα.
Ερευνήτρια	Θα μπορούσες να μου πεις ένα παράδειγμα, τι σκέφτεσαι;
Κατερίνα Ζ.	Το πρώτο που μας απασχολεί σαν μαμάδες είναι τα όρια, οι κανόνες που θέτουμε στα παιδιά, θέματα παραβατικότητας, πώς θα τα χειριστούμε όλα αυτά, ακόμα και προβλήματα στον ύπνο. Μέσα στο πλαίσιο του σχολείου μπορείς να λειτουργήσεις πιο εύκολα, έχεις περισσότερο θάρρος να μιλήσεις και με τους υπόλοιπους γονείς, να θέσεις τα ερωτήματά σου. Ναι, θα ήταν

	καλύτερα μέσα στο σχολείο το συγκεκριμένο να γίνει.
Ερευνήτρια	Πιστεύεις ότι θα είχε μειονεκτήματα η Σχολή Γονέων στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας; Και αν ναι, ποια σκέφτεσαι;
Κατερίνα Ζ.	Εντάξει, όταν κάτι γίνεται μέσα σε ένα περιβάλλον που γνωρίζεις και τον διπλανό σου, σίγουρα σου δημιουργεί μια συστολή να μιλήσεις για τα προσωπικά σου. Αυτό είναι το βασικό πρόβλημα μέσα στη σχολική μονάδα. Είναι και ο χρόνος κάτι που μας απασχολεί, δεν έχουμε και όλοι τον ίδιο χρόνο, οι υποχρεώσεις είναι αρκετά αυξημένες, οπότε ναι, είναι και αυτό ένα πρόβλημα, ο χρόνος.
Ερευνήτρια	Τι θα εμπόδιζε την ομαλή λειτουργία της Σχολής Γονέων στη σχολική μονάδα;
Κατερίνα Ζ.	Τα σχόλια μεταξύ των γονιών, θα ντραπείς λίγο να πεις τα προσωπικά σου, να εκθέσεις τα προβλήματά σου. Για μένα αυτό θα ήταν το μεγαλύτερο πρόβλημα.
Ερευνήτρια	Τι θα βοηθούσε την ομαλή λειτουργία της σχολής γονέων μέσα στη σχολική μονάδα;
Κατερίνα Ζ.	Το να μπορέσουμε να συγκεντρωθούμε όλοι για να κάνουμε τη συνεδρία μας. Αυτό που θα βοηθούσε περισσότερο είναι αν κάποιος καταλάβουν το πόσο τους χρειάζεται αυτό που κάνουν, τη χρησιμότητά του δηλαδή. Αν δεν το κατανοήσουν αυτό, τότε δεν θα έχουν και τη διάθεση να έρθουν. Όταν νιώσουν λοιπόν ότι ικανοποιεί τις ανάγκες τους, τους κάνει να έχουν μεγαλύτερη συμμετοχή.
Ερευνήτρια	Ποια πιστεύεις ότι θα ήταν τα οφέλη και ποιες οι δυσκολίες μιας εξ αποστάσεως σχολής γονέων;

Κατερίνα Ζ.	<p>Εντάξει, το βασικό όφελος εδώ είναι ο χρόνος. Είμαστε όλοι εργαζόμενοι και έχουμε πολλές υποχρεώσεις με τα παιδιά, μας είναι πολύ πιο εύκολο να κάνουμε μία εξ αποστάσεως σχολή γονέων. Να μπορούμε οποιαδήποτε στιγμή θέλουμε, ακόμα και τις βραδινές ώρες που τα παιδάκια χαλαρώνουν και πέφτουν για ύπνο να μπούμε στην πλατφόρμα που θα υπάρχει, να κάνουμε τις ερωτήσεις μας και ίσως χρησιμοποιώντας και κάποιο ψευδώνυμο για να μειώσουμε αυτό το πρόβλημα που έχουμε, να μην εκθέτουμε τον εαυτό μας τόσο εύκολα. Οπότε μπορούμε με αυτό τον τρόπο να κάνουμε και πιο εξειδικευμένα πράγματα, πιο προσωπικά. Αυτό είναι το όφελος. Τώρα η δυσκολία είναι ότι δυστυχώς, καλώς ή κακώς δεν έχουμε όλοι την ίδια τεχνογνωσία, οι νέες τεχνολογίες δεν είναι για όλους τόσο εύκολα προσβάσιμες. Και αυτό είναι κάτι που κάποιους ανθρώπους τους δυσκολεύει. Αυτό είναι και το μείον της εξ αποστάσεως. Και το άλλο ακόμα, αν δεν έχεις μια προσωπική επαφή πολλές φορές δεν είναι και το καλύτερο. Καλό είναι να μπορείς να μιλάς με έναν άνθρωπο πιο προσωπικά, να του εκθέτεις τα προβλήματά σου από το να είσαι ανώνυμος.</p>
Ερευνήτρια	<p>Κατερίνα σ' ευχαριστώ πάρα πολύ για το χρόνο σου. Με βοήθησες πολύ.</p>
Κατερίνα Ζ.	<p>Να είσαι καλά. Κι εγώ ευχαριστώ.</p>

Ονοματεπώνυμο: Νατάσα Ι.

Αριθμός παιδιών και πότε αποκτήθηκε το πρώτο παιδί: 2, το πρώτο το 2010

Αριθμός συμμετοχών σε προγράμματα Σχολής Γονέων: εβδομαδιαία επί τέσσερις μήνες

Φορέας προγράμματος: Προνόη, Δήμος Κηφισιάς.

Ερευνήτρια	Νατάσα, σ' ευχαριστώ πολύ για το χρόνο που μου αφιερώνεις. Λοιπόν, να ξεκινήσουμε... Πόσο ικανοποιημένη είσαι από την εμπειρία που είχες στη Σχολή Γονέων;
Νατάσα Ι.	Ήταν πολύ ενδιαφέρον, μου άρεσε, έμαθα πολλά πράγματα και τα συγκέντρωσα στο μυαλό μου. Είχε κομμάτι πρακτικό, το οποίο το δουλεύαμε και αυτό μας βοήθησε στην καθημερινότητα.
Ερευνήτρια	Συμμετοχή είχε; Παρακολουθούσε αρκετός κόσμος;
Νατάσα Ι.	Συμμετοχές είχαμε δώδεκα ανθρώπους, αν δεν κάνω λάθος, ένα μικτό γκρουπ, δηλαδή άνθρωποι που είχαν παιδιά Γυμνασίου, Δημοτικού, ένα ζευγάρι ηλικιωμένων που είχαν ένα γιο ο οποίος παρουσίαζε κατάθλιψη, ήταν ένα μικτό. Παραδόξως όμως δούλεψε.
Ερευνήτρια	Αυτά που αρχικά αποζητούσες από τη συμμετοχή σου, τα βρήκες στο πρόγραμμα που παρακολούθησες;
Νατάσα Ι.	Ναι τα βρήκα.
Ερευνήτρια	Θέλεις να μου δώσεις ένα παράδειγμα; Κάτι που σε απασχολούσε και βρήκες ανταπόκριση σε αυτό.
Νατάσα Ι.	Με βοήθησε πάρα πολύ στην ακρόαση. Ένα πράγμα που έψαχνα πολύ ήταν το κομμάτι της ενεργητικής ακρόασης. Δηλαδή να μπορώ να εκμαιεύω από το παιδί μου πληροφορίες και ανησυχίες, χωρίς να το κάνω με τον παραδοσιακό τρόπο που το έκαναν οι μαμάδες μας. Λίγο να το αλλάξω. Σε αυτό με βοήθησε πάρα πολύ.
Ερευνήτρια	Νατάσα πόσο θα βοηθούσε εσένα σαν μαμά, αν αυτή η Σχολή Γονέων λειτουργούσε μέσα στο πλαίσιο του σχολείου;

Νατάσα Ι.	Θα μου ήταν πολύ ενδιαφέρον. Γιατί θα εστιάζαμε στα προβλήματα που έχει το κάθε πλαίσιο. Άλλο το νήπιο, η προσχολική, άλλο η πρωτοβάθμια. Πιστεύω θα ήταν ένα πολύ δυνατό χαρτί.
Ερευνήτρια	Ποια μειονεκτήματα πιστεύεις ότι θα είχε η Σχολή Γονέων στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας;
Νατάσα Ι.	Τα προσωπικά δεδομένα.
Ερευνήτρια	Να ανοιχτούν εννοιείς;
Νατάσα Ι.	Ναι να ανοιχτούν. Νομίζω ότι η κοινωνία μας δεν είναι ακόμα έτοιμη για αυτό. Έχουμε ανάγκη για τέλεια παιδιά και τέλειους γονείς και όταν αυτό πέφτει, δυσκολεύουν τα πράγματα.
Ερευνήτρια	Τι θα εμπόδιζε την ομαλή λειτουργία της Σχολής Γονέων στη σχολική μονάδα;
Νατάσα Ι.	Δεν ξέρω αν θα υπήρχε χρόνος. Οι γονείς δυσκολεύονται με τους χρόνους. Το βλέπουμε και όταν ζητάμε χρόνο πέρα από το πλαίσιο του σχολείου, δεν ανταποκρίνονται οι γονείς.
Ερευνήτρια	Θεωρείς ότι θα είχε άλλα εμπόδια;
Νατάσα Ι.	Δεν ξέρω αν θα είχε θέματα διοικητικά. Ας πούμε ή ΠΡΟΝΟΗ, που έκανα εγώ, αν από εκεί θα υπήρχαν κάποια εμπόδια, αν ο Δήμος θα το δυσκόλευε το κομμάτι αυτό. Νομίζω στο εξωτερικό υπάρχουν τέτοια προγράμματα, αν δεν κάνω λάθος και στηρίζονται τα σχολεία έτσι.
Ερευνήτρια	Τι θα βοηθούσε την ομαλή λειτουργία της σχολής γονέων μέσα στη σχολική μονάδα;
Νατάσα Ι.	Να βρισκόταν ένας άλλος τρόπος επικοινωνίας. Να μπορούσε ας πούμε ο γονέας και από απόσταση, και τώρα έτσι όπως το

	συζητάμε... πώς είναι γραμμές; Εγώ έχω μια φίλη ψυχολόγο που έκανε πρακτική σε τέτοιου είδους γραμμές, μια γραμμή για το παιδί και μου έκανε εντύπωση πόσος κόσμος παίρνει τόσα πολλά τηλέφωνα.
Ερευνήτρια	Με πας στην επόμενη ερώτηση... Ποια πιστεύεις ότι θα ήταν τα οφέλη και ποιες οι δυσκολίες μιας εξ αποστάσεως σχολής γονέων;
Νατάσα Ι.	Σ αυτό το κομμάτι θα βοηθούσε πολύ. Γιατί ο κόσμος έχει ανάγκη. Ξεφεύγει λίγο από τα προσωπικά δεδομένα, θεωρεί ότι υπάρχει απόσταση και αυτό διευκολύνει στο να ανοιχτεί. Και αυτοί ου πραγματικά θα θελαν αλλά δεν μπορούν λόγω χρόνου, λόγω της επαγγελματικής τους δραστηριότητας, θα μπορούσαν να βρουν μια λύση, να υπάρχει η απόσταση.
Ερευνήτρια	Μειονεκτήματα θα είχε;
Νατάσα Ι.	Σε αυτούς που αναζητούν την αμεσότητα θεωρώ ότι θα είχε μειονέκτημα, αλλά αν λειτουργεί επικουρικά, δηλαδή να υπάρχει και το γκρουπ, και το ένα και το άλλο, νομίζω ότι καλύπτει και τα δυο.
Ερευνήτρια	Νατάσα σ' ευχαριστώ πάρα πολύ.
Νατάσα Ι.	Και εγώ, να σαι καλά!

Όνοματεπώνυμο: Άννα Κ.

Αριθμός παιδιών και πότε αποκτήθηκε το πρώτο παιδί: 1 αγόρι το 2012

Αριθμός συμμετοχών σε προγράμματα Σχολής Γονέων: 1 έτος

Φορέας προγράμματος: Σχολή Γονέων Ιδιωτικού Σχολείου

Ερευνήτρια	<p>Άννα σ' ευχαριστώ για το χρόνο που μου αφιερώνεις για αυτή την διπλωματική. Καταρχήν να πούμε ότι είσαι μαμά ενός παιδιού νηπιαγωγείου και είσαι και συνάδελφος. Είσαι εκπαιδευτικός και με πολλά χρόνια εμπειρίας. Θα ήθελα λοιπόν να μου πεις από την εμπειρία που είχες από τη συμμετοχή στη Σχολή Γονέων πόσο ικανοποιημένη ήσουν ως γονέας;</p>
Άννα Κ.	<p>Είμαι πάρα πολύ ικανοποιημένη, διότι πρέπει να πω ότι ενώ ως εκπαιδευτικός έχω το θεωρητικό υπόβαθρο για να αντιμετωπίσω τις συμπεριφορές και καταστάσεις και τις αντιδράσεις των παιδιών, ως γονέας διαπίστωσα ότι από την θεωρία στην πράξη υπάρχει μεγάλη διαφορά. Διότι παρεμβάλλεται το συναίσθημα και επομένως ακόμα και όταν θεωρητικά ξέρεις ότι κάνεις το σωστό, νιώθεις ότι είσαι πολύ σκληρός με το παιδί σου που του βάζεις όρια, ή νιώθεις ενοχές. Ένιωθα την ανάγκη ότι όλα αυτά πρέπει να τα συζητήσω με ειδικούς. Επομένως με βοήθησε πάρα πολύ, διότι διαπίστωσα ότι και όταν έκανα το σωστό έκανα πράγματι το σωστό και δεν έπρεπε να έχω ενοχές για αυτό, αλλά και όταν σε κάποιες περιπτώσεις υποχωρούσα, μακροπρόθεσμα έκανα κακό στο παιδί μου. Το είδα δηλαδή και στην πράξη και συζητώντας όχι μόνο με τους ειδικούς αλλά και με τους άλλους γονείς που πήραν μέρος στη Σχολή Γονέων.</p>
Ερευνήτρια	<p>Αυτά που αρχικά αποζητούσες από τη συμμετοχή σου, τα βρήκες στο πρόγραμμα που παρακολούθησες;</p>
Άννα Κ.	<p>Ναι. Σε γενικές γραμμές ναι. Βέβαια για μένα ήταν κουραστικά κάποια σημεία. Κάποια μαθήματα ήταν ήδη γνωστά για μένα ή τα θεωρούσα πολύ απλά, οπότε ήταν λίγο κουραστικό να κάνεις ολόκληρη συζήτηση μια ώρα για κάτι το οποίο ήταν για μένα δεδομένο και απλό. Άλλα φαντάζομαι ότι αυτό θα ίσχυε για όλους. Αλλά ακόμα και αυτά τα σημεία, σου έδινε μια καινούργια ιδέα ή</p>

	κάτι διαφορετικό.
Ερευνήτρια	Αν αυτό λειτουργούσε μέσα στο πλαίσιο του σχολείου πως θα το έβλεπες σαν γονέας; Σαν γονέας άλλωστε το έζησες. Ήταν στο σχολείο του γιου σου.
Άννα Κ.	Ναι ήταν στο σχολείο του παιδιού μου.
Ερευνήτρια	Πώς το είδες να λειτουργεί;
Άννα Κ.	Πιστεύω πολύ καλά. Ως γονέας όπως το βίωσα, ήταν βοηθητικό διότι πρώτα από όλα άρχισες να κάνεις παρέες και επαφές με γονείς παιδιών που έχεις περίπου την ίδια οπτική γωνία στο να αντιμετωπίζεις τις συμπεριφορές. Δεύτερον για κάποιες συμπεριφορές υπήρχε η ίδια αντίδραση γονέων πια, αφού είχαμε παρακολουθήσει την Σχολή. Άρα δεν χρειαζόταν τα βάλεις εσύ όρια στο παιδί σου τα άλλα να μην έχουν τα ίδια όρια. Ήταν πολύ καλό και για τις φιλίες των παιδιών. Και πιστεύω πως από την πλευρά του εκπαιδευτικού ότι είναι πάρα πολύ βοηθητικό, διότι δεν χρειάζεται να πείσεις τους γονείς για τα αυτονόητα. Και επίσης δεν χρειάζεται να τους πείσεις ούτε να βάλουν όρια στα παιδιά τους ή πώς να αντιμετωπίσουν κάποια συμπεριφορά. Αυτό βέβαια στην περίπτωση που οι ψυχολόγοι ή οι ειδικοί που κάνουν την ενημέρωση στη Σχολή Γονέων είναι της «ίδιας σχολής» ως πούμε της ψυχολογίας. Νομίζω ότι είναι καλό από όλες τις πλευρές, και ως μητέρα το έζησα έτσι αλλά και ως εκπαιδευτικός.
Ερευνήτρια	Ποια μειονεκτήματα βρήκες ότι είχε;
Άννα Κ.	Ένα μειονέκτημα είναι ο χρόνος. Όλοι ζούμε σε μια εποχή που το 24ώρο μας είναι γεμάτο από υποχρεώσεις και δουλειές. Οπότε το να έχεις αυτή την υποχρέωση να είσαι στη Σχολή Γονέων συγκεκριμένη μέρα και ώρα δεν είναι πάντα εφικτό. Και για αυτό

	το λόγο και πολλοί δεν παρακολούθησαν και όλα τα μαθήματα.
Ερευνήτρια	Τι θα μπορούσε να βοηθήσει ώστε να λειτουργήσει μια Σχολή Γονέων μέσα στο πλαίσιο του σχολείου ομαλά;
Άννα Κ.	Να συνειδητοποιήσουν οι γονείς ότι πρέπει να συμμετέχουν, ότι αυτό θα τους βοηθήσει. Και να συνειδητοποιήσουν οι γονείς ότι θα πρέπει να συζητούν ελεύθερα ότι τους προβληματίζει και βέβαια ότι συζητείται στην Σχολή Γονέων δεν θα πρέπει να μεταφέρεται εκτός, ως κουτσομπολιό. Γιατί αυτό νομίζω ότι κάνει πολλούς να μην εκφράζονται ελεύθερα και να μην συζητούν ότι πραγματικά βαθιά μέσα τους τους προβληματίζει.
Ερευνήτρια	Άννα αν στήναμε μια Σχολή Γονέων εξ αποστάσεως, με ψηφιακή πλατφόρμα, τι οφέλη και τι δυσκολίες θα είχε;
Άννα Κ.	Πιστεύω θα ήταν ότι το καλύτερο, γιατί ο καθένας θα μπορούσε να συμμετέχει στον ελεύθερο χρόνο τους, χωρίς να έχει μια συγκεκριμένη μέρα και ώρα που δεν εφικτό για όλους. Όλοι εξάλλου τώρα οι σημερινοί γονείς πιστεύω ότι έχουν μια εξοικείωση με την τεχνολογία, οπότε θα μπορούσαν να το παρακολουθήσουν. Θα μπορούσαν να εκφράσουν πιστεύω πιο εύκολα αυτά που τους προβληματίζουν, γιατί δεν θα είναι παρόντες άλλοι, οπότε να υπάρχει αυτό το «κλείσιμο». Το μειονέκτημα που βλέπω είναι ότι ίσως να μην υπάρχει άμεση επίλυση των προβλημάτων, δηλαδή στέλνω ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζω, αφού έχω παρακολουθήσει το «μάθημα» ή κάποια ερώτηση και μπορεί να έχω απάντηση μετά από αρκετό χρονικό διάστημα που δεν υπάρχει αυτή η αμεσότητα όπως όταν έχεις τον ειδικό μπροστά σου. Που μπορεί από μια απάντηση που θα σου δώσει να σου δημιουργηθεί μια καινούργια απορία, μια διαφορετική ερώτηση. Αυτά νομίζω μπορώ να σκεφτώ!

Ερευνήτρια	Άννα σε ευχαριστώ πολύ για το χρόνο σου.
Άννα Κ.	Και εγώ ευχαριστώ. Εύχομαι καλή επιτυχία.
Ερευνήτρια	Σε ευχαριστώ.